

OLTE

DOCUMENTE • CERCETĂRI

ORGANUL INSTITUTULUI DE ISTORIE
REGIONALA CRAIOVA

TIPĂRITĂ SUB ÎNGRIJIREA D-LUI
Dr. C. S. NICOLĂESCU-PLOPȘOR
DIRECTORUL ARHIVELOR STATULUI DIN CRAIOVA

CARTEA IV

✕

NR 1-12 1943

P. 9517

CRAIOVA

1943

9517 (nr. 1-12/1943)

OLTENIA

DOCUMENTE □ CERCETĂRI □ CULEGERI

CARTEA IV-a

No. 1-12

1945

Hronograful lui Moxa

de Dr. C. S. NICOLĂESCU-PLOPȘOR

Cuvînt înainte

S'a crezut multă vreme că scrierea călugărului oltean Mihail Moxa, a avut un manuscris unic.

Se știa pînă azi că Hronograful lui Moxalie „nu s'a răs-pîndit, nu s'a copiat, n'a avut influență” asupra cărturarilor timpului său¹. N. Simache și Tr. Cristescu, editorii din 1942 ai operii lui Moxa, în studiul introductiv vorbesc de „manuscrisul unic al acestei scrieri”².

Este adevărat că primul manuscris cunoscut pînă acum a fost cel cumpărat în București de profesorul rus V. Gregorovici, înainte de 1859, manuscris „care aparținuse odată mînăstirii Bistrița” din județul Vâlcea, după cum reiese dintr'o „însemnare comunicată de Tocilescu lui Hașdeu”³. Gregorovici a publicat în rusește o parte din acest manuscris. Manuscrisul a ajuns apoi în Muzeul Rumiantzov dela Moscova. Aci a fost copiat în 1877 de Grigore V. Tocilescu, care „l-a pus la dispoziția lui B. P. Hașdeu, care tocmai lucra la marea sa operă „Cuvente den Bă-

1. Vezi și N. Cartoian *Istoria literaturii române vechi*, Buc. 1942, pag. 136.

2. N. Simache și Tr. Cristescu, *Hronograful lui Mihail Moxa*, Buzău, 1942, pag. 2. Vezi și N. Cartoian *op. cit.* pag. 136.

3. N. Simache și Tr. Cristescu, *loc. cit.* pag. 2, nota 1.

trini” și a apărut în tomul I 1878, paginile 339—443, textul fiind reprodus cu litere cirilice⁴. Aceasta a fost prima ediție a Hronografului lui Mihail Moxa. El a apărut însoțit de un studiu filologic.

Fragmente din cronica lui Moxa au fost tipărite în 1891⁵.

Textul aproape complet cu litere latine și însoțit de un lung studiu critic a fost cel publicat de cei doi editori N. Simache și Tr. Cristescu în 1942, lucrare de care am amintit mai sus. Studiul acesta însă nu rezolvă problema surselor, după cum observă N. Cartoian⁶.

Cronica lui Moxa nu ni s'a păstrat însă numai într'un manuscris unic. În cele ce vor urma fac cunoscută *descoperirea unui nou manuscris al acestui Hronograf*.

Af'at mai de mult la Coșofeni, județul Dolj, el a aparținut, după unele însemnări între 1875—1878, seminaristului N. R. Pretorian din Coșofeni.

Este vorba de un manuscris miscelaneu, destul de mare, care începe cu „*Pildele lui Esop*” și continuă cu *Hronograful lui Mihail Moxalie*, spre a sfârși cu „*Istoria Țării Ruminești, de când au descălecat pravoslavnicii creștini aici în țară*”.

Hronograful se află cuprins între filele 41—67 și este intitulat „De începutul lumii de'ntii”. Este un manuscris incomplet, întrucât merge numai pînă la „*Impărăția lui Iulianu cel fără de lege*” sau „*Iulian călcătoriu de lege*”, cum este numit în celelalte ediții⁷.

Cine este autorul ?

El însuș ne spune că este călugăr și se numește Moxa Mihail, „că a scris la 1620, că s'a apucat de lucru din îndemnul

4. Vezi *idem*, pag. 3 și N. Cartoian, *op. cit.* pag. 138.

5. M. Gaster, *Chrestomafia română*, vol. I, cfr. N. Simache și Tr. Cristescu, *loc. cit.* pag. 4.

6. Vezi N. Cartoian *op. cit.* pag. 138, *Bibliografie*.

7. Vezi Simache și Cristescu, *Hronograful lui Mihail Moxa 1942* pag. 114.

episcopului Teofil dela Rîmnicul Vilcea și că a compilat cronica sa din diferite cărți slavonești și alte izvoade.

El e aceeași persoană cu traducătorul din slavonește al Pravilei tipărită la Govora în 1640, — tradusă tot după îndemnul mitropolitului Teofil. In exemplarele tipărite e numai „Mihail Moxalie“, (după scara sau tabla de materie) iar în manuscrisul Pravilei (care de asemenea s'a păstrat) iscălește (la fila 189) „Moxalie Mihail“⁸.

N. Cartojan spune: „Cel mai vechi cronograf cunoscut în limba românească, a fost tradus în anul 1620, de călugărul oltean Moxa Mihail“⁹ din slavonește.

Timpul cînd a fost scris.

Mihail Moxa și-a scris Hronograful său la mînăstirea Bistrița din județul Vilcea. A început lucrul probabil în 1619, cînd Teofil vine episcop al Rîmnicului și l-a terminat în 1620. Manuscrisul însă pe care-l publicăm mai jos este copiat de altcineva mai tîrziu. După ultimul capitol din scara manuscrisului, a fost copiat în timpul domniei lui Constantin Brîncoveanu, „cînd au mers Constantin Vodă și sarascheriul cu oștile împărătești la Ardeal de au adus și capul Bălăceanului“.

Deosebiri față de celelalte ediții.

Cele două ediții și fragmente ce s'au tipărit pînă acum prezintă textul manuscrisului aflat la Moscova. Comparînd manuscrisul nostru, unicul pe care l'avem în țară, cu cel copiat de Tocilescu vedem că limba este mai curgătoare și astfel putem înțelege cu mai multă ușurință textul prim, publicat de Hașdeu și reeditat de Simache și Cristescu în 1942, întru cît între ele există multe deosebiri și adăogiri. Dăm mai jos cîteva exemple de comparație:

⁸ N. Simache și Th. Cristescu : *Hronograful lui Mihail Moxa*, Bazău, 1942, pp. 6—7.

⁹ N. Cartojan, *Istoria literaturii romîne vechi*, vol. II, Buc. 1942, pag. 135.

Ediția Simache-Cristescu
(și Hașdeu) pag. 71—72:

„Și în mijlocul raiului răsădi
Dumnezeu pomă de priceput ce
iaste bine și rău și apă curătoare
în mijlocul raiului de udă po-
meții și de acolo (Nota 13: din
rai) se împart (Nota 14: se îm-
parte fluviul raiului) în patru de
esă (Nota 16: din rai) în lume”,
etc.

Ediția noastră, pag. 10:

„Și în mijlocul raiului răsădi
D(u)mn(e)zeu pom de priceput ce
iaste bine și rău, și apă curătoare
în mijlocul pământului raiului, de
adapă pomeții și de acolo să îm-
part în patru de esu în lume, a-
nume: Gheonu, Nilul și Efratul
și Tigru”.

Apa aceasta a fost așezată de Dumnezeu în mijlocul pămîntului raiului și aci forma un rezervor de unde isvorăsc cele patru fluvii. Din edițiile anterioare, după cum vedem, reiese că apa se împarte, când iese din rai, în patru fluvii fără să mai treacă prin pămînt.

Ediția Simache și Cristescu
(și Hașdeu):

Ediția noastră:

au scris ai	pag. 69	au scris anii	pag. 9
cu cuvîntul feace	„	cu cuvîntu făcu	„
și-l frămsetă Dumnezeu cu	„	și-l infrumuseță Dumnezeu	„
frîmsetia lui	„	cu frumuseția lui	„
părete vrătos	70	părete virtosu	„
vrătoapele	„	virtoapele	„
podobi	„	impodobi	„
cui le-au faptă	„	cui le au făcut	10
vremile ailor	„	vremile anilor	„
și îmblă	71	și umblă	„
nice într'apă	„	nici în apă	„
de feaceră	„	de făcu	„
dentr'apă și dentr'apă	„	din apă și din apă	„
fierile	„	hierile	„
mirizmă	„	mirezamă	„
în mijlocul raiului	„	în mijlocul pământului raiului	„

de udă pomeți-	pag. 71	de adapă pomeții	pag. 10
ce veri minca	73	ce veți minca	11
se înmulțiră oamenii pre pă-		să înmulțiră răotățile oamenilor	„
mint împreună cu răotățile	74		
trăi Adam 932 ai	„	trăi Adam ani noao sute și	
		treizeci și doi	„
Maleleilă născu pe Aredă	75	Maleleil născu pe lared	„
de să aciuară cu nus	„	de să aciuară cu dînsul	12
să facă (stîlpul)	76	să facă stîlpul	„
nu ajunse crâgul luniei	„	nu ajunseră crugul lumii	„
și facia rău mult, războaie	77	și făcură multe războaie	„
și împărăți David 40		și împărăți David 40 de ani	
de ai	79-80	și oğodi (mulțumi) lui D(um)-	
		n(e)zeu	13
nice tu nu veri domni	80	nici tu nu ne vei domni	„
Chiră cu unchiu său Darie	82	Chir cu fiu-său Darie	14
și 1.000 de popi	„	și 30.000 de popi	15
Dela Adam pînă la Alixan-		Dela Adam pînă la Alezan-	
dru Machidonă 5167 de ai	83	dru Machidon vealeatul era	
		5167	„
de i chema cavria (?)	85	de-i chema Cavrea	„

În felul acesta deosebiri se pot înmulți. Din comparația de mai sus se poate observa progresul făcut cu formarea și îmbunătățirea limbii românești.

Importanță deosebită.

Importanță deosebită însă prezintă manuscrisul nostru atît prin faptul că este unicul text care se păstrează în țară, cît și prin aceea că întregeste capitolul „Împărăția lui Avgustă Chaezară“ și completează începutul unui capitol care nu se știa, parte care în textul prim lipsea. Despre acest fragment se spunea: „Aici în copia lui Gr. Tocilescu lipsesc cîteva rînduri, probabil despre nașterea lui Christ¹⁰“.

Iată acest fragment:

„un filosof anume Antidor de-i zise: „O, Sevaste I nu te grăbi cu

10. Cf. Hașdeu, op. cit. pag. 357. Vezi Simache și Cristescu op. cit. pag. 97-

mînia pre nimea a lovi, ci mai nainte citeaște 24 slove, anume : a, b, v, g. Altu nărav încă avea, că lua muerile dela bărbați de zăcea cu iale. Iară Antinodor meșteșugui să se scoată din nărav. Că văzu pre un boiaru plîngînd și știu pentruce să vaetă, că-i era zis de Chesaru să-și ducă muiarea la așternutul lui August într'o raclă încuiată. Antinodor să cerșă de intră el în locul muierei în sicriu cu sabia goală și-l duseră la Chesariu și cînd vru să se culce Chezar, el descue racla. Antinodor sări cu sabia la Chesar, de multu-l învălui, pînă cînd să jură că va părăsi acest năravu, apoi îl lăsă.

De acii gonii dela sine măscărniciile și cinstiia înțelepciunile și cărtulăriile. Și tocmi lumea toată suptu sine, de-i da dajde; și-au împărățitu 47 de ani”.

De Domnul nostru I(isu)s H(risto)s.

„Atunce, cînd născu Domnul nostru Is. Hs, în al 40 de ani den împărăția lui August, cînd trimisease să scrie lumea toată”, etc.

Edițiile de pînă acum, din acesta două capitole, „Impărăția lui August Chesar” și de Domnul nostru I(isu)s H(risto)s”, făceau un singur capitol. Din primul lipsea mai mult de jumătate, partea dela sfîrșit, iar din cel de-al doilea capitol lipsea titlu și cîteva cuvinte ¹¹.

Cuprinsul întregului Hronograf

Cum este și normal, Mihail Moxa, imitînd și utilizînd izvoarele streine, începe cronica sa cu creația lumii după Biblie continuă cu „Impărăția Egiptului, Impărăția Asiriilor, Impărăția lui David, Impărăția lui Chir, Impărăția lui Alexandru Machidon, Impărăția Troianilor”, vorbește apoi „De începutul Rimleanilor”, înșiră apoi toți împărății Romei, Romil Gaius Chesar, August Chesar, Tiverie Chaesar, Claude Chesar, Neron Chesar, Vespasian Chesar, Tit fiul lui Spasian, Domentian, Nerue Tra-

¹¹. Compară textul nostru, paginile 21-22, cu *Simate și Cristesca*, op. cit. pag. 97.

ian Chesar, Andrian, Antonin, Marco Antonin, Comod, Pertinax, Sevir Ţar, Dechie Caesar, Dioclitian şi Maximilian, Consta, Costandin marele împărat, întiu în creştini, Constantie feciorul lui Costantin, Iulian cel fără de lege.

Aici se opreşte manuscrisul de faţă.

Cronograful lui Moxa este însă mult mai lung. El continuă cu Theodosie cel Mare, Arcadie, Theodosie cel Mic, Marchian, Leontie, Leu cel Mic, Zinon Vircolacul, Anastasie Ţar, Justinian întiu, Justinian cel Mare, Justin cel Mic, Tiberie, Mavrichie, Focă Muncitorul, Iraclie, Constantin fiul lui Iraclie, Iraclon, Consta fiul lui Costantin, Constantin Barbosul feciorul Constei, Justinian, Leontie Ţar, Tiverie Apsimar, iară Justinian, Filip Ţar, Artemte Ţar, Leu Iconoboreţ, Constantin Cufuritul, Leu fiul Cufuritului, Constantin fiul lui Leu şi maică-sa Irina, Nichifor Ghenica, Mihail Rugavei, Leu Armeanui şi Luptătoriul icoanelor, Theofil Mihail feciorul lui Theofil şi al Theodoriei, Vasile Machedoneanul, Ion prea înţeleptul, Alexandru fratele lui Leu şi al lui Costantin feciorul lui Leu, Roman Calapin, Constantin feciorul lui Leu iară, Roman fiul lui Costantin născutul în orşenice, Nichifor Foca, Ţimishi, Vasilie fiul lui Roman, Constantin fratele lui Vasilie, Roman Arguopolscoe, Mihail Peflăgon, Mihail Calafatin, Costantin Monamah, Teodorina în urşenie născută, Mihail, Isachie Comnin, Costandin Duca, Roman Dioghen, Mihail fiul Ducăi, Catacuzinu, Cum au trecut Turcii mereu de au luat împărăţia, Caloioan, Manoil Paleolog, Mohmeţ fiul lui Murat, de Ţarigrad.

Cu acest capitol se termină cronica lui Mihail Moxa şi încheie „şi cînd fură ani 6997 (1489) iară tremease Baiezită oşti prea mari pre Misireani şi pre Aravleani şi mai mulţi periră; şi în Ţarigradă încă se timplă atunce ună semnă, că iată căzu fulgeră den ceră de aprinse prahul celă da puşcă; deci răsipi case multe prin prejură şi periră mulţi şi pămîntulă încă se cutremură, cit împăratul încă se spăre că va peri atunce ¹²”.

12. N. Simache şi Tr. Cristescu, *Cronograful lui Mihail Moxa*, Buzău 1942, pag. 189.

Incheere.

Existența unui al doilea manuscris al acestei cronici ne arată că el a circulat și s'a răspândit¹³ și că în liniștea minăstirilor oltene istoriografia a fost cultivată încă de timpuriu.

Existența textului de față înaintea Istoriei Țării Rumânești, ne indică preocupările vechilor noștri înaintași pentru istoria universală și tendința de a lega firul istoriei naționale, cu istoria popoarelor vechi.

În cele ce urmează dăm transcrierea manuscrisului descoperit de noi, fiind siguri că el va contribui atât la o ediție critică a Hronografului, cât și pentru a scoate încă odată în lumină opera cronicarului Moxa, cronicar pe care pe bună dreptate și-l revendică Oltenia.

13. Existența numai a unui singur manuscris, a făcut să se creadă că nu a fost răspândit și nu a circulat.

FILA 41:

De începutul lumii de 'ntîiu

1. Sufletu pre tine a iubi avuție socoteaște, și de pururea o pofteaște, iar tu, sufletu împărătescu, de pururea însetoșezi cu mintea ca să afli învățătura cărților și dintr'însele cu dulceață să te adăpi. Și întrebă să știi carii au domnit din 'tîiu și pînă unde au ajunsu, și cum au împărățitu, și cîți ani. Noi vom lua acest greu; să e și cu preaget, ci darurile, tale iale ne răcorescu sudorile noastre. Mulți s'au nevoitu de au scris anii și au chibzuitu să spue adevăr și unul cu alalt nu s'au sămănat: iată și noi de cît ne iaste putearia spunem cu adevăru.

Inceputul lui D(u)mn(e)zeu ce fu făcătoriu lumii, de 'ntîiu făcu ceriu fără steale, numai cu cuvîntu, făcu și-l înfrumuseță Dumnezeu cu frumuseția lui.

Pămîntul iară era neîmpodobitu, că era coperitu cu întunearecul; deci străluci lumină și fugi întunearecul și să arătă pămîntul, și trecu zioa din'ntîiu.

A doa zi

2. Lumină și a doa zi și făcu și al dollea ceriu și-i puse nume D(u)mn(e)zeu cela ce-l făcu. Atunce împărți apa, una o sus, alta jos în sinurile pămîntului și pusé întru iale ceriul ca un păreate vîrtosu.

A treia zi

3. Străluci și a treia zi. Atunce tocmi iazerile și izvoarele și văile și munții și pietrile vîrtoapele, codrii, păduririle(sie), dumbrăvile, (Fila 42:) pomii, erbile, sămănturile, legumile, florile și toată frumuseția pămîntului.

A patra zi

4. Lumină și a patra zi. Incepu a împodobi ceriul cu stea-

lele și cu luceaferi, cu soarele, cu luna de să întrecu una cu alta, întru lauda cui le-au făcutu, și să cunoască oamenii vremile anilor, puse pe Cron mai sus, al doilea Zevsu și Arisu, al treilea, al patrulea soarele dă lumină lumii, alu cincilea Afrodit, al șaselea Ermia și luna mai jos și umblă nepărăsită după zisa lui D(u)mn(e)zeu careș în rîndul ei.

A cincea zi

5. Deci pînă a cincea zi nu era pre pămînt nici o vită, nici în apă, nici în văzduh a zbura și zise Dumnezeu apelor, de făcu pești de tot fealiul, să le fie sufletul și hrana din apă și din apă eși rodul păsărilor se zboară, iară din pămîntu toate dobitoacele și hierile, gadinile și toate gîngănilor, care umblă pre pămînt.

A șasea zi

6. Făcu D(u)mn(e)zeu raiul cu toate pomeatele și cu frumoasă mirează și dulceață desfătată cu învațatura Sfinției lui; și în mijlocul raiului răsădi D(u)mn(e)zeu pomu de priceputu ce iaste bine și răul și apă curătoare în mijlocul *pămîntului raiului*, de adapa pomeții și de acolo să împart în patru de esu în lume anume: Gheonu și Nilul și Efratul și Tigru.

Făcu D(u)mn(e)zeu omul cu mîna lui de lătu desăvîrșitu îl făcu pre el cu sufletu viu și-i dăruî minte slobodă și pricepătoare pre chipul obrazului său, și-l puse să se sălăsluiască în Edemu unde iaste hrană de raiu și fu altă lume cu înțelepciune deplin, și-l învătă cu totu binele raiului să se indulcească, iară de pomul priceputului să se ferească, nici cu mîna să nu să atingă. Atunce aduse D(u)mn(e)zeu către Adam toate vitele și toate fierile (Fila 43:) și gadinile cîte umbă pre pămînt și toate pasările cîte zboară de pre pămîntu în susu, de se închinară lui Adamu ca niște robi Domnu-său și le puse Adam nume tuturoră căriaș pe podobia sa, ca pînă aceia răutăți viclane în inima lui nu era.

Adormi Adam somnul cel amaru, începătura căderii și să atinse ziditorul cătră coastele lui și luo osu de-i făcu soțu și să deșteptă Adamu de o văzu și-i zise Evva ce să chiamă viață; iară Adamu să chiamă pămînt roșiu.

A șaptea zi, D(u)mn(e)zeu, deacă săvîrși toate lucrurile bune ale lui, a șaptelea zi odihni de toate, și le puse leage loru. O! doi înțli născuți din pămînt și ai raiului viatnici! Aceastia toate sînt aduse pentru treaba voastră. De toate să vă indulciți

de sațiu, numai ci vă feriți de pomului priceputului, că în clasu ce veți mânca, cu amaru veți muri; iara de vă veți feri, viață nesăvârșită fără grijă veți moșteni. Iar ei să spereară de cuvînt și să feria de acel pomu ca de un vrăjmaș.

Iară diavolul văzu viața lor într'atita bine în rai ca îngerii, ci nu putu răbda, ci aruncă urgie spre dînșii cu pizma și află hitlenia lui șarpele, ca un vasu, de să apropie de aromi pe strămoașa, de-i arată poamele frumoase la vedea și dulci la gustare, și minți întii de-i șopti: Mîncați, zise că veți fi ca D(u)mn(e)zeu, de veți ști binele și răul. Iară deacă auzi această Evva, numai citu se potrivi sfatului șarpelui ce fu învățatu de Satana. Deci gustă și deade și lui Adam de mîncă, iar numai cită să văzură goli și să rușinară unul de altul. O! amarnică neascultare! O! năprasnică cădere! Că învățatura a prea înălțatului D(u)mn(e)zeu ziditori nu ascultură, iar sfatul celui înger căzut au luat. Deacii își acoperiră rușinea (Fila 44:) cu frunze și seascunseră suptă desime de turteale, iar D(u)mn(e)zeu știu această și le ponoslu pentru neascultarea lor și-i scoase din raiu, de-i pedepsi cu ostent și cu ghimpi ce împung, și cu trudă și cu dorori să să hrănească și cu durori să lucraze pămîntul. Și Evva grija bărbatului și greul născutului să-l poarte, și-i învăsco în piei de trupu, de lăcuia înaintea raiului și plîngea nemîngăiată. Deacia-ș cunoscu muiarea și născo pre Avel și pe Cain. De atunci intră zavistia în lume, ca să scula Caien de ucise pre frate său Avel. Deacia să înmulțiră răotățile oamenilor pre pămînt și trăi Adam 230 de ani; iar născo și pre Situ; iară de totu trăi Adam ani noao sute și treizeci și doi.

Situ găsi de numele lui D(u)mn(e)zeu și puse nume stealelor și toată filosofia și născo pre Enosu și trăi de tot 912 ani:

Enosu născo pre Cainan și trăi ani 905. Cainan născo pre Matosal și trăi ani 715. Matosal născo pre Maleleil și trăi an 740. Maleleil născo pre Iared, și trăi ani 805. Iared născo pre Enoh și trăi 962 de ani. Enoh născo pre Matosal și trăi ani 690 și să mută, nu muri. Matosal născo pre Lameh și trăi ani 782. Lameh născo pre Noe și trăi 755 de ani. Noe, cînd fu de 160 dă ani, născo pre Sima și Homa și Afeta.

Atunce să umplu lumea de răotăți și uitară pre D(u)mn(e)zeu, pre cel ce i-au făcut, și să închina soarelui și lunii și stealelor și se mestecară în lucruri fără de lege.

Numai ce era de în ruda lui Situ dreptu Noe, al doilea

29517

după Adamu, de să ferii de mestecătura cea rea și mult învăța pre toți să se părăsească de rău, ci nimeni nu-l asculta; deacii (Fila 45:) îl învăță D(u)mn(e)zeu să facă corabie și o găti. Deci slobozi D(u)mn(e)zeu sloata ceriului, să vărsară ploa de acoperiră pământul. Noe intră în corabie cu feciorii și cu nurorile, și trimise D(u)mn(e)zeu de ceale de pre pământu de toate vitele și hieri și pasări de să acioară cu dînsul în corabie.

Deacia înălță apa corabiia și ei să mîntuiră, iar alții tot să înneacă.

Din 'nceputul lumii pînă la potopu 2242 de ani. Cînd stătu ploaia și scăzură apele, eși Noe din corabie cu toate sufletele și dihaniile cîte era în corabie și iară să dea mulțime a toate sufletele. Deci după potopu, Simu născu pre Arfaxad și trăi 500 de ani. Arfaxad născu pre Cainan și trăi 420 de ani. Cainan născu pre Salla și trăi 405. Ever născu pre Falecu și trăi 133 de ani. Falec născu pre Ragabu și trăi 123 de ani. În zilele lui Falecu s'au început stîlpul.

2. *Impărăția lui Nevrodu*

Că să seculă din ruda lui Simu un om anume Nevrod și se puse întîi domnu pre pământu și zise că apucă cinstea lui Dumnezeu de o puse pe el, că iaste Dumnezeu. Și măsură pământul și nevoi oamenii să facă stîlpul și începură a lucra pînă în 40 de ani. Tot el înălțară pușinu de nu ajunseră crugul lumii. Limba le era totu una. Și era puși 72 de diregptori. Deci D(u)mn(e)zeu le văzu nebuniia și osteneala în deșertu; numai Everu ce-s ținu limba cu ceata-ș. Dela potopu pînă la stîlpu 600 de ani.

Deacia să răsfirară limbile preste toată lumea, și după stîlpu, Ragav născu pre Seruh și trăi 135 de ani. Acesta Seruhu (Fila 46:) începu întîi a face D(u)mn(e)zei. Deci începură oamenii a se închina boziloru și uitară cu totul pre D(u)mn(e)zeu, și să umplu lumea de răolăți, și-și făcea cetății, carii unde descăleca, ocine și țări, carii pre rudă. Din ruda lui Afetu, Troanu făcu Troada. Asurdin, ruda lui Simu făcu Vavilon, ce se chiamă Asiria. Mosrem din ruda lui Ham făcu Misiriul, anume Eghiptul.

3. *Impărăția Eghiptului*

Deaca să înmulțiră limbile pre pământ, întîi să seculă împărăția din Eghiptu, și începură a lua biru de pre la alăți și făcură multe războaie, jafuri, furtișaguri, curvrii, ucisuri. Mai rău

era că se închina boziloru; de vrea ijderă cineva ceva pre lume, ci-l făcea că e Dumnezeu, și-l scria în icoană de i să închina. Și au ținut înpărăția Eghipteanii 1663 de ani.

4. *Înpărăția Asiriilor*

Seruhu născu pre Naboru și trăi 137 de ani. Nabor născu pre Tara și trăi 209 ani. Tara născu pe Avraam și trăi 200 de ani. Din înpărăția limbiloru pînă la Avraam, 1072 de ani. Iar dela Adam pînă la Avraam 3320 de ani. Avraam cînd fugi dela Avimeleh, înpăratul Eghiptelui întru Asiriia, atunce să rădică Domnul Asiriilor Oil cel Mare și Tare, de-l avea și-l cinstia ca pre Dumnezeu; acela dobîndi înpărăția dela Eghipteani și au ținutu înpărăția Asirianii 1300 de ani, pînă la Sardanapolu.

5. *Înpărăția lui Sostrie Eghipteanu*

Multe țări și bărbați buni aduse Sostrie; și purcease de umblă mai toată lumea și birui. Deacia nevoia pre toți să-i dea biru; tocma umblă zece ani și să întoarse cu multă dobîndă și oborî și înpărăția Asiriilor. Deaca veni Sostrie, iar crescă înpărăția Asiriilor. Avraam născu pre Isaacu. Iar Isaacu născu pre Iacovu. Iacovu născu pre Levi. Levi născu (Fila 47:) pre Cata. Cata născu pre Avram. Avramu născu pre Moisi. Cînd fu Moisi de 85 de ani, atunce scoasă pre ruda ovreiască din robia lui Faraonu din Eghipteu, și-i trecu Marea Roșie cu putearia lui D(u)mn(e)zeu pre uscatu. Și au trăit în pustie 40 de ani și au mîncatu mana sfîntă. Din anul dintîiu al lui Avraam, pînă cînd au eșitu Ovreeii din Eghipteu, 505 de ani. Iar dela Potopu 3689 de ani. După moartea lui Moisi, stătu Isusu Naviin și-i băgă D(u)mn(e)zeu în țara ceia ce făgăduise lui Avraam; și domni 27 de ani. Bătrîni anume judeaște 23 de ani; Gotonol 40 de ani; Strinie 50, Metuaud 80 de ani, Devora și Varacu 20 de ani, Strinie 20 de ani, Madenie 7 ani, Ghedeon 40 de ani, Avimeleh 6 ani, Tola 20 de ani, Air 10 ani, Manite 18 ani, Ethae 6 ani, Mon 7 de ani, Elomu 10 ani, Lavdon 8 ani, Stirnie 40 de ani, Sampsonu cel Tare 20 de ani, Popo llia 20 de ani. Din 'necputul lui Samoil cu Saul pînă la David, 40 de ani.

Înpărăția lui David

Din eșitul Izraileloru de în Eghipteu pînă la David 630 de ani. Iară dela Adam 4456 de ani. Și înpărăți David 40 de ani și ogodi lui D(u)mn(e)zeu. Solomon era de 12 ani, cînd stătu în-

păratu și făcu biserica Sionului, și împărăți 40 de ani. Deacii stătu Rovoam. Atunce se adunară toți Izrailii, de-l rugară să le ușureze mâncăturile, ce-i asuprise Solomon. Unu ascultă Statul Bătrîniloru să le ogodească, ci ascultă de tineri, deci mai rău ti întărită; iar ei răspunseră: nici tu nu ne-vei domni de acum. Și-și aleaseră pe o slugă a lui Solomon pre nume Ierovoam, de și-l puseră domnu. Și-l părăsiră zeace rude, numai citu rămase fiul lui Solomon cu 2 rude, și domni 17 ani. (Fila 48:) Avia, fiul lui Rovoam, 6 ani, Asa 40 de ani, Sosofatu 20 de ani. Intru zilele acelorora au prorocitu Ilie și Isei și Mikei, Ioaram 8 ani. Ozie 40 de ani. Pe vreamia ce împărăția Ozie, atunce să rădică după alți împărați Senahirem Viteazul cu țara Asiriei și cu de a Persilor și cu Mideanii cu oaste mare Ierusalimu și hulila pre D(u)mn(e)zeu cu cuvinte reale. Iară Sfinția lui trimise ingeru de ucise într'o noapte 185000 din oștile lui Serahirem, cela ce ocăria înții pre D(u)mn(e)zeu, apoi fugia ca un epure să scape. Deci după Ozie, el împărăți Ahana, 17 ani, Gothalia maica lui Ozie 7 ani, Ioasu 1 an, Amasia 29 de ani, Ahtaria și Ozia 12 ani.

In zilele acestora au prorocitu Iosie, Amos, Isaia, Iona, Ioil. Ioatam împărăți 16 ani, Ezechia 23 de ani, Manasia 18 ani. Acesta au făcutu Vizantia veache și nevoia oamenii de să închina idoliloru. Monu 12 ani, Iosie 31 de ani. In zilele acestora au prorocitu Ieremia și Sofonie. Iohaz 3 luni, Sedechie 11 ani. Pre acesta-l orbi Navohodonosor împăratu, cind risipi Ierusalimul și-l duse în Vavilon cu robii. Deacii au împărățit Navohodonosoru 25 de ani. Și pentru mîndria lui îl făcu D(u)mn(e)zeu de au fost porcu în 7 ani. Valtasaru fiu-său 11 ani. Acesta îndrăzni cu vasele bisearecii de bău cu curvele și văzu în vedere că eși de într'un păreate o mină și scrie trei cuvinte: Mani, Tekel, Faresu. Daniil prorcu le spuse: împărțitorul au numărată viața ta și ți-au luat u împărăția.

7.

Împărăția lui Chiru

Decia să sculă din Persida Chiru cu fiu-său Darie Mideanul și sparseră împărăția Vavilonului și peri rău Valtasaru. Deacii stătu împărat mare pre lume Chiru, și au împărățit 30 de ani, și slobozi Chir Ovreali din robie și-llăsă (Fila 49:) să și facă cetate în Ierusalim și în bisearca Sionului, că să umplură atunce 70 de ani de cînd era robiți. După Chir împărați Cambisu 7 ani, Dorie Islaspu 36 de ani, și multe ostroave și țări cu cetăți dobîndi și Ana-

tolia cu totul. Acesta Darie, iar slobozi Izrailli la ocine-și și le puse mai mare pe Zorovavel, strenepotu lui David, și purceaseră de cinci ori câte o mie de mii și 30.000 de popl. După Darie stătu Xersu. Acesta adună oști mari pre apă și pre uscatu, de să lovi cu Grecii și nu folosi nimica. Ci să întoarse rușinată. Și împărăți 28 de ani. Artaxersu cu muiarea lui 41 de ani. Darie Arsihonu 4 ani. Și alții s'au orînduitu de s'au mînatu dela Chiru dintîiu pînă la Darie cel bătutu de Alexandru, 230 de ani. Arie Varsam împărăți 6 ani.

Împărăția lui Alexandru Machidon

Dela Adam pînă la Alexandru Machidon vealeatul ora 5167. Acesta oboři domnia Turcilor și plecă India, Siria, Finichia și toți domni pămîntului și toți viteajii lumii, dela răsăritu pînă la apus i s'au plecat lui. Și împărăți de tot 38 de ani și muri otrăvitu în Vavilon. Și i se împărți împărăția în trei părți. Unii ținea Siria și Finichia, alții răsăritul și alții apusul.

Împărăția lui Potolomei Epure

Pe Eghipetu și pe Alexandria întii stătu Potolomei Epure. Acesta să rădică și prididi suptu mîna lui țări multe și pre acele locuri cu totul-ș, și avu comoară multă și împărăți 40 de ani. Și iubia și alți să-i chame Potolomei. Iar Potolomei Brata 38 de ani. Acesta nevoi pe Ovrei de scoasă cărțile lor toate din ovrește, grecești.

(Fila 50:) Potolomei Everghetu 23 de ani. Antioh Epifan 4 ani. Potolomei Filopator 25 de ani, Potolomei fiul lui 20 de ani. Potolomei Fusco 17 ani, Potolomei Alexandru 10 ani, Potolomei frate-său 8 ani, Potolomei Dionisu 30 de ani, Potolomei Patră 21 de ani. Cleopatră împărăteasa au ținut împărăția Eghipetului. Și s'au mînat dela Potolomei Epifan pînă la Cleopatra 300 ani.

De atunce se lărg a pre lume împărăția Rimului. Acestea cum ne fu putearia noi scrisem.

Împărăția Troianiloru

Să începem a arăta și de împărăția Rimleanilor d'nceputul lor. Pe vreamia ce împărăția David în Ier(u)s(a)lîmu, iar în Troada domniia Priam, și avea doamnă, și născură dîntrînsa feciori mulți de-i chema Cavrea. Iar Priamu văzu atunce un vis; păru-i că văzu un tăciune aprinsu, eșitu din trupul mu-

ierii lui și de departe vînt de arse cetatea toată. Și spuse această filosofilor. Ei răspunseră că ar fi mai bine ce va naște să-l arunce în focu. Iar curînd născu Alexandra, cocon frumuse(1) și-i fu milă de a-l piarderea ci-l lepădă într'un cîmpu, și-l aflară niște păstori de-l luară și-i puse numele cum chema acel cîmpu, Parie. Deci deaca crescú voinic, el fu cunoscutu de Priamu; deci îl luă la dînsul, ca-i păru ca un scăpatu de pacoste; ci ce iaste să fie nu să poate treace. Deacia fără pestea Alexandru Parie, el își ucise un frate și pribegi în Sparta, unde e țara grecească, la Menelai, ce îl primi cu la dînsul cu cinste, și-l ținea ca pe un fecior de domnu. Parie văzu pre Elena, muiarea lui Menelai, prea frumoasă și albă. Deci o prea îndrăgi și puse ochii hicleani spre dînsa; și așteptă pînă cînd se duse Menelai oare unde. Atunci să sculă Alexandru; deci apucă pre Elena cu toată (Fila 51:) avuția lui Menelai și intră în corabie să fugă pre Mare la Troada. Iar furtuna îi zmăci de-i scoase în gura Nilului, la un loc anume Canovicul; iară soțiile lui de greul pîrîsă cătră Protivis împăratul Eghiptului și-i spusă cum au apucatu acea muiere cu bunătatea toată a lui Menelai. Iară Protivis Inpută cu amar. Deacia-l goni și opri pre Elena cu toată avuția, pînă va veni domnu-său la dînsa.

Dacă să întoarse Menelai din cale și nu-și găsi muiarea, nici bunătatea, puse scîrbă mare, și-și sgîria fața, și-și rumpea hainele cu Darie socru-său. Și adună Grecii-toți cei mai mari și le spuse de patimă; și li se rugă foarte ca să să bată cu Troianii. Pentru el să jurară toți să-și pue capetele pentru dînsul. Și iată mulți să sculară de pîn ostroave și de pre uscat dintru Atina și din Talia, și din Ahaia, den Elada, și ostroavele cu totul, și viteaji bărbați buni, și toți voevozii Ahili, Nistor, Palamid, Patroclei, Devist, Pilei. Deci rădicară mulțime mare spre Troada. Și trimiseră înainte pre Ahilă cu Palamid să prade uscatul și ostroavele. Deci dacă văzură Troianii adunate alțea oști de pretutindenea, adunară și ei ajutoriu Carii și *Licharii*. Mighi, Frigii și Asia cu totul, și din cetatea Troianilor, mai mult de 50.000 de bărbați buni eșiră, și Ector feciorul lui Priamu Crai și alți mulți viteaji hrăburi.

Deci să loviră fățiș cu Grecii și mult sînge vîrsă și nici o

Obs.: În dreptul cuvîntului „Licharii” pe marginea originalului este scris și „Lichanii”.

parte nu birui. Și să închisără Troianii în Troada. Iar Greciloru să întâmplă împărechiare, că avea Devisis vrăjmășie pre Palamid întru ascunsu și-l pîrî cătră împăratul cu hiclesugu, că va să pleace oștile suptu Troiani. (Fila 52:) Iar împăratul îl crezu și pierdu pre Palamid. Deaca auzi Ahilei și Theditu și alți voevozi, foarte să întristară și puseră pismă; deci nu să nevoia nimeni la războiu. Atuncē eșiră Troianii din cetate și să loviră cu Elenii și-i biruiră și mulți Greci periră; și mult sînge să vărsă pînă cînd oborî Ector pe Patroclei. Atuncē văzu Ahalie atîta cădere Grecilor, eși ca un leu mînios și spărgea stolurile și să lovi cu Ector în nădejdea Troianilor, dece îl birui; și iară să închisără în cetate. Văzu Priam Crai că-i slăbește putearia, trimis-au la David împăratul ovreescu de cerșu ajutoriu, ci nu-i deate, că și feria oamenii să nu să mestece cu păgînii. Atuncē trimise și la India de cerșu la Tavtonie ajutoriu și veniră fără număr mulți. Deci așa le era stada, aorea biruia Greci pe Troiani, aorea Troianii pre Greci. Deci au fost oști și războaie și vărsare de sînge tocma în 12 ani. Pînă cînd să sfătuiră Grecii să-i părăsească, că însăgetă Alexandru Parie, feciorul lui Priam Craiu, pre Ahilie și să întristară.

Incă aruncară vrajbă, și li să arată că cu bărbăția nu o vor putea Troada lua, nici cu sabia, numai cu hielenia.

Deci făcură un cal de lemn găunosu și închisără întrînsul niște bărbați și să făcură a să duce. Troianii eșiră și văzură pristaniștea pustie, numai calul ce aflară și întiu sfătuiră să-l arză sau să l înnece. El venise atuncē vreamia Troianilor de peritu. Deci-l băgară în cetate și să luară a bea și a mînce și a juca pînă innoptă și adormiră de greu. Atunci eșiră cei din cal ascunși și rădicară pară și văzură Grecii. Atuncē mearseră și prinseră porțile și intrară în cetate. (Fila 53:) Decii așa dobîndiră Grecii Troada. Deci junghea pre voevozi, pre mai mari și cu dreptul zicînd, din bărbați pînă în muiare și coconii fără milă era uciși, și-i reteza copii ca cu seacerea spicele necruțatu. Și deacă se săturară de jefuitu și de tăiatu, aprinseră și cetatea de arse pînă în temelie.

Deaci să sculă Menellai după spartul Troadei de au chinuită pre mare și au rătăcitu; și deaca și află muiarea Elena în Eghipetu, în cetate Menfa; și avu ospățu dela Priteu împăratu. Și s'au mînat de tot 8 ani după răsipitul Troadei, pînă ce au venit Menelai în casă și, în Spartă. Iată se sfîrși povestea de

Troiani, ca în scurt deplin n'am scris ca Omir, că el au avutu limbă dulce de i-au fostu dragu a înpodobi poveștile.

De începutul Rîmleanilor

Să începem deacum a scrie tăria și putearia Rumînilor, de unde s'au începutu și au ținutu pămîntulu totu și țări. Deci după prada Troadei, Enia ginerile lui Priamu Crai, sau scăpatu, sau îl slobozise oșteanii, el să mută cu toată ruda lui, cu cîți scăpase în țara Veneției. Deci Enea cu cîți înotase cu dînsul făcură vrajbă și luară păzuită că le zise scriptă, să înnoate de acolia spre apus, pînă vor sosi la un cîmpu și li se va umplea masa lor de hrană; acolo să descălece țară.

Iară unde va muri o vită fugînd de ostenită, acolia să facă cetate. Și luară acest plazu. Deci să facă cetate la acel cîmpu și-și făcură colibi.

Acolo era o iarbă de o chiema sealină multă și prînzînd ei, unul gustă sealină, decii și altul și și altul.

Atunce strigară: acum ni să umplu plăzuitul cu measele. Deci vrură să facă sfară cu o scroafă, iar ia să mîci din mîna Eneii. El o goni tocma 4 mile pînă osteni și scroafa obosi de căzu și născură odată 30 de purcei. [Fila 54:] Enea înțelease că să vor mulți pre acolo, și auzi glasu de-i zise să zidească acolia cetate.

Deaca începutu a zidi, tîmplă-se de văzu focu dintru acel loc. Și veni un lupu, din pădure ai purta găteji de băga în focu. Iar un vultur bătrîn bătea cu aripile și aducea vînt de-l ațija. Iar o vulpe hicleană nimeri de-și uda coada în apă și-o scutura pre focu de vrea să-l stingă. Ei-l aprindea, iar ia îl stingea. Însă apoi biruiră ei, iar ia fugi. Deci pricepu Enia că cu multe sfade și îndelungă vreame, ei să înalțe pre alte limbi și zidi cetate albă și lungă, și altă cetate anume Leon, și au avutu sfadă multă cu domnul latinescu, cu Latin Famvu și Turnosu Savaitul și cu alaiți domni din împrejur și totu-i bătea Enia. Apoi să începără și tapărtiră locu de țară.

Deaca muri Enia, el stătu domnu, fiu-său Ascanie, născut de în Creusa, tata lui Priiam Crai.

După dînsul stătu fiu-său Tever și era mîndru și viteaz și muri înecat. Deaceia rămasără doi feciori: Nemitor și Amolie.

Nemitor luo domniia, Amolie avuția. Și să sculă Nemitor și ucise feciorii lui Amolie toți, iar pre o fată el o puse popă și puse-leage, fetele ce vor fi popi să nu se mărite, iar ia să amestecase cu oarecine,

Deacă auzi Nemitor că e grea, puse de o păzea, pînă cînd născură doi geameni. Deacii pre dînsa o băgară în temniță, iar pre coconi îi lepădară ca un cîn pre apă Tiveriei să piară. Iară Dumnezeu îi crută că-i găsi un purcariu anume Festul și făcu bine de-i dusă acasă-și, iar muiarea lui Lupa născuse un cocon mort că fu voia lui Dumnezeu. Deacii îi puse sugaș în loc de feciori. Deacii le zise nume Romu și Romil. Deaca crescură lor le era viața cu purcarii, de păștea turme și fura cu neștiutul. Stricară turma lui [Fila 55:] Amolie, ce le era moș, tată mîne-sa. Deacii îi prinseră și-i duseră la Amolie. Nu-i văzu voinici și frumoși și află că-i sînt nepoți și adunară gloata de scoaseră pre Nomitor den domnie și deaderă lui Amolie domniia, iar Amolie deade așuție multă nepoților de rădicară oști și dobîndiră multe domnii și țări. După aceia zidi Romilor cetate prea mare și frumoasă. Dela Adam pînă s'au făcut Rimul 4708 de ani. Și cu glas de bucin fură să asculte toată lumea de cetatea ce i se puse numele Rim. Deacii cîț ese de acolo, ei să chiamă Rumîni.

*Impărăția lui Romil ce au
împărățit întii în Rimu*

Deaca murî moșul lui Romil, Amolie, atunce să ridică împărat Romil și adună oameni mulți den prejur, de-i băgă să loculască în Rim; și fu întliu împărat în Rim, Rimului Romil. Și-și tocmi boiarii sfeatnici tot înțelepți și multe țări plecă supt sine și împărăți Romil 48 de ani. Noman Pombilian stătu domnu după Romil. Acesta tocmi 12 luni într'un an anume: Ghenuarie și Februarie și alte bunătăți multe ijderă și apoi pre oameni să nu se închine bozilor, ci sa se închine lui Dumnezeu celui viu. Noman împărți ocine de pămînt oamenilor să se hrănească și împărăți 52 de ani, Tilu 38.

După dînsul Marchie 42 de ani, Tarchenie 20 de ani. În zilele lui Tarchenie pridădi Alexandru Machedon toată lumea. După aceia împărăți ginerile lui Tarchenie, Tulie 44 de ani. Dela Romil pînă la Tulie 24 de ani. Acesta dintliu îl chema Serbie, iar rumînește șerbu, că născuse dintr'o roabă. La acesta Tulie aduse o muiare 9 cărți, de avia plăzmuitorile Sevillei. El băgă (Fila 56) în focu trei dintr'insele și i le plăti; ia veni, iar el arse și alte trei și iar le plăti, că-i părea că nu-s de treabă; ia veni și a treia oară, miră-se de-acia împăratul, plăti și aceale trei și le arată vrăjitorilor. Ei răspunseră că sunt de

folosu cetății aceale cărți, Deacia le ținea la cinste. Acest împăratu vrea să zidească în Rim bisearică; și săpând temelii a-fund în pământu, află un cap de os, de-i cura singele, cum ar fi tăiatu atunce, și-i era fața caldă ca de om viu. Deaca știu un filosof anume Evrechinie zise: această cetate va fi capu a multe limbi, însă cu spata și cu multă vărsare de singe, și-i puse numele bisearicii Capitol, și de atunce și pînă acum noi chemăm bisearicile latinește, romînește: capiște.

Cetatea Rimului pînă la Tulie, au fostu suptu împărați, iar pentrucă sili un fecior al lui Tulie, luo pe Lucritiș muiarea lui Colatin, om de rudă bună. Atunce să adunară toți bunii Rimului denpreună și sfătuiră să nu mai fie împărați, ci tocmiră în toți anii să-și pue sftnici cum zicem noi județ cu pîrgari, iar Grecii ipati pentru trufa loru.

Domniia Rimului. Cei orânduiri

Deaca să scoaseră den Rim muncitorii, mai nainte de alții dobîndi mesereae Vrutu dela Ipatu și Colatin. Să spunem puținel de Vrutu. Era oarecine în Rim anume Marchie de rudă bună și plin de bunătate; acestuia aruncă pizmă Tulie dentli, și pre feciorii lui, și-i strinse bunătatea toată la dînsul; iar un fecior al lui Marchian, anume Vrutu, să făcu nebun de scăpă de moarte, și-l puse Tulie măscăriei coconilor lui Vrutu el să chiamă nebun. Deci petrecia cu feciorii împăratului ca un nebun. Oare-cînd Tulie își trimise feciorii la Dolfosu să întreabe de proroci, carele va fi împărat și mergia și Vrutu cu dînsii de-i veselie cu măscăriciuni pe cale (Fila 57:) și ducia daruri lui Apolon. Iar Vrutu umplu un toiag de galbeni că era găunos, și-l ducia daru. Ei rîdea de daru lui Vrutu.

Cînd vrură să iasă, ei întrebară pre Apolon: cine va domni Rimleanii? iar lor li să răspunse: cine-și va săruta mai nainte pre mumă-sa. Alții nu înțeleaseră, ci numai Vrutu și grăbi de sărută pământul, că e maica tuturor. Alții să întrecea să-și sărute mămănila. Deacii fu Vrutu mai mare Rimului, cu sfatul bătrînilor și Colatin, iar după dînsii alții: Casiia, Chicherone și Levoole și Catli, Catone și Schipione. Pombie Magnia să rădică voevod Rimului: cu sfatul lui Iulie, ce fu apoi Chesariu; acesta Pombie multe războaie pre mare și pre uscat au făcutu și multe țări au dobînditu, și într'odată ce au umblatu în oaste el au dobîndit o mie de cetăți și 540 de cetăți tot mari și vestite, și au domnit 45 de ani și s'au minat dela Tulie pînă la Chesar 64 de ani, de au ținut Rimul tot sftnici.

14.

Inpărăția lui Gaie Chesaru

Gaie schimbă domnia spre împărăție că pobești fără de număr multe limbi și țări și largi țăriia Rimului pînă la marginea pămîntului, și-și puse nume Chesar, pentrucă era ză năslitu în trupul maică-sa și cînd aproape de născut, ia muri, și numărără zilele și socotiră că e viu coconul întrînsa. Deci o spintecară și scoa(se)ră coconul dintrînsa. Drept aceeaia ti puse numele Chesar ce să zice spintecată. Deaca muri Gaie Chesar, el stătu în urma lui Sevasu Avgust.

15.

Inpărăția lui Avgust Chesar

Acesta Avgust sparse împărăția lui Potolomei. Deci dela Adam pînă la Potolomei și pînă să rădică Avgust 1457 de ani. Acesta încă iubi să-l cheame Chesar. Și mai înainte de nașterea lui văzu tată-său un vis că răsări soarele din trupul muerii-ș, și spuse un filosof, deaca auzi: „o, ome! împăratu a toată lumea vei naște“. Acesta dintîu cînd ședea a mulți făcea cazne reale. Iar un înțelept scrisse o hîrtie de o aruncă înaintea lui Chesar. În scriptură zicea: „părăsește-te de a muncirea“. Deacia să dreptă de foarte socotiia și nu munciia pre nimenea de grab, că-l învăță și un filosof anume Antidor de-i zise: „O, Sevaste! nu te grăbi cu mîniia pre nimea a lovi, ci mai nainte citeaște 24 slove anume: a, b, v, g. Altu năravu încă avea, că lua muerile dela bărbați de zăcea cu iale. Iară Antinodor meștersugui să se scoată din nărav. Că văzu pre un boiarin plîngînd și știu pentru ce să vaetă, că-iera zisu de Chesaru să-și ducă muiarea la așternutul lui Avgust într'o raclă incuiată. Antinodora să cerșea de intră el în locul muerii în sicriu cu sabia goală și-l duseră la Chesariu și cînd vru să culce Chesar, el descue racla. Antinodor sări cu sabia la Chesar, de multu-l învălui. Pînă cînd să jură că va părăsi acestu năravu, apoi îl lăsă. Deacii gonii dela sine măsăcărniciiile și cinstiia, înțelepciuniile și cărtulăriile. Și tocaci lumea toată suptu sine, de-i da dajde; și-au împărățitu 47 de ani.

16.

De Domnul Nostru I(isu)s H(risto)s

Atunce, cînd născu Domnul nostru Is. Hs., în al 40 de

ani den împărăția lui Avgust, când trimisease să scrie lumea toată dela Adam pînă la Hs. 5500 de ani și pe Ovreai și domniia Irod. Atunce-i era dată domniia dela Chesar Avgust. Și fu Is. Damnezeu și om și făcea ciudese mari și multe și învăța oamenii de adevăr. Și mulți (Fila 59:) crezură lui Is., că vindeca toate boalele dintre oameni.

17.

Împărăția lui Tiverie Chesar

După Avgust, el stătu Tiverie Chesar în Rim. Și dintîi așa-l iubia boiarii că umbla și ziua și noaptea fără păzitori și fără arme; că de vrea pune vreun voevod sau îl vrea cinsti cu altă boerie, nu-l mai schimba și spuse și o pildă. Că era un om de avea o rană rea și plină de puroi înpuțite și-l mîncă muștele. Oarecui îi fu milă de dinsul și vru să le gonească, iar el zise: „lasă-le că sunt sătule aceste de nu mîncă rău, numai ci ling, iar de vor încăpea niște muște flămînde, mai rău mă vor mîncă“. Aceasta grăi Tiverie de boiari; să fie în vreme multă pre mesereare pînă să satură. Deci mai nu mîncă rău pre săraci. Așa era dintîiu, apoi să făcu bogatu rău și pierdea mulți fără vină. În 19 ani din domniia lui Tiverie, pre Is. Hs. l-au răstignit Ovreeii pre Cruce și Pilatu întru Ierusalim și au arătat moarte și au fost îngropatu. Deacia au prădatu iadul și i-au spartu tăriia, și av învis a treia zi din moarte și după ce s'au înălțatu la ceriu peste 40 de zile, Maria Magdalina s'au dus tocma la Rim, de au jeluit. Și atîta să mînie Tiverie Chesar, citu au muncitu preoții și cărturalii jidovești, mai vîrtosu pre Pilatu pînă ce au muritu. Tiverie au domnit 23 de ani.

18.

Împărăția lui Gaie Chesar

Deaca muri Tiverie, dobîndi steagul Rimului nepotusău Gaie. Avea viață spurcată și năravu zvăpăiatu și ucigaș, și siliia feate și de ruda lui rușina și numai ci bea și mîncă cu alăute și cu măscărnicii și mulți cu avuție ucise fără de vină, de le luă bunătatea. Acesta oarecîn văzu tină preul șa Rimului. Deacii nevoi pre un Espasii Voevod, de o au curățitu cu (Fila 60:) poala lui; și peri jungheiat la răsboiu.

19.

Inpărăția lui Clavdie Chesar

Apucă Clavdie domnia și era blaznă și tricos. Deci cînd venia cineva la dînsul mai nainte-l cerca să naibă armă ascunsă. În zilele acestuia fu foamete mare peste toată lumea. Și au domnit 15 ani și 9 luni.

Inpărăția lui Neron Chesar

Stătu și Neron domnu, și era fără rușine și plin de curvie, făcea-și voia trupului și pre voia pîntecului, mîncă și bea fără rînd și era tot beat de vin. Acesta-și ucise pre mumă-sa și răstigni pe Sti Petră și tăe capul lui Sti Pavel Apostol, și mult rău făcea celora ce mărturisiiia numele lui Hs. că e fiul lui Dumnezeu. Deaca-i văzură Rileanii viața porcească întinată și impuțită, el era urîtu tuturor, și-l părăsiră și să spere de să junghe însuși, și au domnit 13 ani. Iutulie 8 luni. Și semnă un numărător de steale ceasul cînd va muri și fu așa. Athonu 3 luni, și muri ucis de Uspasiian.

Inpărăția lui Uspasiian Chesar

Veni rîndul lui Uspasiian de domnie, că-l alesease sfatul și oștile, pentrucă era înțelept și bărbat bun și cu noroc. Acesta multe inpărății au biruitu și multă avuție adună și să întoarse în Rim pre mare. Iară pre Titu fiu-său îl lăsă în Ierusalim cu oști să i pleace, că să lepădase de a firea sapt Rimleani. Deci s'au închis în cetate mulți Ovrei fără de număr. Iar Titu au ocolitu cu oștile cetatea și o au bătutu 2 ani, pînă au flămînzitu și au răsipitu cetatea și le-au ars bisearica. Deacia au peritu unii de foame, alții uciși tocma o mie de mii și au luat robii 70 de mii; așa pății rău mare și foame, cît unii își mîncă feciorii, [Fila 61:] că-i ajunsease atunce pedeapsa lui Is. cum zisease lor: cănu se va ținea piatră pe piatră ca să nu să răsipească cetatea cu bisearica și lor perire. Acestea fură deaca trecură 40 de ani, după înălțarea lui Hs. în ceriu. Uspasiian au domnit 10 ani și au muritu bătrîn.

22.

Inpărăția lui Titu, fiul lui Uspasiian

Lasă și domnia fiu-său lui Titu, omu dumnezeescu și

prea voinicu, bun și ogodnicu și foarte îndurătoriu și darnicu. Și-l iubiă boiarii și toți țărani de pre în toată lumea. Acesta multe bărbății arată câtă de ar fi fost și altă lume alătura, destoinicu ar fi fost a o ținea și a o drepta. Și zicea toți: „pînă nu vom vedea toți fața împăratului, să ne întorcem întristați și mlhniți“; ci-l apuca moartea mai nainte de vreme. Numai ce domni 2 ani.

23.

Inpărăția lui Domentian

Mută-se parterea de domnie lui Domentian, pare-ți că nu-ș era frate și dintru sînge cu Tit, că poștia avuție și aur și argintu, de-și cîrciumăria veniturile și adăogea vămile. Vârșa sînge fără de milă și prăda oamenii. Acestuia spuse un filosof cum și cînd va muri și cine va domni după dînsul. Elu-l chemă aproape de el de-l întrebă: dar tu, ome, cum și cînd îți va fi sfîrșenia? El spuse adevăr. Iară împăratul vru să-l lase în minciună și zise să-l arză de viu și căzu atunci și ploae mare de stinse focul și roasă ră niște ciini legăturile de-l sloboziră și fu cum zise filosoful. Acesta Domentian mult rău făcea celor ce credea în Hs. Și trimise de aduse nepoții lui Iacovu și ai ludei, frații lui Hs. trupeaște, de ruda lui David. „Și inpărăția lui Hs. unde și cînd va fi?“ Ei răspunseră că va fi la sfîrșenia veacului și nu e de prea această lume inpărăția lui Hs. Elu-i lăsă, nu i mai învălui și porunci să nu mai muncească pre creștini [Fila 62:] Și domni 15 ani, rău fu, rău să sfîrși.

24.

Inpărăția lui Neroe

Cîndu-și deade acesta sufletul cu nevoe, Neroe după diasul dobîndi domnia. Om bun și milostiv și nu iubea strîmbătatea, nici slutița pre nimeni. Ci domni 1 an și patru luni.

25.

Inpărăția lui Traian Chesar

Pusă-se în scaun de inpărăție Traian voinicu bărbatu și viteazu și răbduriu, întru judecată și dreptu nefățarnic. Acesta plecă cerbicia Eghipteanilor și birui trufa Turcilor și în puțină vreme de marginea pămîntului, pînă în margini, o primblă și toți inpărății suptu sabia Rimului curînd îi plecă. Acestuia îi părea rău de ceiace pășia rău și-l duse

inima de ceia ce bolia, nemernicii îi miluia, soțiile-și dăruia și răbda multe hule omenesti. Acesta încă zicea: că să cade împăratului a să asemăna cu răbdarea lui Dumnezeu. De naintea a toată curtea deate și sabia goală în mîna Pîrcălabului și zise: „de mă vezi că domnesc preste leage, loveaște-mă fără milă cu sabia, iar de merg pre leage, tu mă cruță. Acesta înpărăți 19 ani și luni 6. Și în zilele lui mult să cutremură pămîntul preste toată lumea și multe cetăți s'au risipitu și mulți oameni au peritu.

26.

Impărăția lui Andrian

Traian își deade domnia la moarte ginere-său lui Andrian. Acesta să veselie cu cărțile elinești și întreba cuvinte scumpe și cinstia pre ceia ce știia carte bine și-i dăruia și-i purta cu dînsul în oaste și acasă și pre toate drumurile și era tuturor prea dragu, steatnicilor și gloatelor. Acesta pre Ovreai de totu îi sffrși și-i pierdu pentru ce să lepădase de a-și pleca cerbiciea supt jugul Rimului și le sparse cetățile și le arse casele și-i junghia din micu pînă în mare; și le pustii țara. Iar cetatea Ierusalimului din rădăcină o răsipi. Și iară o făcu de băgă Elinii într'insa să locuiască și-i puse nume Elie cetatea. Și domni Andrian 21 de ani.

Impărăția lui Antonin

Antonin luo cunună de domnie. Și era omu bun; prea creștini, unde-i vedea mergînd seara, dimineța la biserică de să inchina lui Hs. ca și ei bozilor. Elu porunci pretutindenea să le dea pace ca să-și ție leagia. Pentru aceaia-l chema blagocestivu. Și domni 24 de ani.

Impărăția lui Marco Antonin

Și după dînsul stătu Marco domn. Acesta încă era plin de toată înțelepciunea și știința și avea doru și chipu de omenie bună. Și-i era dragi înțelepții și cărturarii. Și era prea îndurătoriu și darnic spuseră, că năvăliră vrăjmași mulți cu oști spre țara Rimului de o prădă. Și n'avea de unde lua bani să rădice oști. Și scoase toate ferecăturile împărătești, cite de aur, cite de argintu, scule, mărgăritariu, caftane, steme și veșmintele împărăteasci de tîrgu, le scoase de cumpăra cui trebuia. Și strinse avuții de rădică oști și

obosi toți vrăjmașii șuptu robii lui. Și multe talere de aur și de argintu aduse și de alte avuții și strigă: „cine va vrea de voia lui să ia galbeni și să întoarne ce au cumpăratu, noi vom da, iar de nu va vrea, în voia lui, iar de nu va vrea, în voia lui să fie“. Așa era viața acestuia împăratu: bun către săraci, cu birurile nu-i asupra. Și domni 20 de ani. Și pentru că era bun și milostiv, lui îi fu moartea ca un somnu de adormire.

29.

Împărăția lui Comod

Miru-mă cum nu s'ar aduce a părinte că de iaste leu pardosu, tigru, toți fac puii mînioși cum sunt și ei. Daru den omu bun, cum nu născu bun. Ci feciorul lui Marco, Comod, stătu împăratu, ci nimicu nu-și sămăna la năravu cu tată-său. Că-i era viața cu hlapii și cu curvele, cu bețivii și-i era gata sabiia a tăierea boiarii și înțelepții și bunii. Deacii cumu-i fu viața, așa-i fu și moartea, că muri otrăvit și domni 2 ani.

30.

Împărăția lui Pertinax

După dînsul stătu Pertinax prea bătrînul și domni un an. Iulianu cumpără împărăția, ce nu-i fu folosu de dînsa, că să sculă Seviru de-l tăe și domni 9 luni.

31.

Împărăția lui Seviru Taru

Acesta Seviru mult au umblatu de au dobînditu țări și cetăți. Și s'au dus pre apa Nilului foarte mult. Deci cite au găsit, toate le au luat, Ia-ni să spunem de Nil, că iasă dintr'un munte ce să chiamă Atlant, la un loc anume Machenitida, spre apus aproape de ocheanu, și iaste mai nalt decît toate măgurile a toată lumea și nimeni nu i să poate urca în vîrfu. Și numai ce i să topește zăpada în miază-vară. Atunce vine Nilul mare, în luna lui Avgust. Acesta muncă multă și goană punea pre creștini. Atunce să munci și Lionid, tatăl lui Oirghin și domni 17 ani, așa-i era năravul cînd vrea să fie în pace. Oare ce vrea cugeta de dimineața. Deacii să osebiia însuși, de-ș vrea vorovi de boiari și de meserari. Deacii ședia de judeca pînă amiază-zi. După aceia încăleca de să primbla puținel. Deaca să scula el să scâlda. Deacii citiia cărțile grecești și letinești pînă seara. Iară la praznice mari cheltuială făcea la masă.

32.

Inpărăția lui Dechie Caesar

S-tătu (împărat) și Dechie împăratu în Rim și rădica goană mare spre creștini și mulți să munciră pentru Hs, de luară cunună de mucenic. Atunce vru să se muncească și Orighen, și nu putu răbda, ci să lapadă de Hs. și rău ereticu să făcu, că era prea cărturariu de scria hule reale despre Hs. și alte învățături. Acesta Dechie domni 2 ani și muri înecat într'o tină, la un războiu. Galatu 2 ani, Valirian 15, Agalian 9 ani, Clovdie un an, Avrilion 2 ani, Provu 7 ani, Numerian 2 ani, Marin 2 ani, Andronicu Caracal 8 ani.

33.

Inpărăția lui Dioclitian și a lui Maximianu

Luară steag de domnie Dioclitian și Maximian. Amindoi era într'un năravu rău și făcea cumu-i învăța Satana: junghiare și ucisături, vărsare de sînge și temnițe, rane, sau ce rău era atunce să nu să facă pre creștini, cei ce era. Că să nevoia din rădăcină să zmulgă creștinătatea și de totu să o stingă și scrășnia cu dinții spre turma lui Hs. ca niște cîini turbați, că era curvar, cît nu avea sațiu și plini de tot răul și răi era și rău să sfișiră.

Diocletianu arse ascunsu într'o pleavniță, iar Maximianu îl umplură viermii de viu și așa își lepădără sufletele. Și au domnit 20 de ani.

Inpărăția Constii, tatăl lui Costandin împărat

Acesta Consta mai nainte era ginere lui Maximian, că-i ținea o fată anume Teodora. Deacia născu dintr'însa pe Constantin, tatăl lui Galu și a proclerului lui Iulian, cela ce-și călca leagea. Iară împărăția Consta: Bretaniia și Galia și Alpa. Iară Maxintie ținea atuncea Rimul și Italia. Și împărăți Costa 4 ani.

*Inpărăția lui Constandin
marele împărat, înliu în creștini*

Deaca stătu împărat Constandin, feciorul Constii, născutului din Sfînta Elena, pre partea tătine-său, că atunci să rășhirase în multe părți împărăția Rimului; Maxentie luase Rimul, Seviru altă parte, Maximianu alta, așijderea

Galerie. Și porunciră Rimleanii la Costantin ca să-i izbăvească de muncitori. Atunce rădică oști spre dinșii și să arată Cruce din ceriu și fu cuvîntu: „Constandine, cu aceeaști vei birui”. Și-și făcu steagul Cruce. Deacii birui pre toți și fu însuși împăratu între creștini. Și abătu, și surpă casele idolilor și astupă capiștile, unde purta Elinii sfara dracului și le sfirși toată spurcăciunea lor. Și deschise bisericile creștinești și să lărgi preste toată lumea. Ca cu un bucin de aur glasul lui, den marginea pămîntului, pînă în margine, să răsună către credința lui Hs.

Pînă la Constandin, cînd adună săborul în Nichea de alese legea creștinească 318..., iară dela Adam 5836 de ani. Constantin dăruie pre părintele lui Papa Silvestru cu cetatea Rimului și carii vor fi după dînsul, iar el își făcu cetate împărătească Tarigradul. La Vizantie 5852 de ani. Atuncea au aflat Elena Crucea lui Hs.

Și au împărățitu Costantin 32 de ani și 11 luni. La moarte își puse domnul pre partea răsăritului al doilea fiu, pre Constantie, iar pre Consta și Constantin, lor le deade apusul și Galiia. Ci să smintiră curînd.

O, amară! că să sfădiră adinsu ei și.

Împărăția lui Constantie, feciorul lui Costantin

Veni toată împărăția la Constantie și puse pe nepotu-său Gaie, feciorul lui Constantin să fie chesariu. Deaca-l știu că să rădică să fie împăratu, elu-i tae capul și deacii să începu rău, Și domni Costantie 24 de ani.

Împărăția lui Iulianu cel fără de lege

Iată stătu și Iulianu, fratele lui Galu, cu viața înpuțită, porcească, de tu chesar; și deaca muri frate-său Gal, atuncea să lepădă de Dumnezeu.

Despre familia
lui Alexandru al II-lea¹ Voevod
(Știri noi bazate pe inscripțiile descoperite la
Mănăstirea Bucovățul Vechi-Dolj)

de Pr. DUMITRU BĂLAȘA

Mihnea Voevod (1508—1510)

Mihnea Voevod, bunicul lui Alexandru al II-lea, a domnit în Țara Românească între anii 1508—1510². Referitor la originea lui, cronica scrie așa: „Despre sămînța lui Mihnea Vodă, carele au domnit după Radul V. întreită cuvîntare este. Nicolae Olahul zice că au fost din sămînța, Dăneștilor și drept aceea rudenie cu neamul sau. Analii Vlahiei zic că **au fost feciorul Armașului Dracea din satul Monești**. Mai pre urmă Sigler zice despre dînsul: „**Mihnea flul lui Dracula**”. Acești trei autori s'ar putea întocmi laolaltă de nu deplin, încai cît și cît așa că Mihnea au fost feciorul boierului Dracea, carele au fost rudenie cu Olahul și Sigler din cuvîntul Dracea, au făcut cuvîntul Dracula”. Și încheie cronicarul că ori al cui fecior va fi fost Mihnea, „**eu trebuit să fie din sămînța Domnilor Vlahiei**” și sprijină această afirmație pe inscripția tombală, care sună așa: **Regnabam nuper multo cumulatus honore, sede parentali splendida scepra gerens**, și adaogă Șincal că Mihnea ar fi fost din neamul Dăneștilor³.

În documentele rămase dela el se intitulează „**Io Mihnea**

1. La Al. Xenopol: Istoria Romînilor, ediția II, vol. V, pag. 25 și 61, dintr'o greșelă repetată și la tabla de materii, e trecut ca Alexandru al III-lea, cu toate că Alexandru Voevod, care a domnit între anii 1592—1593, e numit tot Alexandru al III-lea.

2. Const. C. Giurescu: Istoria Romînilor. ed. III, vol. II, partea I, pag. 139—142 și 210.

3. Șincal: Kronica Romînilor și a mai multor neamuri, Iași, 1883, pag. 115—116.

Voevod și Domn a toată Țara Românească, fiul mare-lui Vlad Voevod“. Într'un document din 1508 Noemvrie 1, adaugă: „și am văzut și cartea utchiului Domniei Mele Vlad Voevod Călugărul“. Tot în același hrisov spune că egumenul dela Tismana a „scos cărțile bătrînilor domni... și cartea strămoșului Domniei Mele Mircea Voevod, și apoi cărțile tuturor Domnilor pe rînd și cartea-părintelui Domniei Mele Vlad Voevod“⁴.

Oricîte date contradictorii am găsi în cronici, Mihnea Voevod este fiul legitim sau chiar nelegitim al lui Vlad Tepeș și strănepot al lui Mircea cel Bătrîn, așa cum apare din actele rămase dela el.

Mihnea Vodă moare ca fugar, ucis mișelește, în biserica catolică din Sibiu, de Dimitrie Iacșit (Iresici) Sirbul și Danciul „sin Tăpăluș Vodă“⁵, în ziua de 12 Martie 1510⁶.

Mircea Vodă Pretendentul

Mircea Voevod este fiul lui Mihnea Voevod și al Doamnei Smaranda (prima soție). În documente el apare asociat la domnie cu tatăl său și în această calitate dă diferite hrisoave.

La 29 Octomvrie 1509, Mircea Voevod, în calitate de asociat la domnie, întărește stăpînirea mînăstirii Tismana peste satul Ceauri, care era „bătrînă și dreaptă moșie de moștenire încă din zilele strămoșului Domniei Mele, bătrînul Mircea Voevod“⁷.

Domn plin nu ajunge însă niciodată, deși a rîvnit acest lucru toată viața, fapt pentru care e cunoscut în istorie sub numele de Mircea Pretendentul⁸, spre deosebire de Mircea Vodă Ciobanul, cu care a fost confundat.

După moartea lui Mihnea, tatăl său, Mircea Voevod și mama sa vitregă Voica rămîn ca refugiați politici sub protecția craiului Vladislav al Ungariei. Iată ce spune hrisovul redat de „preavestitul Engel“:

„Vladislav din mila lui Dumnezeu craiul Ungariei, Boheimiei și ce, înțelepților și luătorilor de samă, credincșilor nouă

4. Alex Ștefulescu: Mînăstirea Tismana, 1909, pag. 210—211.

5. Șincai, op. cit. p. 127.

6. C. C. Giurescu: Istoria Romînilor, ed. III, vol. II, partea I, pag. 146.

7. Alex. Ștefulescu, op. cit., pag. 212.

8. Vezi C. C. Giurescu, op. cit., pag. 141 și 210; Ștefulescu op. cit. pag. 212.

iubiți! Vrem să știți, că pre mărita Doamnă, **văduva Voevodului Mihnea**, și pre fiul lui, **Voevodul Mircea** și pre nobilul Stoica, prietenul nostru și soțul său, și toată familia mai sus numiților i-am primit în crăiosca noastră apărare și osebită clientelă, și poftim și vrem cu deadinsul ca în domniile, ținuturile și țările noastre, fără de primejdie, securi și în bună liniște să poată rămânea, ce și celorlalți supuși le am poruncit prin alte cărți ale noastre. Drept aceea credincioșirei voastre, tare vă poruncim ca pre numiții: Doamna văduva, și Voevodul Mircea și pre ceilalți numiți și toată casa și familia lor nebituiți, securi și fără împedecare să-i țineți acolo, în mijlocul vostru, și în cinste să-i aveți, preste acestea de toți să-i apărați și sprijiniți, și să fiți datori în tot timpul a le prinde parte, nici să cutezați altminterlea a lucra. Din curtea noastră dela Visegrad, Gioi înaintea Rusaliilor (adică în 25 Mai din anul Domnului 1510⁹⁾.

Mircea Voevod stă aci pînă după 1511. Mai tîrziu se refugiază în Turcia.

El a fost căsătorit cu Despina și cu ea a avut fii: 1. **Miloș Voevod**, care n'a domnit; 2. **Alexandru Voevod**, care a domnit în Țara Românească între 1568—1577; 3. **Pătru Schiopul**, care a domnit în Moldova în două rînduri (1574—1579 și 1582—1591);¹⁰⁾ 4. **Mircea Voevod**; 5. **Vlad Voevod**; 6. **Mihnea Voevod** și mai multe fiice¹¹⁾.

Mircea Vodă Pretendentul moare după 1529, întru cit la această dată se naște fiul său Alexandru.

Dacă fiii arătați mai sus sînt în ordine cronologică, atunci el a mai trăit încă multă vreme.

Alexandru al II lea Voevod (1568—1577)

Alexandru Voevod s'a născut în anul 1529 (7037) „la mijlocul Postului Mare”,¹²⁾ în luna lui Martie. Această dată se fixează de noi pentru prima dată.

9) Șincal, op. cit., ppag. 126—128.

10) Alex. Xenopol: Istoria Romînilor, ed. II, vol. V, 1914, p. 26, credea că Pătru Schlopu e fiul lui Mircea Ciobanu și al Doamnei Chiajna și-l confundă cu fiul acestora anume Petru cel Tânăr.

11) Vezi C. C. Gurescu, op. cit., pag. 142.

12) C. S. N. Plopșor și Pr. D. Bălașa: Inscricții dela Biserica Mînăstirii Bucovățul Vechi sau Coșuna, în revista Oltenia, cartea I, 1940, pag. 177.

Alexandru este fiul lui Mircea Voevod, și nepot lui Mihnea Voevod. Aceasta reiese și din titulatura sa ca Domn, din diferitele documente ce ne-au rămas dela el.

Așa se intitulează „fiul marelui și prea bunului Mircea Voevod și nepotul lui Mihnea Voevod”¹³ sau „fiul marelui și prea bunului Mircea Voëvod, fiul lui Mihnea Voevod”,¹⁴ sau simplu, dar confuz: „fiul marelui și prea bunului Mircea Voevod”¹⁵.

El a fost socotit pe nedrept ca fiu al lui Mircea Ciobaru¹⁶.

La Alepo în Siria

Alepo, ca și Rhodosul și altele, era locul de surghiun al pretendenților la scaunul domnesc, nerecunoscuți de Poartă¹⁷.

În anul 1558, după moartea lui Pătrașcu cel Bun (1554—1558) întâmplată la 26 Dec. 1557¹⁸ odată cu venirea lui Mircea Ciobanul a doua oară la domnie, Alexandru Voevod, nepotul lui Mihnea Voevod, este închis la Alepo în Siria, împreună cu frații săi Miloș Voevod și Petru Voevod¹⁹. Șchiopul, vitorul domn al Moldovei. După inscripția din dreapta dela minăstirea Bucovățul Vechi, Alexandru Voevod, „de cînd a murit răposatul Petrașou Voevod, a tot fost în cetate închis și în tem-

13. Arhivele Statului, Buc., Bun. Publ., Condica minăstirii Călușul și Bucovățu, No. 722, fila 371; Arhiva Istorică I. I, pag. 49, doc. din 1575 Aug 22; Alex. Xenopol, op. cit., pag. 49.

14. Alex. Ștefulescu: Documente Slavo-romîne, 1908, pag. 181—184.

15. Idem, pag. 181.

16. Al. Xenopol în lucrarea citată, vorbind despre Alexandru Voevod, spune că „și acesta (ca și Petru Șchiopul 1559—1567) este fiul lui Mircea Ciobanul, însă nu cu Kiajna, ci probabil un fiu din flori, avut de el înainte de a lua pe fiica lui Petru Rareș”. Această greșală, fără indicație de izvor, o împărtășește Alex. Ștefulescu op. cit. pag. 166 La fel susține și August Pessiacov: Schițe din Ist. Craiovei, ed. II, 1914, pag. 30.

17. La Alepo fusese exilat și Mircea Ciobaru cu soția sa Kiajna (vezi C. C. Giurescu op. cit. p. 207) și fiul său Petru, a doua oară, în 1568 (Idem pag. 209).

18. Vezi inscripția tombală publicată și de C. C. Giurescu op. cit. p. 205; Alex. Xenopol op. cit., p. 20, pune data morții lui Petru al II-lea la 24 Dec. acelaș an.

19. Vezi C. S. N. Ploșcor și Pr. D. Bălașa: Inscriptii în Rev. Olteania, cartea I, 1940, pag. 177.

niță, pînă ce răposatul Petru Voevod a ieșit din Țara Românească²⁰.

Deci cam dela 1557 Dec 26, data morții lui Pătrașcu cel Bun și pînă la sfirșitul lui Mai 1568, cînd Petru Vodă cel Tânăr e chemat la Constantinopol și trimis după aceea în surghiun tot la Alepo²¹.

În total ar fi zece ani și jumătate. După alte izvoade ar fi stat patrușprezece sau chiar douăzeci și cinci de ani²² la Alepo.

Din temniță la domnie

În timpul exilului sau poate mai înainte, Alexandru Voevod s'a căsătorit cu Ecaterina de Salvaresso din Pera și cînd a venit la domnie „avea un copil de cîțiva ani, pe Mihnea Voevod”²³

După ce Petru Voevod cel Tânăr e chemat la Constantinopol, închis și după aceea trimis în surghiun, Alexandru Voevod e scos din temniță în urma darurilor oferite și a angajamentelor luate față de Poartă și i se dă scaunul domnesc al Țării Românești, în 1568.

Despre suirea sa pe tronul Țării Românești, inscripția din dreapta, dela minăstirea Bucovățul Vechi-Dolj spune:

„Iar cînd m'a dăruit Domnul Dumnezeu cu domnia, eram de 40 de ani, și a fost atunci cursul anilor 7076 (1568) luna 9 a în Sftnta și Nedespărțita Treime”²⁴

20. Idem pag. 177. Rectific cu această ocazie o eroare: în loc de „inscripția din stînga” se va citi „inscripția din dreapta” și viceversa.

21. Vezi C. C. Giurescu, op. cit. pag. 208-209.

22. N. Iorga—Hurmuzaki, vol. XI, pag. 78, după un raport din 6 Iunie 1568, Alexandru Voevod a stat în Siria la Alepo 25 de ani (citat după St. Nicolăescu: Ist. minăstirii Sf. Treime (Radu Vodă București, 1939, pag. 11). În inscripția dela ceșmeaua lui Alexandru Voevod, din 12 Noemvrie 1571, publicată de St. Nicolăescu în Ist. minăst. Sf. Treime (Radu Vodă) p. 10, citim: „...lo Alexandru Voevod, carele am fost din tinerețe în pribegie, în Țara Arablei 20 de ani și la Alep 14 ani, ca într'o strînsoare cu multe lacrimi și suspine”... publicată apoi și de N. Iorga în Bulet. Comisiunii Mon. Istorice anul XXVI, fasc. 75, Ian.—Martie 1933, pag. 32, cu anul greșit. În loc de 1571, Iorga dă 1582. Atunci era mort.

23. Stoica Nicolăescu: Ist. Minăstirii Sf. Treime (Radu Vodă) Buc. 1939, pag. 11. Au avut și două fiice: Elena și Despina, Vezi Giurescu op. cit., pag. 211-212.

24. Vezi C. S. N. Ploșșor și Pr. D. Bălașa, luc. cit. p. 177.

Aici e o nepotrivire: In anul 1568, Sfânta Treime a căzut la 7 Iunie²⁵, deci nu în luna noua, ci în a zecea sau cu șapte zile mai târziu. După o informație din 5 Iunie 1568, aflăm că Petru Voevod cel Tânăr e depus și înlemnițat, iar ca succesor au ales pe Alexandru²⁶. Aceeaș informație o dă un raport din 6 Iunie 1568²⁷ și altul din 14 Iunie, acelaș an²⁸.

După D-I C. C. Giurescu, la 14 Iunie a fost primit în audiență de Sultan, iar în București a intrat „în ziua de 3 Iulie²⁹“.

Cum se explică această nepotrivire de informații? Pregătirile pentru mazălirea lui Petru se fac în luna 9-a (Mai). La 31 Mai, Petru intră în Constantinopol cu reprezentanții săi, iar la 2 Iunie e arestat și în locul lui e ales Alexandru Voevod. Până să vină și Mircioala (D-na Kiajna) a trecut un anumit timp. **Cert este că ziua sfintei Treimi, 1568, a fost o zi importantă în ce privește ocuparea scaunului Țării Românești, ceea ce-l și determină ca primul său act să fie ridicarea unei mânăstiri, în partea de jos a Bucureștilor, al cărei hram este până azi „Sfânta și Nedespărțita Treime“, (biserica Radu Vodă, ridicată de isnoavă de Radu, nepotul lui Alexandru Voevod, la 1615³⁰.**

Tot în 1568, spune inscripția din stînga dela mânăstirea Bucovățul; „mila lui (Alexandru Voevod) a scos din temniță pe frații săi: Miloș Vodă și pe Petru Vodă³¹), cari fuseseră închiși probabil odată cu el, adică de cînd „a murit răposatul Pătrașcu Vodă“.

Petru Șchiopul și Moartea lui Ioan Vodă

În 1574, „cinstitul împărat a trimis a fi domn țării“ Mol-

25. În anul 1568, Paștele au căzut la 18 Aprilie (după calculul făcut de Părintele M. Popa-Nemoiu).

26. C. Esacru: Docum. din Veneția, în Rev. p. istorie și arheologie și filologie, an. II, vol. I, pag. 179—180, cf. St. Nicolăescu, op. cit. pag. 11.

27. N. Iorga—Hurmuzaki vol. XI, pag. 78.

28. C. Esacru, loc. cit., pag. 179—180.

29. Const. C. Giurescu, op. cit., pag. 210; Letopisețul Țării Românești spune: „au intrat în scaun în București, Mai 7 zile, leat 1568; La fel și Șincal, op. cit., tomul II, p. 222. Probabil că e o greșală de isvor, în loc de 7 Iunie, cum lese din calculul nostru. Dacă Petru Vodă e arestat la 2 Iunie, cum putea Alexandru intra în scaun la 7 Mai?

30. Vezi St. Nicolăescu: Istoricul mânăstirii Sf. Treime (Radu Vodă) București 1939 (extras din Rev. Bucureștilor No. 1—2 din 1937) pag. 4.

dovei, Petru Voevod, fratele lui Alexandru al II-lea. Ioan Vodă cel Cumplit „n'a voit să iasă”,³² dar după lupte îndelungate Petru Voevod cu ajutor din Țara Românească și dela Turci bate în cele din urmă pe Ioan Vodă, îl ucide mișește capigiul și îi taie capul. Iar Vlad Petru Voevod, feciorul adoptiv al lui Petru Șchiopul a tărit trupul fără cap al lui Ioan Vodă „prin toată țara Moldovei”³³.

După Ioan Vodă cel Cumplit rămâne Domn Petre Șchiopul care domnește în două rânduri: 1574—1579 și 1582—1591.

Vlad Petru Voevod

Cine a fost „Io Vlad Petru Voevod”, de care amintește inscripția slavonă din stînga, descoperită de mine, la mînăstirea Bucovățul Vechi-Dolj?

Vlad Petru Voevod a fost feciorul natural al lui Miloș Voevod³⁴.

31, 32 și 33] C. S. N. Ploșcor și Pr. D. Balașa: Inscripția din stînga mîn. Bucovățul, rev. Oltenia, cartea I, 1940 pag. 178: „Și cînsitul împărat l-a trimis în țară (pe Petru Șchiopu) să domnească. Dar Ioan Vodă n'a voit să iasă din Țara Moldovei. Iar Petru Voevod, el a ridicat oaste și a ucis pe Ioan Vodă și capul de l-a tăiat”...

34] Stolca Nicolăescu în lucrarea sa Date noi despre înălțimea lui Petru Vodă Șchiopu, tip. Universul, Buc. 1937, p. 12, citind inscripția de pe o icoană a lui Petru Vodă Șchiopu, în care se arată că e făcuță de „Io Petru Voevod și fiul său Io Vlad Voevod” combate părerea lui P. P. Panaitescu, anume că Miloș Voevod este „nepot și fiu adoptiv al lui Petru Șchiopu”.

Ca argument principal în combaterea acestei păreri aduce faptul că ea „nu se arată prin nici un document”. Și încheie că Vlad „este fiul lui Petre Vodă Șchiopul, pe care-l citează dela 1574 înalte mai în toate documentele sale”. Adevărul însă este că Vlad Voevod este fiul natural al lui Miloș Voevod și nepot și fiu adoptiv al lui Petru Șchiopul. Iată ce citim în Letopisețul Țării Moldovei (Grig. Ureche și Șimeon Dascălul ed. II, comentată de C. C. Ghurescu, pag. 176): „Cînd face nuntă Petru Vodă, de au însurat pre nepotu său Vlad Vodă, văleatul 7095 (1587) Iunie 10”. Și mai departe: „Într'acesteș an, în luna lui Iunie, Petru Vodă face nuntă nepotu-său lui Vlad Vodă feciorul lui Miloș Vodă”.

În inscripția dela Bucovățul Vechi, e numit Vlad Petru Voevod, tocmai fiindcă era adoptiv. Observ cu această ocazie, că N. Iorga în Icoana Românească (Bulet. Comisiunii Monum. Istorice XXVI, fasc. 75, Ian.—Mart. 1933, pag. 13, în transcrierea inscripției slavone de pe icoana de care a fost vorba mai sus, transcrie în slavonește: *domn a toată Țara Românească* și traduce: „domn a toată țara Moldovenească”.

Fiind înfiat de Petre Șchiopul, unchiul său, care nu a avu-
sese feciori, apare în inscripția de mai sus, ca „Vlad Petru
Voevod“.

Înfierea a avut loc în 1574, cel mai de vreme, întrucît la
această dată ajungînd domn, se poate gîndi în adevăr la un
succesor.

În anul 1587 Iunie 10, Vlad se căsătorește și ia pe fata
lui Mircea Vodă, după cum ne arată Letopîșeșul Țării Moldovei,
și nunta i-o face unchiul său, tatăl adoptiv, Petre Șchiopu. „Și
au chemat la nuntă pre Mihnea Vodă, domnul munte-
nese. Nuntă domnească au făcut cu multă cheltuială
și jocuri... Această veselie au fost în tîrg în Tecuci“³⁵.

* * *

Alexandru Voevod moare la 17 Iunie 1577 și este îngropat
la ctitoria sa din București³⁶).

„La 20 Fevroarie acelaș an încetase din viață la Constan-
tinopol Miloș Vodă“³⁷).

Petru Vodă Șchiopul moare la 1 Iulie 1594 în pribegie³⁸).

* * *

În 1574 se zăugăvește frumoasa ctitorie dela Mofleni Dolj
a lui Stepan Banul Craiovei și se pîctesză în interior, în
locurile domnești și familia lui Alexandru Voevod. Cu
ocazia unei reparații ele au fost acoperite cu vopsele fără ulei.

În urma descoperirilor făcute de mine, nu am mai găsit
decît chipul lui „Io Miloș Voevod“³⁹, bătrîn cu barba albă
ține în mîna stîngă o Cruce; al lui Petru Șchiopu⁴⁰ și al Doam-
nei Ecaterina⁴¹ soția lui Alexandru Voevod. Chipul lui Alexan-
dru Voevod, al fiului său Mihnea și al lui Vlad Voevod au fost
distruse de oameni și de vreme.

35. Letopîșeșul Țării Moldovei, ediția comentată de C. C. Giurescu
pag 177.

36. St. Nicolăescu, op. cit. pag. 12; C. C. Giurescu, op. cit. pune
data morții lui Alexandru Voevod la 25 Iulie 1577

37. Const. C. Giurescu, op. cit. pag. 212; Alex Ștefulescu: Tismana
1909, pag. 152, spune că Miloș Vodă a murit înainte de 1573.

38. C. C. Giurescu, op. cit. pag. 227.

39, 40. Vezi Fig. No. 2.

41. Vezi Fig. No. 1.

Un depozit de mici dinari tip vienez din veacul al 13-lea, la Turnu-Severin

Pe ruinele oraşului roman Drubeta a înflorit în jurul cetăţii Severinului, începînd cel puţin cu veacul al 13-lea, oraşul medieval ale cărui ruine se găsesc de-a lungul, suprapuse celor romane, sub actualul recent oraş al Severinului¹. Locul şi-a păstrat peste veacuri neîntrerupt valoarea atît din punct de vedere strategic, cît şi ca nod de drumuri deschise la eşirea Dunării din strîmtura Cazanelor şi a Porţilor de Fier către întinsul ei bazin inferior. Greutăţile ce se întîmpină în urmărirea, sub oraşul actual, a vieţii medievale, de altfel ca şi a celei romane, fac ca dovezile materiale ale acelei vieţi să fie mult mai rari de cum suntem îndreptăţiţi a le aştepta.

Am arătat în altă parte² împrejurările în cari, anticipînd amenajarea unui nou parc, pe terasa Dunării, la vest de ruinele podului lui Traian, am putut descoperi, ajunse pînă la noi în condiţiuni relativ excepţionale de bune, termele romane cu palestra lor, unul din monumentele de seamă ale culturii şi civilizaţiei romane pe pămînt românesc. Dar şi aci săpăturile au arătat că, după distrugerea termelor de către primii barbari năvălitori, s'a aşezat o nouă viaţă rînduită, cea medievală, reprezentată, în acest punct, printr'un întins cimitir, ale cărui limite depăşesc pe acelea ale termelor³.

În cuprinsul aceluiaşi terme şi anume la nord de marea

1) Al. Bărcăcilă: „Turnu Severin, Trei Veacuri de Viaţă medievală”, Arhivele Olteniei, No. 65—66, 1933, şi „Cetatea Severinului, început de cercetări arheologice”, Bul. Com. Mon. Ist., fasc. 94 | 937, şi 103 | 939.

2) „Une ville daco-romaine, Drubeta”, în L'Archeologie en Roumanie, Buc. 1938 şi „Les thermes romaines de Drubeta”, Arhivele Olteniei, No. 95—96 | 938.

3) Publicarea rezultatelor acestei descoperiri o avem în pregătire.

cameră centrală a cuptoarelor (*praelurnium*), pe o îngustă vatră primitivă amenajată de-a dreptul pe pământ, cu margini din piatră nezidită, s'a găsit înprăștiat depozitul de mici dinari ce vom descrie. La același vatră s'au găsit o ulcieă și o oală mai mare de teracotă, ambele produse locale și la fel ornamentate la gît cu dungii paralele proeminente și cu un șirag de inciziuni ușoare din unghie, pe lângă trei funduri de același fel de oale^{3 b}. Deci a fost o vatră rudimentară de pregătire a mâncării la foc. Monedele erau vărsate la un loc, nu în oală.

Alături de același vatră s'a găsit un dinar de argint dela Mircea cel Bătrîn, dela care s'au mai găsit și alte exemplare la cimitirul de pe același teren al fhermelor.

Depozitul nostru se compune din imitații de mici dinari vienezi, de tipul acelor a căror circulație intensă a durat dela sfîrșitul veacului al 12-lea, pînă la începutul celui de al 15-lea. Este primul depozit de monede de acest soi, — veritabile sau imitații, — eșit la iveală pe versantul sudic al Carpaților meridionali. Aspectul lor exterior, compoziția metalică, forma și executarea figurației sunt aceleași la toate varietățile și exemplarele găsite.

Din analiza calitativă făcută de d-l profesor Dr. Matei Miculescu la laboratorul D-sale, dela facultatea politehnică din București, pentru care îi aducem vii mulțumiri, rezultă că aceste monede sunt confecționate din foițe de cupru acoperite cu un înveliș superficial de plumb, spre a li se da aspectul prototipurilor lor de argint.

Este o particularitate ce nu s'a mai întîlnit la nici unul din depozitele de dinari vienezi, veritabili sau imitații, cunoscute pînă acum. La cele mai multe exemplare cuprul iese în evidență fie pe ambele fețe, fie pe una singură, în întregime sau parțial; la puține învelișul de plumb s'a păstrat pe o față întregă și mai rar pe amîndouă, fie din cauza circulației, fie și din cauza acoperirii lor neuniforme cu stratul de plumb.

Sunt foarte subțiri și de formă aproximativ rotundă; la unele exemplare se cunoaște „ajustarea” marginilor (cu termenul

3b. Ca oala găsită de noi într'un mormînt la *M-reș Coșuștea Crișului* (Vd. *Bul. Com. Mon. Ist.* fasc. 86 | 925, pag. 53) și ca multe fragmente dela Cetatea Severinului, părți înedite, provenind dela săpăturile din 1940.

german *die Jactierung*), operațiune la care era supusă fiecare monedă în parte, spre a se apropia cât mai mult de greutatea prescrisă la fixarea etalonului fiecărei emisiuni.

Fiind foarte subțiri, unele piese prezintă rupturi, altele s'au găsit complet sfărâmate, ceiace constituie indicația că au circulat; altele sunt lipite câte două din cauza condițiunilor în cari s'au aflat după părăsirea lor.

Marcarea figurației nu este totdeauna centrată, în genere însă ea apare întreagă.

După mărime și greutate, aproape toate exemplarele corespund jumătăților de dinari vienezi (*Hälbling*); greutatea lor medie este de 0,35 gr.; cîteva exemplare mai ușoare, pînă la 0,20 gr., se apropie mai mult de sferturi de dinari (*Vierling*), credem însă că sunt tot jumătăți prea mult reduse prin „ajustare”.

Figurația dinarilor acestui depozit este bătută pe o singură față. La parte din exemplare urmele marcării sunt păt-

4. În depozitul de dinari vienezi din I-a jum. a sc. XIV, găsit la Alba Regală [Stuhlweissenburgt—Ungaria] s'au recunoscut dar, după diametru și greutate, alături de dinari întregi, jumătăți (*Hälbling*) și sferturi (*Vierling* sau *Ortliu*); documentar se găsesc aceste sferturi vieneze (*Wiener Ortel*) în 1902: *H. Buchenau, Ein ungarischer Fund von Wiener Pfennigen*; în *Jahrbuch für Altertumskunde*, V-ter Band 1911, Wien; *Luschin, Wiener Münzwesen im Mittelalter*, Wien, 1913, observă asupra aceluiași tezaur că prin tăere multe piese au fost scoborîte la mărimea și greutatea de jumătăți și sferturi, cari circulau în Ungaria ca *denarii Vienenses madiocres* și *denarii Vienenses parvi*; *Höman, Magyar Pénzürténet 1000—1325*, p. 379 nota 1, crede că jumătățile de dinari ușori din acest tezaur provin din emisiuni ungurești, nu vieneze; *Luschin*, (o. c. 60. 1. la *Höman* p. 379, nota 3) constată că în Ungaria s'au bătut pfenigi vienezi de ai lui *Ottokar*, regele Ungariei (1261/76), de mărimea *Hälbling*-lor vienezi, unii purtînd și numele regelui ungar *Ladislau Cumanul* (1272/90); ca cei reproduși de *Réthy, C. N. H.* No. 351 [- L. 86] și No. 354 [-L. 79], tot el observă că depozitul dela *Mihalfaläu* din jud. Bihor constituie o serie de atari unități cu greutatea medie de 0,543 gr.

La începutul Sc. XIII s'au bătut în Ungaria și imitații de *dinari de Friesach*, nu întră de greutatea celor originali. Așa sub *Andrei II* (1205/35) se bat atari monede în greutate de 0,416—0,583 gr., pe cînd *Friesach*-ii veritabili aveau 0,916 gr. *Bela IV* [1235/70] căutînd să elimine din circulație dinarii de *Friesach*, bate dinari ungurești după modelul lor; aceștia dispar însă cu totul în 1244 (*Höman*, o. c. p. 289 sgg. și în *Numismatische Zeitschrift*, Wien, 1917, p. 50—55).

runse pînă la fața opusă, din cauza subțimii foi metalice.⁵⁾

* * *

Intrucît micii dinari dela T. Severin sunt, din toate celelalte puncte de vedere, dacă nu identici, foarte apropiați, singurul criteriu pentru o clasare a lor este figurația, după care am distins cinci grupe. (Fig. 1) La descrierea fiecăreia din aceste grupe, pentru determinarea epocii lor și pentru apropierile ce se pot face cu dinarii vienezi și tip vienez studiată de *Luschin*⁶⁾ după 31 de depozite descoperite în Austria și în țările învecinate, vom folosi No. dat de învățatul vienez varietății corespunzătoare, după figurație. Numărul total al varietăților publicate de *Luschin* este de 165 pentru întreaga epocă a vechiului tip de *dinari austriaci*, bătută între 1200—1400. Grupele noastre corespund varietăților *L(uschin)* 63, 66, 78, 79, după aversul dinarilor vienezi, și *L.* 89, după reversul acestei varietăți. La fiecare varietate vom mai indica prezența ei în depozitul dela *Mihailalău*, din jud. Bihor (*Ermihalyfalva*), asupra cărui *Luschin* în lucrarea aci citată, atrăsese atențiunea, arătînd că el conține o serie de imitații după dinarii tip vienez cu greutate medie de 0,543 gr. și că n'a fost încă pus în valoare. Aceasta a făcut-o cu 3 ani în urmă, mumismatul Homan Balint, consacînd

5. Monede de argint bătute pe o singură față sunt, în primul rînd cele cunoscute sub denumirea de *bractești*, cari în deosebi în sec. XII și XIII au fost în mare parte a Germaniei singura monedă de circulație. Echivalau în valoare metalică și greutate cu vechea monedă, dinarul bătut pe ambele fețe și care a fost înlocuit cu această nouă formă de monedă. Foata lor metalică fiind subțire, figurația de pe față apare și pe verso. S'au bătut cam în aceeași epocă și în Boemia, Polonia, Țările Scandinavice și Ungaria.—aci însă în foarte mic număr. Cu acești adevărați *bractești* nu au nici un raport *preținșii bractești de aramă*, mici monede bătute pe o singură față confecționate din *billon* (un aliaj de aramă cu puțin argint, sau aproape numai din aramă) mult mai moderni decît adevărații *bractești* (*G. L. Schlumberger, Des bractées d'Allemagne, Paris, 1873, p. 3—15*).

S'au bătut însă, în a 2-a jumătate a Sec. XIII și *dinari vienezi*, bătută brut, cu imagina vizibilă pe o singură față, de grosime neuniformă, în diam. de circa 1,4 cm., în greutate de 0,65—0,68 gr., atribuți primilor ani de domnie al lui *Rudolf I* (1276 | 82), poate și predecesorului acestuia *Ottokar* (*Luschin, in Num. Zeitschrift, Wien, 1874 | 5, p. 57 | 8*).

6. *Luschin von Ebengreuth, Wiener Munzwesen im Mittelalter 1913.*



Fig. No. 1. Doamna Ecaterina soția lui Alexandru al II-lea Voevod. Pictură murală în mînăstirea Bucovățul Vechi-Coșuna din județul Dolj, datînd din 1574.

Acest portret cu puțin a scăpat de distrugere. În partea dreaptă a Doamnei Ecaterina, se găseau chipurile lui Alexandru Voevod și al fiului lor Mihnea Voevod. Peste ei s'au pictat în 1873, în văpsele cu ulei, niște țărani, acoperind și umărul drept al Doamnei Ecaterina, după cum se vede.



Fig. No. 2. Io Miloș Voevod, Io Petră (Voevod) și inscripția slavonă din stînga. Pictură murală din 1574, la mînaștirea Bucovățul Vechi-Coșuna, jud. Dolj. Acest tablou fusese acoperit cu o culoare „gri” fără ulei. Partea inferioară a fost distrusă și s'a falocuit cu tencuială nouă. În acest tablou a fost pictat și Vlad Petru Voevod.



Fig. No. 3. Inscripția slavonă din dreapta, descoperită deasupra chipului Doamnei Ecaterina, în mănăstirea Bucovățul Vechi-Coșuna.

Textul slavon însoțit de o traducere a fost publicat în revista Oltenia, cartea I, fasc. 12, 1940.



Fig. No. 4. Alt clișeu al portretului
Doamnei Ecaterina



Fig. 5. Fragment din pisania interioară

în lucrarea sa ⁷ dinarilor vienezi dintre 1264—1338, un întreg capitol, în care studiază și clasează cu deosebită atențiune, tot după varietățile fixate de Luschin, depozitul dela Mihaifalău.

Depozitul din T. Severin cuprinde următoarele varietăți:

I. L. 63 (fig. 2), cu 11 bucăți, greutatea 0.22—0.33 gr.; diam. 1.2 cm., figurația: *cap de rege încoronat, încadrat lateral și în partea inferioară de o romură infrunzită*. Este datat de Luschin, între dinarii vienezi, din anii din urmă ai regelui *Premysl Ottokar* (1261—76). Apare cu 145 exemplare cu variate reversuri în depozitul dela *Mihaifalău* ⁸.

II. L. 76 (fig. 3 a, 3 b) cu 21 bucăți. Greutatea 0,35 gr., diam. 1—2 — 1—3 cm.; figurația: *ciine alergând spre stînga* ⁹ în dosul lui un copac; copacul este sumar schițat cu parte deasupra ciinelui, parte sub el. Este datat de Luschin din epoca lui *Premysl Ottokar* ca rege, sau a lui *Rudolf de Habsburg* (1276—82). Apare cu 157 bucăți cu variate reversuri în depozitul dela *Mihaifalău*. Același tip în C. N. H. ¹⁰, la No. 351 are pe rv. legenda: † *Ladislau Rex*, Ladislau Cumanul (1272—90) care a bătut dinari imitați după cei vienezi.

III. L. 78 (fig. 4 a, 4 b), cu 29 bucăți. Greutatea medie 0.35 gr.; diam. 1—2 cm.; figurația: *Vultur în sbor spre stînga*, este datat de Luschin, tot între cele bătute la Viena, din epoca lui *Premysl Ottokar* ca rege, sau a lui *Rudolf de Habsburg*. Figurează cu 231 exemplare cu variate reversuri în depozitul dela *Mihaifalău*, două din acestea avînd pe rv. legenda: † *Ladislau Rex*, Ladislau Cumanul.

IV. L. 79 (fig. 5) cu 45 bucăți. Greutatea medie 0.35 gr.; diam. 1—2 — 1—3 cm.; figurația: *Vultur cu capul spre stînga luîndu și sborul, cu aripile ridicate lateral, mult deasupra capului; sus semi-lună și stea*. Este datat de Luschin, între cele bătute la Viena din epoca lui *Premysl Ottokar* ca rege. Figurează cu 161 exemplare cu variate reversuri în depozitul dela *Mihaifalău*, între cari un exemplar cu legenda: † *Ladislau Rex*, același Ladislau Cumanul.

V. L. 89 (fig. 2 c sus), cu o singură bucată, superficial

⁷ *Magyar Pénzbörléneti 1000—1326*, p. 352 | 86, în cap. A. *Bácsi Denarok, 1264—1338*.

⁸ La Hóman această varietate este dată în plangă.

⁹ Indicăm direcțiunea în raport cu cel ce privește moneda.

¹⁰ *L Réthy, Corpus Nummorum Hungariae, Budapest 1899—1907*.

imprimată. Greutatea 0.35 gr.; diam. 1—2 cm.; figurația: *cerb spre stînga*. Este datat de Luschin ca bătut în Viena, sub regele *Rudolf de Habsburg*.

În afară de exemplarele repartizate la cele cinci grupe de mai sus, depozitul din T. Severin mai cuprinde:

a) 32 piese și fragmente (fig. 6 a, b), cu figurația insuficient de clară sau prea fragmentară, parte din cari de sigur sunt de repartizat la grupele de mai sus.

b) Alte mici fragmente din aceeași categorie de dinari.

Din cele de mai sus și din considerațiunile ce se vor adăoga rezultă:

1. Conținutul depozitului se datează, după regii austriaci sub cari s'au bătut în Viena prototipurile lor, între anii 1261—1282; iar pentru cele imitate de regele ungar Ladislau Cumanul, între 1272—1282 întrucît, deși el domnește pînă la 1290, dat fiind faptul înouirii anuale a dinarilor vienezi, imitațiunile se făceau de sigur nu după cei demonetizați, ci după cei valabili în circulație.

Ținîndu-se însă seama că primele imitații maghiare după dinari vienezi¹¹ apar sub Ștefan V (1270—1272), datarea depozitului nostru se restrînge între anii 1270—1282, iar părăsirea lui la locul unde s'a găsit, către anul 1282.

2. Aceste monede, toate anepigrafe și cu figurație pe o singură față, nefiind bătute în argint, se esclude posibilitatea de a fi considerate ca subdiviziuni de dinari veritabili vienezi, cari aveau putere de circulație în afară de Austria tocmai prin valoarea lor metalică. Conținutul de argint pur al acestor dinari a variat, din I jumătate a Sc. XIII, pînă în I jumătate a Sc. XIV, între 690—600 $\frac{0}{100}$, restul aliajului fiind cupru¹².

Ele nu intră nici în categoria monedelor imitate de regii ungari după cele vieneze, cunoscute din depozitele descoperite pînă acum, între cari cel din Mihaifalău. Aceste imitații aveau și ele conținutul corespunzător de argint, spre a putea înlocui prin valoarea lor intrinsecă dinarii vienezi¹³.

Este vădit că avem aface cu alte imitații în metal inferior, executate într'un atelier probabil chiar din regiunea cetății Se-

11. Hóman, o. c. p. 372, 377.

12. Luschin, o. c. p. 17.

13. Hóman, o. c. p. 372, 377.

verinului, după monedele maghiare, imitate și acestea după dinarii vienezi. Starea lor de conservare atât de variată dovedește, cel puțin pentru parte din exemplare, că au circulat.

După greutate, abstracție făcînd de conținutul metalic, corespund jumătăților de dinari (*Hälbling-i*)¹⁴.

Momentul în care apar aceste imitații, între anii 1260-1282, este din cele mai grele pentru regatul maghiar în decădere economică și politică, după marea pustiire tătarască din 1241.

În această vreme Banatul Severinului, organizat ca banat unguresc abia către sfîrșitul domniei lui Andrei II (1205-1235) este atacat de Bulgari și, în parte, încălcat și de Romîni.

În 1260, cînd Bela IV era ocupat în răsboiul cu puternicul rege Ottokar al Boemiei, Bulgaria pustiește și ocupă Banatul Severinului. Situația se restabilește abia în 1263, cînd regele cu greutate găsește pe Viteazul, care să-și ia această sarcină. „*Maî mulți baroni*” spune el în 1264¹⁴, „*cu stăruință chemați de noi, n'au vrut să-și ia asupra lor apărarea Banatului*”. Găsește însășit pe Laurențiu, care „*primește demnitatea de Ban al Severinului, înfrînge pe Bulgari, le ia spoliile și prăzile cu cari i-a găsit încărcăți, spînzurînd din ei pe malul Dunării, și așa potolindu-le cutezanța, readuce Banatul la buna lui stare de odinioară și cu virtuțile lui neasemănate îl redă Majestății noastre*”.

Fiul și urmașul lui Bela IV, Stefan V (1270—1272) care are nu mai puțin de cinci expediții contra Bulgarilor și Bizanținilor¹⁵, amintește în 1270 de o nouă devastare a Țării Severinului¹⁶, „*...Cînd Zvetislu, țarul Bulgarilor, prea scumpul nostru ginere, pe atunci protivnic majestății noastre, jalnic ne-a pustit Țara Severinului, noi respîngînd o atare călcare, cu oaste adunată am pătruns în Bulgaria, — tot acolo numitul Ponyth Banul, aprins de focul credinței către noi a pus stăpînire pe cetatea Bulgarilor Pieun (Plevna), luînd-o cu asalt...*”

14. Ne facem o plăcută datorie mulțumînd, pentru prețiosul concurs ce ne-au dat, d-lor: Prof. C. Moisil, cu consultări și bibliografe, Tudor Avram pentru traduceri de texte ungurești, Prof. Dr. Matei Niculescu pentru analiza conținutului metalic al monedelor, Arh. St. Păunele pentru deseneuri.

14. *Harmuzaki*, Doc. I, No. CCXXVIII p. 315.

15. *P. Dragalina*, Din Istoria Banatului Severinului², Caransebeș 1899, Partea I, p. 30—31.

16. *Harmuzaki*, Doc. I, No. CCLVIII p. 347.

Un alt Ban de Severin care, în aceeași epocă, luptă împotriva Bulgarilor dela Vidin, este Pavel, care s'ar putea clasă între Români¹⁷.

Dar vital interesați a îndepărta din preajma lor, — care era și teritoriul național cuprins între puternice granițe naturale —, dominația maghiară, fie cea efectivă, fie cea nominală, erau vovozii români dintre Dunăre și Carpați, cari documentar încep a fi cunoscuți abia prin diploma din 1247 a lui Bela IV. La începutul domniei lui Ladislau Cumanul (1272—1290), unul din acești vovozii, *Litovoi*, poate tot cel din 1247, „...cu frații săi cotropise o parte, din stăpînirea noastră de peste Carpați (ultra Alpes existentem) și la nici una din avertizările noastre nu se îngrija să trimită veniturile acelei părți. Împotriva lui am trimis pe numitul magistrul George, care... răsboindu-se cu el, l-a ucis, iar pe fratele lui, anume Bărbat l-a prins și ni l-a adus...“¹⁸. Nu se poate preciza situația, față de cetatea Severinului și de teritoriul considerat de regii unguri ca ținând de Banatul Severinul, a părții ocupate de Litovoi, pentru care regele s'ar fi mulțumit cu veniturile convenite, cum o mărturisește, după normele feudalității și cum s'a mulțumit a le avea dela fratele liberat, Bărbat¹⁹.

Între aceste venituri regale, în diploma acordată cavalerilor Ioaniși, dela Bela IV în 1247, se prevede ca ordinul să ia jumătate dela moneda ce va circula în ținuturile concesate, cealaltă jumătate rezervindu-și-o regele. În Banatul Severinului, în afară de alte monete aduse de legăturile comerciale, circulau cele ungurești, a căror emisiune începe cu Stefan cel Sfânt (1000-1038). O puternică concurență o fac însă monedele locale, în întinse regiuni și în întreg veacul al XIII și al XIV dinarii vienez, prin valoarea lor intrinsecă superioară, ceiace determină pe regii maghiari să bată monede proprii imitate după dinarul vienez, dar în genere cu etalon mult scăzut.

Depozitul dela Turnu-Severin, arată însă cum, atunci ca

17. N. Iorga, Histoire des Roumains, vol. III, p. 167—8.

18. N. Densășanu, în *Hurmuzaki*, Doc. I-u CCCXVI, CCCXVIII, CCCLXXXIX, p. 454—6, 457—9, 483—4.

19. N. Iorga, o. c. p. 158—160, crede că e vorba de posesiunea Hașegului

C. Giurescu, Istoria Românilor, vol. I, 1935, p. 344—5, crede că ar putea fi vorba de ținuturi dinspre Olt, sau chiar la răsărit de Olt.

și acum, alături de emisiunile oficiale, se organizau monetării clandestine pentru mulțimea, care nu era în stare să distingă calitatea metalului, deprinsă mai ales cu schimbul natură. Fabricantul lor a avut grija să le apropie în mărime și greutate de imitațiile oficiale maghiare ale timpului ²⁰.

Puterea de circulație de care s'a bucurat dinarul austriac încă din se. XII, ajungând spre răsărit pînă în ținuturile românești, imitarea lui în statele vecine și mai ales în Ungaria, ne îndeamnă să încheem expunerea noastră, cu câteva lămuriri asupra atelierelor și sistemului monetar austriac în evul mediu.

Origina și puterea de circulație a monedelor a fost totdeauna în raport direct cu dezvoltarea marilor piețe comerciale. Pe Dunăre, cea mai însemnată arteră comercială a Europei centrale, au înflorit marile centre economice și politice ale evului mediu, evoluind dinspre apus spre răsărit. Înainte ca Viena să ajungă marea piață de schimburi între occident și orient, înflorita comercială pe Dunăre a avut-o Regensburgul. Cu creșterea însemnătății și puterii Austriei, ca marcă de margine și bastion al imperiului împotriva amenințărilor dinspre răsărit, — cea mai apropiată fiind cea maghiară, se dezvoltă acolo și o industrie monetară proprie, împrumutînd însă, cum era firesc sistemul și modelele, dela cele bavareze.

Sistemul monetar bavarezo-austriac se găsește diferențiat de cel carolingian, care era introdus în întreaga Europă vestică. În acesta din urmă *pfundul (libra)*, unitate superioară numai de calcul, nu și de circulație, se subdivide în 20 *Şilingi (solidus brevis)*, iar acesta în 12 *pfenigi (denarius)*.

În sistemul bavarez, transmis și în Austria, *pfundul* se subdivide numai în 8 *şilingi (solidus longus)*, iar acesta în 30 *pfenigi*, ultima fiind singura monedă reală de circulație.

Atelierul monetar vienez, care ia ființă la finele veacului XII sub ducele Leopold V (1177—94), a fost precedat în Austria de alte ateliere mai vechi și anume:

20. Amintim placa de plumb cu gravură dinarul unguresc din 1540 al regelui Ferdinand I, găsită de noi la descoperirea M-rei Coșuştea-Crivelnic și care a servit desigur unei monetării clandestine din acea regiune muntoasă a Mehedinților, Bul. Com. Mon. Ist., fasc. 86, Oct. 1935, pag. 26 și pag. 179.

1. *Krems*, deschis la mijlocul aceluiaș veac de către margraful de Austria și duce al Bavariei, Enric II Isomirgott (1142-54). Dinarul de Krems rămân monedele ducatului Austriei pînă către 1200. Prin comerț și prin cruciada III (1189) ei pătrund în mare cantitate în Ungaria, avînd același curs cu dinarii de Regensburg, diferit însă de cursul dinarilor de Colonia și de Friesach.

2. *Enns*, înfloritor oraș comercial, cu atelier monetar înființat către 1180, de către ducele mărcii de Stiria, Otokar, și continuînd să funcționeze și după unirea acestei mărci cu Austria, pînă la sfîrșitul domniei Babenbergilor. Dinarul de Enns sunt cunoseuți sub denumirea de *aensarii* sau *anasenses*.

5. *Wiener-Neustadt*, avînd ca precursori cu drepturi monetare pe călugării M-rei Formbach din *Neunkirchen* și totodată pe comiții de Putten, ctitori ai acestei m-ri. Aceștia, spre a evita inconvenientele exercitării aceluiași drepturi de țîrg și de batere de monedă în același localitate, își trec drepturile lor la localitatea apropiată *Fischau*, unde s'au bătut dinarii numiți după localitate, *viscasenses*.

Cînd ducele Leopold al V înființează la sfîrșitul domniei lui, în 1192—1194, *Neustadt*, în scopul apărării graniței împotriva Ungurilor, trece asupra acestui oraș, pentru întărirea puterilor lui economice, drepturile monetare dela M-rea Formbach și dela Fischau.

Atelierul monetar din Wiener-Neustadt se urmărește documentar pînă la 1485: tot documentar se precizează ca ateliere monetare în funcțiune în Austria în 1277, pe lângă cel din Viena, acelea din Enns și Wiener-Neustadt.

Asupra particularităților și etalonului dinarilor Vienezi dintre anii 1200—1400 și ale dinarilor de aceeași factură eșiți din celelalte ateliere austriace, dăm următoarele date sumare:

1. Cei mai mulți sunt anepigrafi, prea puțini cu numele întreg sau numai cu inițialele domnitorilor.

2. Prezintă o mare varietate de figurații. Dela finele se. XII, pînă la finele se. XIV se cunosc mai bine de 150 *trape* la dinarii de factură vieneză fiind greu de precizat pentru unii, dacă s'au bătut la Krems, la Enns, la Wiener-Neustadt, sau la Viena.

Reversul poartă și figurația heraldică a înalților demnitari, cari aveau supravegherea și conducerea atelierelor monetare:

Landschveiber-ul și Münzschveiber-ul (magistrul monetar). Această înlesnește în unele cazuri determinarea chiar a anului de emisiune.

Acest vechiu tip de dinar vienez, cu varietatea arătată de figurații, încetează la începutul veacului al XV-lea, când începe emisiunea dinarilor uniformi, purtând toți scutul austriac fasciat și numele domnitorului emitent.

Pe lângă dinarii întregi, se mai cunosc *jumătăți* sau *oboli* (*Hälbling*, *Scherf*) și *sferturi* (*Vierling*) cari circulau în Ungaria, jumătățile ca *denarii Vienenses mediocres*, sferturile ca *denarii Vienenses parvi*.

4. Etalonul dinarilor vienezi a evoluat descrescând cu timpul, atât în ce privește conținutul de metal nobil, argint, cât și ca greutate. El se determină pentru fiecare emisiune de către conducerea oficială a atelierului monetar, rămânând un secret strict al acestei conduceri. Din reducerea etalonului se acopereau cheltuielile de fabricațiune și rezultă beneficiul autorității emitente.

În prima jumătate a sec. XIII phenigii vienezi ating proporția de 690‰ argint, restul aramă; treptat cantitatea de argint se reduce, ajungând către mijlocul veacului XIV la circa 600‰.

Valoarea metalică și constanța relativă a etalonului dinarilor vienezi le înlesnește circulația în țările vecine și mai ales în Ungaria, unde pînă către 1350 au fost moneda curentă preferată. Totuși înnoirea lor anuală, practică în Austria de prin mijlocul sec. XIII, și tot odată coborîrea treptată a etalonului, păgubia pe deținătorii vechilor emisiuni, cari se scoteau din circulație. Dinarii din emisiunile vechi (*denarii antiqui*), deși de valoare superioară față de emisiunile noi (*denarii novi*), se schimbau cu pierdere, urmînd să se întoarcă pentru retopire la atelierul monetar emitent, singurul în drept a-i cumpăra. Pentru remedierea acestui neajuns, ducele Austriei Rudolf IV, în schimbul asigurării altor venituri renunță la înnoirea anuală a monedelor, deocamdată numai pentru anul 1359. În urmă însă această măsură se permanentizează și astfel Austria ajunge înaintea celor mai multe ținuturi germane la așa numitul dinar perpetuu (*denarius perpetuus*), autoritatea emitentă renunțînd la dreptul de a deprecia arbitral și anual valoarea lui.

Odată cu scăderea conținutului de argint scădea și greutatea dinarilor, tot ca mijloc de venit pentru autoritatea emitentă,

Se înțelege că această practică n'a fost specific austriacă. Ca o pildă, în 1061 împăratul Germaniei Enric IV autoriză pe episcopul de Augsburg să bată 30 de dinari mai mult la o libră, adică 270 în loc de 240; iar în prima jumătate a sec. XIII dinarii tip alsacian, anepigrafi, ajung la 0,35 gr., pe cînd dinarul carolingian dinainte de anul 780, avea circa 1,30 gr., ca a 240-a parte din libra romană de 327,45 gr.²¹.

Résumé

Un dépôt de petit, deniers type viennois du XIII-ème siècle à Turnu-Severin

Ce dépôt a été trouvé en 1936, à l'occasion des fouilles entreprises par nous sur la terrasse de la rive du Danube, un peu en amont des ruines du pont de Trajan et dont le résultat a été la découverte des thermes romains et d'une palestine, qui leurs était adjointe¹. Un grand cimetière médiéval a été trouvé superposé aux ruines de ces thermes et de la palestine, constituant, à côté des ruines de la citadelle et de plusieurs églises de la même époque, encore un témoignage de la vie intense et de longue durée qui a fleuri au moyen âge sur les ruines de l'ancienne Drubeta².

Le dépôt de deniers qui fait l'objet de cette étude a été trouvé à l'extérieur et au nord du *praefurnium* central des thermes, sur un petit foyer primitivement aménagé entre des pierres brutes disposées directement sur la terre

21. *Libra romană* rămîne și pentru evul mediu la baza sistemului de greutate monetară. Ceroi cel Mare în 781 îl ridică greutatea; sub el se bat dinari de 1,44—1,79 gr. (Schrötter, *Vörterbuch der Münzkunde*, Berlin-Leipzig 1933, la cuvintele: *denarius*, Schilling, *pfund-pfundus*).

Din sec. XI, XII, libra se înlocuiește cu *marca*, evaluată în genere la 2—3 dintr'o libră; așa, librei de Troyes de 367,13 gr. îi corespunde, în această proporție, *marca* de Troyes de 244,13 gr.

1. Al. Bărcăciă : „*Les thermes rom de Drubeta*”, Arhivele Olteniei Craiova, No. 96-97, 1938; *Une ville daco-romaine, Drubeta*, p. 44-50, planches XXXVI—XXXVII.

2. Al. Bărcăciă : *Turnu-Severin, Trei veacuri de viață medievală*. Arhivele Olteniei, No. 65—66, 1933; *Cetatea Severinului*, Bul. Com. Mon. Ist. fasc. 94, 1937 et 100—939.

Les monnaies étaient à découvert. A côté on a trouvé deux pots de terre communs au col sobrement ornementé avec de petits cercles parallèles proéminants, au dessus d'un cercle de légères incisions à l'ongle: ce sont des exemplaires de production locale, de la même facture que le pot trouvé dans un tombeau au monastère Coșuștea-Criveinic³ et que beaucoup de fragments trouvés a la forteresse de Severin.

Tous les exemplaires de notre dépôt sont des imitations indirectes, d'anciens deniers viennois, dont l'intense circulation a duré depuis la fin du XII-ème jusqu'au commencement du XV-ème siècle. Ils ne sont pas en argent, comme leurs prototypes, mais en cuivre, passés par un bain de plomb, afin de leur emprunter l'aspect des originaux. La couleur du cuivre apparaît à beaucoup d'exemplaires, à la suite de l'usage par la circulation. Dans plusieurs pièces est évidente l'opération de „l'ajustement“ (*die Justierung*) que les monnaies subissaient, par des réductions au bord, pour les rapprocher de l'étalon fixé à chaque émission. Etant très minces, beaucoup de pièces présentent des cassures.

Une autre particularité de ces monnaies, c'est que l'image y est frappée d'un seul côté, comme d'ailleurs, dans la 2-ème moitié du XIII-ème siècle qui est l'époque de notre dépôt, on trouve de véritables deniers viennois „grossièrement confectionnés, en pesanteur de 0,65—0,68 gr., au diamètre de 1,4 cm.“⁴.

Ces émissions ont été attribuées aux premières années du règne de Radolphe I (1276—1282), et hypothétiquement aussi à son prédécesseur Ottokar⁵.

D'après les dimensions et la pesanteur, qui au chiffre moyen est de 0,35 gr., presque tous nos exemplaires correspondent aux demi-deniers viennois (*Hälbling*); quelques-uns plus légers, jusqu'à 0,20 gr. se rapprochant du type de quart de denier (*Vierling*), peuvent être considérés plutôt

3. Al Bărcăcilă: *Minăstirea Coșuștea-Criveinic*, Bul. Com. Mon. Ist., fasc. 86 | 938, pag. 33.

4. Luschn, *Numismatische Zeitschrift*. Wien, 1874 | 5, p. 57 | 8.

5. *Ibid.*

comme des demi-deniers, trop réduits par l'ajustage⁶.

C'est le premier dépôt d'anciens deniers viennois, — soit de véritables soit d'imitation, — trouvé sur le versant sud des Carpathes.

D'après les images figurées le dépôt de Tuznu-Severin contient cinq variétés (fig. 1), correspondantes, aux variétés Luschin No. 63, 66, 78, 79, d'après leurs avers, et au No. 89, d'après le revers⁷. Dans la description qui suit nous indiquerons aussi la présence de chaque variété dans le dépôt de Mihailău (*Ermihalyfalva*) de Transilvanie, dans le district de Bihor, étudié par Homan⁸.

Nous avons donc les variétés suivantes :

I. L. 63 (fig. 4), 11 pièces; le poids, de 0,22—0,33 gr., le diam. 1,2 cm.; la figure: tête de roi couronné, encadrée, latéralement et à la partie inférieure, par un rameau. Le denier viennois correspondant et placé par Luschin dans les dernières années du roi *Prémysl Ottokar* (1261—1276); dans le dépôt de Mihailău on en trouve 145 exemplaires avec de divers revers.

II. L. 76 (fig. 3 a, 3 b), 21 pièces; le poids, 0,35 gr.; le diam. 1,2—1,3 cm.; la figure; chien courant à gauche;⁹ derrière le chien un arbre, sommairement esquissé. Luschin date le denier viennois correspondant de l'époque du règne de *Premysl Ottokar*, ou de celui de *Rodolphe de Habs-*

6. Le dépôt de *Stuhlweiszenburg* (Hongrie), datant de la 1-ère moitié du XIV-ème siècle, contient, à côté de deniers viennois, des demis et des quarts de deniers: *H. Buchenau*, Ein ungarischer Fund von Wiener Phennigen, *Jahrbuch für Altertums Kunde*, V-ter Band, 1911, (Wien); *Luschin*, *Wiener Münzwesen un Mittelalter* Wien 1913, trouve que des pièces de ce dépôt ont été réduites par l'ajustage à l'étalon des demis et des quarts de deniers, qui dans la Hongrie circulaient comme des *denarii vienneses mediocres et denarii vienneses parvi*; *Homan Bálint*, *Magyar Penziörténet* 1000—1325, p. 379, pense que les demi-deniers légers de ce dépôt proviennent d'une émission hongroise, et non pas Viennoise. *Luschin* lui même constate qu'en Hongrie on a émis des imitations d'après des deniers viennois du roi de Bohême *Ottokar* (1261—1276), de la grandeur des demideniers, quelques-uns portant aussi le nom du roi magyar *Ladislav Cumanus* (1272—1290) (voir *Homan* o. c. p. 376).

7. *Luschin*, *Wiener Münzwesen un Mittelalter* étudiant 31 dépôt de deniers autrichiens battus entre 1200—1400, établit 165 variétés.

8. O. c. p. 352—385. *Luschin* o. c. avait déjà signalé la présence dans ce dépôt d'une série de pièces imitées d'après des deniers viennois ayant le poids moyen de 0.543 gr.

9. Nous indiquons la direction en rapport avec le spectateur.

burg 1276—1282). Dans le dépôt de Mihaifaláu apparaissent 157 pièces avec de différents revers. On trouve une imitation de ce type dans la C. N. H. No. 351, avec la légende sur le revers: † *Ladislaus Rex*,¹⁰ le roi magyar *Ladislaus Cumanus* (1272—1280).

III. L. 78 (fig. 4 a, 4 b), 29 pièces; le moyen suagen 0,35 gr.; le diam. 1,2 cm.; la figure: aigle volant à gauche.

L'émission de prototype viennois est placée par Luschin à la même époque que le précédent. Dans le dépôt de Mihaifaláu on trouve 231 pièces avec différents revers; deux d'entre ceux-ci portent la légende: † *Ladislaus Rex*.

IV. L. 79 (fig. 5), 45 pièces; le poids moyen 0,36; le diam. 1,2—1,3 cm.; la figure: aigle, avec la tête tournée à gauche, les ailes élevées au dessus de la tête, en haut, le croissant et l'étoile. Son prototype est mis par Luschin à l'époque du roi *Premysl Ottokar*. On le trouve dans le dépôt de *Mihaifaláu* en 161 exemplaires, avec de différents revers, une seule fois avec la légende: † *Ladislaus Rex*.

V. L. 89 (fig. 2, en haut), une seule pièce; le poids, 0,35 gr.; le diam. 1,2 cm.; la figure, superficiellement imprimée: cerf dirigé à gauche. Son prototype est placé par Luschin à l'époque du roi *Rodolphe de Habsburg*.

En dehors de ces pièces le dépôt de Turnu-Severin contient encore:

a) 32 pièces et fragments de la même facture (fig. 6 a, 6 b) dont les figures ne sont pas suffisamment claires, mais dont une partie au moins est à attribuer aux mêmes variétés;

b) d'autres petits fragments de pièces semblables. *

.*

Conclusions: D'après les prototypes viennois, on peut dater le contenu de ce dépôt de 1261 à 1282; mais en considérant que les premières imitations hongroises d'après les deniers viennois apparaissent pendant le règne d'Etienne V (1270—1272)¹¹ cet espace de temps se réduit entre les années 1270—1282. Le dépôt a été donc abandonné vers l'année 1282. Il est le produit de l'atelier d'un faux mon-

10. L. Réthy *Corpus Nummorum Hungarias*, Budapest 1899—1987.

11. Hóman, o. c. p. 372, 377.

nayeur utilisant comme modèles des pièces hongroises en argent, imitées ellec mêmes, dans cette époque, d'après la monnaie viennoise.

Un tel atelier clandestin a pû apparaître dans la région même de la forteresse de Severin, centre du bassat hongrois de Séverin, qui à cette époque eût beaucoup à souffrir de la part de ses voisins, les Bulgares et les Roumains. Ces derniers éterient constitués en de petits, voevodats, comme celui de Litovoïu mentionné dans le diplôme de 1247 du roi Bela IV et, avec le même nom étant peut-être la même personne, dans un document du roi Ladislaus Cumanus. Ici le roi parle d'une expédition, qu'il a dû diriger coudre „l'infidèle“ Litovoï.

A ces exposé nous avons ajouté quelques éclaircissements sur les monnaies et les ateliers antrichiens au moyen-âge,

3 Malu 1940

AL. BĂRCĂCILA



Satul Iamnicul

Iamnicul este unul din satele vechi.

La 8 Ianuarie 1557¹, Pătrașcu cel Bun întărește stăpînirea lui Manciu și Mihai și Pătru și lui Pană peste jumătate din satul Iamnicul cu tot hotarul pe care-l cumpăraseră dela Jupîneasă Caplea, soția lui Calotă, cu șase mij „de aspri turcești“.

La 6 Iunie 1607, locuitorii satului Iamnicul se vînd lui Preda Buzescu mare Bîn, ca să-i fie rumîni.

Rămîne nevîndută o funie a mînăstirii Bucovățul și o parte a Jupîneasăi Danei din Vîlcănești. Din acest act aflăm că toate cărțile Iamnicenilor le fuseseră luate de „haiducii lui Deli Marco“.

La 23 Mai 1611, Radu Vodă întărește stăpînirea mînăstirii Coșuna peste a șasea parte din satul și moșia Iam-

1. În condică e trecut „Ghenarie 8 leat 7066“. Dar Pătrașcu moare la 26 Decembrie 1557 (7066). Sau este o greșală a transcriitorului în condică sau e un fals.

nicul, care fusese închinată mînăstirii de către „Jupîneasă Jăpei încă din zilele războșatului Mihail Voivod“. Dana și cu fratele său și niște rude ale bărbatului donatoarei, voiau să-și revendice stăpînirea asupra acestui sat, spunînd că n'ar fi fost închinat mînăstirii. Pe temeiul cărții lui Mihail Voivod și cercetărilor făcute, cei doi frați pierd procesul neavînd dreptate.

La 12 Mai 1613 aflăm că jumătate din Iamnic era stăpînită de mînăstirea Jitianu, încă din zilele lui Radu Șerban Vodă, cînd Jupîneasă Dana din Vîlcănești a închinat-o m-rii Sf. Pavel din Sfîntul Munte, unde era metoh m-rea Jitianu. M-rea Bucovățul vrea să ia și din Arsova, adică mai mult decît partea Jipei, și se judecă la data de mai sus cu mînăstirea Jitianu, dar pierde.

La 7 Noemvrie 1616, Alexandru Iliș Voivod scutește Iamnicul (partea m-rii Jitianu) de toate dările și năpăștile.

La 1625 Aprilie 16, mînăstirea Coșuna vinde funia Jipei din satul Iamnicu, mînăstirii Jitianu cu 8000 de aspri. Dintr'un zapis făcut la 26 Aprilie 1637, „Mihsi ot Cîrcei feciorul lui Lopsă ot Vîlcănești“, dăruiește mînăstirii Jitianu moșia sa din Iamnic, o funie mare „și den Hirsova de Sus și de Jos și den venitul Vadul Podului, cît au fost al moșiei“. Această trecere peste Jiu aducea un venit deosebit.

Încă dela 1664 aflăm că m-rea Jitianu vrea să ia partea lui Vlaicu dela Cornești. Pricina se judecă tocmai în 1678 Septemvrie 25. de șase boeri pentru moșia „Iamnic, însă partea lui Păuuci, tatul lui Cascoi moșul Vlaicului“ și moșia rămîne să o țină Vlaicu. La leatul 1789 Șerban Voivod scutește de bir „20 de case de rumîni din satul Iamnic“, ale m-rii Jitianu. Această hotărîre este respectată și de Domnii următori și întărită cu hrisoave.

La 1698 Iunie 11, 12 boieri hotarnici, hotărnicesc „moșia mînăstirii Jitianu de către moșia Livezi, a Papei Postelnicu“. Interesant este felul cum s'a făcut recunoașterea hotarului: S'a așezat cărțile de afurisanie și o traistă cu pămînt la mijloc, iar boierii hotarnici au zis: „cine pre unde va ști hotarul că au ținut mai denainte vreame să ia să ia cărțile cele de afurisanie și traista cu pămîntul să meargă pre unde vor ști hotarul“. Niște oameni bătrîni,

care știau hotarul au luat cărțile și traista și au mers pe unde a fost vechiul hotar, iar cei 12 boieri au rezolvat pricina în acest fel.

O pricină mai îndelungată se întretine pentru hotarul dintre „moșia Emnicul a mănăstirii Jitianul despre moșia Leamna a mănăstirii Bucovățului“. Nu se înțelegeau pentru un codru de pământ. La 10 Noembrie 1764 aflăm că pentru stabilirea acestei mejdini, ajunseseră la „48 de bōeri hotarnici“. Cu toate acestea, chestiunea se rezolvă dând pricina pe în două.

Documente privilegiate la satul Iamnic.

1. Milostiu bojiu Io Petrașco Vcevod i gospodină vāsoe Zemle Ugrovlahiscoe sin velicago i predobrago Radula Voevod davat gospodstvami sie povelenu gospodstvami banciului i Mihai i Pătru și cu feciorii lor cîți Dumnezeu le vor da ca să le fie lor satul *Iamnicul* jumătate du preste tot hotaru: din apă și din pădure jumătate, pentru că au cumpărat-o Manciul și Mihai, care-iscrie mai sus, dela Jupineasa Caplea, soția lui Calotă drept 6000 aspri turcești și o au vîndut-o de a lor bună voe. Isr cine va întoarce și va strica această cumpărătoare unul ca acela să tie afurisit de 318 părinți cei din Nicheia, să aibă parte cu Iuda și cu afurisitul Aria.

Pentru aceasta am dat și domnia mea Manciului și lui Mihai și lui Pătru și lui Pană ca să le fie moșie obabică lor, feciorilor și strănepoților lor.

Iată și mărturii am pus domnia mea jupîn Socol vel Vornic i jupîn Tudor vel Logofăt, jupîn Dragomir vel Comis, i jupîn Stanciul Spătar i Redul Stolnicul i Lepădat Paharnic i Cernica vel Postelnic i ispravnic Tudor vtori Logofăt

Și am scris eu Manciul în scaunul cetății Bucureștilor.

Ghenarie 8 leat 7066.²

2. Să să știe cum ne-am vîndut noi satul *Iamnicinceni*, și cu hrisoavele toate cu toate hotarale pin' în Valea Mănăstirii și despre livezi pînă în gura Prodilei, de în cîmpu și cu pădure și cu apă și cu uscat și cu silistea și orice pre unde au fost hotarale cele bătrîne. Ne-am vîndut noi jupînului Predii marelui Ban, ca să-i fim noi rumîni și cu toți rumîni noștri, ori cîți să vor adevăra, însă anume vînd-

² Arh. Stat. Buc. Bun. Pub. condica m-rii Jitianu Nr. 723, fila 452 V-453 V.

zătorii: Barbul, Nicôlei i Slavna, Marcei ot Pârcești ot nad Dana i ot Crestian i ot nad jupînița ot *Craleva*, numai să să știe că au rămas nevîndută o fune de ocină a sfintei mînăstiri dela Coșuna, hramu lui St. Nicolae și o parte a jupînesii Danei den Vîlcănești; iar alte părți toate le-am vîndut și cît am avut noi de moșie stătătoare și de cum-părătoare, noi, de a noastră bună voe, am vîndut jupînului Predii vel Ban za aspri 20.000 gata, făr de alte nevoi și dăjdii ce ne-au scos după capetele noastre. Și cînd ne-am vîndut noi jupînului Predii Banul, el ne-au întrebat de cărțile noastre ca să i le dăm, iar noi am spus naintea tuturor boerilor că ni le-au luat cărțile haiducii lui Deli Marco. El nici așa nu ne-au crezut, ci ne-am jurat noi într'o sîntă și dumnezeiască biserică, cu mîinile pre sfînta Evanghelie, cum nici-o carte n'avem. Dar măcar cine și ori cînd, carei dintru oamenii noștri ar scoate vre-o carte, nici o credință să n'aibă nicăeri, că ne-am vîndut noi de a noastră bunăvoe, ca să fim rumîni noi ca și feciorii noștri și ca toți rumîinii noștri cu aceste moșii ce semnează mai eas, cu toate hotarile și cu vaduri de moară.

Și această tocmeală o am făcut la mînăstire la Căluin de naintea părintelui Irimii egumenul și a mulți boeri mărturie: Iserul Logof. ot Gani, i Gheorghe Comis, Ivașco Postelnic ot Balcani i Hamza ot Păeni i Preda ot Zătreami, i Pătru sin Drăgoi Logofăt ot Fălcoiu, i Novac Vataf i Vasile Vameș și încă mulți boeri și oameni buni cîți sînt scriși așa să să știe adevărat.

Pis Pătri Logofăt ot Plăviceni.

Mesița Iunie 6 zile, leat 7115 (1607).

3. Cu mila lui Dumnezeu Io Radul Voevod și domn a toată Țara Rumînească, feciorul marelui și răposatului Mihnei Voevod, dat-am domnia mea această poruncă a domniei meale, sfintei și dumnezeestii mînăstiri dela Coșuna unde iaste hramul sfîntului Arhieru și făcătorului de minua Nicolae Miralichii și ieromonășilor și fraților ce lăcuiesc într'acel lăcaș ca să-i fie moșia *Iamnicul*, de peste tot satul a șaseu parte din cîmp, din pădure și din apă și cu vad de moară și cu șăderea satului, de peste tot hotarul, pentrucă această moșie ce e mai sus scrisă au dat-o

și au închinat-o sfintei mănăstiri ce s'au zis mai sus, jupâneasa Jăpei, încă din zilele răposatului Mihail Voivod. Și s'au îngropat acea jupâneasă a Jăpei acolo la sfânta mănăstire și s'au scris ia și boiariul ei și feciorii lor la sfântul jărtvenic. Inșă mai de nainte vreamă au păzit-o călugării dela sfânta mănăstire pe jupâneasa Jăpei Gani. Și la moartea ei, ea au dat și au închinat această moșie ce s'au zis mai sus sfintei mănăstiri, pentru sufletul ei și al bărbatului ei și a fiilor lor ce s'au zis mai sus. Și am văzut și domnia mea cartea răposatului Mihail Voivod de miluire pentru acea moșie ce s'au zis mai sus. Drept aceia când am fost acum în zilele domniei mele, au venit cu piră înaintea domniei mele cu călugării dela sfânta mănăstire, o rudenie a bărbatului ei Jipei, anume Dana, cu frate său. Și așa părția și naintea domniei mele cum că ar fi dat Jăpa la sfânta mănăstire dintr'alte părți, iar cea moșie ce s'au zis mai sus Iamnicul n'ar fi fost dată și închinată sfintei mănăstiri.

Drept aceia Domnia mea am căutat și judecat pe dreptate și pre lege cu toți cinstiții dregătorii domniei mele. I am văzut domnia mea și cartea răposatului Mihail Voivod la mâinile călugărilor de miluire, făcută cu mare blestem pentru această moșie ce s'au zis mai sus, cum că au fost miluit Jupâneasa Jipei. Incă mulți boiari s'au întâmplat la divanul domniei mele, cari au mărturisit înaintea domniei mele cum că au fost dat și au închinat jupâneasa Jăpei această moșie ce s'au zis mai sus sfintei mănăstiri.

Drept aceia Dana și cu frate-său au rămas de lege și de judecată înaintea domniei mele precum de acum înaintea să nu aibă nici un lucru și nici un amestec pentru că am dat-o și domnia mea sfintei mănăstiri ce s'au zis mai sus, ca să fie ei moșie de moștenire ohamnică dumnezeștilor călugări, celor ce vor viețui într'acel sfânt lăcaș, să le fie de hrană și de chiverniseală, iar ctitorilor ce s'au zis mai sus, vecinică pomenire. Și de nimenea neclătit peste zisa domniei mele. Că iată și mărturii am pus domnia mea: jupau Vintilă vel Voraic i jupan Nica vel Logofăt i Deadiul Vistier, i Cîrstea Spătar, i Panait Stolnic, i Bratul Clucer, i jupan Foti vel Postelnic și ispravnic Nica vel Logofăt, și eu Neagoe Logofăt am scris în Tîrgoviște.



Fig. 1. Cele 5 varietăți de dinari din depozitul dela T.-Severin
 Les cinq variétés des deniers du dépôt de Turnu Severin. $\frac{1}{1}$.



Fig. 2. Sus varietatea L. 89; restul L. 63.
 In haut la variété L. 89; le reste L. 63. $\frac{1}{1}$.

Depozitul de dinari vienezi dela T.-Severin.



Fig. 3 a. Varietatea L. 76.
La variété L. 76 $\frac{1}{4}$.



Fig. 3 b. Varietatea L. 76.
La variété L. 76 $\frac{1}{4}$.



Fig. 4 a. Varietatea L. 78.
La variété L. 78 $\frac{1}{4}$.



Fig. 4 b. Varietatea L. 78
La variété L. 78 $\frac{1}{2}$.

Depozitul de dinari vienezi dela T.-Severin.



Fig. 5. Varietatea L. 79.
La variété L. 79. $\frac{1}{1}$.

Depozitul de dirari vienezi dela T.-Severin.



Fig. 6 a. Piese cu figurația nesuficient clară.
Des pièces insuffisamment claires. 1/4.



Fig. 6 b. Piese cu figurația nesuficient clară.
Des piécés insuffisamment claires. 1/4.

Depozitul de dinari vienezi dela T.-Severin.

Mai 23 zile leat 7120 (1611).

4. Cu mila lui Dumnezeu Io Radul Voevod și domn a toată Țara Rumânească, feciorul răposatului Mihnei Voivod, dat-am domnia mea stintei și dumnezeieștii *minăstiri ce să chiamă Jitian* hraam sfintului și marelui mucenic Dimitrie mirotoghivago și părinților călugări, cîți vor lăcui într'această sfintă mînăstire, ca să fie lor ocină în *Iamnic*, însă partea jupînesii Danei din Vilcănești, jumătate din sat și din pădure și din apă și din siliștea satului și da peste tot hotarul, pentrucă această ocină ce am zis mai sus fost-au veache și dreaptă dela strămoșii jupînesii Danei. Iar cînd au fost în zilele Radului Vodă Șarban, jupîneasa Dana, ia au dat această ocină mai sus zisă, satul jumătate la Stagora, la S-ți Pavel, iar cealaltă parte de satu din *Iamnic și din Arșova* o au cumpărat-o jupîn Preda biv vel Ban Cralevschi, partea Ghiții și a Marcii și a lu Pătru și a Neculii și a lu Stan dreptu 20.000 aspri gata. Apoi iar au dat această ocină la mînăstirea ce s'au zis mai sus, iar partea Jăpei jumătate din sat al 6 parte, el au fost miluit Jăpa pe călugării dela Coșuna. Și de atunci pînă acum ei tot au stăpînit călugării dela Jitian această mai sus zisă ocină cu bună pace. Iar cînd au fost acum în zilele domnii mele, călugării dela Coșuna, ei s'au sculat de s'au pîrît cu jupîneasa Dana și cu călugării din Jitian față la Divan și așa pîră înaintea domnii mele cum că au și ei ocină al șaselea parte du preste tot hotarul din *Iamnic și din Arșova*. Apoi domnia mea am căutat și am judecat cu dreptate după lege cu toți boerii divanului domnii mele. Și am văzut domnia mea și cartea lui Pătrașco Vodă, feciorul Mircei Vodă și cartea răposatului Alixandru Vodă cum că n'au avut călugării dela Coșuna ocină în *Iamnic și din Arșova* du preste tot hotaru al șaselea parte, ci numai au avut în *Iamnic* jumătate din sat, al șaselea parte, iar alt nimic. Și apoi au rămas călugării dela Coșuna de judecată din naintea domnii mele, cum să ție ei ocina al 12 parte în *Iamnic și în Arșova*, cum au ținut și pînă acum.

Doc. No. 2 dela pag. 54: Arh. Stat. Buc. Bun. Publ., condica m-rii Jitianu No. 723, fila 452 v. — 453 v.

3. Arh. Stat. Bun. Public. Condica m-rii Călușu și Bucovăș No. 722, fila 412—413.

Drept aceia am dat și domnia mea călugărilor din Jițian ca să le fie lor moșie ohabnică de hrană și de'nbrăcăminte și pentru pomenirea ctitorilor.

Încă și mărturii am pus domnia mea pre jupan Vintilă vel Dyornic i Necula vel Logofăt i Dediul vel Vistier i Pannait vel Stolnic i Cirstea Spătar i Bratul Comis i Lupul Pannarnic i jupan Bernea vel Postelnic.

Și am scris eu Neagoe Logofăt.

Mesița Mai 12 zile
leat 7121 (1613)

5. Cu mila lui Dumnezeu Io Alixandru Voevod și domnia a toată Țara Rumânească, feciorul marelui și prea bunului, răposatului Iliș Vodă, dat-am domnia mea această poruncă a domniei mele sfintei și dumnezeiești mănăstiri ce se cheamă Jițian, unde iaste hramul sfintului și marelui mucenic și izvorătoriul di mir Dimitrie, ce iaste metoh la sfinții Pavel dela sfântul Munte Athonului și părintelui Gligorie egumenul și fraților călugări cîși vor fi lăcuitori la acest sfânt lăcaș, ca să le fie lor satul *Iamnecul* în pace și slobod de bir și de găleată și de fin și de vinărici și de oerit și de dijmărit și de cal domnesc și de cai de olac și pentru cai să nu ia din satul acela să ducă într'alt sat și dobitoacele ei, au pe ei birarii să nu-i tragă într'alt sat sau pentru alte năpăstii, sau pentru alte dăjdii sau slujbe cîte sunt peste an, cîte vor eși dela domnie ca să fie în pace și slobod să se odihnească, numai pentru ascultarea și în treaba sfintei mănăstiri ce am zis mai sus, pentrucă m'am milostivit domnia mea de am ertat pe acest sat mai sus zis de toate cîte am scris mai sus, pentru merticul sfintei mănăstiri dela Stagora s-ti Pavel, care iaste miluit și de slți mulți buni și credincioși împărați și domni, care au fost mai de nainte vreme, de 9000 de aspri.

Drept aceia și domnia mea ne-am voit a ne chema ctitori într'această sfântă și dumnezeiască mănăstire Sfinții Pavel dela Stagora și ne-au scris pe noi la sfînta prosc-

midie ca și pre alți buni și credincioși domni, moșii și strămoșii noștri, care-i i-au făcut și au infrumusețat cu cît le-au fost pen putință pentru ajutorul și întărirea sfintei mînăstiri precum s'au zis și aicea. Și am văzut domnia mea și hrisovul Radului Vodă, feciorul Mihnei Vodă, iar așa întărit precum am întărit și acesta.

Drept aceia și domnia mea am înnoit și am întărit cu această carte a domniei mele și am dat domnia mea sfintei și dumnezezești mînăstiri ce s'au zis mai sus, ca să-i fie satul Iamnicul ertat de toate cîte s'au zis mai sus pentru merticul și mila dela S-ti Pavel și dela Sta Gora, să fie ertat în zilele vieții domnii mele, încă și în zilele altor credincioși domnii iar după moartea noastră, pre carele îl va alege Domnul Dumnezeu ca să fie stăpînitoriu și domnu Țării Rumînești, sau din neamul domnii mele, sau din oricine din pravoslavnicii creștini domni, rogu-vă cu numele lui Dumnezeu și cu al Prea Cinstitei Maici lui Dumnezeu și al sfintului Pavel ajutoriu să întărească această carte a domnii mele, să miluiți la această sfîntă mînăstire ce s'au zis mai sus cu aceste mai sus zise mile, să vă înduře Domnul Dumnezeu cu prisosire de ajunsu precum și stăpînul Hristos au zis întru bună a sa știință : fericiți milostiviți că aceia să vor milui, că întru acestea veți moșteni veacul ce va să fie. Iar cine nu va cinsti și nu va întări, ci va călca și va rușina această carte a domnii mele, prea acela Domnul Dumnezeu să nu-l cinstească și să nu-l întărească pre el întru domnia lui în veacul ce va să fie, sau cine s'ar ispiti să ia această milă dela sfînta mînăstire, acela să fie afurisit de 318 părinți din Nicheia, care va și fi în veaci. Amin.

Încă și mărturii am pus domnia mea pre jupîn Dumitru vel Ban Craleovschi i jupîn Cîrstea vel Vornic, i jupîn Nica dela Logofăt, jupîn Sterian vel Vistier i pan Ruși vel Spătar, i jupîn Gorgan vel Stolnec i Grigorie vel Comis i Mîrzea vel Paharnic i jupîn Iane vel Postelnic, i Ispravnec Nica vtori Logofăt, i azu Șarban Mali diacon na pisah în scaun în Tirgoviște, Noembrie 7 leat 7125 (1616).⁵

5. Arh. Stat. Bun. Public., Condica m-rii Jitlanu No. 723, filș 451-452 v.

6. Vă imea oția i Sina i Stago Dha. Amin.

Scris-am eu egumenul Serdie dela sfinta mânăstire de la Coșuna, cu toți frații și cu tot soborul să să știe cum au avut sfinta mânăstire o funie de locu în sat, în *Iamnicu*; însă funia cît a fost a Jipei. Deci Jipa au miluit pre această sfintă mânăstire ca să-i fie lui pomană în vecie, și o au miluit la vreama de moarte; iar cînd au fost acuma la vreama-mi de moarte, în zilele lui Alexandru Vodă, feciorul Radului Vodă, noi ne-am tocmit cu egumenul Gligorie dela sfinta mânăstire dela *Jitian* de a noastră bunăvoe și o am vîndut și noi această funie ce iaste mai sus scrisă aspri gata 8000. Și mărturii încă am pus pe Iscrul Vornicul și Saula și Sionca Părcălabi ot Craiova i Mitrea, feciorul Stanciului Postelnic ot Dâlga i Lanba neguțătoriu i Dobre județul i Neagomir județul i Pană cel Gros.

Scris-am eu Novac. Mesia Aprilie 16 zile, leat 7133, (1625).

7. Adecă eu Mihai ot Cîrcei, feciorul lui Lopșă ot Vilcânești, scriu și mărturisesc eu zăpisiul meu ca să fie de mare credință la mîna părinților dela sfinta mânăstire *Jitianul* ce iaste hramul lui S-ti Dimitrie, ca să știe că i-am dată și i-am închinată moșie den *Iamnic*, însă cîtă moșie au fost cumpărată tată-mieu despre partea Grecilor, ce au fost a lui de moșie, însă o lunie mare, însă de preste tot hotarul și din *Deltu* și den *Hirșova* de Sus și de Jos și den venitul vadul podului cît au fost al moșiei, ca să fie de hrana sfintei mânăstiri și noao și părinților pomană. Această moșie ce iaste mai sus zisă de au cumpărat-o tată-mieu că au fost a noastră moșie chabnică și am dat-o eu Mihai, de a mea bună voie și fără de nici o silă dinaintea mulți boeri a nume: Stanciul Postelnic ot *Dalga*, Radul Vornic ot *Bizdina*, Dima Clucer ot *Virist*, Nicola Vătaf ot *Pleșoi*, Iane Postelnic i *Drăghici* Logofăt, Barbu Clucer și Stanciu Postelnic ot *Dilga*, Mitrea Postelnic, Radu Paharnic ot *Vilcânești*, David i Drosul i Paraschiva Postelnic și mulți boeri, care își vor pune pecețile și iscălitările. Dar cine s'ar ispiti din neamul

mieu și din rudele mele să strice această pomână, să fie afurisit și proclat de 318 oțeți dela Nichia, ci să lăcuiască într'un loc cu Iuda și cu Aria.

Și acest zapis s'au făcut în casa Dimii Cluceru ot Băzdana. Și pentru mare credință pusu-ne-am iscăliturile mai jos ca să să crează.

Și am scris eu Popa Stoica ot Băzdana.

Aprilie 26 zile 7145 (1637).⁷

Pecetluit acest zapis cu șapte peceți.

8 Stroe vel Dvornic i Dumitrașo vel Vistiariu ispravnicii scaunului Bucureștilor, scris-am cartea noastră la tine Drăghici ispravnicul dela Craiova, sănătate. După aceasta îți facem în știre că aici veni părintele Ionichie pentru o moșie dela Iamnic ce s'au fost pirît un călugăr dela Jitianu cu Vlaicul dela Cornești, când au fost Măria Sa Vodă aicea și i-au fost ales judecata divanului o părțicea dintr'acea moșie. Deci călugărului nu știm cum i să va fi fost părut că va face cumva să ia și aicea părțicea de moșie dela Iamnic și se-au tocmit. Acum văzînd mînăstirea la multă lipsă și nevoe, n'are bani de unde da să o ia, că de ar avea niscare bani și ar rădica nevoia lor ce le iaste asupra necum să cumpere moșie. Deci să n'aibă călugărul vreo nevoe, ci să-și fie Vlaicul părțiceaoa lui ce i s'au ales și să-i dea și zapis ce au făcut la mîna călugărului să facă ce va vrea cu dînsa, măcar viuță-o și altora, căci n'au putere de a o cumpăra, iar alt val să nu mai fie.

Aceasta scriem

Iunie 27 zile leat 7172 (1663)

Stroe vel Vornec

Dumitrașco vel Vistier⁸

9. Adică noi acești 6 boeri, care stîtem luați pre răvașele dumnealui Vasilei Căpitan Ispravnicul scaunului Craiovei, de Vlaicul aprodul din Craiova și de Preda, feciorul

⁷ Arh. Stat. Bun Publice,

Condica M-rii Jitianu Nr. 723, fila 478 v-479.

⁸ Arh. Statului Bun. Pub.

Condica M-rii Jitianu Nr. 723, fila 454.

Vișlanii din Goiște ca să judecăm pre Vlaicul și cu egumenul anume Teodor dela mănăstirea dela Jitian. Deci noi ne-am strînsu cu toți acești boeri ce scriu mai sus aicea la scaunul Craiovei, fiind de față egumenul și cu Vlaicu, feciorul lui Cascoi și Preda feciorul lui Vișlan dinaintea dumnealui Vasilei Căpitan, ispravnițul scaunului Craiovei și de naintea noastră precum au fost poruncit și Măria Sa Vodă cu carte făcută dela divan ca să-i căutăm și să-i judecăm pentru moșia dela *Iamnic*, însă partea lui Pănuț, tatul lui Cascoi, moșul Vlaicului, să adevărăm, fost-au vîndut Vișlan tatăl Predei, feciorul lui Cănuț, au n'au fost vîndut lui Tudosie Spătar din Ciuturoaia. Deci ei scoțîndu-și toate cărțile și zapisile și scrisorile, cine cîte au avut, noi le-am citit toate pre rînd și ale unuia și ale altuia și nu să găsi partea lui Pănuț vîndută, tăr cît să găsi partea lui Pănuț vîndută de fii său Vișlan, tatăl Predei, lui Tudosie Spătariul, drept aspri 4000. Deci noi văzum și o carte a lui Matei Vodă, la mîna lui Teodor egumenul dela Jitian stricată carte au fost făcută pre Cănuț Pănuț. Deci noi așa adevărăm cu ale noastre suflete și îi dedem această scrisoare a noastră la mîna Vlaicului, feciorul Lucăi, nepotul lui Pănuț, ca să ție această moșie, pentru că n'au fost vîndută și pentru credința ne-am pus iscăliturile ca să să crează.

Dumitrașco Căpitan ot Cornetu	Septemvrie 25
Dumitru Postelnic Spineanul	leat 7187 (1678)
Eu Popa ot Liv.	
Stan ot Dlăga	
Eu Pătrașco Paharnic Morăgarul. ⁹	

10 Hrisovul răposatului Șarban Voevod dela leat 7189 pentru 20 de case de rumîni din satul Iamnic, ca să fie mînăstirii Jitianu poslușnici și rumîni, iar de domnia mea să fie în pace de bir.¹⁰

9. Arh. Stat. Bun. Publice
Condica M-rii Jitianu No. 723
fila 454-454 v.

10. Condica m-rii Jitianu, 1723 fila 455 v.-456 v.

11. Cartea prea sfințitului Doroftei patriarhul Erusalimului dela leat 7188 pentru întărirea aceștii mile de liude 20.¹¹

12. Hrisovul răposat. Costandin Basarab Voevod dela leat 7197, pentru 25 de rumini ai minăstirii, ca să fie ertați de toată dajdia lor.¹²

13. Cartea răposat. Costandin Voevod dela leat 7202, ce poruncește boerilor slujbași să nu să supere oameni minăstirii după hotărîrea hrisovului.¹³

14. Iar carte de poruncă a lui Costandin Voevod dela leat 7219 ce poruncește să nu să supere oamenii minăstirii.¹⁴

15. Iar o carte a răposat. Costandin Voevod, dela leat 7220, de poruncă ce poruncește boerilor slujbași ca ei nu să supere oamenii minăstirii, după hrisovul minăstirii.¹⁵

16. Iar o carte a răposatului Costandin Vodă leat 7221 lau. 5, de poruncă la boerii slujbași ca să nu să supere oamenii minăstirii după hrisov.¹⁶

17. Hrisovul lui Ștefan Cantacuzino dela leat 7222 Mai 24, prin care înnoiește mila de 25 oameni rumni din satul Iamnic, pe care li scutește de toate dăjdiile și birurile domnești, ca să fie spre ajutorul minăstirii, poruncind slujbașilor domn să-i lase în pace, căci așa este porunca domnească.¹⁷

18. Noi 12 boeri hotarnici, care sintem luați pre răvașele Mării Sale domnului nostru Io Costandin Basarab Voevod, de părintele igumenu Veniamin dela Jitian și de Papa Livezanul ca să căutăm și să hotărîm moșia minăstirii Jitianul de către moși Livezi, a Papet Postelnicu. Deci viindune cinstita poruncă Mării sale lui Vodă împreună cu sluga

11. Idem fila 457—457 v.

12. Idem fila 457 v.—459 v.

13. Idem fila 459 v.—460.

14. Idem fila 460—460 v.

15. Idem fila 460 v.

16. Idem fila 461.

17. Idem fila 461—463 v.

Mării Sale, Constandin Vtori Portar; deci cînd au fost la zi și la soroc ne-am strîns toți deplin la moșia minăstirii Jitianul și am șezut doao zile de le-am căutat cărțile și zapisile, cine ce au avut și am strîns mulți megiași împrejureani, de am căutat seamnele și hotarăle ceale bătrîne, nefiind cărți să spue seamnele ales, nici la unii, nici la alții. Deci pre unde s'au adevărat seamnele am pus pietrii, însă să știe seamnele moșii minăstirii Jitianul de către Livezi, întâi din sus, în cornul moșiei Livezilor, unde să îm- împreună cu Povarul, unde am pus piatră în gura Stupinelilor, din piatră în jos pre gura vilcelii la vale, în Lacul cu Ulmul, din Lacul cu Ulmul drept în jos, în drumul cel mare unde am pus piatră, pe padină în jos, de'ci pe matca Prodilei la vale, pînă în gura Gisnei, unde dă în Prodila, unde am pus piatră, deci de aicea în jos avînd mare price călugării din Jitian, cu Papa Livezanul, zicînd călugării că le iaste hotarul lor din gura Gișnei pre matca Prodilei în jos, pînă în pîrăul Fîntînii Cucului, iar Papa Livezanul așa zicea că îi iaste hotarul lui, din muchea Țisnei în jos pre dealul Prodilei, pînă pogoară în pîrăul Fîntînii Cucului. Deci noi necrezînd nici pre unii nici pre alții și fiind doao cărți făcute cu mare blestem, una a părintelui Patriarhului asupra călugărilor dela Jitian, altă carte a părintelui Vlădicăi asupra Papei Livezanul, cum să-și spue fiește carele hotarul pre unde iaste; deci noi le-am pus cărțile la mij'ocul lor și-o traistă cu pămînt și le-au zis cine pre unde va ști hotarul că au ținut mai denainte vreamă să ia cărțile ceale de afurisenie și traista cu pămîntul, să meargă pre unde vor ști hotarul. Deci prăinții dela Jitian au adus oameni bătrîni, cari au zis că știu hotarul, și acei oameni au luat cărțile de afurisenie și traista cu pămîntul și am mers din gura Gisnei pre matca Prodilei în jos, pînă în pîrăul Fîntînii Cucului, Deci luînd ei afurisania am dat și noi ca să-și ție hotarul din gura Gisnei, din piatră drept în matca Prodilei, deci pre matca Prodilei în jos, pînă în pîrăul Fîntînii Cucului, deci pre pîriu în jos pre matcă, pînă în dreptul pietrii care o am pus despre Livezi, din piatră drept prin luncă la drum, unde am pus piatră; din piatră drept la apa Jiului. Și iar am hotărit și am împietrit și despre moșia Povarului, însă să știe seamnele despre Povar, pre unde va ținea

minăstirea Jitianul, din vilceaoa Stupinealelor, din cornul moşiei Livezilor, de unde am pus piatră drept în sus prin vale, spre apus prin copacii cei înfierăţi pre culare, pre la capul Pirloagelor pre din jos, unde am pus piatră; din piatră drept spre amiază, pe pisc la vale, pînă în vâlceaoa Gherghinei; pre matcă la vale pînă în cerul cel înfierat, de'ci preste valea Prodilei, pre de'ci jos de Arlea, drept pă vilcea la deal pînă în altă vilcea, de'ci vilceaoa în sus pînă în drumul cel bătrîn al Bucovăţului, în hotarul Virvorului, în cornul moşiei Povarului.

Drept aceia am dat şi noi această a noastră scrisoare la mîna sfinţii sale părintelui Veniamin igumenului ot sfin-ta minăstire Jitianul unde iaste hramul sfîntului şi mare-lui mucenic Dimitrie, ca să aibă a ţinea şi a stăpîni sfin-ta minăstire Jitianul, această moşie ce scrie mai sus, pre unde am pus pietri şi seamne cu bună pace, pentru că așa am adevărat mai cu dreptate.

Aceasta scriem. S'au scris la lunie 11 leat 7206 (1697).

Dumitrache ot Giorocel, Preda Brădescul, Oprea că-pitan ot Pleşoiu, Ion Iuzbaş ot Podbaniţă, Nesgomir ot Cacaleşi, Dan logofăt ot Apele Vii, Radul Portărescu ot Urzica, Stoica ot Leu, Dima Iuzbaşa ot Giurman, Mihail C. ot Şetoaia, Stroe ot. Dimian Iuzbaşa ot Gabrovu.¹⁸

19. Cu acest zapis al meu incredinţaz la mîna fratelui igumenului Jitianu, Chir Dionisie, că avînd pricină de hotărnicie şi fiind luminată porunca Mării Sale Domnului nostru Io Ştefan Mihai Racoviţă Voivod, cu 48 de boeri hotarnici şi cu Ivan vtorî Portar i cu Petru Portărelul, ca să hotărăm moşia *Eamnicul* a minăstirii Jitianului, despre moşia *Leamna* a minăstirii Bucovăţului şi fiind pricină la mijloc pe un codru de loc în vale la Jii, în gura Cosacului, pentru că oamenii şi călugării de la Jitian zicia pe un loc, iar oamenii dela Bucovăţ zicia pe alt loc şi era pricină ca să primească carte de blestem, au o parte, au alta, şi noi dintre noi ne-am învoit înaintea dumnealor boerilor ho-

18. A. l. Stat. Bun. Publice.
Condica M-rii Jitianu, No. 453, fila 35.

tarnici ca să lipsească blestemul deasupra oamenilor, am împărțit pricina în doao și din bunăvoința noastră ne-am împăcat urmînd seamnelor și pietrilor celor vechi pe unde s'au găsit. Inșă scamnele să să știe pe unde vom ținea, din marginea Jiului *din groapă, ce s'au făcut acum cu portar*, drept la deal pînă în piatra de supt coastă, care piatră s'au pus acum de portar, deci drept în deal și pe culmea dealului în sus pînă în piatra cea veachie de lîngă lac, de'ci tot pe deal și pe drum pînă la lacul cu frasinul și dela lac tot pe deal pînă în piatra cea veachie de lîngă drum și dintr'acea piatră tot pe culmea dealului în sus pînă pogoară pe (din sus) de Fîntîna Oborului; de'ci peste piscul oborului la deal și pe muchia Feații Stoicanului în sus pînă pogoară în gura Cornului și merge pe vâlceaua Cornului în sus, pînă în lacul Cioarei și din lac drept pe culare în nainte, pînă în drumul Bucovățului cel Bătrîn, unde să împreună cu hotarul *Virvorului* s'au pus piatră lîngă drum; de'ci ia pe drum în nainte spre amiazăzi pînă în scursura Vilcehi Viezurilor, unde să lovește cu moșia Povarului și să face cornul moșii Emnicului s'au pus piatră.

Drept aceia am dat acest zapis al nostru unul la mîna altuia, înaintea dumnealor boerilor hotarnici ca de acum înaintea să nu mai fie pricină între noi, să să mai cheltuiască mînăstirile pentru acest hotar, ci să ținem după seamnele ce s'au făcut și pietrele ce s'au pus din bunăvoință noastră, cu știrea dumnealor boerilor hotarnici și cu portar urmînd seamnelor și pietrilor celor vechi ce s'au găsit, ca deacum în nainte mai multă pricină între noi să nu mai fie pentru acest hotar Emnicul, fiind cu voința noastră amîndurora și făcînd acest așezămînt înaintea dumnealor boerilor hotarnici. Pentru aceasta am iscălit puînd și pecetea mînăstirii ca să fie de întărire și nestrămutat.

Noemvrie 10 leat 1764.

(Pecetea mînăstirii)

Ilarion igumenul Bucovățului

Viînd și înaintea noastră amîndoao părțile față și s'au învoit părinții igumeni și au dat zapis unul la mîna

altuia care zapis am întărit și noi cu iscăliturile noastre pentru mai bună adevărită ca să știe.

Radu Socoteanu biv vel Stoloic
 Costandin Argitoianu biv vel Stolnic
 Contandin Racoviceanu biv vel Șătrar
 Grigorașco Socoteanu biv vel Șătrar

Popa Mihai Protopop ¹⁹

Dr. C. S. NICOLĂESCU-PLOPȘOR



Satul Bucovăț

Bucovățul este moșie basarabească. El a fost „bătrână moșie a Jupînului Marcel Postelnicul și a Jupînesii lui Marăi”. În timpul lui „Pătru Vodă cel Tânăr, fecioru Mircei Voevod”, în satul Bucovăț i s'a furat unui turc suma de 30.000 aspri turcești. În urma judecății făcute de Petru Vodă, vina a căzut pe sat și pe stăpînii satului. Dar la 1568 a venit la domnie Alexandru Voevod și Stepan biv vel Clucer (socrul unui Craiovesc, avea ginere pe Radu Postelnicul fratele lui Marcea Postelnicul și nepotul lui Pîrvu Banul Craiovescu) a plătit datoria și a rămas stăpîn pe sat, după cum aflăm din cartea lui Mihnea Voevod din 18 Iulie 1586. Dela Stepan intră în stăpînirea m-rii Coșuna.

Dăm mai jos cîteva documente referitoare la satul Bucovățul, vatra minăstirii și altele.

1586 Iulie 18. Porunca lui Mihnea Voevod, prin care întărește stăpînirea lui Pîrvu vel Clucer, peste satul Bucovățul, Dolj.

Cu mila lui Dumnezeu Io Mihnea Voevod și domn a toată Țara Rumînească, feciorul bunului și prea milostivului răposatului Alixandru Voevod, dat-am domnia mea această poruncă a domniei mele cinstitului dregătoriului domniei mele jupan *Pîrvul vel Clucer* și feciorilor lui, cîți

¹⁹ Arh. Stat. Bun Publ.

Condica Jitianu, No. 433, fila 36,

Dumaezeu îi va da, ca să-i fie lui *satul Bucovățul*, peste apa Jiului, tot cu toate hotarale ceale bătrine de peste tot hotarul veri câtă să va aleage, și pă apa Jiului la deal pînă în hotar, din *gura Leamnei* și pe matcă pînă unde să împreună cu hotarul *Breastei* și la vale pă hotar *al Iamnicului* și pre cîmp pînă în hotarul *Cornățelului* cel bătrîn și pen pădure, pînă în hotarul *Virvorului*.

Pentru că acest mai sus zis sat Bucovățul au fost dreptă și bătrîni moșie a jupînului *Marcei Postelnicul* și a jupîneasii lui *Marăi*, nepoata jupînesii *Velicăi* ot *Șitoaia*, din partea *Radului Postelnic* și frate-său jupîn *Radul Postelnic* feciorul lui *Matei* al *Margăi* nepotul *Pîrvului Banul* ot *Craiova*, ginerile cînstitului *dregătoriului* părintelui domnii meale jupîn *Stepan* biv vel *Clucer*, cumnat cînstitului *dregătoriului* domnii meale, jupîn *Pîrvul* vel *Clucer*. Apoi cînd au fost în zilele răposatului *Pătru Vodă* cel *Tînăru*, fecioru *Mircei Voevod*, iar acest sat, ce am zis mai sus, el au fost dat într'o năpaste a unui turc *Solac*, și așa pîrtia acel mai sus zis *Solac* înaintea răposatului *Pătru Voivod*, fecioru *Mircei Voivod*, cum că i-au fost furat o traistă cu 30.000 de aspri turcești.

Într'acea răposatul *Pătru Voivod*, domnia lui au căutat cu toți cînstiții *dregători* domnii lui și au aflat cum că acest sat mai sus zis *Bucovățul* au fost vinovați de furtisagu acestui turcu *Solac*, ce s'au zis mai sus, și atunci într'acea vreme și jupîn *Marcea Postelnic* și frate-său cel mai mic. Dreptaceia răpăsatul *Pătru Voivod* domnia sa au întrebat pe acești boiari ce scriu mai sus cum să plătească satul lor acest mai sus zis turcului *Solac*, iar jupan *Marcea Postelnic* și frate-său *Radul Postelnic*, iar ei nici cum n'au vrut să dea, să plătească satul lor, ce s'au zis mai sus, *Bucovățul*, ci s'au lepădat de ei denaintea lui *Pătru Voivod* și le-au zis să să plătească ei de acel turcu *Solac*, ce s'au zis mai sus, și să le fie lor sat și moșie în veaci. Iar satul *Bucovățul* într'acea vreme el n'au avut bani ca să plătească de această mai sus zisă năpaste, ci au luat 30.000 de aspri cu dobîndă dela un ovreaiu de s'au plătit de acel turcu *Solac*. Iar după aceasta n'au fost multă zăbavă, ci au luat domnul *Dumnezeu* domnia dela *Pătru Voivod*. Și după aceasta au dărunit și au miluit domnul *Dumnezeu* și cînstitul împărat

pre părintele domnii mele Io Alixandru Voivod cu domnia în Țara Rumînească. Iar acest sat ce s'au zis mai sus, a-nume Bucovățul, iar ei nici cum n'au putut să plătească acei 30.000 de aspri ce i-au fost luat dela acel ovreaiu mai sus zis, pentrucă au fost între ei oameni săraci și nevolnici, ci au căzut și s'au rugat și au plinsu înaintea cinstitului dregătoriului părintelui domnii mele Io Alixandru Voivod, jupîn Stepan biv vel Clucer, ca să-i plătească de către acel ovreaiu, ce s'au zis mai sus de acești 30.000 de aspri și satul să fie moșie în veaci.

Intr'aceia cinstitul dregătoriul părintelui domnii mele, jupîn Stepan biv vel Clucer, el n'au cutezat așa să-i plătească, ci iar au întrebat pe Marcea Postelnic și pe frate-său Radul Postelnic, cum vor zice acei boiari, vor să plătească ei satul lor, au nu. Iar acești boiari ce s'au zis mai sus, Marcea Postelnic și frate-său Radul Postelnic, ei iar s'au lepădat de acest mai sus zis sat, ci l-au ertat de naintea răposatului părintelui domnii mele Io Alixandru Voivod, în divan să să plătească acest sat, ce s'au zis mai sus. Intr'aceia cinstitul dregătoriul părintelui domnii mele jupîn Stepan biv vel Clucer, el au dat și au plătit această datorie și năpaste ce s'au zis mai sus, acești 30.000 de aspri în mîna celui ovreaiu, ce s'au zis mai sus, de naintea răposatului părintelui domnii mele Alixandru Voivod și de naintea cinstiților dregătorilor părintelui domnii mele, în divan. Și tot au ținut cinstitul dregătoriul părintelui domnii mele Alixandru Voivod, jupîn Stepan biv vel Clucer pînă s'au pristăvit el, Dumnezeu să-i iarte sufletul unde va fi. După aceia și feciorul lui cinstitul dregătoriul domnii mele jupîn Pîrvul vel Clucer, pînă acum în zilele domnii mele.

După aceia au venit înaintea domnii mele cinstitul dregătoriul domnii mele jupîn Nica vel Armaș și jupîneasa lui Maria, împreună cu soru-sa jupîneasa Marga. Și așa pîrflia cinstitul dregătoriul domnii mele jupîn Nica, ce s'au zis mai sus, vel Armaș, și jupîneasa lui Maria, cum că nu ține numai partea jupînului Pîrvului Banul al Craiovei, jupîneasa Marga, ci ține și partea Radului Postelnic dela Pinoasa, iar jupîneasa Marga, ia iar pîrflia pe jupîneasa Maria cum să ține ia și mai mult.

Intr'aceia domnia mea am adunat satele: al Pîrvului Banul și al Radului postelnic și al Neagoe Basarabâ Voivod de față toate, iar acest sat ce s'au zis mai sus Bucovățul încă au fost scris la Craiovești, încă nu numai aceste sate, ci multe sate care s'au vîndut, iar nu au miluit. Apoi domnia mea n'am crezut, ci am dat domnia mea cînstitului dregătoriului domniei mele jupîn Nicăi vel Armaș și jupîneasei lui Mariei, însă împreună cu jupîneasa Marga ca să-și aleagă aceste mai sus zise sate, care iaste partea lui Neagoe Basarabâ Voivod și partea Pîrvului Banul Craiovei și partea Radului Postelnic din Pinoasa. Trimis-am domnia mea și carte la acești 12 boiari și am strînsu domnia mea pe acești 12 boiari ce sînt mai sus ziși anume: Ivan biv vel Logofăt ot Ruda, i Datco Clucerul, i Pîrvul Postelnic ot Birsești, i Dumitru slujitorul ot Plata, i Stan Pircălab ot Birza, i Tudor ot Ișalniță, i Stama ot Gostavăț, i Hamza ot Crețești, i Rădăcină ot Brănești, i Preda ot Dragomirești, i. Buzoianul ot Leamna, i Stan Logofăt ot Negoești, i Căzan Vornic și au ales partea lui Neagoe Basarabâ Voivod toată să fie domnească, iar partea Pîrvului Banul să fie a jupînesei Margăi, iar partea Radului Postelnic să fie a jupînului Nicăi vel Armaș. Și după aceia încă și am întrebat domnia mea pe acești 12 boiari, ce sînt mai sus ziși de acest mai sus zis sat Bucovățul, cum știți voi boiari cu sufletele voastre de rîndul acestui sat ce s'au zis mai sus. Iar acei 12 boiari ce s'au zis mai sus, ei așa au zis cu sufletele lor și au mărturisit înaintea domniei mele și înaintea cînstiților dregătorilor domniei mele, pentru acest sat Bucovățul ce s'au zis mai sus, el l-au fost rîscumpărat de cînstitul dregătoriului părintelui domniei mele, Alixandru Vodă, jupîn Stepan biv vel Clucer, de acea năpaste, ce s'au zis mai sus, de 30.000 de aspri gata. Și așa am lăsat de acum înaintea să nu mai aibă ameastec nimenea din neamul jupînesei Mariei și a jupînesei Margăi. Drept aceia iarăși pe carele va aleage Domnul Dumnezeu, după răposarea domniei mele, a fi domn Țării Rumînești din fiii domniei mele, sau din alt neam, acela să aibă a înnoi și întări această carte a domniei mele acela domn să-i fie sufletul lui cînstit cu dreptii în viața veacinică; iar care va spîrge această carte a domniei mele și a celor 12 boiari, acela să fie proclat de 318 părinți cei din Nicheia și să aibă parte cu ceiace striga asupra Domnului nostru și Mintui-

torului Is. Hs., ia-L, ia-L, răstignește-L pre El și stingele Lui asupra lor și asupra fiilor lor. Au fost și va fi în veac, Amin.

Drept aceia am dat domnia mea dregătorului domniei mele jupîn Pîrvul vel Clucer și feciorilor lui, și nepoților lui și strănepoților lor moșie ohamnică și de nimenea să nu să clătească peste zisa domniei mele: Că iată și mărturii am pus domnia mea, jupîn Ianache vel Ban al Craiovei, și jupîn Mitrea vel Vornic, i jupîn Chiear vel Logofăt, i Pătru Spătar, i Paraschiva vel Vistier, i Radui Paharnic, i Nicola Portar, i jupîn Gheorghie vel Postelnic și ispravnic, Chisar vel Logofăt.

Iulie 18 zile, leat 7094 (1586)¹

1587, Aprilie 8, București. Hrisovul lui, Mihnea Voevod și fiul său Radu Voevod cu care întăresc stăpînirea mării Coșuna, peste satul Bucovățul, satul Cornățelul, vatra mării (Mofleni) Săculul, Bucoviciorul, Vileănești, Smărdășteful.

Cîți să poartă cu duhul lui Dumnezeu, aceștia sînt fii lui Dumnezeu, zise dumnezeeștilor Apostoli, acelor ce merge pre urmă și acelor ce-i iubia cu dreptate și iar urmînd întru tot slintei și dumnezeeștii scripturi (zicînd); mila voui, iar nu jertva, că cu milostenia să curățește păcatele și iar ferice de cei milostivi că aceia vor fi miluiți și precum gura cea proorocească cea desăturată de Duh grăiaște: Fericit bărbatul carele miluiaște toată ziua că să va îndulci Domnului, adecă aceste dumnezeești scripturi fiind, și iar am auzit proorocii grăind cu Duhul Sfînt precum adecă: auziți împăraților și înțelegeți, învățați-vă judecătorilor marginilor pămîntului, socotiți cei ce stăpîniți mulțimi și cei ce vă trufiți întru noroadele limbilor, că de la Domnul s'au dat voao stăpînire și puteare dela Cel de Sus. Intru Domnul Hristos Dumnezeu bun credincios și blagocestiv și de Hristos iubitoriu și sîngur stăpînitoriu, Eu

1. Arh. Stat. Bun. Pub. Condița mării Călulului și Bucovățul, No. 722 pag. 815-819.

Mihnea Voevod și cu fii ce mi-au dat mie Dumnezeu Io Radu Voevod, feciorul marelui și prea bunului Io Alexandru Voevod, cu mila lui Dumnezeu și cu darul lui Dumnezeu, stăpînind și domnind toată Țara Rumînească, încă și laturile și plaiurile Almajului și Fagărașul, hertegul, bine am voit și cu darul dela Domnul Dumnezeu risovul domnii meale sfintei și dumnezeestii minăstiri ce să grăiaște Coșuna, hramul sfintului arhiereu, făcătoriu de minuni Nicolae al Miralichiei, ca să-i fie satul Bucovățul ce treace apa Jiului, tot cu tot hotarul, din apa Jiului în sus, pînă în valea Pietroaia în malcă, unde să împreună hotarul Breastei și în jos de acolo în hotarul Iamnicului, și în cîmpu pînă în hotarul cel bătrîn al Cornășelului, i în pădure pînă în hotarul Verei, pentrucă acest mai sus zis sat Bucovățul au fost bătrîn și drept de moștenire al Marcei Postelnic, feciorul jupîneasei Mariei nepotul jupîneasei Velicăi din Șutoaia dela moși-său Radul Postelnic, care au perit în Gura Tinoasei și al doilea fratele lui Radul Postelnic, feciorul lui Matei și al Margăi, nepotul Pîrvului din Craiova, ginerile cinstului dregătoriuului părintelui domnii meale Io Alixandru Voevod, jupinului Ștepan ce au fost vel Cômîs. Iară după aceia, cînd au fost în zilele răposatului Pătru Voevod, feciorul Mircei Voevod, iar acest sat Bucovățul au căzut într'o năpaste de un turcu Solac, și așa pîrtia acest turc înaintea domniei lui cum că i-au furat o traistă cu 30.000 de aspri de argint, iar într'aceia răposatul Pătru Voevod, au căutat și au judecat pre dreptate cu toți cinstiții dregătorii domnii lui, și au adevărat domnia lui cum că iaste satul Bucovățul de vină și de furtișag la acel turc. Și atuncea au fost Marcea și Radul Postelnic vi și tari, iară într'aceia domnia lui au întrebat pe acești boiari pre Marcea și pre Radu Postelnic cum ca să plătească pre al său sat de acest turcu, iar Marcea Postelnic și Radu Postelnic, iar ei nici cum n'au vrut să plătească satul lor Bucovățul, ci s'au lepădat denaintea răposatului Pătru Vodă din divan. Și așa au zis săteanilor din Bucovăț ca să să plătească ei singuri, de acest turc ca să fie moșia lor moștenire în veaci; iară satul Bucovățul n'au avut aspri să să plătească dă acea năpaste, ei au luat aspri 30.000 dela un ovreaiu cu dobîndă și s'au plătit de acest turcu, cum ca să fie a lor moșia și multă zabavă nu

nu au fost, ci au luat domnul Dumnezeu domnia lui Pătru Voevod și m'au dăruit Domnul Dumnezeu cu steagul răposatului părintelui domnii mele Alexandău Voevod, iară satul Bucovățul nici cum n'au putut să plătească de acești bani 30.000 de aspri cu dobînda lor de acest ovreiu, că încă au fost ei săraci și neputincioși. Deci într'aceia au căzut și s'au plînsu înaintea cînstitului dregătoriului părintelui domnii mele jupîn Stepan Clucer, cum ca să-i plătească de acest ovreiu ce s'au zis mai sus de 30.000 de aspri, iară satu tot să fie rumîni și moștenire jupînelui Stepan Comis în veacii veacilor.

Că Marcea Postelnic și Radul Postelnic ei s'au lepădat de dîșii..... ci au întrebat pe jupînul Stepan din divanul cel mare (stricat)...

Iară după aceia au avut pîră și așa pîrăia..... cum că nu ținea jupîneasa Marga numai partea Pîrvului Banul și ținea și partea Radului Postelnic, care au perit la Tinoasa, iară jupîneasa Marga ea pîrăia cum că au ținut jupîneasa Maria mai mult și partea Pîrvului Banul și satul Radului Postelnic o parte și satul lui Neăgoe Basarab Voevod la o parte. Deci au scris și satul Bucovățul în bucatele Craiovei și multe sate vindute și miluite. Deci domnia mea nu o am crezut-o aceasta, ci însumi am dat domnia mea jupînesei Margăi 12 boiari cum ca să aleagă partea lui Neăgoe Basarabă Voevod și partea Pîrvului Banul și partea Radului Postelnic. Deci acei 12 boiari ei au ales partea lui Neăgoe Basarabă Voevod să fie domnească, iar partea Pîrvului Ban să fie Margăi, iar partea Radului Postelnic să fie Mariei. Și am întrebat domnia mea pre acești 12 boiari pentru satul Bucovățul, cum ca să știu de rîndul lui, iară ei așa au zis cei 11 boiari înaintea domniei mele în divan cum că l-au fost cumpărat Jupîn Stepan Clucerul de o năpaste de un turcu, dela un ovreiu drept 30.000 de aspri și nimenea amestec să nu aibă cu satul Bucovățul.

Și iară să fie stînteii mînăstiri ce să grăiaște Coșuna hramul lui Sti Nicolae ca să i fie satul Cornățelul cu tot hotarul, pentrucă acest sat au fost de moștenire al Marcei Postelnicul.

Deci Marcea Postelnicul au fost pribegit în țara Ungurească și au avut o slugă anume Vișul, iară Marcea Pos-

telnicul au miluit pe Vişul cu acest mai sus zis sat să fie lui pomană.

Iară după aceia Vişul au vîndut satul Cornăţelul jupînului Stepan Clucерul, tatăl cînstitului dregătoriolui domniei meale, jupan Pîrvul vel Logofăt, drept 30.000 de aspri şi au vîndut-o de a sa bună voce şi au dat acest sat Cornăţelul tot la sînta mînăstire ; iară călugării au avut pîră cu jupan Ivaşco Vornicul înaintea părintelui domniei meale Alixandru Voivod pentru acest sat Cornăţelul şi aşa pîrăia Ivaşco Vornicul cum că n'a miluit Marcea Postelnicul pe sluga lui Vişul cu acest mai sus zis sat şi cum că l-au cumpărat jupîn Stepan Clucерul.

Şi au rămas Ivaşco Vornicul de judecată.

Însă să să ştie hotarăle ceale bătrîne ale Cornăţelului : din lacul *Bungheţelului*, de'ci parîu pîră la lacul *Ursului*, şi pre grind deacolo pînă în piscu, şi în stîna *Panei*, de'ci într'aceia pe marginea pădurii pînă în *Ştubeu* şi în sus pînă în matca apei, pînă în *Gura Cerului*, pe vale în drept pînă în lacul care iaste lîngă *Calea Diului* şi pînă în lacul *Tomei* şi pînă în buza piscului şi în vale drept în obîrşia şi pînă în piscul *Guiului*, pînă în valea *Boltei* şi matca pînă în rădăcina *Cmociariului* şi *Valea Părului* pîră în *Troian* şi *Troianul* pînă în *Ulmuleţ*.

Şi iar să fie sîntei mînăstiri ce să grăiaşte *Coşuna hramul lui sîntu Nicolae tot locul şi cu bronîstea şi cu livezile din prejural sîntei mînăstiri*. Şi iar să se ştie hotarăle de'ci pîtra din ţărmure, din păr pînă în stejar în hotarul *Ulmilor* ; iar în stejar pînă în drum şi pe drum pînă în ulmul *Palavului* şi gîrla pînă în trestioară şi pe colnicul *Borcanului* pre ţărmuri pînă... Pentrucă o au cumpărat jupan Stepan Clucерul, părintele jupanului Pîrvului vel Logofăt dela *Craioveani* drept 120 de porci graşi şi un porc au fost cite 120 aspri cîn cumpărătorea 14,400 aspri şi pe 30 de vaci şi o vacă cite 200 aspri cîn cumpărătorea 6000 de aspri. Şi au vîndut *Craioveanii* de a lor bunăvoe.

Şi iar să fie sîntei şi dumnezeestii mînăstiri ce să grăiaşte *Coşuna*, hramul sîntului *Nicolae*, satul *Săcniul* şi *siliştea de preste apa Jiului* care să chiamă *Bucoviciorul* tot cu tot hotarul, pentrucă acest sat şi *siliştea*, iale au fost ale jupîneasei *Slavnei* şi fii-sa *Stancăi* din *Bratovoesti*. Deci

jupîneasa Slavna şi fii-sa Stanca iale au venit înaintea răposatului părintelui domniei mele Alixandru Voivod, de au dat şi închinat acest sat Săcuiul şi siliştea Bucoviciorului la sfiota minăstire de a lor bună voe ca să le fie lor veacinică pomenire şi au scris la sfiintul pomealnic numele lor şi al părinţilor lor. Si am văzut însumi domnia mea şi am citit cartea răposatului părintelui domniei mele Alixandru Voivod şi cartea răposatului arhimitropolit *Vlădica chir Evlhimie de închinăciune şi au fost şi arhimitropolitul chir vlădica Mihail*, iar cînd m'au scos pre mine domnul Dumnezeu din Ţara domnii mele iar cinstitul dregătorul domnii mele jupîn Pîrvul vel Logofăt încă au eşit cu domnia mea din Ţara Rumînească, iar după aceea au ajuns răposatul Petru Voivod, feciorul lui Pătraşco Voivod domn Ţării Rumîneşti, iar feciorii Mariei, Danciul şi Radul Postelnic ei aşa pîrtia înaintea domniei lui, cum că au fost acestu sat Săcuiul şi siliştea Bucoviciorului a-lor moştenire, iară într'aceia domnia lui au căutat şi au judecat pre dreptate şi pre leage, cu toţi cinstiţii dregătorii domniei lui şi au văzut şi au citit aceaste mai sus zise cărţi de închinăciune şi cu blestem. Deci într'aceia Petru Voivod au lăsat şi au dat domnia lui satul Săcuiul şi siliştea sfintei şi dumnezeştii minăstiri ca să o ţie şi să o stăpînească precum au fost închinat-o, iar Danciul şi Radul au fost luat cărţile călugărilor, cartea răposatului părintelui domniei mele Alixandru Voivod şi cartea răposatului părintelui *Vlădicăi Evthemie*, iar într'aceia călugării ei n'au vrut să să lase nici cum şi au chemat pe Barbul, feciorul Stancăi nepotul Slavnei cu cărţile lor ceale bătrîne de moştenire şi s'au pîrît împreună cu Radul Postelnic şi cu Danciul iar înaintea lui Pătru Voivod, ci au rămas Danciul şi Radul de leage şi de judecată dinnaintea domniei lui, şi mai mult ameastec să nu aibă Danciul şi Radul cu acestu sat ce s'au zis mai sus.

Şi iar să fie sfintei minăstiri ce să grăiaşte Coşuna unde iaste hramul sfiintului Nicolae satul *Vilcăneşti*, satul jumătate şi cu vij şi cu ruminii de peste tot hotarul pentru că aceaste mai sus zise moşie au fost de moştenire a jupîului Pătru vel Spătar şi a jupîneasii lui Păunei, iar după aceea jupîn Pătru vel Spătar şi jupîneasa lui Păuna au ve-

nit înaintea domniei mele de au dat și înfrățit pre cinstitul dregătoriul domniei mele jupîn Pîrvul vel Logofăt pre această mai sus zisă moșie cu vii, iar după aceea jupîn Pîrvul vel Logofăt pentru frăția au dăruit pre jupînul Pătru vel Spătar cu un cal foarte bun, prețul lui 10.000 de aspri, iar pre jupîneasa Păuna o au dăruit cu un leștu de auru cu pietri și cu mărgăritarii prețul lui 25.000 de aspri și au scris jupîn Pătru vel Spătar și jupîneasa lui Păuna la sfîntul pomealnic și numele lor și al părinților lor. Și s'au înfrățit acești mai sus ziși boiari de a lor bunăvoie și dinaintea domniei mele.

Și iar să fie sfintei și dumnezeești minăstiri, hramul sfîntului Nicolae, ce să chiamă Coșuna satul *Smădășteful* de preste tot hotarul, din partea Dobrei jumătate pentru că au cumpărat-o jupîn Stepan Clucerul, tatăl cinstitului dregătoriului domniei mele jupîn Pîrvul vel Logofăt încă în zilele răposatului părintelui domniei mele Alixandru Voivod dela Dobra drept 5000 de aspri, iar altă jumătate din satul ce s'au zis mai sus, iar Dobra au dat-o și închinat-o la sfînta minăstire încă în zilele răposatului Radului Vodă Călugărul. Și au fost acest sat de moștenire ai feciorilor lui Frățilă.

Deci fiind feciorii lui Frățilă o moară a Dobrei cu toate fiarale, deci ei cu alt n'au avut ca să plătească capetele lor de rea moarte și s'au plătit cu acest sat și au fost birnică această moșie a feciorilor lui Frățilă. Deci pînă au scos-o Dobra dela bir, au cheltuit pe bir 2600 de aspri.

Și iar să fie sfintei și dumnezeeștii minăstiri, ce să chiamă Coșuna, hramul sfîntului Nicolae, *satul anume Bucoviciorul*, tot cu tot hotarul și cu tot venitul pentru că au datu și au miluit răposatul părintele domniei mele Alixandru Voivod pre cinstitul dregătoriul domniei lui, jupân Stepan vel Clucer, părintele dregătoriului domniei mele jupîn Pîrvul vel Logofăt. Iar într'aceia jupîn Stepan vel Clucer și feciorul lui cinstitul dregătoriul domniei mele jupîn Pîrvul vel Logofăt, ei au miluit cu bună vreaire și cu bun cuget pre sfînta și dumnezeiasca minăstire ce să grăiaște Coșuna, hramul sfîntului Arhiepiscop și făcătorului de minuni Nicolae al Miralichiei, aceste toate mai sus zise

moșii să fie ohamnice le sfînta și dumnezeiasca mînăstire întru hrană și de întărire și fraților de viețuire, iar jupînului Stepan Clucerul și fiu-său jupîn Pîrvul vel Logofăt veacinică pomenire, iar după meargirea domniei mele din Țară și pre cine va alege domnul Dumnezeu ca să fie domn Țării Rumînești, au din rodul inimii domniei mele, au din rudeniile noastre, au din păcatele noastre din alte seminții, de va înnoi și va întări și va păzi acest hrisov al domniei mele, ca și Dumnezeu să-l cinstească și să-l păzească în domnia lui. Iară de nu va cinsti și nu va înnoi și nu va păzi acest hrisov al domniei mele, iar acesta la domnul Dumnezeu să dea răspuns la înfricoșatul și nefățarnicul județ, iar într'aceia încă domnia mea și dregătoriul domniei mele jupîn Pîrvul vel Logofăt, cu ajutoriul lui Hristos și moștenitoriul folosinței noastre și cu nu(me)le lui Dumnezeu celui ce s'au făcut cerul și pămîntul și arhiereului și făcătoriului de minuni Nicolae al Miralichiei, cine va fi stăpînitorul Țării Rumînești, încă și mai sus am pus, așîșderea întru sfînta și dumnezeiasca mînăstire, că iată și mărturii am pus domnia mea: jupîn Ianache vel Ban al Craiovei, i jupîn Dumitru biv vel Vornic, i jupîn Mitrea vel Vornic, i jupîn Chesar biv vel Logofăt, i jupîn Pîrvul vel Logofăt, i jupîn Miroslav biv vel Vistier, i jupîn Andrei biv vel Vistier, i jupîn Pătru vel Spătar, i jupîn Mihai vel Stolnic, i jupîn Radul vel Comis, i jupîn Vladul vel Paharnic, i jupîn Gherghe vel Postelnic. Și ispravnic Mitrea vel Vornic.

Și am scris eu Neagoe Logofăt în cetatea Bucureștilor, Aprilie 8 zile, leat 7095.¹

**1588, Septemvrie 1, București Mihnea Voevod
întărești stăpînirea m-rii Coșuna peste satul Cornățelul și locul,] branîștea și cu liviile din jurul
mînăstirii.**

Cu mila lui Dumnezeu Io Mihnea Voevod și domn a toată Țara Rumînească, fiul marelui și preabunului Io

1. Arh. Statului, Bun. Publ. Condica M-rii Călugărului și Bucovățului No. 722, pag. 597-606 v.

Alexandru Voevod, dat-am domnia mea această poruncă a domnii mele sfintei și dumnezeștii *minăstiri ce să numește Coșuna*, unde iaste hramul sfântului arhieru și făcătorului de minuni Nicolae al Miralichiei, ca să-i fie *satul Cornățalul*, sat cu tot hotarul și cu tot venitul, pentru că acest sat, mai sus zis, au fost de moștenire al lui Marcea Postelnicul din Sîtoia. Apoi Marcea Postelnicul au fost pribegit în Țara Ungurească și au fost avut o credincioasă slugă a-nume Vișul; apoi Visul au slujit mult printr'alte țări streine, iar Marcea postelnicul au dat și au miluit pe Visul cu acest mai sus zis sat, pentru dreapta lui slujbă ce au slujit cu credință în țări streine, ca să-i fie în veci pomenire, iar Visului să-i fie întru moștenire și chabnică.

După aceia Vișul, el au vîndut acest mai sus zis sat Cornățalul, cînstitului dregătorului părintelui domniei mele, Io Alexandru Voevod, jupan Stepan biv vel Clucer, tatăl cînstitului dregătorului domnii mele, jupan Pîrvul biv vel Cluceru drept 30.000 aspri. Și l-au vîndut Visul acest sat Cornățalul de a lui bună voe și cu știrea tuturor megiașilor și din naintea răposatului părintelui domnii mele Io Alexandru Voevod și din naintea domnii mele. După aceia Stefan biv vel Clucer, el au dat acest mai sus zis sat Cornățalul, tot cu tot hotarul și cu tot venitul la sfînta și dumnezeiasca ce iaste mai sus zisă, ce să numește *mă-năstirea dela Coșuna*, ca să-i fie veacinică pomenire, lui și părinților lui, iar sfînților și dumnezeștilor călugări ce viețuesc și petrec într'acel sfîntă loc să le fie întru hrană și întru întărire.

După aceia călugării dela sfînta minăstire ce iaste mai sus zisă, au avut pîră cu cînstitul dregătorul domnii mele jupan Ivașco vel Dvornic înaintea răposatului *părintelui domnii mele Alexandru Voevod*, pentru acest sat Cornățalul. Și așa pîra Ivașco cel Dvornic cum că n'au miluit Marcea Postelnicul pe sluga lui Vișul, cu acest mai sus zis sat nicidecum. Iar într'aceia domnia sa au căutat și au judecat pe dreptate și pre lege cu toți cînstiți dregători domnii sale și au aflat domnia sa și încă au și mărturisit mulți dregători înaintea răposatului părintelui domnii mele Alexandru Voevod, cum că au fost miluit Marcea Postelnicul pe Visul cu acest mai sus zis sat, și cum că au fost

cumpărat jupan Stepan biv vel Cluceriu dela Visul, cu acel prețu ce iaste mai sus zis, și au rămas Ivașco vel Dvornic de judecată, dinnaintea răposatului părintelui domnii mele Alexandru Voevod.

Însă să i să știe hotarăle și seamnele ceale bătrine satului Cornășălului. Lacul Bungeșălului pînă în fîntina Greșimei, apoi pe pîriu, pînă în lacul Ursului, și pe sleame pînă în piscu și pînă la stîna Panei, de acolo în jos pe marginea pădurii pînă la Știubei și dela Știubeiu în sus pe apa mătcii pînă în gura Cerului, și pe valea Cerului drept pînă în lacul ce iaste lîngă Calca Diului și pînă în lacul Tomei și pînă la Baza piscului Puiului și în valea lui Dobromir, drept în obîrșia Țoței și pînă în Piscul Guului și pînă în valea Boltei și matca pînă în rădăcina Cluceriului și valea pîrului, pînă la Troian și Troianul pînă în Ulmeș.

Și iar să fie sfîntei și dumnezeștii minăstiri, ce să numeaște Coșuna, tot locul și cu *braniștea* și cu livezile *din prejurul sfîntei mănăstiri* și iar să i să știe hotarăle și seamnele: din piatra din țarmure, dela pâr pînă în stejariul între Ulm, iar în stejariul din mejdină pînă în drum și pe drum pînă în ulmul Palavului, pe gîrlă pînă la podul Palavului și gîrla pînă la Trestioară, pe colnicul Purcariului, pe țarmure, pînă la Varnișă între pomet. Pentru că aceaste mai sus zise locuri și livezi, *lostu-le-au cumpărat Stepan vel Clucer dela Craioveni*, drept 120 de porci grași și un porc cite 130 de aspri, cin peste tot 14.400 de aspri și drept 30 de vaci și o vacă cite 200 aspri, cin peste tot 6000 de aspri.

Și au vîodut Craiovenii aceaste mai sus zise locuri și livezi lui jupan Stepan biv vel Clucer, în zilele răposatului părintelui domnii mele Alexandru Voevod cu acest prețu ce iaste mai sus zis de a lor bunăvoe și dinnaintea domnii sale. Iar întru aceia jupan Stefan biv vel Clucer, el au dat și au miluit sfînta și dumnezeiasca minăstire, ce să numeaște Coșuna, cu acest mai sus zis sat Cornășălul și cu locurile și eu livezile ce sînt mai sus scrise pentru sufletul lui și pentru sufletele părinților lui și să le fie veacinică pomenire.

Drept aceasta am dat și domnia mea sfîntei și dumnezeștii minăstiri, ce să chiamă Coșuna, ca să-i fie acest

mai sus zis sat Cornățulul și locurile și livezile întru moștenire și ohabnice și neclătite, după zisa domnii mele.

Iată și mărturii am pus domnia mea : jupan Chesar vel Dvornic, și jupan Dumitru vel Logofăt și jupan Miroslav vel Vistieriu, și Pătru Spătariul, și Radul Comisul, și Vladul Paharnicu și Vintilă Stolnicu, și jupan Iane vel Postelnic și ispravnic Dumitru vel Logofăt.

Și eu Răzmiriță, carele am scris în cetatea București, în luna lui Septemvrie 1 zile, văleat 7097 (1588).²

Pecetea Domnească

Io Mihnea Voevod.

Urmează după acest document: Cartea de blestem a episcopului Climent din 13 Aprilie 7252, asupra lui Zamfir Hoarță i asupra lui Vișan ca să mărturisească adevărul și să arate seamnele și hotarale locurilor și a Braniștei ce le are mănăstirea prin hrisovul ce arată ocolul moșiei, numind seamnele, care le-am împresurat unii și alții.³

1609, Martie 29, Tirgoviște. Hrisovul Mării Sale domnului Io Radului Voevod, prin carele dă întru stăpinire sfintei mănăstiri Bucovățul, carea s'au numit mai nainte Coșuna, să ție satu' Bucovățul cu tot hotarul și satul Radovanul cu tot hotarul și satul Cornățulul cu tot hotarul și tot locul cu braniștea și cu livezile dupe împrejurul mănăstirii și satul Săcuial și Seliștea Bucoviciorul cu tot hotarul și satul Virvoru cu tot hotarul și satul Perișorul cu tot hotarul și moșie în Hlovina cumpărătoare, și iar să ție moșie în Sulari a patra parte. Arată în Hrisov și semnele hotarilor acestor moși.

Celui a toate Știutoriu și prea bunului Dumnezeu, Celui în Troiță slăvit, mărire și laudă, Celui ce dintru ne ființă întru ființă le-au adus cuvîntul Său, prin duhul Său cel prea sfînt, și au întărit cu prea slăvita și negrăita milostivirea sa a nu lăsa să piară neamul omenesc pentru în-

2. Arh. Stat. Bun. Publ. Conduc. M-rii Bucovăț No. 443, fila 59 și 60.

3. Idem, fila 61.

tinderea mîinilor ce au fost de demult în raiu a strămoşilor noştri, ci plecînd ceriurile, s'au pogorit şi din stricăciune ne-au slobozit, dăruindu-ne noao în multe chipuri calea pocăinţii dintru tot neamul alegîndu-şi lui fiiu şi făcîndu-şi moşneani împărăţii sale, carele dupe fapta cea bună a celor ce plac lui Dumnezeu, ceale ce ochiul nu au văzut, nici urechea nu au auzit, nici la inima omului s'au suit, care au gătit Dumnezeu celor ce-l iubesc pre el. Pentru aceasta şi eu binecredinciosul, blagocestivul şi de Hristos iubitorul singur stăpînitoriu *Io Radul Voevod*, nepotul răposatului *Io Basarab Voevod*, cu mila lui Dumnezeu şi cu darul lui Dumnezeu stăpînind şi domnind toată Ţara Rumînească, încă şi laturilor plaiurilor Almaşului şi Făgăraşului, Herteg, dorind cei ce intru bună creştinătate şi iubire de Hristos au trecut vremea aceasta de acum şi sfintele biserici ale lui Dumnezeu le-au rădicat şi le-au înfrumuseţat blagocestivii împăraţi şi domni, care cu darul Dumnezeu, prin rugăciunile ceale către Dumnezeu ale acelor sfinţi, să ţine acel sfînt loc, prin care tot neamul creştinesc să luminează şi să folosească sufletească şi trupească. Iată şi domnia mea, am dăruit acest cu totul cinstit şi bine închipuit şi mai înţiu decit toate darurile ceaste de acum mai cinstit, acest hrisos al domnii mele, slintei şi dumnezeştii mănăstiri ce să numească Coşuna, unde iaste hramul sfîntului făcătorului de minuni Ierarh Nicolae de la Miralichia, carea iaste lîngă Craiova, *insă iaste metoh dela Meteora*, unde iaste slinta şi dumnezeiasca mănăstire ce să numească Varlaam, hramul tuturor sfinţilor şi fraţilor ieromonahi ee vor lăcui întru acest sfînt locu :

Satul Bucovăţul

Ca să-i fie satul Bucovăţul *de lîngă apa Jiului* tot cu tot hoţarul şi cu toţi rumîinii şi cu tot venitul, pentru că acest sat ce s'au zis mai sus, *el au fost al domnii mele dela moşi, dela strămoşi*; apoi cînd au fost în zilele luui *Stefan Voevod*, iar muma domnii mele, doamna Maria şi domnia mea, am vindut sînguri noi pre acel sat de a noastră bună voe sfintei mănăstiri ce s'au zis mai sus drept 27500 de aspri. Deci dintru acei bani am luat sînguri noi aspri gata

13.000 și singuri noi am lăsat la sfânta mănăstire pentruca să ne pomenească aspri 14.500, ca să pomenească moșii și strămoșii și părinții domniei mele și sufletele noastre la sfânta proscomidie cu veaci.

Satul Radovanul

Și iar să fie sfintei mănăstiri satul Radovanul, tot cu tot hotarul și cu toți Rumîni și cu tot venitul, pentru că acel sat ce s'au zis mai sus, el au fost tot oameni slobozi, iar cînd au fost în zilele răposatului Mihail Voevod, iar ei toți săteanii, moșneanii satului, s'au vîndut sfintei mănăstiri, ce s'au zis mai sus, de a lor bună voe să fie rumîni, drept 24.000 aspri gata. Și încă au fost scos răposatul Mihail Voevod zece oameni slobozi de bir din satul lor, pentru sfânta mănăstire, ca să fie rumîni sfintei mănăstiri. Și hotarale să știe: Dela Lacul Vișălului Pevian, calea cea bătrînă, pînă la lacul Geamenii, la Rîpa Roșie și pîră la Padina Fintinelor, împotriva la țarmurile Tîrnăvului, în sus pînă la lacul cu Cîrligele și pînă la obîrșia Poenii Boței. De acolo, pe cale în sus, pînă la Fintina lui Codilă și iar la lacul Calului și la lacul lui Dobre, iar la lacul Vișelului. Și rumîni anume Teodor și Șerban și Ionașco și Neagul și Toader și Beiuță și Vladul și Ivașco și Tudor și Lupe și Oprea și Arcanul și Nan și Dumitru și Ioan și Titea și Șerban și Stoian și Taroga și Mijcher și Fita și Dume și Bogdan și Milce și Voico și Ivan și Mihăilă și Pușul și Pătru și Radul al lui Mutan și Ivan Sperla și Goțescul și Stoian al Grecului și Popa Oprea și Necula și Voinea și Gruia și Neagoe și Oprea și Stan și Stroe și Baico și Creciu și Anca și Radul și Steful și Dragul și Tatomir și alt Dragul și Pătru și Grecul și Creciu și Drăghici și Neagomir și Neagomir Grecul și Stanciul și Ciurea și Șuful și Gligul și Popa Marin și Barbul și Stanciul Horghei și Moșul și Liciul și Tatul și Dragul și Moșul și Dan și Bîrbuci și Boca și Molmoc și Dumitru și Ivul și Stanciul și Lupul și Anca și Ivul și Voico Vilnescul și Radoslav și Lăzăroae și Ivuleasă și Stănciuoae, toți acești rumîni sînt dela Radovanul.

Satul Cornățului

Și iar să fie sfintei mănăstiri satul Cornățului, tot cu tot hotarul și cu tot venitul, pentru că acel sat ce s'au zis mai sus, el au fost de moștenire al Marcei Postelnicul din Șitoaia, apoi Marcea Postelnicul, el au miluit pe o slugă a lui anume Visul cu acel sat ce s'au zis mai sus, pentru dreapta și credincioasă slujbă care i-au slujit întru viața lui, încă l-au miluit în zilele bătrînului Alexandru Voevod, iar mai pre urmă, cînd au fost în zilele Mihail Voevod, iar Visul el sîngur au vîndut pre acest sat jupînului Stepan biv vel Clucer, drept 30.000 de aspri gata, iar după aceea jupan Stepan Cluceriul, el sîngur au dat pre acel sat Cornățului, tot cu tot hotarul și l-au închinat la sfînta mănăstire ce s'au zis mai sus, ca să-i fie veacnică pomenire și părinților lui. Și hotarul satului să să știe: lacul Bungețelului pînă la Fîntîna Grățimei, apoi pe izvor pînă la lacul Ursului și pe sleamul pînă la piscu și pînă la stîna lui Pană; de acolo în jos pe marginea pădurii, pînă la Ștubei și în sus pe matca apei pînă la gara Cerului și pe valea Cerului, în drept, pînă la lacul care iaste lângă calea Diului și pînă la lacul Tomei și pînă la buza Piscului Puilului și la valea lui Dobromir, drept obîrșia Toței și pînă la Piscul Guiului și pînă la valea Boltei și matca pînă la rădăcina Cluceriului și valea pîrăului pînă la Troia și pînă la Ulmuleți.

Tot locul cu Branîștea și cu livezile dupe împrejurul sfintei mănăstiri

Și iar să fie sfintei mănăstiri tot locul și cu Branîștea și cu livezile dupe împrejurul sfintei mănăstiri. Și hotarale să să știe: Din piatra dela țîrmure, dela pîr pînă la stejariul între Ulmi, iar la stejariu din mejdină pînă la drum și de acolo pînă la Ulmul Palavului, pe gîrlă, pînă la podul Palavului și gîrla pînă la Trestioară pe colnicul Purcariului, pe țîrmure, pînă la varniță, între grădini. Pentru că aceaste mai sus zise locuri și livezi, le-au fost cumpărat jupan Stepan biv vel Clucer, în zilele bătrînului Alexandru

Voevod *dela Craioveni*, drept 120 de porci grași și porcul cîte 120 de aspri, cîn cup. aspri 14400 și drept 30 de vaci, o vacă cîte 20 de aspri, cîn aspri 6000. Iar după aceia jupan Stepan Cluceriul, cînd au fost în zilele Mîhnii Voevod, el iar au dat și au închinat aceaste locuri și livezi sîntei mînăstiri ce s'au zis mai sus, pentru sufletul lui și al părinților lui, ca să le fie pomenire în veaci.

Satul Săcuil

Și iar să fie sîntei mînăstiri satul Săcuil și seliștea de lingă apa Jiului, care să chiamă Bucoviciorul, tot cu tot hotarul și cu rumîni și cu tot venitul, pentrucă acel sat ce s'au zis mai sus, el au fost de moștenire al jupiniței Slavnei și al fie-sii Stancăi din Brativoești apoi iale singure au dat și au închinat acest sat la sînta mînăstire și s'au scris la sîntul pomealnic numele lor și al părinților lor și a tot neamul lor.

Și hotarăle să să știe: Din apa Jiului pînă la gura Sasului și pînă la Comoară și la calea Țiganului pînă la drumul Secii și pînă la lacul Purcăreților și pînă la lacul Ciutii și la fîntîna Liicăi și pînă la balta Rătundii și șuvița Burei, pînă la vadul Focșii și pînă la apa Jiului și în sus la Plopuleț, la padina Ciuroiului, pe valea Spinilor și pînă la capul tufelor Albului și pînă la fîntîna lui Ciucan la calea Munteanului, pînă la copăcel și pînă la gura Zloeștilor, și Strîmba pînă la apa Jiului.

Satul Vrivorul

Și iar să fie sîntei mînăstiri satul Vrivorul tot cu tot hotarul și cu toți rumîni și cu tot venitul, pentru că acest sat, ce s'au zis mai sus, el au fost tot oameni slobozi, apoi cînd au fost în zilele răposatului Mihail Voevod, iar ei toți săteanii anume Giurca cu ceata lui, și Burezu cu ceata lui și Barbul și Mîndrea cu ceata lor, și Bogdan și Creciun și Liicul cu ceata lor și Lazăr și Pîrvul și Danciul cu ceata lor, s'au vîndut toți răposatului Mihail Voevod drept 30.000 de aspri data, de a lor bună voe să fie rumîni.

După aceia răposatul Mihail Voevod, el au dat și au

închinat acel sat la sfânta mînăstire ca să-i fie la sfînta proscomidie pomenire lui și părinților lui în veaci.

Satul Perișorul

Și iar să fie sfîntei mînăstiri satul Perișorul tot cu tot hotarul și cu tot venitul, pentrucă acel sat ce s'au zis mai sus el au fost de moștenire al lui Matei și al frăține-său Vilsan dela Caracal, apoi cînd au fost în zilele Mihail Voevod, iar jupîn Pîrvul biv vel Clucer, el au cumpărat jumătate de sat dela jupîneasa Marga, fata lui Matei drept 8000 de aspri de argint și drept o carătă de Brașov, prețul au fost de 4000 de aspri și cu șasă cai albi, prețul lor aspri 3000 și drept o gheordie de zarpa drept 4500 aspri. Iar altă jumătate de sat au fost cumpărat-o părintele lui jupîn Stepan Cluceriul dela feciorii lui Vălsan, anume Danciul și Radul și Datco postelnicii drept un caftan de zarpa, drept o sută de florinți și drept o felegea de coftirie cu jder drept 3000 de aspri și drept o abăioară de sîrmă, prețul doaoă mie și cinci sute de aspri și drept un cal turcesc, drept cincizeci de florinți.

Iar după aceia jupîn Pîrvul Cluceriul, el iar au dat și au închinat acel sat la sfînta mînăstire, ca să fie pomenire lui și părinților lui în veaci.

Moșia la Hlovina cumpărătoarea călugărilor dela sfînta mînăstire Bucovățul

Și iar au cumpărat călugării dela sfînta mînăstire moșie la Hlovina dela Hamza, nepotul lui Hamza Logofătul, însă o funie de plin drept 2500 aspri gata. Și iar dela Hamza din altă funie a treia parte drept 900 aspri gata; și iar dela Hamza din altă moșie drept 400 de aspri; și iar dela Bîrcă doao părți dintr'o funie drept 1600 de aspri gata; și iar au cumpărat călugării moșia Bunei dela Hlovin toată oricît s'ar aleage, du preste tot hotarul drept 2500 aspri gata.

Moșia Sulari

Și iar să fie sfîntei mînăstiri moșie la Sulari a patra parte

du pretutindinea, du peste tot hotarul, pentru că am cumpărat această moșie jupan Stepan biv vel Cluceriu, în zălele bătrînului Alexandru Voevod dela Pivul, nepotul Cîrbulețului, drept 3000 aspri gata. După aceia iar au dat și au închinat această moșie la sfînta mînăstire, pentru pomenirea lui și a părinților lui, ca să-i fie pomenire la sfîntul jârvenic.

Și pentru aceste sate și moșii, toate ce s'au zis mai sus sînt miluite și închinat de acei boeri bătrîni la sfînta mînăstire ce s'au zis mai sus, pentru pomenirea lor și a părinților lor, iar alte sate și moșii, ce s'au zis mai sus, iarăși sînt vîndute sfîntei mînăstiri cu bunăvoia lor. Și am văzut sîngur domnia mea și cărțile altor domni bătrîni de mult, cari au fost mîi înainte de noi, peste toate satele acestea și moșiile ce s'au zis mai sus la sfînta mînăstire.

Drept aceia și domnia mea sîngur am înnoit și am întărit hrisovul domnii mele și am dat sîngur domnia mea sfîntei mînăstiri, ce s'au zis mai sus și ieromonașilor și fraților celor ce vor lăcu întru sfîntul loc, ca să le fie lor toate satele și moșiile ce s'au zis mai sus stătătoare și ohabnice și dumnezeștilor călugări spre hrană și spre trebuință, iar ctitorilor ce s'au zis mai sus veacinică pomenire.

Și încă după petrecerea domnii mele, pre cine va aleage Domnul Dumnezeu a fi domn Țării Rumînești, au dia fii domnii mele, au din neamul nostru, sau după păcatele noastre din alt neam oare carele din pravoslavnicii domnii, de va cinsti și va înnoi și va întări acest hrisov al domnii mele, pre acela Domnul Dumnezeu să-l cinstească și să-l păzească și să-l întărească întru domnia lui și în veacul viitoriu sufletul lui. Iar de nu va cinsti și nu va întări, nici va înnoi acest hrisov al domnii mele, ci-l va călca și-l va sparge, pre acela Domnul Dumnezeu să nu-l cinstească, nici să-l întărească întru domnia lui, nici în veacul viitoriu sufletul lui, și care om s'ar ispiti a strica și a călca acest hrisov al domnii mele și va lua aceste sate și moșii și milostenie dela sfînta mînăstire, acela să fie procler și afurisit de 318 sfînți părinți dela Nicheia și să aibă parte cu Iuda și cu Aria și cu alți necredincioși Jidovi, cari au strigat asupra Domnului Dumnezeu și Mîntuitorului nostru Is(us H(ri)s(tos) zicînd: Ia-L, ia-L, ristignește-L pre El, sîngele Lui asupra lor și asupra feciorilor lor, care iaste și va fi în veaci, amin.

Iată și mărturii am pus domnia mea: pe jupin Radul Buzescul vel Cluceriu, și jupan Cernica vel Dvornic, și jupan Lupul vel Logofăt și jupan Nica vel Vistieriu, și jupan Mîrzea vel Spătar, și jupan Bărcan vel Stolnic și jupan Grigorie vel Comis, și jupan Stanciul vel Paharnic, și jupan Leca Postelnic și Ispravnic jupan Lupul vel Logofăt.

Si au scris Neago Logofătul, în scaunul Tirgoviștei, în luna lui Martie 29 și curgerea anilor dela Adam pînă acum văleat 7117.

(sem) Io Radul Voevod

Pecetea
gospodară

S'au scris ăceat (izvod, după care s'u scris de mine în condică) în limba rumînească dupe hrisovul cel slovenesc de Lupul Dascălul slovenesc, în București și iaste tălmăcire bună și adevărată.⁴

Dr. C. S. NICOLĂESCU-PLOȘOR

Craiovița

**Actu de hotărnicie al moșiei Craiovița
ce-i zic și Cernelile din județul Dolj,
proprietate a sfintei monastiri Hurezu de sub
ctitoria M. Sale Principelui Bibescu Basarab de
Brincoveanu, ctitorul așezămintelor Brincovenești,
anul 1860 București**

Actu

de hotărnicire al moșiei Craiovița, ce-i zicu și Cernelile, proprietate a sfintei monastiri Hurezulu.

În virtutea adresei de autorizare subt N. 3185, anul 1858, Iulie 7, a domnului Prezident al judecătoriei de Dolji pentru hotărnicirea moșiei Craiovița, ce-i zic și Cernelile, am citat în fața locului, dupe orînduială pe toți vecinii re-

4. Arh. Stat. Bun. Publice, Condica M-ii Bucovățul No. 443, Illa 5-9 v.

zași ale căror proprietăți înconjoară proprietatea monastirii precum anume jos se însemnează :

- I. Domnul Ion Pizoiu, cu moșia Cernelile de sus,
- II. Domnul Dimitrie Pața cu moșia Troaca,
- III. Domnul Ilie Sinescu cu moșia Breaza ce-i zic și Albești;
- IV. Domnul Gheorghe Săndoiu cu moșia Albești,
- V. Domnul Ion Hagiad cu moșia Șimnicul de Jos,
- VI. Onorabilul Magistrat al Craiovei, cu moșia orașului Craiovei,
- VII. Domnul Dimitrie Pața cu codrul de moșie Frăsinetul.

VIII. Domnul Dimitrie Haralambie, cu moșia Breasta.

La termenul de 25 Mai 1859, față cu vecinii ce s'au aflat veniți în fața locului, mai înainte de a intra în cercetarea hotarelor, am cerut dela vecini cum și dela proprietarul moșiei Craiovița documente și orice alte dovezi și mi s'a întârșit mai întâi din partea mănăstirii Hurezul, prin domnul Daniil Petrescu, revizorul ocolului de câmp al Așezămintelor Brîncovenesti, cele următoare :

Anul 7235, Martie 24. Carte de hotărnicie a 12 boeri hotarnici, orînduiți din porunca Chesariceștii Administrații ca să adevereze și să îndrepteze pe părintele Dionisie Igu-menul dela sf-ta mînăstire Hurezul cu dumnealui Costandin Hargetoianul ce a fost Vornic, pentru moșia ce se chiamă Craiovița din județul Jiului de Jos, carii hotarnici, dupe ce arată despre acest Costandin Hargetoianu că pretenția lui ce avea pentru a șasea parte din tot hotarul Craiovițe, partea a patru megiași din Craiovița, s'a desființat prin cartea Cinstitei Administrații, numiții arafă iarăși că din foaia de hotărnicie a 6 boeri, s'a văzut că acești hotarnici au ales moșnenilor și jupînesii Hîrsovi părți de moșie în hotarul Craioviții, apoi zic că acești moșneni, cărora li s'au ales părți de moșie, s'au sculat toți de și-au vîndut toate părțile de moșie Mării Sale răposatului C. V. Brîncoveanu, dîndu-i și toate cărțile, și Măria Sa a dat moșiea Craiovița la sf-ta mînăstire Hurezul, și în sfîrșit, fachee acești hotarnici că de iznoavă fiind porunciți de cinstita administrație ca să meargă și să măsoare moșia Craiovița, au și mers cu toții la această moșie, fiind și Mihai Melinescul

portarul de județ și au tras moșia pe trei locuri dupe obicei, pe unde au fost tras și acei șease boeri de mai înainte. Și au găsit la capul moșiei despre Șimnicu din mijlocul văii Podbaniții pînă în lacul Țărmuros, în hotarul Breazi stînjeni nouă sute opt (908), și la mijlocul moșii din lacul Bircovul, pe drumul Muntenilor, pînă în moșia Impărătească în gura Bălții Siliștii una mie una sută patru zeci și cinci (1146), și la capul moșiei despre Jiu, din plop în sus, pînă în malul Crivei din Sus stînjeni nouă sute (900), alegîndu-se stînjeni masă pentru partea sf-tei minăstiri Hurezu stînjeni 948 ; care dupe vînzarea vînzătorilor și dupe alesul celor șease boeri de mai înainte, lipsește sf-tei minăstiri stînjeni două sute patru zeci și unu (241).

Anul 7198, Oct. 25. Carte a 6 boeri cu arătare de sumă de stînjeni în trei trăsuri, zicînd chiar așa : „La capul moșiei din jos despre Șimnicu, din mijlocul văii Podbaniții, pînă în lacul Țărmuros, în hotarul Breazi stînjeni (1080) ; la mijloc din lacul Bircovului prea calea Muntenilor, pînă în gura bălții siliștii, stînjeni (1440) ; la capul moșiei din sus, din apa Jiului, din plopul cel mare, în capul Gurgumecelor din sus pînă în țărmurile Crivei de Sus despre Crețești din jos, în mejdină, lingă luncă, stînjeni (1152) și c. l.”.

Anul 1727, Avgust 3. Cartea C. C. Administrații prin care întărește pe seama sf-tei minăstiri Hurezu moșia Craiovița din sud Dolji, tot hotarul cu tot venitul, din hotar pînă în hotar în suma stînjiniilor și trasurile coprinse în hotărnicia a 12 boeri, sus citată, iar această moșie zice că a fost a lui C. Vodă Brîncoveanu, cumpărată dela jupîneasa Hîrșova și dela megiașii din Craiovița și dată de Măria Sa schimb monastirii drept altă moșie a monastirii numită Belciugăta i Cojăștii ce o avea în județul Ilfovului.

7255, Noemvrie 6. Poruncă a Căimăcămii scaunului Craiova către Petre Zătoreanu biv vel Șătrar și Mihul Stănescul vtori armașii ca să descopere semnele cele vechi ale moșiei Craiovița despre Valea Podbaniții și pînă la Șimnicu, dela marginea hotarului Craioviți, coprinse în ocolnica aceștii moșii, față fiind și părintele Iosif proegumenul monostirii Hurezul și oameni din Craiovița și din Podbanița, dînd carte de cercetarea făcută la mina părintelui Hurezeanul.

Anul 7255, Noemvrie 13. Relație a doi boeri cercetători și anume : Petre Zătoreanu biv vel Șetrar și Mihul Stănescu vtori Armaș întărită de Căimăcămia Craiovi cu data 7255 Noemvrie 14. a căria coprindere este după cum urmează : „Că mergând la moșia Craiovița din sud Dolji a sf-tei monăstiri Hurezul, dupe porunca Căimăcămiei scaunului Craiovi, au venit în fața locului, unde a fost pricina cu hotarul moșiei Podbaniții din jos, la marginea hotarului, în valea Podbaniții, unde vrea oamenii din Potbanița să calce un codru de loc din moșia Craioviții și tață din partea sf-tei mănăstiri Hurezul, sfînția sa părintele proigumenul monastirii chir Iosif și cu părintele Visarion ieromanahul, iar dela monastire, și cu Stan Tacotă isprăvnicel al monastirii și cu unchiaș Stanciul din Craiovița și despre partea Podbaniții Popa Ion i Unchiașul Vladul Făiniș i Gherghina Ghigul i Dumitru Cioca i Radul Duinea și Pirvul al Burcului, cu cari de față zic că făcînd cercetare semnelor coprinse în *hrisovul lui Alexandru Vodă, cu anul 7101* înfățișat de monăstire, au dovedit semnele din hrisov ce s'au găsit dupe mărturia lui Stan Tacotă isprăvnicelu monăstirii, pe unde a luat dijma tot'd'auna, dupe cum urmează : „Din gura Podbaniții pe valea Podbaniții spre răsărit, pînă în gura Șimnicului, în drumul cel mare al Șimnicului și pe drum în sus pînă în pragul Viezurilor și pînă în lacul Tăr-muros“.

I

Despre moșia Cernelile de Sus, proprietate a domnului Ioan Rizoiu

Domnul Ion Rizoiu, proprietarul moșiei Cernelile de Sus nu s'au arătat în fața locului la termenul de 25 Mai fixat prin a doua citare, s'a arătat însă un Barbul sin Dumitru isprăvnicelul de pe moșia sa, cu răspuns prin grai din partea proprietarului, ca d-lui nu poate veni din cauză de boală, însă hotarnicul monăstirii să-și aleagă moșia despre această vecinătate după documentele mănăstirii.

Din partea sf-tei monăstiri Brîncoveni pentru proprietatea sa Craiovița, s'a arătat domnul Daniil Petrescu, re-

vizorul Ocolului de cîmp al Așezămintelor Brîncovenesti, însoțit de mai mulți locuitori din satul Craiovița.

Din cartea dar de hotărnicie a 2 boeri, cu anul 7235 Martie 24, a moșiei Craiovița înfățișată de domnul Revizor, văzînd că trăsura a doua, dela mijloc, o încep dela lacul Bîrcovului, iar a treia trăsură despre Jii dintr'un plop, a-butînd la malul Crivei și văzînd că hotarul de vecinătate între sus numitele proprietăți vecine stă între aceste două puncte de trăsuri; prin urmare am intrat în cercetarea acestor semne-hotare de există astăzi pe fața pămîntului, și așa am fost mai întîi la capul moșiei despre Jii, fiind față din partea domnului Rizoiu, numitul isprăvnicel, iar din partea monastirii domnul Revizor, însoțit cu patru din locuitorii satului și anume: Gheorghe Avraam, Ghiță sin Costache isprăvnicelul moșiei Craiovița, Iordache sin Roșu și Stancu Dunăreanu cu toți aceștia cercetînd în fața locului, plopul, punctul de unde s'a început trăsura a III, mi s'a spus de toți în unire, că acest plop nu mai există, fiind mîncat de apa Jiului, dar mi s'a arătat de toți în unire locul de veche stăpînire situat pe malul, Jiului într'un tufăriș unde am făcut semn mușuroi pe plan subt lit. (A). După aceasta am venit și la punctul din vechea hotărnicie numit lacul Bîrcovului, de unde s'a început trăsura dela mijloc, care lac mi s'a arătat de toți ca punct cunoscut de obște subt această numire, la capetele căruia am găsit făcute și două mușuroae vechi, unul spre apus și altul spre răsărit, aproape de dr. Muntenilor, pe care am făcut și trăsura dela mijloc conform hotărniciei cei vechi, dela cel din urmă mușuroi, aproape de drum, pe plan subt litera (V), pe care l-am mai mărit, am și început trăsura dela mijloc, și prin urmare între acele semne mușuroaie ale trăsurii a II și a III sub lit. (A și V) sus citate găsite de netăgăduite, am și tras linie dreaptă în virtutea documentului ca hotar despărțitor de moșia Cernelile de Sus a domnului Rizoiu, pe care această linie am ridicat mai multe mușuroaie, spre demărcarea răzorului.

Intrînd dăpe aceasta și în cercetarea stăpînirii actuală, o găsi din partea domnului Rizoiu cu moșia sa trecută peste această linie în moșia Craiovița, cu începere din malul Jiului; pînă în drumul Muntenilor, dupe cum pe plan se arată, și

cercetînd despre această stăpînire, cum și de cînd se urmează, îmi spuseră locuitorii din Craiovița, sus menționați, cum și chiar isprăvnicelul sus numit, din moșia vecină, că pe acest codru de loc fiind islazu, precum este și astăzi, neprimitor de nici-o arătură, cum și tufăriși și în lipsă de o linie de hotar despărțitoare între ambele proprietăți, au trecut vitele de pe o moșie pe cealaltă, mai mult din neștiință decît din precugetare, iar locul ce l-am găsit călcat de moșia Cernelile de Sus, peste linia trasă, l-am însemnat pe plan.

II

Despre moșia Troaca a domnului Dimitrie Pața

Domnul Dimitrie Pața a venit în fața locului la termenul de 25 Maiu, anul trecut, 1859.

Din partea sf-tei monastiri Brîncoveni, s'a arătat domnul Daniil Petrescu, revizorul Ocolului de cîmp al Așezămintelor Brîncovenesti, însoțit de mai mulți locuitori din satul Craiovița.

Din partea domnului Dimitrie Pața, la cererea ce i-am făcut, mi-a încredințat documentul următor:

Anul 1761, Ianie 20. Carte de hotărnicie făcută de un Barbu vel Vistier și Sandu Podbăniceanul pentru un hotar de moșie ce se chiamă Fundul Neguleștilor, la Vadul Călărașilor sud Dolji, cari după ce regulează acest hotar prin trei trăsuri de cîte stînjeni $492\frac{1}{2}$, apoi arată și semnele moșiei împrejur astfel: „Din drumul ce merge în Vadul Călărașilor, de unde am făcut movili pe apa Jiului în jos, pînă în hotarul Rizei, din sus de pomi, unde s'a făcut movilă, și de aici în jos, drept la răsărit alătura cu moșia Hrizei, ce este lui de cumpărătoare, dela Negulești pînă mărul din crîng ce s'a curat, și iar în jos pe lîngă o olivede ce a fost cosit-o Milco Boltașul, într'un păr din crîng ce s'a curat acum, și de aci pe drumul pînă frasinul cel stufos și'nainte în balta cu richițele, unde este făcută movilă și în jos, drept tot la răsărit pînă în balta cu mușufoaele, în mijlocul bălții și de aci drept pînă în drumul Mocanilor,

unde să hotărăște cu moșia Craiovița; iar d'aci pe drumul Mocanilor, spre miazănoapte alătura cu moșia Craioviței, pînă în moșia Breazăi, unde s'a făcut movilă, și de aci alătura cu moșia Breazăi în sus, la apus, pînă în piatra Breazii, unde se incolțește cu moșia aceasta, lingă drumul cel mare al Obedinului. Aici fiind moșia colț, să ia spre miazănoapte pe drumulețul pînă în piatra din crîng, din Vârcan în movilă, și de aci se îndreptează iar drept în sus pînă Braniciogu, alătura cu moșia Barbului Bălașu, pînă în perisorul cel curat și în movilă ce este din jos de drumul cel mare al Obedinului, și de aci drept peste drumul cel mare alătura cu Fintina Hrizei, pe din jos și peste vâlcea, și de aci drept pînă pârul ce s'a curat acum, și iar drept înainte unde dă drumul în Vadul Călărășilor". Acolea se încheie hotarul. §. c. l.

Din partea sf-tei monastiri mi s'a arătat prin domnul Daniil Petrescu, revizorul ocolului de cîmp al așezămintelor Brîncovenesti, documentul următor:

Anul 7235, Martie 24. Carte de hotărnicie a moșiei Craiovița, făcută de 11 boeri hotarnici întărită prin actul cu anul 1727, August 3, al Administrației Scaunului Craiovi. Prin această carte moșia Craiovița se vede regulată prin trei trăsuri începute: cea dintîi de stînjeni (908) din mijlocul Podbanitei pînă în Lacul Țârnuros; cea d'a doua de stînjeni (1145) dela mijlocul moșiei, din lacul Bircovului, pe drumul Muntenilor, pînă în moșia împărătească, în gura bălții Siliștei; și cea d'a treia dela capul moșiei despre Jii de stînjeni (900) din plop în sus, pînă în malul Crivei §.c.l.

După citirea acestor documente intrînd și în cercetarea stăpînirii ce se ține între ambele proprietăți vecine, față cu domnul Dimitrie Pața, proprietarul moșiei Troaca, cum și cu domnul revizor al Așezămintelor, însoțit de mai mulți locuitori din satul Craiovița, am găsit-o pe o linie trasă dintr'o piatră, pe plan subt lit. (N), hotar despărțitor de moșia Cernelile de Sus a domnului Ioan Rizoiu, la un mușuroi pe plan subt lit. (O) de marginea drumului numit al Muntenilor, cu care acest răzor intră domnul proprietarul cu moșia sa Troaca în moșia Craiovița, cu un triunghi de loc, dupe cum pe plan se arată.

Dupe coprirea actului de hotărnicie, sus citat, înfă-

țișat de domnul Pața, deosebit cu numirea proprietății cuprinsă într'acest act, nu poartă numirea proprietății dumnealui ce figurează astăzi ca vecină cu moșia Craiovița, apoi și semnele, cum și alte numiri ale perimetrului moșiei, deosebit că mai pe toate nu le-am putut găsi pe fața pământului, apoi și cîte am putut găsi, precum numirea de drumul Mocanilor, ce socotesc a fi acela al Muntenilor din hotărnicia Craioviței; numirea de moșia Breaza, aceia de Craiovița, aceia de moșia Hrizei, ce socotesc a fi aceia a Rizoiului și altele asemenea, nu le-am putut combina ca să pot a le compara cu acelea din hotărnicia Craioviței, spre a putea scoate un adevăr, în vreme ce cartea de hotărnicie a moșiei Craiovița sus citată, despre răzorul de vecinătate cu moșia Troaca, constituă un hotar linie dreaptă, cuprins între două semne hotare netăgăduite și recunoscute, adică locul plopului pe plan subt lit. (A) și lacul Bîrcovului, pe plan subt lit. (B).

Fiindcă dar, stăpînirea domnului proprietar al moșiei Troaca ce am găsit-o întinsă peste această linie, dintre semnele cuprinse în actul de hotărnicie al monastirii, după cercetarea făcută în fața locului și mărturisirea sătenilor din Craiovița, nu s'a găsit a fi veche și statornică, căci acest codru de la călcat, nefiind primitor de nici-o cultură, a fost totdeauna destinat de islaz, pe care prin tolerință neprecugetată și dintr'o parte și din cealaltă, s'au lăsat vitele unei proprietăți a trece pe cealaltă, neccsistînd o linie marcată pe fața pământului, prin urmare am luat de temeii sus citatele semne dovedite și găsite pe fața pământului, între care am tras linie dreaptă, pe care am ridicat și mușuroaie, pentru demarcarea aceștia, și din care semne hotare am și început trăsurile moșiei Craioviței, conform actului de hotărnicie a 12 boeri, suscitată și întărit.

III

Despre moșia Breaza, ce-i zic și Albeștii a d-lui Ilie Sinescu

Domnul Ilie Sinescu, pentru proprietatea sa Breaza, ce-i zic și Albești, vecină cu moșia Craiovița, s'a arătat în fața

locului, la termenul de 25 Mai 1859, care după cererea făcută, mi-a înfățișat hotărnicia acestei proprietăți în anul 1845, Decembrie 20, făcută de răposatul Nicolae Carada și întărită prin nedare de apelație de onor. Judicatorie de Dolji, secția I-a, cu anul 1852, Iunie 16, N. 36, care această hotărnicie se văzu bazată pe un act de vânzare cu anul 1788 August 13, din partea unui Popa Constandin Ciocănoiu cu mulți martori, către d-lui jupan Mihai Socolescu, în care act de vânzare se văzu între altele că coprinde și semnele acestor moșii despre învecinata proprietate Craiovița, ce i se zice aci Cernelile, astfel: „și dă în piatra cea din drumul Obedinului, care este pusă de neamurile mele cele vechi, și de acoalea în lacul Brîncovului unde să înjugă cu moșia dumnealui Vornicului, și de acoalea se alătură cu moșia Orezului și merge pînă la lacul cu Ferega, și de acoalea drept la Părul Rădund și de acoalea pe drumul ce merge drept spre răsărit, pînă se închee iar la lacul cu Țărmurile,” în hotărnicia sus citată coprinzîndu-se cele patru semne-hotare adică: lacul Brîncovului, lacul Ferega, lacul Părului Rădund și lacul Țărmuros, unde s'a găsit și piatră pe puncte statornice deosebite pe fața pămîntului și însemnate prin mușuroaie, subt N. 13, 14, 15 și 1, cum și pe planul numitei proprietăți ce le-am văzut cu data 1844, adevărit de Judicatorie, cu explicația că au tras linii drepte între dinsele, neputînd găsi drumul coprins în actul de vânzare suscitată, prin urmare, subsemnatul am și procedat cercetarea pe fața pămîntului a acestor semne-mușuroaie, de există subt acea numire și sînt la locurile lor. Și așa domnul proprietar vecin, Ilie Sinescu, cum și cu domnul Danil Petrescu, revizorul Ocolului de cîmp al Așezămintelor Brîncovenesti, însoțit de mai mulți locuitori de pe moșia Craiovița, am luat pe rînd în cercetare numitele semne și găsindu-le pe toate pe fața pămîntului, cu semnele mușuroaie cele vechi, cu deosebire numai că la lacul Ferega, am găsit la capetele lui două mușuroaie. De aceia pe decaparte, am mai mărit aceste mușuroaie, iar pe de alta, am tras linii drepte prin mușuroaie între dinsele, și cu modul acesta am regulat răzorul despărțitor, despre moșia Albești a domnului Sinescu, cum și despre proprietatea domnului Gheorghe Săndoiu, ce se găsește a se deosebi prin linia

răzorului coprinsă între mușuroiul dela Părul Rotund și lacul Țărmuros.

IV

Despre moșia Albești a d-lui Gheorghe Săndoiu

Domnul Gheorghe Săndoiul, vecin cu proprietatea sa Albești, n'a fost următor a veni în fața locului la termenul de 25 Mai 1859, fixat prin a doua citare.

Din partea Sf-tei minăstiri Brîncoveni s'a arătat la acest termen domnul Daniil Petrescu, revizorul Ocolului de cîmp al Așezămintelor Brîncovești, însoțit de mai mulți locuitori din satul Craiovița.

Cu ocazia hotărniciei acestii moșii Craiovița, venind în fața locului și domnul Ilie Sinescu, vecin cu proprietatea sa Breaza ce-i zic și Albești, și din documentele înfățișate de numitul, adică: hotărnicia cu anul 1845, Decembrie 20, întărită prin nedare de apelație cu sentința cu N. 36, din anul 1852, Iunie 16, a Oonor. Judicătorii de Dolji, se văzu că se regulează răzorul despățitor dintre moșia Breaza sau Albești și Craiovița, prin patru semne-hotare și anume: Lacul Brîncovului, lacul cu Ferega, lacul Părului Rotund și lacul Țărmuros, unde aci s'a găsit găsit și piatră, care aceste semne hotare, cercetîndu-se în fața locului, față și cu domnul Sinescu, și găsindu-se toate pe fața pămîntului, pe de o parte s'au mai mărit mușuroaele cele vechi găsite, la aceste semne și înființate prin sus citata hotărnicie, iar pe de alta s'a făcut și linii drepte într'aceste semne conform acelei hotărnicii.

Prin urmare dar, fiindcă despre vecinătatea moșiei Albești, am găsit două din cele de sus semne-hotare adică: mușuroiul dela lacul Părului Rătund și piatra de la lacul Țărmuros în ființă, am tras linie dreaptă prin mușuroae dela unul la celălalt, care această linie are a rămînea în virtutea sus citatei hotărnicii întărită de răzoru despățitor între moșia Craiovița și moșia Albești.

V

Despre moșia Șimnicul de Jos proprietate a domnului Ioan Hagiad

Domnul Ioan Hagiad n'a venit în fața locului la termenul de 25 Mai, anul trecut, 1859.

Din partea st-tei monastiri Brincoveni pentru proprietatea sa Craiovița, ș'a arătat în fața locului domnul Daniil Petrescu, revizorul Ocolului de câmp al Așezămintelor Brincovenești.

Pentru răzorul despărțitor dintre ambele proprietăți vecine mi s'a arătat din partea domnului revizor un act de executare cu data 1853, Septembrie 5, al sentinței cu N. 94, dată în anul 1843 Noemvrie 27, întăritoare hotărâniciei moșiei Șimnicul de Jos, făcută de D-lui Grigorie Oțelișanu, iar copriinderea acestui act este cea următoare :

VI. Despre Craiovița, proprietate a St-tei monastiri Horezu din partea căria nu s'a înfățișat nimeni, din lacul Țarmuros de subț litera (G.) s'a tras linie dreaptă în piatra din muchea despre miazănoapte a văi Șarpelui de subț lit. (A), pe care linie s'a mai făcut și alte rotocoale a se face mōvili. Aici se isprăvește perimetru sau ocolul acestii moșii.

La carcetarea ce am făcut acestui răzor, față cu domnul revizor însoțit de mai mulți locuitori din satul Craiovița, am găsit linia răzorului despărțitor cuprinsă între aceste două pietre, adică piatra în mușuroi în mijlocul Lacului Țarmuros, pe plan subț lit. (F.) și ceilantă pe plan subț lit. (G.), pe muchea despre miazănoapte a văii Șarpelui în mijlocul altui mușuroi, pe care amîndouă, pentru dăinuire, le-am mai mărit, cum și pe cele ce le-am găsit pe această linie, pe care linie găsind și stăpînire netăgăduită de către ambele părți învecinate, am lăsat a servi de hotar întocmai și în viitor, cum și în trecut.

VI

Despre moșia Orașului Craiova

Din partea onorabilii Municipalități a orașului Craiova pentru moșia acestui oraș, vecină cu moșia Craiovița, proprietate a sf-ții monastiri Hurezu, nu s'a arătat pimeni în fața locului la termenul de 25 Mai, anul trecut 1859, fixat prin a doua citare, mi s'a arătat însă actul de alegerea hotarelor moșii orașului Craiova cu data 1855 *Dechemorie 20, subscris* de d-lui Grigorie Otetelișanu, în care despre moșia Craiovița, zice că din partea monastirii i s'a înfățișat o carte a 6 boeri cu anul 7198 Oct. 25, de ani 165, cu arătare de sumă de stinjeni în trei trăsuri zicînd chiar așa: „La capul moșiei din jos, despre Șimnicu, din mijlocul văii Podbaniții, pînă în lacul Târmuros, în hotarul Brezii stinjeni (1085) la mijloc; din lacul Bircovului, pre calea Muntenilor, pînă în gura Bălții Sillștii stinjeni (1446); la capul moșii din sus, din apa Jiului, din plopul cel mare în capul gurgumeelor din sus, pînă în țârmurile Crivei de Sus despre Crețești din Jos, în mejdină lîngă luncă, stinjeni (1152).

Iar pentru moșia orașului zice d-lui că cu ocazia hotărnicii făcută de d-lui, moșiei Șimnicul de Jos ce erea atunci proprietar dumnealui Clucerul Dimitrie Polizu, între sinetele ce i-a înfățișat pentru Șimnicu, a găsit originala carte de hotărnicie a moșiei Craiovei făcută de doi boeri, Radu Socoleanu Stolnicu și Fota Vlădoianu Medelniceru cu anul 1761, adică cu 71 de ani mai în urmă de cît a moșiei Craioviței, care carte arătînd semnele hotarelor moșiei orașului Craiovei de jur împrejurul ei, și viînd cu șirul lor pe apa Jiului în sus, zice chiar așa: „Pînă la moara Bibescului în dreptul unui fag ce este de'ci'n deal peste Jii, de aci înainte pe glod pînă în Fintina Coconilor, unde să hotărăște cu moșia Craioviții a sf-tei monastiri Hurezu, apoi drept în gura văii Podbaniții, pe valea Podbaniții la deal, pînă în măgura cea mare, la cruci, apoi cărările spre miazănoapte, pînă în valea „Șarpelui“.

Din partea sf-tei monastiri Brîncoveni pentru proprietatea sa Craiovița, s'a arătat domnul Daniil Petrescu,

revizorul Ocolului de cîmp al Așezămintelor Brîncove-nești, care mi-a arătat documentele următoare:

Anul 7198, Oct. 25. Carte de hotărnicie a 6 boeri cu coprinderea ce se vede în hotărnicia domnului Otetelișanu, sus citată.

Anul 7235 Martie 24. Carte de hotărnicie a 12 boeri făcută moșiei Craiovița și întărită de C. C. Administrație a Craioviții, avînd data 1727 August 3, care între altele coprinde și trăsurile făcute aceștii moșii pe urmele celor făcute prin hotărnicia a 6 boeri, sus citată, dupe cum urmează: „Despre Șimnicu, din mijlocu văii Podbaniții, pînă în lacul Țărmuros, în hotarul Breazii, stînjeni (908), și la mijlocul moșiei din lacul Țărmuros, pe drumul Munteșilor, pînă în moșia Impărătească, în gura Bălții Siliștii, stînjeni (1145) și la capul moșiei despre Jii, din plop în sus, pînă în malul Crivei din Sus, stînjeni (900) alegîndu-se masă pentru partea sf-tei monastiri Hurezu stînjeni (984), adăugînd numiții hotarnici, că dupe vînzarea vînzătorilor și dupe alesul celor șase boeri de mai nainte lipsește sf-tei monastiri stînjeni (241).

Anul 7255 Noembrie 13. Relație a doi boeri cercetători și anume: Petre Zătreanu biv vel Șetrar și Mihul Stănescul vtori Armaș, întărită de Căimăcămia Craiovei cu data 7255 Noembrie 14, în privința hotarului moșii Craioviții, din valea Podbaniții ce se amenință de călcare de unii din locuitori Podbaniceni și potrivit hrisovului lui *Alexandru Vodă cu anul 7101*, înfățișat de monastire, au dovedit semnele hotare și anume: „Din gara Podbaniții spre răsărit, pînă în gura Șimnicului și pe drum în sus pînă în pragul viezurilor și pînă în lacul Țărmuros“.

După citirea documentului cuprins în hotărnicia sus citată a moșiei orașului Craiovei, cît și după citirea acelor, înfățișate de monastire, studiînd valoarea acestor documente-găsesc că, deși documentul coprins în hotărnicia d-lui Otetelișanu, dupe cum arată dumnealui, este mai nouă cu 71 de ani, însă această împrejurare nu poate a se lua de regulă generală, pentru toate cazurile, mai cu seamă pentru cel de față, pentru cuvîntul că această hotărnicie, I-iu că nu se vede întărită de nici-o autoritate și al 2-lea că coprinde niște semne-hotară supuse la tot felul de prefaceri și prin

urmare la tăgăduire, precum spre ecsemplu: Moara Bibescului după cum singur arată că a întîmpinat contestări despre locul pe unde a umblat în vechime și Fintina Coconilor, care iarăși în urma celor mai legale constatări despre adevăratul ei loc de pe acel timp, tot nu s'ar putea prin convicție dobîndi o știință despre locul aceștii fintini, în vreme ce hotărnicia sf-tei monastiri, deși mai veche, însă se vede despre procedura păzită atunci, întărită de C. C. Administrație, prin cartea aceștia cu data 1727, Avgust 3; iar despre sistematika ei lucrare, cu trăsuri făcute în sumă de stînjeni, începute din semne firești netăgăduite și recunoscute și astăzi, ale căreia semne-hotare despre moșia orașului și livezile domnului Dimitrie Pața, constituite de dumnealui într'un codru de moșie sub numire de Frăsinetu, se văd înființate prin împlinire de sumă de stînjeni, ce socotesc că nu pot fi supuse la nici o contestație și bănuială, deși suma stînjenilor, prin această din urmă hotărnicire a 12 boeri, se vede redusă în raport cu aceia a 6 boeri cu stînjeni masă (241).

Pe aceste dar cuvinte am luat de temei hotărnicia din urmă a sf-tei monastiri, cu toată a ei reducere și am și procedat cu facerea trásurilor coprinse într'însa și tot pe acele cuvinte am luat de temei și semnele-hotare din valea Podbaniții, coprinse în relația acelor doi boeri cercetători sus citată, fiind asemenea aprobată și întărită de Căimăcămia Craiovei, iar modul regulării acestor trăsuri și al semnelor hotare din valea Podbaniții, este dupe cum urmează:

Trăsura a III despre Jii de stînjeni (900), din locul popului pe plan sub lit. (A) situat pe malul Jiului și vechea stăpînire netăgăduită linie dreaptă spre miazăzi și răsărit spre hotarul moșiei Frăsinetu, și la împlinirea sumei stînjenilor s'a făcut semn mușuroiu, pe plan sub lit. (L) în marginea pîrîului Craioviții, în vechea stăpînire.

Trăsura a II dela mijlocul de stînjeni (1145). Din vechiul semn mușuroi găsit în capul de răsărit al lacului Bircovului, linie dreaptă, spre miazăzi, pe drumul Muntenilor, care stînjeni împlinindu-se aproape de gura Bălții Siliștii, s'a și făcut acolo semn mușuroi, pe plan sub lit. (K).

Întia trăsură însă despre Șimnic, începîndu-se din mijlocul văii Podbaniții, pînă la care se urmează hotarul pe

matca Podbaniții, prin urmare dela mușuroiul ridicat la împlinirea sumi stînjienilor trăsuri a III-a despre Jii, s'a tras linie dreaptă la semnul-mușuroiu ridicat la împlinirea sumi stînjienilor trăsuri a II dela mijloc și dela aceasta s'a tras altă linie dreaptă spre răsărit la gura Podbaniții, la hotar, conform vechilor documente sus citate, unde și aici s'a ridicat alt mușuroiu pe plan subt lit. (J). Dela aceasta spre răsărit am găsit stăpînirea urmîndu-se în sus pe matca Podbaniții pînă la un heleșteu, apoi pe marginea despre apus și miazănoapte a bălții cu trestie, pînă în coada aceștia, apoi iarăși pe matca Podbaniții în sus pîn' mijlocul ei, pînă la un lăcșor din această matcă, pe plan subt lit. (I) ce l'am găsit de veche stăpînire, în dreptul unui drumeag numit Cărările, apoi în sus, pe deal, cam spre miazănoapte pe acest drumeag, pe veche stăpînire și printr'o moviliță pe plan subt lit (H) situată pe acest drumeag și pe muchia de miazăzi a văii Șarpelui. Apoi tot pe acest drumeag, peste această vale pînă la piatră, pe plan subt lit. (G) din muchia de miazănoapte a văii Șarpelui, hotar și cu moșia Șimnicul de Jos a d-lui Ioan Hagiad, unde se termină hotarul de vecinătate al moșiei Orașului Craiova.

VII

Despre codrul de moșie Frăsinetul a domnului Dimitrie Pața

Domnul Dimitrie Pața s'a arătat la termenul de 25 Mai, anul 1859, ficsat prin a doua sorocire.

Din partea sf-tei monastiri Brîncoveni, pentru moșia Craioviță, s'a arătat d-l Daniil Petrescu, revizorul Ocolului de cîmp al Așezămintelor Brîncovenești însoțit de mai mulți locuitori din satul Craiovița. Dupe aceasta cerînd la amîndouă părțile documentele și orice alte dovezi de posesie au, D-l Dimitrie Pața mi-a arătat documentul următor:

Anul 1784, Mai 29. Carte de hotărnicie a domnului Vlăduț Tetoianu Clucerul, coprinzătoare că d-l Dimitrache Bibescu, biv vel Șetrar, dupe jalba ce a dat d-lui biv vel Ban Ianache Hrisoscoleu, caimacamul Craiovii, a cerut pe acest Vlăduț Tetoianu ca să-i aleagă de către vecinii rezăși niște livezi la Jiețu, cumpărate dela d-l biv vel Paharnicul Barbu Știrbei, și dupe documentele înfățișate de nu-

mitul, adică zăpăsul de cumpărătoarea acelor livezi dela d-l Barbu Știrbei, cu leatu 1783 Mai 25 ; ocolnică a răposatului Clucer C. Fotescu și a d-lui Clucer Barbu Piersiceanu cu leatu 1775, Iulie 23, i altă ocolnică cu leatu 1783 Aprilie 9 a d-lui Zamfir Jianu Șetraru atingătoare tot de acele livezi și că dupe aceste documente a și căutat în fața locului de a dovedi semnele coprinse într'însele și dupe arătarea unui Matei Coandă, dat de d-lui Șetraru, a găsit cele următoare :

„Incepînd din vad de unde a umblat moara în sus, pînă în vîlcea este hotar și Craioviței, moșia Orezului, și tot vâlceaua în sus spre miazănoapte pînă în drumul monastirii Horezului, între răscuri, unde a pus piatră, și de-acolea apucă drumul Craiovei, spre răsărit pînă în locul lui Matei Hirsăvescu ce a fost al Dadului, fiindcă acum s'a mai înmulțit semnele, de acolo apucă în jos spre miazăzi pe marginea Bălții, unde se lovește cu locul lui Matei al Coandei la semnul ce s'a arătat de d-lui paharnicul Știrbei, și de acolo drept în muchea bălții Jietului în șanț, și aducă șanțul în sus, pînă unde se împăună cu semnul cel dintîi“ și c. l. t.

Domnul revizor al Așezămintelor Brîncovenesti mi-a arătat, între alte documente ale moșiei Craiovița și pe cel următor, atingător de proprietatea d-lui Dimitrie Pața, vecină cu moșia Craiovița, a cărui cuprindere este cea următoare :

Anul 7235, Martie 24. Carte de hotărnicie a 12 boeri făcută moșiei Craiovița și întărită de C. C. Administrație a Craiovei, avînd data 1727 Avgust 3, care între altele cuprinde și trăsurile-făcute aceștii moșii pe urmele celor făcute prin hotărnicia a 6 boeri, dupe cum urmează :

„Despre Șimnicu, din mijlocul văii Podbaniții, pînă în lacul Tărmuros, în hotarul Breazii stînjini (908) și la mijlocul moșiei din lacul Bircovului, pe drumul Muntenilor, pînă în moșia *Impărătească*, în giro bălții *Siliștii*, stînjeni (1145), și la capul moșii despre Jii, din plop în sus, pînă în malul Crivei din Sus, stînjeni (900), alegîndu-se masă pentru partea sf-tei monastiri stînjeni (984)“ adăugînd numiții hotarnici că dupe vînzarea vînzătorilor și dupe alesul celor șase boeri de mai nainte, lipsește sf-tei monastiri stînjeni (241).

După citirea și studierea acestor documente înfățișate

din partea ambelor părți învecinate am găsit că documentul înfățișat de d-l Dimitrie Pața, deși este mai nou decît documentul înfățișat de monastire, însă nu se văzu a fi întărit de divanu Craiovei, dupe al căruia ordin a făcut această alegere numitul, precum chiar singur zice la sfîrșitul acestui act că „hotărîrea cea desăvîrșită se va face de către Divan”, și deosebit de aceasta, monastirea cu proprietatea ei vecină nu se vede figurînd în fața locului din care se poate înțelege că cu monastirea n'a avut nici o prigonire recunoscîndu-i semnele hotare coprinse în actul său de botărnicie, și iarăși semnele hotare ce se coprind într'acest act, nu sînt niște semne nesupuse la tăgăduire, precum semne firești statornice s'au puncte dobîndite prin împlinire de sumă de stînjeni, ci numai drumul cutare, vadul pe unde a umblat, moara, vâlceaua, hotarul Craioviței, locul lui Matei Hîrsăvescu și altele, care toate într'un timp așa îndelungat lesne au putut să se preschimbe și să-și ia alte numiri, care astăzi să nu mai fie cu puțință a se dovedi, în vreme ce cartea de hotărnicie sus citată a monastirii, dupe ce este mai publică, fiind lucrarea ei săvîrșită de un număr mai mare de hotarnici, apoi este și întărită de o autoritate C. C. Administrație a Craiovei, de unde s'a dat și ordinu pentru a ei punere în lucrare, iar semnele hotare date prin hotărnicia monastirii, regulează prin trăsuri cu sumă de stînjeni și semne firești, statornice, hotarele moșiei Craioviții, dupe cum din a ei coprindere se vede. Prinurmare dar am luat de bazu această carte și am procedat în lucrarea mea, dupe coprinderea aceștia, precum urmează:

Trăsura a III a capului moșii despre Jii de stînjeni (900) din locul plopului situat pe malul Jiului, punct de vechi stăpînire netăgăduită, unde am făcut semn mușuroi pe plan subt litera (A), linie dreaptă în jos, cam spre miazăzi, pe malul Jiului, care sumă de stînjeni s'a și împlinit în pîrful Craioviții, unde se găsi și stăpînirea urmată despre această moșie vecină a d-lui Pața, unde am făcut semn mușuroi pe plan subt lit. (L).

Trăsura a II dela mijloc, de stînjeni (1145) începută din lacul Bîrcovului din vechiul mușuroi, pe plan subt lit. (B) găsit la capul decpre răsărit de lîngă drumul Muntenilor, linie dreaptă în jos spre miazăzi pe acest drum, peste

drumul Craiovii și peste pîrîul Craioviții înainte, împlinindu-se aproape de gura Bălții Siliștii, unde s'a făcut semn mușuroi pe plan subt lit. (K) hotar despărțitor și de moșia orașului,

Dupe efectuarea acestor trăsuri privitoare la hotarul de vecinătate al moșiei Frăsinetul, am și tras linie dreaptă numai pe plan, fiind pădurea în posesia d-lui Pața, între mușuroaiele ridicate la împlinirea stînjenilor, prelungind linia despre apus, prin cele două mușuroaie la apa Jiului, în punctul pe plan subt lit. (M), hotaru capului de apus al moșiei Craioviții; iar despre răsărit din mușuroiul pe plan subt litera (K) linie dreaptă pe fața pămîntului, la Gura Văii Podbaniții, hotar netăgăduit despre moșia orașului mai am făcut semn-mușuroi pe plan subt lit. (J).

Stăpînirea însă actuală găsind-o despre această proprietate vecină, cum și despre moșia orașului mult întinsă în moșia Craioviții, o descriu aci spre știință, dupe cum urmează: Din capul despre miazănoapte al unui lăcșor numit al Gomi, de lîngă muchea malului apii Jiului, pe marginea lui cam spre miazăzi, pe un drumeag pînă în pîrîul Craioviței, hotar de actuală stăpînire. De aci spre răsărit pe pîrîul Craioviței peste drumul Muntenilor hotar (dupe cum mi s'a spus în fața locului) despărțitor între Frăsinetu și moșia orașului și tot pe această scursură peste o podișcă de peste acest pîrîu se pierde dînd în balta Craioviței, și de aci pe linia cu mușuroaie făcută de d-l Grigore Otetelișanu cu ocazia hotărniciei dumnealui din anul 1855, Decembrie 20, făcută moșiei orașului pînă la Gura Podbaniții, unde abutează această linie a d-lui.

VIII.

Despre moșia Breasta a domnului Dimitrie Haralambie

Domaul Dimitrie Haralambie nu s'a arătat în fața locului la termenul de 25 Mai, anul 1859, ficsat prin a doua citare. Din partea sf-tei monastiri Brîncoveni, pentru moșia Craiovița s'a arătat d-l Daniil Petrescu, revizorul Ocolului de cîmp al Așezămintelor Brîncovenesti, însoțit de maⁱ

mulți locuitori din satul Craiovița. La cercetarea hotarului despărțitor dintre ambele proprietăți vecine, am găsit că acesta este mijlocul matcii apii Jiului, hotar capului dela apus, al moșiei Craiovița. Prin urmare, negăsind despre acest hotar nici o prigonire, am lăsat această matcă a apii Jiului, a servi de hotar și în viitor ca și în trecut, mărginindu-se linia acestui răzor despre mieznoapte în mușuroiul din malul Jiului, pe plan subt lit. (A), ridicat în locul plopului de veche stăpînire, hotar și cu moșia Cernelile de Sus a d-lui Ioan Rizoiu, iar despre miezăzi în punctul pe plan subt lit. (M), al prelungirii linii trase prin semnele-mușuroaie ridicate în împlinirea trăsurilor a II și a III, subt lit. (K și L), hotar și despre moșia Frăsinetul a d-lui Dimitrie Pața.

Perimetrul moșiei Craiovița

I

Despre moșia Cernelile de Sus a domnului Ioan Rizoiu

Pe linia dreaptă trasă din locul plopului, pe plan subt lit. (A), din malul Jiului la vechiul mușuroi, pe plan subt lit. (B) din capul de răsărit al lacului Bîrcovului.

II

Despre moșia Troaca a domnului Dimitrie Pața

Pe linia dreaptă, trasă din locul plopului pe plan subt lit. (A) din malul Jiului la vechiul mușuroi, pe plan subt lit. (B) din capul de răsărit al lacului Bîrcovul.

III

Despre moșia Breaza ce-i zic și Albești a domnului Ilie Sinescu

Din capul de răsărit al lacului Bîrcovul, pe plan subt lit. (B), linie dreaptă la vechiul mușuroi, dela capul de apus al lacului cu Feriga, pe plan subt lit. (C); de aci linie dreaptă la celalt vechi mușuroi dela capul de răsărit al acestui lac, pe plan subt lit. (D); de aci linie dreaptă la vechiul mușuroi dela locul părului, pe plan subt lit. (E).

IV

Despre moșia Breaza a d-lui Gheorghe Săndoiu

Din vechiul mușuroi dela locul părului, pe plan subt lit. (E) linie dreaptă la piatra din lacul Tărmuros, pe plan subt lit. (F).

V

**Despre moșia Șimnicul de Jos a domnului
Ioan Hagiad**

Din piatra din lacul Tărmuros, pe plan subt lit. (F) linie dreaptă la piatra din muchia despre miazănoapte a văii Șarpelui, pe plan subt lit. (G).

VI

Despre moșia orașului Cralova

Din piatra din muchea despre miazănoapte, a văii Șarpelui, pe plan subt lit. (G) pe drumeagul-hotar numit Cărările, în jos spre miazăzi peste valea Șarpelui și apoi în sus pe deal, tot spre miazăzi pe acest hotar, pînă la un lăcșor-hotar pe plan subt lit. (I), din mijlocul văii Podbaniții, de aci spre apus, pe matca văii Podbaniții, pînă la ecada unei bălți cu trestie, apoi pe marginea de miazănoapte a aceștia pînă la heleșteu, apoi pe marginea de miazănoapte și apus a acestui heleșteu, pînă dă iar în matca Podbaniții, apoi tot spre apus, pe această matcă pînă în mușuroiul pe plan subt lit. (J), ridicat în gura văii Podbaniții, de aci în linie dreaptă la mușuroiul, pe plan subt lit. (K), aproape de gura Bălții Siliștii, ridicat la împlinirea sumii stînjienilor trăsorii a II dela mijloc.

VII

**Despre codru de moșie numit Frăsinelul
al domnului Dimitrie Pașa**

Din mușuroiul pe plan subt lit. (K) aproape de gura Bălții Siliștii, ridicat la împlinirea sumii stînjienilor trăsorii a II dela mijloc, linie dreaptă spre apus la semnul-mușuroi pe plan subt lit. (L) din marginea pîrului Craioviții, rîdi-

cat la implinirea sumii stinjenilor trăsorii a treia, dela capul dela apus despre Jii, de aci linie dreaptă la semnul pe plan subt lit. (M) în prelungirea linii lungului, prin semnele-muşuroaie de trăsuri de subt literile (K—L).

VIII

Despre moşia Breasta a d-lui Dimitrie Haralambie

Din semnul-muşuroi pe plan subt lit. (A), ridicat în locul plopului, în vechea stăpînire în jos pe matcă-hotaru a apii Jiului, pînă la semnul pe plan subt lit. (M) în prelungirea semnelor muşuroaie de trăsuri, pe plan subt literile (K—L).

Suprafaţa moşii Craioviţii în perimetrul dat prin această hotărnicie :

Rezultatul eșit prin calcul al suprafeței coprinsă în perimetrul dat prin această hotărnicie, s'a găsit pogoane două mii una sută treisprezece (2113) și stinjeni pătrați șase sute (600).

Intr'acest mod săvîșindu-se operarea de hotărnicie a moşiei Craiovița, ce-i zic și Cernelile, din jud. Dolji, proprietate a sf-tei monastiri Hurezu, despre proprietățile ce o înconjoară, s'a dat de subsemnatul acest act, șnuruit și pecetluit împreună și cu planul fotografic, Mării sale Prințului Bibescu Basarab de Brancovano, ctitorul așezămintelor Brîncovenesti, la anul una mie opt sute șase zeci, luna Martie zece, în orașul București.

Hotarnic inginer, (ss) C. V. Paleologu *

N. PLOȘOR

Documente ¹

I.

1699 August 25. Constantin Basarab Voevod întărește stăpînirea „popei lui Mihailă dela satul Aninișul ot sud Gorju” peste jumătate din muntele Virtopul din județul Gorj ²

† Mlștiu Bjiu Io Costandin Băsrab Voevoda i gspdră

* Arh. Statului. Bunuri Publice. Partida Planuri și hotărnicii. Hotărnicia No. 8, din 1860 Martie 10.

1. Documente de familie ale Dr. Titu Nicolai din Craiova. Colecția Pr. D. Bălășa.

2. Original de hirtie, rupt la îndolțuri. Crucea înălțată și litera M înflorate. Pecetea bine conservată, are următoarea legendă: † Io Kostandin Voevod Bjiu mlțiu gdră zemli Ugr Vihii Litera ă dela slișăitul cuvintelor nu se citește. Am transcris-o spre a reda fidel textul.

văsoe zemle Vlahiiscoe, davat, gsdvmi siu povelenie gos-podvmi, popei lu Mihăil dela satul Aninișul ot sud Gorjii și cu feciorii lui ciți i va da Dumnezeu, ca să-i fie lui un mu(n)te anume Vîrtopul jumătate ot sud Gorjii, pentrucă această jumătate de munte ce scrie mai sus fost-au al Radului Bica, feciorul Udrei Vătaful ot Cărpiniș și tot l-au ținut el prea seama lui cu bun, pacea pînă în zilele lu Ducăi Voevod. Deci cînd au fostu atunci, el au fost vîndut popei lui Mihăil den satul Aninișul drept bani tl. 60, cu zapis dela mîna lui de vînzare și cu multe mărturii iscăliți în zapis. Și iar să fie popei lu Mihăil dela satul Aninișul toată partea lui Ion Diaconul dela Urșani și a lui Jiltian feciorul lui Stan Bîrsil dela Cărpiniș, cîte vor avea întra acest (sic) munte ce să chiaamă (sic) Vîrtopul de peste tot hotarul, ver cît se va aleage, care l-au vîndut ei popei lu Mihail dereptu bani tl. 60, cu zapis, dela mîna lor de vînzare și cu mărturii iscăliți în zapis, precum am văzut Domnii Mea (sic) și zapisele acestor oameni ce scriu mai sus, la mîna popei lu Mihail ce iaste mai sus zis. Dereptu aceia am dat și Domnii Mea această carte a Domnii Meal(e) popei lu Mihail ce scrie mai sus, ca s(ă) aibă a ținea acestu munte ce scrie mai sus, Vîrtopul, cu bun...³ fie moșie stătătoare și... lui și feciorilor lui, în veaci. Intr'alt chip să nu fie, I is. saam reci gsdvmi.

Agust 25 vt 7207 (1699)

Io Costandin Voevod

Mlști Bjiu gpdnă

(Autograf) Io Costandin Voevoda

II.

1775 Fev. 15. Carte privitoare la pricina dintre Stanciu Curelaru și Cîrstea cu cetașii lor, în hotarul Cîrloganilor (pe Olteț)

Noi 2 boeri, care din cinsti(ă) porunca divanului Craiov(ei), amu fost orînduiți ca să-i cercetăm pricina ce au avut Stanciu Curelaru, cu Cîrstea i cu cetașii lui care sînt cu toți moșteani în hotarul Cîrloganilor și dupe poruncă, viind noi în fața locului, la dealu cu viile, unde au avut pricină,

am chemat oameni bătrini, despre amîndoao părțile față, ca să spue adevărul. Și întii întrebînd pă Stanciul Curelariu, acele patru răzoare de vie cu ce temei le ține, el au răspunsu că fiind cumpăratură veche dela neamul mai sus numiților, le-au stăpînit strămoșul său și moșul său Paraschivu și tată-său Stanciul acel scaun de vie cu cuprinsul lui, tot cu bun(ă) pace pîn(ă) acum. Iar acum s'au sculat cu pricină asupra lui care îl revîndu-să Cîrstea cu cetașii lui să răspundă împotriva stăpînirii viei, el singur cu un Drăghici Unchiașu au răspunsu că numai 10 rînduri de viie au avut luate pe 3 fărdele de mei, iar nu mai mult, care la aceasta cerînd noi zapisă ca să arate Stanciul Curelariu de cumpărătura viei, el au răspunsu că prinzind Tătarii pe moșu său Paraschivu, dupe ce au lipsit Nemții din țară, atunci le-au luat toate scrisorile cu hainele ce au avut; iar viia i-au fost tot supt stăpînirea lor pîn(ă) acum. După cum mai ales la aceasta amu chemat pe Oprea Unchiașul, vărul Cîrstei și al lui Drăghici ce este moștean din ceata lor și i-au fost viia din venitură alătura cu viia acestui Stanci și au arătat semnele pe unde au fost gardu viei cel bătrîn, pe unde au ținut cu moșu Stanciului. Și s'au adevărat că acele 4 răzoare cu cuprinsul lor, în lat și dela vale au fost acolo bună cumpăratură (sic) și nu s'au tins mai mult. Iar în capu viei dela deal au cuprinsă puțintel loc, ci acolo s'au învoit cu moșteani pe unde să-ș mute gardu. Deci fiind pricinile dupe cum scrie mai sus și spun(î)nd Oprea Unchiașu cel Bătrîn adevărul, fiind cetașu cu Cîrstea pîrîșu(l) Stanciului,

Noi așa am socotit a fi cu cale și cu dreptate ca să fie Stanciul acele 4 răzoare de vie cu cuprinsul lor, cu bună pace de către Cîrstea cu cetași(i) lui, fiind cumpăratură veche dela strămoșu său. Iar hotărîrea cea mai de pre urmă și desăvîrșit rămîne dupe cum va socoti cinstitul divan.

Fev. 15, 1775.

K. Tetoianu Logofăt.

III.

**1778 Ghenarie 27. Hotărîrea divanului Craiovei, în pricina dintre Gheorghe Log. za divan și Ene Burleanu și Sardu dela Poenari, jud. Vilcea, pentru moșie în Cirlogani.
Dela Divanu Craiovi(i)**

Auvut-au judecată înaintea noastră Gheorghe Log. za Divan, cu Ene Burleanu i Sandu brat ego dela Poenari sud Vilcea, zicînd cu Mitu Log., că astă primăvară, la trecuta lună a lui Mai, cumpări(n)d ei niște părți de moșie, din hotaru Cirlogani, după apa Olteșului sud Vilcea, dela Florica Prioteasa soția popi(i) Costandin Ciocănoiu, i dela Stanca ce au ținut-o Mihai Tălpășanu și fiindcă aceste părți de moșie sîntă dela neamul soții sale, are cădere mai multă a le cumpăra însuși, pentru care vînzări dovedind i-au și apucat aici în Craiova, ca ori să-i dea zapisăle și să-și primească bani(i) sau de au judecată să iasă la divan, să stea de față și ei au zisu că nici un feali de judecat n'au, fără de cit să-i aducă zapisăle să-și primească bani(i), fiindcă atunci nu s'au aflat lingă dînșii, dîndu-i și zapisu cu soroc pînă la Sfinții Apostoli, că vor aduce acele zapisă și își voră primi bani(i), care zapisu s'au văzut și de noi scris de la luni 3, 1777, și zicea Gheorghe Log. că nici pîn(ă) acum n'au mai venit ca să și ia bani(i), pentru aceia cerea prin judecat să-și afle dreptatea, întrebîndu-să și Ene și brat ego Sandu, ce au să răspunză cum că n'au cumpărat ei acele părți de moșie și n'au dat acel zapisu că-și vor primi bani(i), n'au tăgăduit, căroră cerîndu-li-să ca să arate acele zapisă de cumpărătoare, arătîndu-le de față, să văzură scrisă amîndouă tot dintr'o zi, dela Mai 28, 1777, unde sînt iscăliți într'una Florica Prioteasa i soția sa popa Costandin; și într'altu Stanca ce au ținut-o Mihai Tălpășanu, ce scrie la mina Burleaniloră, cum că le-au vindut părțile lor de moșie din hotarul Cirlogani: Insă cuprinderea zapisaloră, într'amîndouă stînjini: 14. stj po bani 90, statornice. Și nîminea din neamul Tălpășanilor nu să văzu iscăliți mărturii, ci de vrică (sic) Burleni(i), fără de știrea Tălpășaniloră, au cumpărat acele părți de moșie, care ei aveau datorie întîi a să iscăli de toți încă și vecinătoarele, să întrebe pă nea-

mul loră și cînd nu vrea cumpăra, să vinză la altă parte și mai virtos, ca Burleni(i), cunoscîndu-și dreptul loră au fost dat și acel zapisu, cîți vor primi bani, de unde s'au văzut că cererea Logo(fătului) Gheorghe, iaste cu cale. Dup(ă) dreptate am hotărit ca toți bani(i) pã acei stînj. 14 să-i întorcă Burleaniloră și să-i ia întru stăpînire, care bani i-au și implinit în divan și luundu-li-să și acele zapisă dela mîna loră, pentru aceia deacum înainte să aibă Gheorghe Log. a ținea și a stăpîni acci stînj. de moșie din hotarul Cîrlogani, cu bună pace, de către Ene și Sandu Burleani și de către tot neamul loră, că așa am găsit cu cale și cu dreptate.

1778 Ghen. 27

Ștefan... Ioan Glog. Sărd.

Ioan Brăiloiu, Sluger.

Dragomir 3 Logof. prociit.

Trecut (în) Kond.

IV.

1780. Ghenarie 21. Jalba lui Gheorghe și Nicolae Logofeși de divan, pentru partea lor de moștenire din Cîrlogani, județul Vilcea, cu rezoluția Caimacamului Craiovei

Jalbă către Dum-lul Caimacam

Jăluim Dumt. să avem dreptate pentru că răposaiii socrii noștri, avînd moșie de moștenire la *hotarul Cîrloganilor* sud Vilcea, împreună cu frații lor, din care trei părți le am eu *Gheorghe Log.*, răscumpărate cu judecata divanului, cînd în anu trecut le vînduse feciorii și soțiile unchilor noștri la alții streini; iar o parte o am eu *Nicolae Log.* de zestre și toate cărțile, cît și cart. de hotărnicie a 12 boeri ce este de ani 28, cînd socrii noștri au hotărit moșia și și-au ales părțile mai noi, și deosăbit tot socrii noștri, în urma acei hotărnicii, au mai răscumpărat și altă parte dela un *Nicola Cîrloganu*, tot de acolo, precum zapisul arată. Dar feciorii unui frate al socrilor noștri anume *Dincă* ei să atîlă șazători acolo împreună și cu alți veri și cetași ai lor și cu alții ce le zic *Borleani* și toată agoniseala ce s'ar face, ei mă-

nincă și cosesc și-și fac hrana și noi nici-un folos de aceale părți de moșie nu avem, aflându-ne șazători aici; ci pentru ca să știm și noi cîtă parte să stăpînim și pe unde, ca de nu vom putea noi să ne facem acolo agoniseală cevaș, încai să ne oriinduim un om purtători de grije acolo, ca să ne folosim și noi cu mult puțin ce să va agonisi pe părțile noastre de moșie. Ne rugăm să fie cinst(ită) porunca dmit. la dînșii, ca să vie aici și din divan să cerem ca să ni să oriinduiască doi boeri anume Ioniță Benescu biv vel Vist și Grigorie Lăcusteanu Pah. ca după cart(ea) de hotărnicie a 12 boeri ce este la noi, să ne aleagă aceale patru părți ale noastre, cum și acea cumpărătoare dela Nicolă Cirloganu deosăbit de dînșii ca să știm și noi ce să stăpînim. De aceasta și cum va lumina Dumnezeu pe Dumn(eata).
Plecaș Dum(itale).

Gheorghe }
Nicolae } Log. za divan.

Grigorie Razo biv vel Klucer Caimacamii Craiovei

Poruncim ție Dușule i Simioane, feciori(i) lui Duică i Sandule și Iane—Burlenilor, primind porunca aceasta să căutați să veniți aici cu cărți ce veți fi mai avînd și voi ca să cercetez pricina ce arată Log(ofeții), că neviind, veți fi aduși cu treapd.

Grigorie Razo vel Klucer

1780 Ghen. 21.

V.

1780 Septemvrie 17, Dumitrașcu Savu din Cirlogani, vinde Floricăi un scaun de vie în Dealul Cirlogani (copie)

Adică eu Dumitrașcu Savu ot Cirlogani am dat această zapis al meu la mina acești(i) Floricăi Mătușăi, precum să să știe că am vîndut un scaun de vie în dealu Cirlogani, ce au căzut pã moșia mea, cu masur(ă) lungu viei: dină cap pînă în cap, 100 s(tln)j(ini) și latu la capu viei din deal 60 s(tln)j(ini) și din capu viei din vale, sînt 30

s(tfn)(ini) cu vie și cu țealina ei și i-am vîndut-o de a mea bună voie cu tocmeal(ă) bună în taleri 30, adică treizăci, și să aibă a o stăpîni în bună pace ia și copiii(i) ei și nepoții(i) strenepoții(i), neamă din neamă, atît a nu să mai supără de nimeni, de copiii(i) miei i de nepoții miei i de nici un neam al meu, că precum am zisă mai susă, că am vîndut de a mea bună voie. Și pentru credință ne-amă iscălit și cîndă s'au făcut această zapis au fost și alți oameni, care să vor iscăli mai jos.

1780 Săpte(m)vrie 17.

Eu Dumitrașcu Savu i cu feciori(i) miei anume Preda i Du(m)itru.

i Vladu i Trașcă vînzători.

Eu Cîrstea ot Cîrlogani martor

Eu Ilie Lungu „ „

Eu Gheorghe „ „

Și am scrisă eu Dascălu Dumitru, cu zisa și cu învățătura acestui Dumitrașcu Savu și sînt martor.

Această copie s'au scosă întocmai din cuvînt în cuvînt dup(ă) cea adevărat(ă) de mine popa Vladu ot Cîrlogani și sînt martor.

1838 Noe(m)vr. 29.

Hristodor K. martor

Popa Ionă ot Cîrlogani.

VI.

1780 Octomrie 20. Jalba lui Gheorghe și Nicolae Logofeți de divan, pentru moșie în Cîrlogani și rezoluția lui Grigorie Razo Caimacamu Craiovei.

3. Jalbă către Dum(nea)lui Caimacamu,

Cu plecată răvaș jăluim Dum. pentru Vlăduțu sin Duică cu frați lui i Dumitrașco Bărbălan și Sandu Birleanu, dela Cîrlogani sud Vilcea, că avînd și noi moșie de zăstre dela răposăți socri noștri în hotarul Cîrlogani, care moșie iaste deavalma cu a acestora și tot ei mînîncă (sic) și părțile noastre, iar noi cu nimic nu ne folosim și osăbit de mo-

șie de moștenire mai avem stînj. 14 răscumpărați dela Sandu Burlan și dela frate-său Iane și nefiindu-ne părțile noastre alesă de către ale lor, noi nu știm ce să stăpînim. Am mai dat jalbă mai astăprimăvară și li s'au făcut porunca Dum. ca să vie la divan să ne luom boeri, să ne aleagă părțile fieștecărora și arătîndu-le porunca nu s'au supus a veni, pentru că lor nu le-ar mai fi voia să-și ia boeri împărțitori, ca să o mănoince tot ei, Ci ne rugăm Dum. să fie cinstită porunca Dum. cu călărașii sî-i aducă aici, ca să ne luom un boeri să ne aleagă părțile fieștecărora, că va fi cu păcat să ne mănince ei și părțile noastre și cum va fi mila Dum. Plea plecați Dum.

Gheorghe }
Nicolae } Log(ose)ți za divan.

Grigorie Razo biv vel Cliuce(r) Caim(acam) Craiov(ei). Dav(=)rim că acești numiți în jalbă nu s'au supus după poruncă a veni la divan. Volnicim *acest călărași*⁴ sa meargă și pe toși să-i ia să-i aducă aicea să să înfățișeze la divan și cine va rămînea de judecată va plăti treapădu.

1780 Oc. 20

Grigorie Razo vel Klucer.

3. Log.

VII.

1780 Octomvrie 30. Divanu Craiovei însărcinează pe Ioniță Otetelișanu biv vt. Vist. să aleagă moșla lui Gheorghe și Nicolae Logofeți de divan, din Cirlogani, pe Olteț.

Dela Divanu Craiovei

Dami(tale) Ioniță Otetelișane, biv vt. Vist., facem Dumit. știre că diadu-ne jalbă Gheorghe și Nicolae Logofeți za Divan, arătînd că au moșie în hotaru *Cirloganii*, după apa Olteșului sud Vilcea. Inșă Gheorghe Log(ose)ți trei părți răscumpărate: doao dela Borleani ce le-au fost vindut popa

4. Los gol.

Costand. Ciocănoiu i Stanca ce au ținut-o Mihai Tălpășanu fără de știrea lui. Și o parte o are cumpărătoare dela soacră-sa. Și Nicolae Log(ofă)t are part(ea) socru-său de zestre. Și zicea că nefiind alese aceste părți nu știu ce să stăpânească, ci tot venitul ce ar fi, îl iau feciorii lui Duică și Dumitrașco Bărbălan și ei cu nimic nu să folosesc. Pentru care ne-au arătat și cartea de hotărnicie a 12 boeri, cu leat 7260 Noemv. 8, de ani 28, în care alege părțile de moșie ale șocrilor lor cât să stăpânească împreună cu verii lor Borlenii, iar nu-i deosăbește pe dișșii cu părțile lor de să-și știe, cine ce să stăpânească. Am trimis de au venit față la divan atât Dumitrașco Bărbălan i Vlăduțul, unul din feciorii lui Duică, cât și Iane Borleanu. Și întrebându-i de au și numiții Log(ofe)ți parte de moșie în Cirlogani și au răspunsu că au acele părți de moșie, numai zic că nu sînt alese, ci sînt tot deavalma împreună cu ei. Și zicindu-le ca să-și aleagă boeri pe care vor cere să să deosăbească de către dișșii, au primit și ei a să despărți să nu mai aibă pricină, ci să se aleagă partea Logofeșilor pe deoparte, pre unde să va cădea. Și cu toții priimără și cerură pe Dumoata, ca să le faci această împărțeală și alegere, după a căroră cerere și de către divan te orînduim. Și primind cartea aceasta dela⁵ numai decît la sorocu ce-și vor pune între dișșii să te scoli, să mergi la numita moșie și fiind toți moșnenii față, cât și Logofeșii, întîi să vezi(i) ca să nu se calce niscaiva hotară ale cuivași despre vre-o parte, apoi măsurînd *cu stînj. domnesc*, după obicei, să dai partea fieștecărui, după cartea de hotărnicie a 12 boeri ce s'au văzut la mîna Logofeșilor.

Și ațele patru părți ce le au ei, alegîndu le cîți stînj. sînt, să-i deosăbești pe deoparte pe unde să va cădea, dîndu-le și din bun și din rău, și să le pui semne.

Cît și alte cumpărături ce vor avea dela hotărnicia de 12 boeri încoace pînă acum, unii dela alții să le alegeți și să le dați căruia le vor fi cumpărat. Asemene și de pre alți din moșneni, pricini ce vor avea între dișși, sau de să vor fi întinsu cu stăpînirea peste cît nu li s'au căzut, iarăși cercetînd să îndreptezi și de alegerea și împărțeala ce le

5. Loc gol în original.

ei face să dai în scris, care aducându-o la noi, de vom cunoaşte că ai urmat cu dreptate, vom întări ca să poată stălni cu pace.

Şi fiindcă luminată porunca mării sale lui Vodă este a boerii ce să orînduesc cu hotărnicii, nici un *felu de suărare lăcuitorilor să nu te facă, făr' de cît numai Dum(nealui) l Portari, să-i dea de boeri cîte bani doao sute şi portărelului reapădu judeşului şi boerilor cheltutala mîncării lor şi a cailor, nci să vor afla la cercetare. Ci nici dumneata, nici un feli le supărare de cevaşi să nu le faci pentru cereri de havaet.*

1780 Oct. 30

Grigorie Razo vel Clucer; Hagi Stan Jianu Pah.; Ioan...

3. Şt. Serd.; Gheorghe Bengescu Sluger; Şt. K. Sluger.

Procit 3-ti Log

VIII

1784 Sept. 13. Jalba lui Gheorghe Log. za Divan către Calmacam, pentru moşia Cîrlogani, judeşul Vîlcea, cu rezoluşia Calmacamului, care delege pe Ionişă Otetelişanu să facă măsurătoarea

Prea Cînstite Dum. biv vel Ban,

Mă rog Dum. să aibu dreptate, pentrucă sînt doi ani trecuşi de cînd am avut hotărnicie la moşia Cîrloganilor, după apa Olteşului, sud Vîlcea, din porunca divanului de mi s'au ales părşile mele de moşie ce am avut acolo, precum şi o parte de moşie a răp(osa)tului cumnatului Nicolae Log. Şi mi le-am osăbit cu semne de către moşneni(şi) de acolo, după cum cartea de hoternicie ce mi-au făcut Dumnealui biv vel Vist. Ionişă Otetelişanu, ce au fost orînduit hotarnic, arată. Si fiindcă în partea noastră de moşie au căzut o casă a unui Radu Toleşu i a Barbului nepotu său cît şi ogrăzile lor cu pomi, precum şi o ogradă cu pomi a unui Dumitraşco, ficioru Savului, să hotărăşte în carte(a) de hotărnicie să să măsoare ogrăzile i casele acestora cu cuprînsul lor, cu *falcea* şi pe cîte fâlcii vor ieşi să dea aceşti mai sus numişi loc pentru loc depotrivă sau din loc arători la crivină sau livade să stăpînească înfun-

dat după obicei. Și pînă acum nici un loc nu ne-au dat, ci și-o stăpînesc, casele și ogrăzile cu cuprinsul lor și noao nici un adet nu ne dau, ci fiindcă acum, cu voința D(um)neatale să merg în partea locului pentru culesul viilor ce am acolo.

Mă rog să fie cinstită porunca Dum(nea)tale tot către Dum(nea)l(ui) biv vt. Vist. Ioniță Otetelișanu, fiindcă să află acii la casa Dum(nea)l(ui), să meargă D(um)nealui la fața locului și după cuprinderea hotărniciei, făcînd măsurătoare ceiace să va cădea, ori loc arători, ori livade să-mi dea mai (j)os numiții la altă parte și măsurînd și acolo să să potrivească cu cuprinsul casălor și ogrăzilor lor și să pusemne să știu pe unde și cît să stăpînesc din părțile lor pentru acele ținuturi și să dea și în scris,

Plecat Dum. Gheorghe Log. za Divan

Ianache Hrisoscolevu biv vel Ban, Caimacam Craiovel

Dumneata biv vt. Vist. Ioniță Otetelișane, judecătoriale ot sud Vilcea, fiindcă pricina aceasta, este aproape aci de casa Dum. și ca unul ce ai fost și mai nainte hotarnic și le știi pricinile, iată te orînduim, ci să mergi la fața locului și fiind toate părțile de față, să faci dreaptă măsurătoare pe cît va ajunge dreptul, a da aceia pămînt, locuri sau livezi din părțile lor, pentru aceale coprinsuri, să le și dea și așa să și ție coprinsurile acealea infundate, dînd și cartea Dum. de alegere. Vei pune și seamne ca să să știe de unde și pînă unde să stăpînească, să nu mai aibă pricină. Și pentru săvîrșire s'au orînduit și *numbașiru* acest.

1784 Sept. 13

Pecetea Caimacamului

IX.

1785 Apr. 4 „Zapisul Stancăi i fiiu său Ilie pentru cumpărătoarea a doao răzoare de viie dela Cirlogani sud Vilcea“, la mîna lui Gheorghe Logofăt za Divan

Adecă eu Stanca soția răp. Mihai Tălpășanu împreună cu fiiu meu Ilie, care mai jos ne vom iscăli, dat-am

Încredințat zapisul nostru la mîna dumnealui Gheorghe Log. za divan, precum să se știe că rămînîndu-ne dela răp. soțul meu doamnă răzorașă de vie în dealu Cîrloganilor, după apa Oltețului sud Vilcea, avîndu-le și răp. de moștenire, care au căzut la împărțală pă sama fiiiului meu celui vitreg Polihronie, și nedîndu-mi mie mîna a le stăpîni, aflîndu-mă cu șăderea departe, căci ca și dela facerea păcii încoaci, cu voia mea tot dumnealui mai sus numitu le-au lucrat și le-au luat rodul, fiindu-m mie peste puțință a le lucra. Deci acum, din bună voința noastră, ne-am așăzat și ne-am tocmit cu dumnealui ca să plătească, să facă un sărindari cu toate cele trebuincioase să fie pentru pomenirea părinților noștri și a soțului meu cît și a lui Polihronie, care au dat și pomelnic aici la *beseirca Sfintului Ion*, unde este să slujască sărindariu și să le stăpînească dumnealui de acum înainte statornice în veci, cu bună pace de către noi și de către tot neamu nostru, pentrucă mai mult Dumnealui i s'au căzut a ținea și aceste răzoare de viie, fiindcă și partea de moșie ce au avut răp(osatul) soțul meu ț o are dumnealui răscurpărată dela Borleni, prin judecata divanului.

Pentru aceaia am dat acest zapis al nostru la mîna Dumnealui, ca să aibă a stăpîni aceste doaoă răzorașă de vie cu bună pace și nestrămutat. Și pentru credință ne-am iscălit mai jos ca să s(ă) crează, puiudu-ne și degetile în loc de peceți

Eu Stanca soția răp. Mihai Tâlpoșanu adeverez.

1785 Ap. 4

Craiova

Eu Ilic sin eg. adeverez.

Și am scris eu Stan Logofăt cu zisa și învățătura mai sus numiților și întoarce!

Verso: După zapisul acesta ne-au plătit D(o)mnul Log. Gheorghe cu t(a)l(eri) 12: adecă lei doisprăzăce, noao *preoților dela biserica sfintului Ioan*, de am slujit acest sărindari, dîndu-ne și pomelnicu ce să numește într'acest zapis. Pentru aceia am adevérit cu iscăliturile noastre.

Popa Ștefan ot st. Ion. Popa Stan ot s. Ioan.

1785 Iul. 28.

X

1786 (7294) Martie 29 (copie) Zapisul lui Preda Savu pentru un scaun de vie în Piscul Palangăi (Cîrlogani) ⁶

Adecă eu Preda Savu dat-am zapisul meu la mîna lui Șarban, precum să știe că la vremea de păsă, i-am vîndut o falcie de scaun de viie, în lat și în lungă mai mult cu o funie și funiia de 12 coturi în *Piscu Palangăi*, despre apus. I-am vîndut de a mea bună voie, în taleri 7 pl. cu știrea tuturor moșneanilor, ca să stăpînească în bună pace Dum(nea)lui și copii Dum(nea)lui în veac neclintit. Și martori încă au fost cîndă s'au făcuț acestă zapis, care mai jos ne vomă iscăli:

Martie 29, leat 7294.

Eu Preda vînzătoriu și funiea de douăsprezece coturi.

Eu Ioan martor, eu Barbu martor.

Și am scris eu popa Lupu ot *Cîrlogani*

Eu Dumitru brat Preda martor

Eu Vladu brat martor

Eu Preda al Samfirei martor.

XI.

1791 April. 23, Zapisul Badii Diaconu ot Cîrlogani, pentru 12 rînduri de vie ce am cumpărat eu Gheorghită treti Logofăt

Adec(ă) eu Diaconu Badea sîn Grigorie ot Cîrlogani, care mai jos mă voi iscăli, dat-am acest incredințat zapis al meu la mîna Dum. Gheorghită treti Log., precum să știe că avînd eu cîțva scaună de vie în Cîrlogani, pe partea de moșie a lui Ghe(o)rghe Căprană, dat de danie de dînsul, înfundat, făr'de dijmă, cît ține cuprînsul gardului, pe care scaun am făcut și vie, eu cu tată-mieu i cu frații mei.

Deci eu partea mea de vie, rînduri douăsprezece cu țelina ce este în căpătîiu rîndurilor dila vale pîn(a) în gardă, care rînduri sînt alătorea pe lîngă țelina mai sus numitului Căprană. Eu de a mea bună voe m'am tocmit cu Dum. mai sus numitul boeri, de i le-am vîndut statornice în tl;

⁶, Cople din 1838 Noemvr. 29.

30, adec(ă) trei zeci tocmai, care bani i-am primit toți deplin în mîna mea. Ci de acum înainte să aibă ale stăpîni dum., coconii dum., nepoți, strănepoți, cîți Dumnezeu îi va dărui. Și pentru credință m'am iscălit ca să creaze.

In Craiova let Apr 23, 1791.

Eu Diaconu Badea sin Grigorie vînzători.

Eu Matei Vizaru martor.

Acest zăpis l-am scris eu popa Cost. cu zisa numitului Diacon și sînt martor.

XII

1798 Dechemvrie 10. Zăpisul lui Preda Savu pentru o bucată de moșie (sub Piscul Palangăi).

Adecă eu Preda Savu dat-am încredințat zăpisul meu la mîna lui Șarban, precum să știe că la vremea păsului meu amă vîndut dumnealui în polele viei în vale, trei funii în lungă și în lat patru funii și jumătate și *lunia de doosprezăce coturi*.

Ci aceasta să o stăpînească iar în bună pace, neamă din neamă.

1798 Dechemvrie 10

Eu Preda Savu vînzători și cînd s'au făcut acestă zăpis, au fostă și oameni martori.

Eu Dumitru Savu, Eu Vladuți, eu Niță, eu Barbu martor.

Și am scris eu Popa Nicolae dină *Omoricea* și sînt și martor.

Această copie, fiind scoasă întocmai dup(ă) cea adevărat, s'au adevărită și de noi popa Vladu, popa Ionă, Stanu sin Șarbană.

1792 Ghenarie 24. Hotărnicia lui R. Crăsnaru biv
vel Şetrar, în pricina dintre nepoşii lui Toma
Ghiorgoiul şi Dumitrache sin Stoe Rîmniceanu
pentru 11 locuri, sud Gorj.

Ioan i Ghiţă, nepoşii Tomii Ghiorgoiul sin Gherghe
dintr'acest judeţ, au tras la judecată faţă înaintea mea pe
Dumitrachie sin Stoe Rîmniceanu pentru 11 locuri, adecă
livezi şi locuri arătoare ce le d.—¹, acest unchi al lor zălog
la numitul d-lui taică-său Stoe—¹, ceanu i la frate său
Gheorghe drepti zloşi zece, şi stăpînind—¹, curi de multă
vreme cu această zălojire, acuma căuta—¹, să întoarcă banii
şi să-şi ia locurile întru stăpînirea lor, cerînd dreptate. Faţă
fiind şi numitul Dumitraiche, s'au într(ebat ce are) să răs-
punză. Intîi ne-au arătat că zapisul acela, de acest zălog la
ştiinţa lui nu este, şi de va fi fost statornică sau zălojire,
nu ştie, făr' decît s'au pomenit stăpînind aceste locuri. Im-
potriva a căroră arătări, întăria cu zisa numiţii nepoşi ai
Tomii că zapisul ar fi la dînsul, ci să-l arate la judecată.
Şi de va fi scriind aceste locuri statornice, ei să rămîie pă-
gubaşi, iar de vor fi zălojire, să-i întoarcă banii şi să-şi ia
locurile întru stăpînire. Şi într'alt chip neputîndu-se scoate
zapisul, s'au zis numitului Dumitraiche ca să primească
mărturisanie că zapisul la ştiinţa s(a nu este). Şi văzînd
într'acestaş chip, au scos zapisul la judecată al a(celui
Toma) Ghiorgoiul, fiind cu leat 7245 (1737) de ani 55, care
za(pis arată) săliştile i locurile pe anume zălojire, iar nu
s(tatornice). Deci prin cercetarea ce am făcut, fiind—¹ arată
mai sus, şi de vreme ce j.....¹ la o sumă de ani cunoscîndu-
şi şi.....¹ zece pentru zălojire, şi taleri 2 şi bani.....¹ că
i-ar fi dat la un Mihai G.....¹ şi împlinindu-se toţi.....¹
aceasta am dat.....¹ cu fraţii lor.....¹, scrie în zapisul zălo-
jirii de către numitul Dumitraiche, mai multă pricină între
dînşii să nu fie, pentrucă așa am găsit cu cale şi cu drep-
tate, aceasta.

1792 Ghenarie 24

(ss) R. Crăsnariu biv vel Şătrar

Acest document l-am dat la slirşit, găsindu-l mai tirziu.

Pr. D. BĂLAŞA

Document referitor la Șetr. Iancu Jianu¹

1837. Octombrie 19 Ocîrmuirea județului Romanai, încunoștințează pe Postenlicul Gavrilă Dobriceanu, că este înlocuit din postul de subocîrmuitor cu Șetrarul Iancu Jianu.

Ocîrmuirea județului Romanai

D-lui Gavrilă Dobriceanu, ce au fost supt ocîrmuitor la plasa Oltețului.

Printr'aceasta se dă în cunoștință d-le, că viind la Ocîrmuire porunca cinst. Dvornicii, cu No. 5900, cu copri-dere că prin ofisul Măririi Sale, Prea Înălțatului nostru Domn, se au dat spre răspuns la raportul cu care cinstitul Stat administrativ, i-au înființat jurnalul dela trecutu Decembrie 1836, pentru alegerea candidaților de suptocîrmuitori pe cei ce li însemnează și că ocîrmuirea să grăbească a-i chema, a le da în cunoștință a-i supune la jurămintul legiuit, a le lua chezășie și a-i orîndui să intre în datoriile slujbii. Și fiindcă toate acestea s'au adus la desăvîrșire, să scrie d-sale ca îndată ce se va arăta acoloa d. Șetr. Iancu Jianu ce se vede înscris ca subocîrmuitor la plasa aceia, să-i dai toată canșalaria, acei suptocîrmuiri cu toate hîrștiile în primire i cu osăbită însămnare de poruncile ce vei fi avînd în lucrare nesăvîrșite ca să urmeze numitu după sorocire cu săvîrșirea lor, precum și banii capi-tați ce vei fi împlinit din curgătorul trimestru și vor fi a-supră-ți cu de unde i-ai împlinit i sineturile pentru cîți vei fi răspuns la canșalarie. Și pentru toate luînd desfacere dela numitul, vei fi slobod de această slujbă.

1837 Octombrie 19.

(Semnătura nedescifrabilă)

Dupăce te vei desface, să te arăți aici la canșalarie pentru cîte mai trebuință.

Transcris de Pr. ION BĂLAȘA

1. Acest document mi-a fost pus la dispoziție de d-na Blanche Col. A. Dobriceanu,

Documente din județul Gorj

comunicate de Ioan M. Neda și Ion Cărăbiș

1.

1789 Martie 3. Zapisul lui Fota Ghidiia din Stolojani, dat lui Matei Stolojanu, pentru vânzarea a 10 stînjini.

Adecă eu Fota Ghidiia din Stoloj(ani), dat-am zapisul meu la mîna d(u)mnealui Matei Stoloj(anu), precum să știe că i-am vîndut zăce stînjîni de pămînt, care pămînt iaste în capul vii d(u)mnealui și spre apus pînă în hotarul Teleștilor, din teiu(l) blăjasc; al (sic) care stînjini sînt alătura cu a lui Mihai Găodu pi dila vale. Și i-am vîndut de bună voia mea cu taleri 5, adecă cinci, ca să-i fie d(u)mnealui moșie ohabnică în veac, copiilor d(u)mnealui, nepoților, strănepoților, cîți D(u)mnezău li va dărui. Și, cînd s'au făcut acest zapis, fost-au mulți oameni mart(uri) și pentru credință, i-am iscălit mai jos.

Martie 3, 1789

Eu Fota Ghidiia, vînzători.

2.

1804 Sept. 13. Constantin Ipsilanti dă lui Iordachi, fiul lui Matei Stolojanu, așezămîntul pentru a putea intra în breasla boernașilor mazili.

Milostieiu Bojiteiu Io Constandin Alexandru Ipsilanti Voevod i Gospodar, davat Gospodstvo-Mi: fiindcă la așezămîntul ce s'au făcut acum la luna lui Iulie, făcîndu-să cercetare și breslelor pentru acest Iordache sin Matei Stolojanu ot sud Gorji arătîndu-loari așezămînt, este fecior mazil și după orînduială cu cuviință fiind a să așeza și el la aceeași orînduială, ne-am melostevitu Domniea Mea asupra-i și l-am așezatu la brasla boernașilor mazili, ca purtîndu-și dajdea cea orînduită dăla vistierie, să fie împărtaşit de miilile ce din veche me are această braslă acum, drept bucatele lui dă

dijmăritu i vinărici. Drept aceia s'au datu prevelegiul a-cesta al Domniei Meale la mîna susnumitului, ca să-i fie spre adeverință.

Tolico pisah Gospodstvo-Mi.

1804 Sept. 13

Io Constandin Alexandru Ipsilant. L. S. Milostieiu Bojei Gospodar

.....vel Vistier

(Vo) Cercetat 1812 Iulie, Costache Slugear.

Am așezat la catastih. Ioan Medelnicu¹.

3.

1831 Sept. 13. Inscrisul oameni'or din Cîmpul Fomii (Gorj), dat lui Nicola Coiculescu și Ion Bălan, pentru niște porumb ce a fost călcat de vitele satului.

Noi omenii ce am fostu chemați de Nicola Coiculescu i de Ion Bălan ca să-i păștem (sic) niște porumbili ce s'au mîncat de niște vite ce să vor arăta. Am mers la fața locului și am găsit mîncăți la Ion Bălan doao sute și patru zăci și la Nicola șaizeci și la Staicu Besoi șapte sute. Pentru aceia am dat această foaie la mîna. 1831 Sept. 13

Vitele:

6 la popa Dumitru ot Stolojani,

5 la Ion Dămălan,

1 la Văsăile Cherciu,

1 la Maria Buregiocea,

1 la Constandin Hoțâ.

Eu popa Constandin adăvăritori. Eu Constandin pîrcălabu, ispășitor. Eu Dinu Popescu ispășitor. Eu Constandin Cilsicu, ispășitor. Eu Dincă Strocea, ispășitor.

Și am scris eu Văsile Popescu cu zisa mai susnumiților.

1. Original hîrtie, pecete roșie, ovală, cu legenda: Io Constandin Alexandru Voevod 1802. In mijloc emblema.

4.

1833 Fevruarie 20. Foia de zestre a lui Dumitrache Niduțoiu dată fiicei sale Anița.

Cu ajutoriul lui Dumnezeu tie doamne mila Ta spre noi precum am nădăjduit și noi într'un Tine. Adică eu Dumitrache Niduțoiu cu soția mea Anița dat-am foia noastră de zestre fiicei noastre Anița i a gineri-meu Nicolaie ot Arcani, precum să să știe că le-am dat patru boi mari, patru vaci, zece rîmători, nouăzeci galbeni austriecești, una pătură de Brașov, una ladă, una zăvelcă nouă, una demie, trei cămășii cu mătasă gătcuiți, una cămașă cu un brîu albastru, una sprigă albastră, una părăche îngustă, una peșchiri dă șnururi, una părăche de miniceii, trei peșchiri mici, una părăche imini, una cunună pe cap dă lei 20.

1833 Fevruarie 20

Și de bună voia mea am dat aceștia.

Eu Matei Ulinoiu ot Arcani martori.

Eu Gheorghe Boldeiu martor.

Și am scris eu Vasile Niduțoiu cu zisa și învățătura mai sus numiților și sînt și martor.

5.

1835 Noemv. 28. Jalba lui Matei sin Andronache Ciolac din satul Cîmpu Fomii (Gorj), în pricina unui loc.

Jalbă către cinstita judecătorie.

Cu lăcrămi ferbinți jălvesc dumitale ca să am dreptate cu un Nicolae Miercioci ot Stroești, că acum în iarna trecută i-am vîndut un chirivei (sic) de loc în lat stînjini cinci și jumătate și în larg stînjini patruzăci, în taleri 45 și patru stînjini pămînt cu pădure i-am vîndut în rupt cu zapis bun și acel cu pădure în taleri 45, care fac taleri 80. Și acel zapis s'au scris de un Ion sin Popa Achim, Și de acești bani am loat tot mălai, dupe cum au umblat și acum m'am pomenit cu numitul că scoate alt zapis, în care scrie locul întreg. Și acel zapis eu nu-l știu și zice că este scris de un popa Nicolae și nu este în știrea mea și acum m'am

pomenit cu numitul că au pus vătășăii satului pe mine, că ori să-l las să stăpînească dupe acel zapis, sau să-i dau banii. Deci eu neavînd ce face, năzuim la mila dumitali, ca să fie o cinstită poruncă la aleșii satului Stoenesti, ca ori să-l îndatorez să stăpînească dupe zapisul dintli ce i l-am dat, de care eu știu, sau să ne trimeți înaintea dumitali și cum Dumnezeu Sfînt va lumina asupra saraci mele.

Prea plecat dumitali

Matei sin Andronache Ciolac ot Cimpu-Fomii, jăluitoru.

Prezidentul judecătoriei judeșului Gorj

Cerușilor dintr'această copii de jalbă, veți lua înțălegere de cele ce arată jăluitorul, pentru care după a jăluitorului cerere vi să scrie să mergeți la fața locului și lață cu toate prigonitoarele părți să faceți cercetare și alegere neputîndu-să împăca să-i sorociți a veni la judecătorie, spre infățisare.

Constandin Otitelișanu

1835 Noemvrie 28

procit, ajutor R. Bratoianu

6.

1835 Noemvrie. Formularul Sfatului administrativ, prin care i se întăresc drepturile de boer mazil, lui Gheorghe Iordachi Matei Stolojanu¹

Sfatul administrativ al Prințipatului Țării Romînești. Gheorghe Iordache Matei Stolojanu din satul Stolojani, dînd la vistieria Statului toate încredinșările cerute pentru a sa cuviință, pă temeul articolului 83, al organicescului regulament, s'au așăzat la orînduiala boerinașilor mazili. Drept aceia i s'au dat acest document la mînă, încredinșat cu iscăliturile și pecetia Sfatului Administrativ, după cari urmînd toate îndatoririle legiuite pentru mazli, va dobîndi și toate drepturile i privilegiurile hărăzite orînduelii acesteia.

Pentru marele dvornic a trebilor din lăuntru,

Mihai Coraescu.

Marele vistier A. Vilara

Secția 1-ia

Pentru secretarul satului: Arsachi (?)

anul 1835 luna Noemvrie

Șeful secșii, medelnicer

No. 934 București

Budișteanu

1. Formular tipărit, avînd sus emblema țării.

7.

1836 Fevr. 12. Zapisul lui Constantin, fiul lui Matei Beda ot Stolojani, prin care zălogește lui Alexandru și Gheorghe 2, răzoare de vie și pruni.

Adecă eu Constandin sin Matei Beda, ot Stolojani, dat-am bun și incredințat zapisul meu la mina vârf-meu Alisandru i la Gheorghe brat, precum să se știe că ne-a vîndut 2 răzvore (sic) de vie și pruni ce să vor găsi la toată viea și la cine vîndut, ca să se știe că i-am dat în zălog, în bani gata taleri o sută de lei, adecă o sută lei. Și cîndu să va răspunde arătații de mai sus bani, să aibă a-mi slobozi zălogirea. Și cînd s'au făcut aceste zapiste, s'au făcut de bună voe, fiind și omeni martore zăciune (sic). Dend să mă iscălescu, am rugat pă scriitori a me iscăli puindu deagetul în loc de pecete.

1836, Fevruarie 12.

× Eu Constandin sin Matei Beda ot Stolojani, vînzători. Eu Pătru sin Nicola Popescu, martor. Eu Niță sin Căpraru Băluții, martori. Eu Radu Belan, martor.

Și am scris eu Birbu Coiculescu ot Cîmpu-Fomii cu zisa mai susnumitului, vînzătoare și martore: acest zapis ce s'au cumpărat viea și prunii de Alisandru i Gheorghe brat, dela Constandin sin Matei Beda, nu vru Staicu Bălinescu să-și lase numitul pe el, fiindcă este și el frate cu el și s'au învoit ca să împartă între ei părțile frățește și s'au legat care din ei va strica numai și un strugure, să aibe a plăti toată stricăciunea. Și am scris eu Vasile Popescu cu zisa lor și martor.

Fiind și noi față la acest zapis, l-am adevérit și noi cu iscăliturile noastre.

Nicola Popescu, Staicu Niculescu, Staicu Băluți, aleșii satului Cîmpu-Fomii.

L. S.

Notă: Pecete rotundă, în fum, cu legenda: *Satul Cîmpu-Fomii, Gorj 1837.*

1839 Martie 31. Adeverința Mariei, soția lui Vasile Bărbulescu, dată lui Alexandru Bălan și fiilor săi, pentru niște bani.

Adecă eu Maria soția lui Vāsile Bărbulescu, dau a-deverința mea la mīna lui Alisandru Bălan de a împreuna cu ficiorii mei Vasile, Costaicu, precum sã sã știe cã imprumutînd bãrbatu(l) meu pe Alisandru Bălan (cu) 70 lei și întimplîndu-sã slãbire de moarte, a fãcut și dat și dupã facere de țislu, plătîtã lui Alisandru Bălan, de ce-au fost dator spre mãrturie.

Ieu Bãluți Popescu, martor. Ghițe Dãvițoiu ot Stroești martor.

Iar cîndu un an și jumãtate, m'am rugat de mi-au fãcut bine de un galbin și s'au rãspuns și galbinu(l) pren mãrturie.

Eu Constandin sin Bãluți, martori. Gheorghe Bălan martor.

Și întimplîndu-sã și soru-sa Măria, cîndu am dat banii și dupe rãspunderea banilor a trãit o zi, iarã cînd Alisandru Bălan, omeni și au cãtat dupã diatã și negãsîndu-sã diata, m'am Incredințat cu aceaste adeverințe, cã cîndu sã va gãsi diata, fie ca sã aibã cã am dat banii și am trãit trei ani dupã forã deți (sic?).

1839 Martie 31.

Stancu Bălan alesu martore. Constandin a lui Bãluțe, martore. Dumitra și Pupescu martor. Constandin Pirvulescu, martor. Vāsile Nicolescu martor.

Și am scris eu Gheorghe Coiculescu cu zisa și invãțătura mai sus numiților. Staicu Niculescu, Nicola Popescu, Staicu Bălan, aleșii satului Cîmpu-Fomii.

L. S.

Notã. Pecete rotundã în fumu, cu legenda: Satul Cîmpu-Fomii, județul Gorj 1837.

9.

1840 Ghenarie 28. Zapisul lui Ilincă fiul lui Iordache Cărăbiș din Stolojani, prin care vinde fratelui său 8 stinjeni de pământ.

Adecă eu care mai gios mă voi iscăli incredințazi cu acest adevărat și mai incredințat zapisul meu la mîna frăți-mi meu Gheorghită ot Stolojani, precum să se știe că de a mea bună voe i-am vindut doi stinjeni de pământ cu tocmeală, stinjenul 28 taleri, 8 adecă opt în lat stinjeni, doi în lung, din Oghenul Găvăniții spre răsărit, pînă sept Glăjiște, după cum merge și al Păsăliștei să aibă dumnealui a-i stăpîni acești stinjeni cu bună pace dumnealui, copii dumnealui, nepoții, stănepoții cîți Dumnezeu îi va (dă) ui, pînă în veci să-i fie hohabnică (sic) și statornică. Și pentru mai adevărată credință am rugat pă scriitori de m'au iscălit și eu mi-am pus degetul în loc de pecete ca să să crează.

1840 Ghenar 28.

Eu Ilinca sin Iordache Cărăbiș ot Sto'ojani, vînzător. Eu Costea Bida, vînzători. Eu Mingăluță ot Găvănița martor. Eu Constandin Enea și martor.

Și am scris eu Matei Coicuci (sic) cu zisa mai sus numiților. Sint și martor.

10

1840 Apr. 17. Zapisul lui Matei Ciolac și al fiului său Ioan dat lui Alexandru fiul lui Ioan Bălan, pentru vînzarea a 10 stinjeni de pământ, în hotarul Trăgoești.

Adecă eu Matei Ciolacu dea împreună cu fiu meu Ioan, dat-am bun și incredințat zapisul meu la mîna dumnealui Alecsandru sin Ioan Bălan, precum să se știe că i-am vindut 19 stinjeni, adecă zece stinjeni de pământ din Curmătura Golănuși, pînă în hotarul Trăgoeștilor, în bani gata 100, adecă o sută și numitul vînzători și-au primit banii, în mîna și acest pământ s'au vindut în rupt ca să stăpînescă Alecsandru, copiii lui și tot neamul lui ce să va trage

din el. Și acești stânjine ce s'au dat lui Alecsandru Bălan, s'au dat din dania ce au fost dată lui Drăghici Ciolac, și lui Mihăilă Popescu ot Cîmpu-Fomii, iar nouă stînjini și 3 cirte, s'au dat din danie, iar ce nu să va ajunge plină la 10, să-i ia din partea lui de moștenire. Această danie este dată de Radu Candrea și de frate-său Pătru cu toți frații lui ot Stolojani. Iar de să va scula cineva asupra aceștii dăanii cu vreo hîrtie să o clirisască această danie prin vreo judecată, să aibă numitul cumpărători a stăpîni din partea numitului vînzători, din partea cea de moștenire tot din locul de deal, precum este și vînzarea. Iar de nu va fi de plin, să aibă a stăpîni din săleștea casei.

Și pentru mai bună și adevărată încredințare i-am dat acest zapis și l-am iscălit eu, iar neștiind carte am rugat pe scriitori ca să mă iscălească și pe mine și copilul meu și eu am pus degetul în loc de pecete ca să crează.

1840 Aprilie 17

+ Eu Matei Ciolac și cu fiul meu Ioan am dat acest înseris de bună voia mea și vînzători. Eu Ioniță sin Căpitanu Dumitru martor. Eu Popa Constandin. Eu Popa Gherghe Davițoiu ot Stroești, martor. Eu N. Mircioiu martor. Eu Constandin Chirtoc, martor. Eu Drăci porcar, martor. Eu Nica Popescu martor. Eu Pătru Rușou martor. Eu Vasile sin Constandin Nicolescu, martor. Eu Dumitraiche Bălan, martor. Eu Constandin sin Staicu Popescu martor.

Eu Staicu Bălan, Eu Gheorghe Băcanu, aleșii satului Cîmpu-Fomii.

Și am scris eu Grigore Ioanovici Coiculescu cu zisa și învățatura numitului mai (sus) vînzători și sînt și martor.

Și acești stînjini sînt pe lîngă partea numitului, pă de la deal de moștenire.

L. S.

Notă. Pecete rotundă în fum, cu legenda. *Satul Cămpu-Fomii, județul Gorj 1837. La mijloc un șap.*

11

1840 August 23. Zapisul lui Dumitrașcu Vișulan a soției și a fiilor săi, dat lui Alexandru Bălan ot Cîmpu-Fomii, prin care-i vînde niște stînjini de pămînt.

Adică eu Dumitrașcu Vișulan ot Arcani de a împreună

cu soția mea Mariia și cu feciorii miei Gheorghe și Iovan dat-a-mi zapistuli nostru la mîna dumnealui Alicsandru Bălan ot Cîmpu-Fomii, că precum să știe că avînd noi cumpărătură în capul viei 12, adecă doisprezece stîrjeni în lat și în lung și optisprezece și în toată coprinderea stăpînirii ce am avut-o, stătornicie să află 100 de pruni puși, meri și peri, am vîndut-o de a noastră bună voie lui Alicsandru, fiindcă, i să protemnisăsc fiind din neam, ca să cumpere, am vîndut-o cu taleri cînzăci și doi de lei i-am vîndut-o în rupt, să stăpînească el cum și copiii, nepoții, strănepoții, cîți Dumnezeu i v'a dărui pînă în veci. Și lui spre credință ne-am iscălit mai gios, ca să crează. Și năștiind carte am rugat pe scriitor, de ne-au iscălit.

1840 Avgust 23

Eu Dumitrașco Vișulan ot Arcani, vînzători.

Eu Soția lui Dumitrașco, vînzătoare.

Eu Gheorghe sin Dumitrașco, vînzători.

Eu Costea sin Costaiche. Eu Ion Căpuși. Eu Nico'ae Vlădul, aleșii satului Arcani.

Eu Gheorghe Popescu, martor. Eu Constandin A. Cărnău martor.

Eu Gligore Cornescu, martor. Eu Gheorghe Giurgulescu, martor. Eu Ion Gurgiulescu ginerele lui Dumitrașco, martor.

Și am scris eu logofătul Sandu Pîrvuțoiu, am scris cu zisa lui Dumitrașco Vișulan și sint martor.

L. S.

Notă: Pecete rotundă, în fum, cu legenda: Satul Arcani județul Gorj 1837,

12

1811 Iulie 14. Jalba lui Constantin Coiculescu și a altora către subocîrmuirea plășii Jiului în pricina dintre Alexandru Bălan și Staicu Nicolăescu din Cîmpu-fomii.

Cinstita suptocîrmuire a plășii Jiului.

Cu plecăciune am primit porunca cinstitei suptocîrmuirii cu No. 1002, slobozită la jalba ce au dat cinstitei suptocîrmuirii, Alisandru Bălan ot Cîmpu-Fomii, pentru un

Staicu Nicolescu ot, tam, pentru niște pământ adevăcă trei dela deal ce le-ar fi avînd jăluitoariul cumpăratură dela un Matei Ciolacu ot tam, în hotarul Cîmpu-Fomilor și pîrîtul ar fi umblînd ca să-l strămute dintr'un a sa cumpăratură dela stînjieni prin care ni se poruncește nouă ceruți de jăluitoari, ca să mergem în fața locului să le facem cercetare, următori fiind cinstitei porunci, am mers în fața locului să le facem cercetare, următori fiind cinstitei porunci, cînd am mers în fața locului, înprăună fiind față și amîndouă părțile prigonoitare și cu vînzătoare împreună și cu zapisile ce le dă cumpăratură cuprinzătoare, cel întliu zapis cu stînjini șapte, iscălit de Matei Ciolacu ot Cîmpu-Fomii vînzători și cel deal doilea cu doi stînjini cumpărați tot dela Matei Ciolacu, unul din leat 1840 Aprilie 13, altul tot din leat 1840 Iunie 2, cari nici vînzătoriul nu le tăgădui, ci arătă că cu adevărat din partea lui sînt lui stînjini vînduți, care stînjini s'au și ales măsurîndu-se pre trei locuri alături cu vînzătoriu și s'au găsit cu deplin. Iar pîrîtul s'a mai întins cu gardul peste stînjinii jăluitoariului. Care rău și fără cale ar fi și socot pricina de un platore încă cumpăratura jăluitoariului, ne fiind păgubași măcar de un deget din moștenirea lui și neputîndu-se împăca prin alăturata alegere și prin zapisele satului, să trimisără înainte cinstitei suptocîrmuiri și cum li se va da cea desăvirșită hotărîre.

Constantin Coiculescu, Dumitru Popescu aleși.

Matei Coicuci ot Stolojani.

Anul 1841 Iunie 14. No. 48

13.

1841 August 27. Zapisul lui Matei Ciolac și al fiilor săi, dat lui Alexandru Bălan, prin care-i vinde un stînjin de pământ.

Adevăcă eu care mai gios mă voi iscăli dat-am bun și încredințat zapistul meu la mîna dumnealui Alisandru Bălan, precum să se știe că i-am vîndut un stînjin de pământ din pietrile ce s'au hotărît cu alegere după cum cuprinde alegerea și zapisul care i-am dat și dila vale din partea de moșină pi lîngă hăi zăce stînjini, unul care din toți în cuprindere fac unsprăzece, cu cuprindere de două zapise în lei șaptesprezece.

Și pentru ca să fie crezut, am rugat pe scriitor de m'au iscălit puind și degetul în loc de pecete, ca să fie crezut.

1841, August 27.

x Eu Matei Ciolacu dinpreună cu fiul meu.

x Ion Ghindă în ființă dela 9 ani vînzători.

Eu Popa Constandin, martor. Barbu Băloescu martor.

Și am scris eu Gheorghe Coiculescu cu zisa mai sus numiților vînzători și sînt martori.

Și ceilalți 10 stînjini s'au cumpărat cu deosebit zapis, care zapis să va arăta și s'au adevărit cu lei 100.

Dela aleșii satului Cîmpu-Fomii

Viind cu acest înscris la noi aleșii acestui sat, vînzătoru dimpreună cu cumpărătoru ne-au rugat ca să adevărim spre a-și avea temei și am adevărit cu iscăliturile noastre și punerea peceșii satului.

1842 August 27. No. 180.

Constandin Coiculescu, Vasile Popescu aleșii.

L. S.

Scriitor Grigore Coiculescu.

Notă. Pecete rotundă, în fum, cu legenda: Satul Cîmpu-Fomii, județul Gorj 1837.

14.

1843 Ghenarie 24. Înscrisul lui Matei Ciolac dat lui Alexandru Bălan, prin care-i vinde un loc în Păducei.

Satul Cîmpu Fomii.

Supt iscălitul de mai gios dau acest înscris la Alexandru Bălan, precum să să știe că după zapisul ce i-l-am dat, adecă i-am vîndut în Păducei în opreliște, i-am dat voie ca să o vînză unde va putea, ca să-și prinză bani, să nu aibă nimeni nici un cuvînt de pricinuiri. Iar cine să va scula cu vreo hirtie să mă scoată din acel pămînt, să am a-i da din locul cel ce nevîndut din vale. Și pentru bună credință am iscălit de bună voia mea, fiind mulți oameni de față precum s'au iscălit.

1843 Ghenar 24.

Eu Matei Ciolacu ot Cîmpu Fomii am dat acest înscris. Eu Popa Constandin martor. Eu Staicu Bălan ot Cîmpu Fomii. Eu Constandin Popescu. Eu Ioan Diaconu Anghel ot tam.

Și am scris eu suptiscălitul de mai gios, cu zisa mai sus numitului și am iscălit de martor.

G. Coiculescu.

15.

1846 Aprilie 15. Zapisul lui Sandu Răduțoiu din Arcani dat lui Nicolae Vlădoiu ot tam, prin care-i vinde 4 stînjini de pămînt în dealul Tîrtoba.

Adecă eu Sandu Răduțoiu ot Arcani încredințaz cu acest zapist al meu la mîna dumnealui Nicolae Vlădoiu ot Arcani i la mîna dumnealui Ioan brat Nicolaie, că precum să știe că le-am vîndut stînjeni patru din dealul Tîrtoba, alătura cu Gheorghe Giugiulescu și dela vale i-am vîndut în rupt, în bani gata lei două sute, adică 200 să stăpînească dumnealor, copii dumnealor cîți Dumnezeu ti va dărui, pînă în veaci. Și cînd s'au făcut acest zapist au fost mulți oameni martori, rugînd și pe aleșii satului de l-au adevărit cu ale dumnealor iscălituri și cu punerea peceții

1845 Aprilie 15.

Eu Sandu Răduțoiu ot Arcani vînzător. Eu Păuna soția lui Sandu Răduțoiu ot Arcani vînzătoare.

Eu Radu Giurgiulescu ot Arcani martori. Eu Barbu Bercan ot Arcani martori, Eu Ioan Popîrlea ot Arcani martor. Eu Matei Stoichițescu ot Arcani martor. Eu Dumitrașco Stoichițescu ot Arcani martor.

Și am scris eu Sandu Pîrvuțoiu ot Arcani, cu zisa vînzătorilor dintr'a acest zapist și sînt și martor.

Căntălaria satului Arcani.

Cu acest zapist viind amîndouă părțile la casa de a lunare, s'au cercetat și de către noi și s'au găsit adevărat acest zapist dat de a lor bună voie, vînzare curată fără pricină. De aceea s'au adevărit și de către noi cu ale noastre iscălituri și cu punerea peceții.

1846, Aprilie 15.

Ioan Lăpădetescu, Vasile Cătuți, Dumitrașco Cornescu aleși.

Scriitor Sandu Pîrvulescu.

L. S.

Notă. Pecete rotundă în fum : Județul Gorju, plasa Vilcanului, satul Arcani.

16.

1846 Mai 4. Inscrisurile în pricina Anuței soția lui Alexandru Bălan, pentru o datorie de bani către Sandu Pîrvușoiu.

Suptocîrmuirea plaiului Vilcanului

Cu înscrisul acesta arătîndu-se la suptocîrmuire însuși iscălitul într'însul, Radu sîn Voimirea Bălanu ot Cîmpu Fomii, chezașul Aniței, soția lui răposatu Bălanu, cu viul seu graiu mărturisit coprinderea de adevărat și tot într'o vreme, făcînd rugăciune a se adeveri de suptocîrmuirea, dar că un asemenea temei îl adeverezi spre a-și avea urmarea întocmai.

1846 Mai 4. No. 187.

Pentru supt cîrmuitor, I. Radomir

L. S.

După judecata și înfățișarea ce am avut-o la cinstita suptocîrmuire și îndatorîndu-se Anița, soția lui Alicesandru Bălan, ca să răspundă lei patru zeci, după cum s'arată și zapistul, fiind cercetat și de cinstita suptocîrmuire și adevérit după dovezile ce am înfățișat la cinstita suptocîrmuire, așa ea neavînd bani ca să-i răspundă la sorocul arătat au și venit la noi suptiscăliții de-a'mpreună cu Nicolae Coiculescu, Badea Tuveloiu ot Arcani, Staicu Bălan alesul ot Cîmpu Fomii și Constandin Neamțu vătășelul și după rugăciunea ce ne-au făcut-o numiții mai sus pentru Anuța, ca să-i iertăm lei douăzeci dintr'a acest zapist, fiindcă zicînd că n'are nimic de unde ca să-i răspundă arătații bani, de aceea și nouă întorcîndu-ni-se mila, i-am iertat lei douăzeci și am primit lei douăzeci, pe jumătate i-am

iertat de a noastră bună voie, să fie pomana noastră și a părinților noștri.

Eu Nicolae Giurgiulescu ot Arcani am dat acesta.

Logofăt Sandu Pîrvuțoiu. 1846, Iunie 3.

Adecă eu Radu sînt Voimirea Bălan ot Cîmpu-Fomii încredințaz cu acest zapist al meu, la mîna dumnealui logofăt Sandu Pîrvuțoiu ot Arcani i la mîna lui Nicola Giurgiulescu ot tam că precum să să știe că am luat în chezășia mea pe Anița, soția lui Alicsandru Bălan ot Cîmpu Fomii, de lei patruzeci, cu soroc pînă la Sfîntul Constan-din și la numitul soroc să-i am a i răspunde eu toți banii cît, iar nefiind banii la numitul soroc, să-i am a-i da în-doîți. Și așa am luat o în chezășie dela cinstita suptocir-muire îndatorînd-o cinstita judecată, ca să-i răspundă banii lui logofătul Sandu, și neavînd banii ca să-i răspundă ce-i luase soțul ei Alicsandru dela logofătul Sandu, am luat-o eu în chezășia mea să-i răspund eu banii pentru numita la soroc. De aceea ne rugăm cinstitei suptocîrmuirii de a ne subiscăli acest zapist.

1846 Mai 6.

x Eu Radu sînt Voimirea Bălan ot Cîmpu-Fomii, plat-nic pentru Anița soția lui Alicsandru Bălan. x Eu Anița soția lui Alicsandru Bălan ot Cîmpu Fomii, platnică.

Eu Nicole..., Eu Nicole Dobrotă ot Brădiceni martor.

Și am scris eu Raducă Tivică ot Arcani, cu zisa-mai sus numitului Radu și sînt și martor.

17.

1846 Mai 9. Scrisoarea lui Niță Gîrlă din satul Roșița către Sandu Pîrvuțoiu, prin care-l spune să nu-i mai ceară banii Aniței soția lui Alexandru Bălan.

Logofete Sandule Pîrvuțoiule, văd că veni Anița lui Alicsandru Bălan și spusă că o apuci de banii ce ți i-ar da, ca să-ți cumperi porc de Crăciun cu tovarășul tău, iar dumneata de atunci îți părăsiși drumul de prin satul nostru Roșița și nu mă mai întîlni cu tine, pînă am venit cu Alicsandru la casa ta și ai pus soroc cu mine, că vii cu

banii la casa mea într'o săptămână. Și iar nu te-am mai văzut pînă nu m'am întîlnit cu tine mergînd cu carul cu colțane la tîrgul Julii și cînd zisei să mergi să ne judecăm că a-i pus soroc iar că vii cu banii acasă, cari știu tovarășii tăi cei ce erau cu tine cu carul cu colțanile, cînd se frînsese osia în drum a carului și părăsăște-te de acest sărac că de vei mai năcăji-o, mă scol cu cheltuiala mea și te dau la Ocîrmuire că eu am făcut pe boerul Gheorghe vechil ca să scoată banii de pe tine și zăpisiul, dacă-i vei fi dat banii să-ți cauți zăpisiul la dumnealui boerul Gheorghe. Și pentru a fi crezut ori la ce judecată va merge acest înscris, am pus și pecetea satului nostru Roșiuța a fi de bun temei.

1846 Mai 9

Niță Gîrlă

L. S.

Notă. Pecete rotundă în fum cu legenda județul Mehedinți plasa Motrului de Sus satul Roșiuța. Toate aceste șaptesprezece documente sunt în păstrarea domnului profesor Ion Cărăbiș București.

Din documentele Mănăstirei Sadova-Dolj

Moara dela Heleșteul cel Vechi

**1683 Mai 8. Zăpis de vînzare al lui Stan
feciorul Radului către popa Dionisie,
pentru partea sa de moară**

Adecă eu Stan feciorul Radului lu Drăgan ot Sadova, făcut-am zăpisiul meu la mîna stînții sale popei lui Dionisie, că să fie de mare credință, cum să se știe că 'i am zălogit partea mea de moară drept talere zece, pînă la Vinerea mare, să aib a darea bani la zi, și să'mi iau moara, iar neavînd bani la zi, să fie volnic popa Dionisie a ținea moara el, și să'mi mai dea ce ar mai fi prețul morii, și să o ție el cu bună pace, să'i fie lui moșie stătătoare, și de nimenea val sau gîlceavă să nu aibă, pentru că așa ne-am tocmît noi de a noastră bună voe. Și cînd s'au făcut acest zăpis, fost-au mulți părinți și oameni buni măturii, carii își vor pune iscăliturile și degetele mai jos și pentru mai

adevărată credință mi-am pus și eu degetul mai jos în loc de pecete ca să se crează.

7191 Maiu 8

Eu Stan feciorul Radului.

Eu Ștefan monahu Dicheu ot Sadova, martor.

Eu Leca monahu martor. Eu popa ... ot Sadova martor.

Eu Iovan feciorul lui Chiriță ot Sadova martor.

Eu Pircălabu Radul ot Sadova martor.

Eu Oprea Țințareanu martor.

Eu monahul Radure ot Sadova martor.

Eu Mușat brat popa ot Sadova martor.

Eu Nedelco Curteanu, martor.

Și am scris eu popa Spiridon și sint și mărturie.

1685 Noembrie 21. Zapis de vînzare al lui Stan feciorul Radului către minăstire, pentru partea sa de moară

Adecă eu Stan feciorul Radului lu Drăgan ot Sadova scris-am zapisul meu la mina popii lui Dionisie Eclisiarhul și a feciorilor lui Stroe ot sfînta minăstire Sadova, că să fie de bună credință, cum să se știe ce 'i am vîndut partea mea de moară, însă moara dela Hileșteul cel Vechiu de a mea bună voie, dinpreună cu frate-mieu Sima, și cu știrea tuturor părtașilor carii sint în moară părtași, că să fie lör moșie ohabnică și stătătoare în veci neîntoarsă, pentru că o am vîndut de bună voea noastră, neavînd nici o nevoe de nimenea. Și o am vîndut în bani gata talere 17 pol. Și cînd o am vîndut fost-au mulți părinți și oameni bani mărturie anume, carii își vor pune iscăliturile mai jos ca să se crează.

Noembrie 21 leat 7193

Eu Stan vînzătorul i brat ego Sima

Eu Stoian Pircălabul Sadovei martor.

Eu Barbul martor; Eu Pavel ot Sadova martor; Eu Nedelco, martor; Eu Pătrașco, martor; Eu Udriște, martor; Eu Iovan sin Stan ot Sadova, martor.

Eu Creciu Pircălabu ot Sadova, martor.

Eu Badea, mărtor.

Eu Barbul Pircălabu, mărtor.

Și am scris eu popa Stoica.

Moșia Urzica din Romanai

1747 Iunie 14. Scrisoarea boerilor conțilierii către egumenu Bistriceanu, i către egumenu Brincoveanu, cum că avînd și minăstirea Vieroșul, parte de moșie în hotarul Urzica cu vad de moară să fie îngăduitori de a stăpîni și minăstirea Vieroșu ce 'i se cuvîne, iar de au a răspunde, să meargă la judecată.

Cinstite cuvioase sfinția ta părinte Antonie egumene Bistricene și sfinția ta egumene Ghenadie, egumen Brincovene, dela milostivul Dumnezeu întreaga sănătate, spașenie sufletească poftim sfințiilor voastre. Pricina nu este de alta fără cît aicea veni sfinția sa părintele Mihai Arhimandritu egumenu dela sfînta minăstire Vieroșul de ne spuse cum că are acea minăstire parte de moșie în hotarul Urzica, care merge pînă în pîrau Vădastrii, avînd și vad de moară într'acea apă, și merge în sus pînă în heleșteu, și de acolo în sus la piatră după cum arată hrisovul răposatului Mihai Voevod și acum sfințiilor voastre nu 'l îngăduiți a stăpîni, și zice că are și oameni bătrîni care știu stăpînirea acelu hotar. Ci sfințiilor voastre trebuește să 'l lăsați să stăpînească și acea sfîntă minăstire Vieroșul, iarăși de veți avea cevași a răspunde, să veniți aicea la noi ca să se îndrepteze lucrul și să nu aveți pricină. Aceasta și fiți sănătoși.

Iulie 14 leat 7255

Costandin Strimbeanu

Costandin Băleanu.

1747 Iunie 29. Carte de blestem a lui Neofit Mitropolitul asupra egumenului Bistriceanu ca să mărturisească adevărul, pentru vadul de moară

ee' l au ținut mînăstirea Vieroșul, iar dela o vreme ' l au încotropit, și nu îngăduiește a stăpîni Vieroșu

Neofit cu mila lui Dumnezeu Arhiepiscop și Mitropolit țării Munteno-Romînești.

Iubitorule de Dumnezeu Episcop al Sfinței Episcopii Rîmnicului chir Grigorie, întru Duhul Sfințit iubit frate și întocma slujitor, dela milostivul Dumnezeu rugăm Sfinții tale întregă sănătate, viață curată și spăsenie sufletească, iar dela smerenia noastră trimitem molitvă și blagoslovenie. După aceasta înștiințăm pe Sfinția ta că aicea ne-au jăluit egumenul Mihai Vieroșanu pentru un vad de moară care l-au tot ținut mînăstirea acel vad și în zilele răposatului Costandin Voievod Brîncoveanu, și fiind sat prea aceea moșie Urzica, mergea vitele satului de se adăpa în apa Vădastrii, unde este acel vad de moară; iară dela răsmeriță încoacea egumenul Bistriceanu și egumenul Brîncoveanu nu ar fi îngăduit să între vitele satului să se adape la acel vad de moară, și din porunca Mării Sale lui Vodă, orînduindu se să se caute judecata aceasta la Dumnealui vel Ban, așa s'au fost hotărît ca să primească egumenul Bistriceanu blestem și alți bătrîni și poslușnici ai lor să spue cum au spus Silivestru monahul ispravnicul Bistriții, fiind vecin acolea și Drăganei carele este om bătrîn. Ci dar de va mărturisi egumenul Bistriceanu și alți bătrîni și poslușnici, precum vor ști adevărul, să fie iertați și blagosloviți, iară de nu vor mărturisi adevărul la pricina aceasta cum vor ști cu sufletele lor, și precum au spus Silivestru monahu și Drăganei, ci de vor tăgădui să fie procleți și afurisiți de Domnul nostru Isus Hristos și de 318 sfinți părinți dela Niceia și de toate sfințele soboare: fierul, pietrele să se topească, iar trupurile lor să stea întregi și netopite, să aibă parte și lăcași cu Iuda și cu Aria, să moștenească bubelē lui Ghiezii, să-l lovească cutremurul lui Kain, și pînă nu va mărturisi adevărul, ertăciune nu vor lua. Aceasta.

Iunie 29 leat 7255

Neofit al Ungrovlahii.

1750 Februarie 17. Carte domnească prin care poruncește lui vel Ban al Craiovei, ca să aducă pă egumenul Brincoveanu să-l judece pentru vadul de moară ce 'l are mînăstirea Vieroșu în moșia Urzica, și 'l au încotropit Brincoveni

Io : Grigorie Ghica Voevod cu mila lui Dumnezeu, Domnu Țării Românești.

Cinstite și credincioase boerul Domniei Mele Ianache Hrisosculeu Vel Ban sănătate. Îți facem în știre că aicea la Domnia Mea au dat jalbă Mihail egumenu dela mînăstirea Brincoveani, zicînd că avînd sflnta mînăstire Vieroșul în sud Romanai o moșie, tot ar fi ținut o mînăstire cu pace și mai de nainte vreme, și acum, după cum scrie hrisoavele Domnilor ce le are la mînă, și într'această moșie ce se chiamă Urzica ar fi avînd și un vad de moară din josul mînăstirii Bistrița, și merge în sus pe apă pînă în hileșteu, unde s'ar fi hotărînd cu mînăstirea Brincoveni și în domnia Domnii Sale Costandin Vodă Brincoveanu, ar fi stăpînit mînăstirea Vieroșul pînă în apă, și pînă la răzmirița diantliu, și făcîndu-să Oltul hotar, ar fi rămas moșia mînăstirii Vieroșului sub stăpînirea nemților, iar acum făcîndu-se tot o stăpînire, și-ar fi luat moșiile sub stăpînirea mînăstirii, iar acel vad de moară ce scrie în hrisovul răposatului Mihail Voevod, nu-l îngăduște egumenul dela mînăstirea Brincoveni ca să-l stăpînească ca și mai nainte vreme, care zice că ar fi avînd și mărturii oameni bătrîni de atuncea care știu că ținea mînăstirea Vieroșul pînă în apă, după cum vei vedea dumneata și jalba lui din răvășel, pentru care îți scriem dumatiale, să trimiți să aducă pe egumenul dela mînăstirea Brincoveni, și cu dreptate după hrisoavele și cărțile ce vor fi avînd, și după cum vei dovedi și vei găsi cu cale să hotărâști prin carte de judecată la care parte se va cădea, iară neodihnindu-se vre-o parte pe hotărîrea ce le vei face, să le pui soroc cu zi hotărîță și să-i trimiți la Divan.

Aceasta și fii dumneata sănătos.

1752 Iunie 13.

Slinția ta părinte egumene dela minăstirea Brinçovenii să-ți iai scrisorile ce vei avea de pricina acei moșii, și să vii să stați față la divan, că neviind de voe, vom trimite călărași de te va aduce cu treapăd. Așisderea și sfinția ta părinte egumene Bistricene luându-ți scrisorile iarăși să vii la divan.

Iunie 13, 1752.

1816. Hotărnicia moșii Urzicuța.

Dumnealui Hagi Enuși Costea Petre, prin jalbă au făcut arătare Mării Sale Ioan Georgie Caragea Voevod, prea Înălțatului domn, coprinzătoare că are cumpărate cîteva moșii statornice dincoace de Olt, și că după vreme zmintindu-se hotarele moșiilor, și că să nu aibă clironomii gtlceveri cu vecinii răzași, face cerere de a'i se da luminata poruncă către dumnealui Caimacanu Craiovei, să'i ortuduiască hotarnic la acele moșii din parte'i pă biv Ciauș Scarlat, că dinpreună cu Andrei Covaciu inginer, ce este venit dela București, să meargă la toate moșiile și să le facă tragere și alegere după sineturi i dovezi și vechea stăpînire, și ingineru să le facă hartă. Priimită fiindu-i cererea, s'au și dat luminată poruncă către dumnealui Caimacanu și către dumnealor boeri divăniși, poruncitoare ca să orinduiască pe cerutul hotarnic și inginer, să meargă la fața locului și să facă urmare, față cu vecinii răzași, și de vor rămînea cu toți mulțumiși, să pue pietri, și să dea cărți de hotărnicie după orinduială, și inginerul să rădice hartă; iar cînd vre o parte nu se vor odihni, pietri să nu pue, ci numai semne să facă, și cu alegerea din fața locului i cu cercetarea divanului, cu zi orinduită să i sorocească și la luminat Divanu Mării Sale, arătîndu-se jeluitorul la cinstitu Divan cu luminata poruncă, m'am și orinduit cu pitacul Cinstitei Căimăcamii, poruncindumi-se că din preună cu ingineru să merg la numitele moșii, și să fac urmare întocmai, după cum fu luminata poruncă se copriude. Următor fiind am mers cu ingineru la Urzicuța sud Romanași, una din mo-

și le jeluitorului, care moșie o are luată cu schimb la leat 1812 de la mănăstirea Vicroșul, și iarăși au dat-o schimb la leat 1813 sfintei mănăstiri Sadovei, după cum în sineturile ce are cu luminatele hotăriri, pentru acest schimb, pe larg se coprinde, unde mai întiu am dat de știre vecinilor răzași, că să vie cu sineturile vechi, noi, cine ce vor avea, și stringându-se am eșit cu toți în fața locului de am dat ocol moșii de jur împrejur după obicei. Am cerut de la vechilu jeluitorului să ne dea sineturile ce le are, ne-au dat un hrisov al Mării Sale răposatului întru fericire Mihai Voevod, scris din leat 7102, de ani 223, în care hrisov arată de la cine se trage această moșie Urzicuța, și că au cumpărat-o David Spătaru, de unde se vede că acel David Spătaru au dat-o danie la sf. mănăstire Vicroșul, dar de semuele ocolului moșii nimic nu arată. Ne mai dete tot vechilu jeluitorului o copie de ocolnic tot a mănăstirii Vicroșului, ce se văzu scrisă tot dintr'acel leat Iulie în 29, iscălită de un popă Stan ot Dăbuleni, i Unchiaș Vladu și Unchiaș Matei Filișanu, citindu'i cuprinderea unde zic chiar așa : din Seliște din măgura lui Drăgulin, ia la deal spre obârșie la hotarul din piatră în piatră, pînă în măgura Țiganului, din măgura Țiganului pînă în piatră, din piatră pînă în măgura Ascuțită din măgura Ascuțită pînă în pîrîu Vodastrii din jos de hileșteu și vine latul în sus pînă în hileșteu, din hileșteu merge la piatră, din piatră merge în sus de apucă valea Vodastrii în sus, și merge tot spre vale în sus pînă în calea ocolnii, care merge la obârșie, și merge pre valea ocolnii în sus pînă în calea Caracalului, pre calea Caracalului spre baltă pînă la un loc, apoi merge la măgura Ciobanului, din măgura Ciobanului la poiana Dracii, din poiana Dracii pe din sus de grindul lui Băcălaie pînă la Fintînele, dela Fintînele în jos pînă în grindul cu tufe, din grindul cu tufe, pînă în piatra din calea Encii de acolo iar în piatră între viile Vodastrii, și ale Urzicii la piatră, și de acolo iar la piatra din poiană, din piatra din poiană la măgura cu piatră, dela măgura cu piatră iar la măgura lui Drăgulin, unde se închee tot hotarul de jur împrejur. După ce am citit această copie de ocolnică în auzul tuturor, de au înțeles coprinderea ei, Ilarion iconomul și vechilul despre partea Sfintei mănăstiri Bistriții, s'au împo-

trivit zicând, că din pîrlul Vodastrii, pînă apă în sus pînă în hileșteul Obrății, și de la hileșteu peste deal pînă în mîgura Ascuțită, nu este al mînăstirii Vieroșului, ci se ține tot de trupul Vodastrii moșia Bistriții, și că îl au avut mînăstirea sub stăpînire neclintit, au făcut și sat pînă dînsul ce i zice Coteni, iar de trei ani încoace, de cînd au luat jeluitoarea moșia Urzicuuți, cu schimb, s'au întins cu stăpînirea de au cuprins și acest cot, făcînd cerere că să se slobească acest cot sub stăpînirea Bistriții, după cum l'au avut, și să i se împlinescă venitul pe trei ani, ce i s'au luat de către jeluitoar.

S'au întrebă iconomul cu ce cuvînt cere a i se da acest cot sub stăpînire, fiind că se vede că acest cot ține de trupul moșii Urzicuuți după cuprinderea semnelor din ocolnica mînăstirii Vieroșului, ci de are alt sinet înpotrivă, să ne arate, și ne aduse condica Sfintei mînăstiri pecetluite foile cu pecetea Mării Sale răposatului întru fericire Alexandru Moruzi Voievod, din leatu 1794, întru care zice la întărirea Mării Sale, că după cercetarea ce s'au făcut sinețurilor mînăstirii de către dumnealui vel Logofăt de Țara de Sus, prin anafora ce arată, că după cercetare ce au făcut, le-au găsit bune, întărește și Măria Sa cu luminata pecetea, și căuțînd în condică am găsit cîteva hrisoave unde vorbește de moșia Vădastra, și arată alte semne de ocolul moșii Vădastrii, iar de acestea semne de care vorbește ocolnica mînăstirii Vieroșului, nimic nu pomeneste. Am găsit trecut tot într'acea condică, și o ocolnică tot cu aceiași cuprindere de semne, după cum și ocolnica mînăstirii Vieroșului vorbește, pus leatul 7200 Iulie 4, cu 98 de ani, în urma ocolnicii Vieroșului, pus nume, tot popa Stan din Dăbuleni și Unchiaș Vladu, și Unchiaș Matei Filiașul, și văzînd că amîndouă ocolnicile au tot o cuprindere și de altă cercetare sau prigonire, că au avut mînăstirea Bistriții cu mînăstirea Vieroșului, nu vorbește, am întrebă pe iconomul, pentru ce au îngăduit mînăstirea Bistriții pe mînăstirea Vieroșului de au stăpînit tot trupul Urzicuuți, și mînăstirea Bistriții s'au mulțumit de au stăpînit numai un cot de stînjeni patru sute treizeci, de vreme ce au avut acest feliu de ocolnică, cu cuprinderea semnelor de tot trupul moșii Urzicuuți, și pentru ce înțliu mi-au arătat că acest

cot să ține de trupul moșii Vadastrii, iar nu de Urzicuța după cum acum chiar prin ocolnica ce ne-a arătat se vedește că ține acel cot de Urzicuța, iar nu de Vadastra. Răspunseră atît iconomul, cît și Ene Călinescu ot lanca, om ca la 80 de ani; i Sava Călinescu brat ego, ca de 76, și Florea Dinulescu ca de ani 75 ce i-au adus iconomul din partea mînăstirii Bistriții, cu toate că în condica mînăstirii, Bistriții se găsește acea ocolnică trecută cu semnele a tot trupul moșii Urzicuții, dar nici stăpînire au avut mînăstirea Bistriții, nici vreodată prigonire între dînșii pentru acest trup de moșie n'au avut, ci s'au stăpînit tot de către mînăstirea Vieroșului neclintit, nici acum nu'l cere, fiind că știe că Urzicuța este bună a mînăstirii Vieroșului, iar pentru acest cot de loc ce este și satul Coteni pe dînsul; de 'i sînt semnele trecute în ocolnica mînăstirii Vieroșului nu știe, că cotu acesta s'au stăpînit de mînăstirea Bistriții, dar au auzit de la părinții lor că avea gilceavă mînăstirea Bistrița cu Vieroșul tot pentru acest cot, și că au avut mînăstirea Vieroșului moară din jos de hileșteu, care acum i s'au găsit și parii.

Deci la cercetarea ce am făcut asupra acestii pricini, după cum mai sus arătăm, zicem pentru cotul de loc ce'l cere mînăstirea Bistriții, de a i se da supt stăpînire numai cu cuvînt că au stăpînit din vechime, rea li este cererea și făr' de nici un cuvînt al dreptății, încă după dreptate s'ar cuveni să plătească tot venitul acelu cot ce l-au luat după dînsul, în cîtă vreme l-au stăpînit, căci chiar dintr'acea ocolnică ce ne au arătat-o iconomul trecută în condica mînăstirii, se cunoaște că dintru început s'au urmat vicleșug, căci leatul este pus cu 98 de ani în urma ocolnicii Vieroșului, iar numele ce sînt puse în ocolnica Vieroșului, și zic că sînt la iscălituri unchiași, care se înțelege cînd au iscălit trebuie să fie fost ca de ani 60; și în ocolnica mînăstirii Bistriții, ce este făcută au 98 de ani în urmă iscălesc iar unchiașii, și că fac anii fiește căruia dela iscălitură și pînă la iscălitură 158, și altă dovadă cu care să stea în potriva mînăstirii Vieroșului nu are, iar mînăstirea Vieroșul după ce hrisov al răposatului Mihai Voievod de stăpînirea trupului moșii Urzicuța îl are, apoi și stăpînire au avut neclintită întocmai după semnele ocolnicii, iar prigo-

nire se vede că au avut, atît cu mînăstirea Bistrița, cît și cu mînăstirea Brîncovenii pentru apă, și vadul de moară, după cum ne-am phiroforisit chiar din jelibile ce au dat către stăpinire mînăstirea Vieroșului, pentru amîndoa mînăstirile, de aceea fiind cererea iconomului lăr' de nici un cuvînt al dreptății, se dete jeluitorului această alegere, ca să vie amîndoa părțile la cinatitul divan, să li se dea hotărîre și rog poruncă de urmare.

1816 Iulie 20.

Scarlat Ciaușul.

Fără dată. Jalba egumenului Mihai Vieroșanul către vel Ban asupra egumenului Bistriceanu tot pentru vadul de moară ce are mînăstirea la Urzica, cerând să aibă dreptate.

Cinstite dumneata Vel Bane, să fi dumpeata sănătos, jăluesc dumatiale, pentru fratele egumenul Brîncoveanul și pentru Arhimandritul egumenul dela Bistrița, că are sfluta mănăstire Vieroșul o moșioară în sud Romanăți, de se alătură cu moșia mînăstirii Brîncoveni și cu moșia Bistriții ce dă în hileșteul obârșii Vadastrii, și tot a ținut sfînta mînăstire Vieroșul mai nainte în zilele răposatului Costandin Vodă Brîncoveanul, tot pîră în apă avînd și un vad de moară mînăstirea Vieroșul acolo, după cum arată hrisovul mînăstiril și pînă la răsmirița cea dintîi. Dar făcîndu-se Oltul hotar, au rămas mănăstirea păgubită și de moșie, iar acum făcîndu-se Oltul cu țara tot ună, s'au milostivit Domnia de ne-au dat moșia Urzica. . . . am găsit-o impresurată de acești părinți egumeni, de Brîncoveanul și Bistriceanul și i-am chemat la Divan, și n'au vrut să vie, și au găsit și oameni de atunci din zilele lui Șerban Vodă și Costandin Vodă carii știa cînd stăpînea mînăstirea Vieroșul, pînă în apă, și mergea vitele satului Urzicâi la apă, și luînd dijmă din cinepă care se topea în apă despre partea mînăstirii, fiind om bătrîn l'au pus pe cal și am mers acolo la Bistriceanul, și s'au sculat cu toți călugării și au mere unde era pricina cu toții, și sătenii din lanca, care era sat al Bistriței, și au arătat acel om bătrîn Drăgănei, pe unde

ținea minăstirea Vieroșul plină în apă, cum au văzut stăpînind mănăstirea așa au mărturisit înaintea arhimandritului Antonie Bistriceanul și a tot soborul de părinți, precum scrie și în hrisovul domnesc, dar s'au aflat și un călugăr bătrîn ce era cu egumenul față anume Silivestru, de apunea și el că au văzut totdeauna vitele satului Urzicăi mergînd la apă neoprite de nimenea, dar întii tîgăduie, iar văzînd că'i dau cartea de blestem, au spus înaintea tuturor, fiind față și egumenul Antonie Bistriceanul, dar zicea că unde ținea Brîncoveanul acolo mergea la apă vitele satului care și acum se cunoaște calea acelor vite pe unde mergea la apă.

Și iar i-am chemat la Dumnealui Banul Ianache Hrisosculeu, și n'au vrut să vie, ci mi-au făcut un rîvășel amîndoi egumeni să aib vce să meargă vitele satului la apă la hileșteu. Dar acum iacă s'au lăsat de acea tocmală ce am făcut în mănăstirea Brîncoveni. Ci mă rog dumitale cinstite Bane să aibă minăstirea dreptate, și ce va fi mila dumitale.

Al dumitale rugător către Dumnezeu:

Mihail egumenul Vieroșului.

Fără dată. Jalba egumenului Vieroșanú cu care jăluește la domnie pentru paguba ce i s'a făcut pentru niște grîu și un cal, și cere ca prin d-lor Caimacani să'l se împlinescă paguba, și pentru vadul de moară dela Urzica, ce'i s'au impresurat de către Brîncoveni, și cere să aibă dreptate.

Luminate și Prea Înălțate Doamne!

Să fii Maria ta sănătos.

Jeluesc Doamne Mării Tale, pentru că are sfluta minăstire o moșioară în sud Romanași, și trimișînd acum un an un popă al minăstirii călugăr ispravnicel acolo, i-au furat calul din mijlocul satului, și strîngînd pușintel grîu cu om de la dumnealui Banul și cu cartea dumnealui l'au pus în groapă, iar un popă Stan de la Viltoarea au venit cu turcii și mi l-au luat, alăturîndu-se cu un popă Stan de la Urzica, care se cunoaște, maria ta, ca meșteșugurile sa-

tului sînt acestea, fiind amestecați cu turcii acolo în partea locului, infricoșindu-ne pre noi ca să nu mai trimitem pe nimeni acolo: ci ne rugăm milii și bunătății Mării Tale să avem dreptate de la Maria Ta ca să nu rămie sînta mînăstire pagubașe de grîu și de cal, fiind în mijlocul satului, și viind cu turcii să fie luminată porunca Mării Tale la dumnealor Caimacanii de la Craiova, ca să'mi scoată acestea dumnealor, că noi Măria Ta nu mai îndrăznim a merge acolo la acel sat de frica lor. Și iar mă rog Mării Tale că am mers acum un an cu o luminată carte a Mării Tale la dumnealui Banul la Craiova, pentru un vad de moară al mînăstirii, în pîrîul Vadastrii, mergînd moșia Urzica pînă în apă, după cum scrie hrisoavele mînăstirii ca să cheme pe egumenul Bistriceanul, și pe egumenul dela Brîncoveni, că se inpresoară de dînșii, și trimițîndu-le dumnealui Banul carte să vie înaintea dumnealui cu scrisorile lor, n'au vrut să vie, ci ne-am strîns cîte trei la mînăstire la Brîncoveni, și ne-am înfățișat cărțile și hrisoavele cîte trei, și au cunoscut că merg toate moșiile în apă, și mi-au făcut răvaș la mîna mea iscălit de dînșii, ca să nu'mi oprească vitele satului de la apă, precum am mers și mai înainte în zilele răposatului Costandin Vodă Brîncoveanul, care oameni bătrîni care știa și vadul de moară, și adăpătoarea vitelor înaintea egumenului Bistriceanul Antonie pă Drăgănei om de noăzeci de ani, mărturisind adevărul, precum știe, cu cartea de blestem și pă Silivestru monahu al mînăstirii Bistriții, iar așa au mărturisit că mergea vitele urzicenilor la apă la acel vad în Vadastra; iar făcîndu-se Oltul hotar în partea nemților, n'au mai mers mînăstirea acolo, și satul s'au spart de atuncea și de atuncea încoace au început a împresura mînăstirea Bistrița acel vad de moară, și moșia ce merge în apă la Vadastra. Ci ne rugăm milii Mării Tale cu o luminată carte a Mării Tale la dumnealor Caimacanii, ca să poruncească egumenilor, să nu'mi impresoare acel vad de moară, și moșia ce merge în apă, au să vie înaintea dumnealor cu cărțile, că iar nu ține în seamă răvașul ce au făcut ei. De aceasta înștiințez pe Măria Ta, și ce va fi mila Mării Tale.

Al Mării Tale rugător către Dumnezeu.

Mihail egumenu Vieroșului.

Dumneata vel Bane să iai seama, și să ne faci știre.

Fără dată. Porunca domnească către vel Ban Caimacamul Craiovei, să orînduiească boerinași ceruți spre alegerea și hotărîrea moșilor.

Io Ioan Georgie Voevod Caragea și Domnu Țării românești.

Cinstite și credincios boerule al Domniei Mele, dumneata biv-vel Bane, Georgie Argiropol Caimacanele al Craiovei, și dumneavoastră boerilor divaniți de acolo veți vedea jalba aceasta pentru care poruncim Domnia Mea să orînduiți boerănași alegători a merge la fața locului, ceruți și primiți atât de jăluitor, cât și de vecinii răzăși, carii să facă tragere și alegere moșilor jeluitorului, după scrisori și dovezi, cum și după vechea stăpînire și rămîind cu toți mulțumiți, să pue pietri și hotare, și să dea înscris carte de alegere după orînduială; iar neodihnindu-se vre-o parte de acolo cu alegerea din fața locului, și eu cercetarea dumneavoastră, înscris să'i sorociți la divanul Domniei Mele, pentru care orînduim și mumbașir pe sluga Domniei Mele.

Vel Logofăt procit.

Fără dată. Foaia unui popă din Dăbuleni și a unui Unchiaș Vladu, și Matel Fillșanu, în care arată semnele moșii Urzica sud Romanași, care este a mănăstirii Vieroșu

Să se știe semnele moșii Urzica din sud Romanași care moșie este a mănăstirii Vieroșul, dată de pomană de jupîneasa Stana Cocorasca, însă precum m'au dus sătenii de acolo, care au fost moșneni din semn în semn, din piatră în piatră semnele anume. Iunie 4 zile leat 7200.

Din Seliște din măgura lui Drăgulin, ia la deal spre obârșie la hotar din piatră în piatră pînă în măgura Țiganului, din măgura Țiganului pînă în piatră, din piatră pînă în măgura Ascuțită, din măgura Ascuțită pînă în pârăul Vădastrii din jos de heleșteu, și vine latul în sus pînă în heleșteu, din heleșteu merge la piatră, din piatră merge în sus de apucă valea Vădastrii în sus, și merge tot spre vale în sus pînă la calea Ocolnii, care merge la obârșie, și merge

pe calea Ocolnii în sus pînă în calea Caracalului, spre calea Caracalului spre baltă pînă la un loc, apoi merge la măgura Ciobanului, din măgura Ciobanului la poiana Dracii, din poiana Dracii pe din sus din grindul lui Bucălae pînă la Fintînele, de la Fintînele în jos la grindul cu Tufă, din grindul cu Tufă pînă în calea Encii la piatră, de acolo pînă iară la piatră, între viile Urzicii și ale Vădăstrii la piatră, și de acolo iară la piatră la Poiană, de la Poiană la măgura cu Piatră, de la măgura cu Piatră iar la măgura lui Drăgulin. Aici se încheie semnele moșii Urzicăi de peste tot hotarul, aleasă și înpietrită și să se știe.

Eu popa Stan din Dăbuleni așa mărturisesc cu sufletul meu.

Eu Unchiaș Vladu.

Eu Unchiaș Matei Filișanul.

Despre Prapor de la măgura din Gol pînă la pârăul Rătund.



Note și comunicări

I.

Vama dela Jiu

CRAIOVA

Domnul C. C. Giurescu vorbind în a sa Istorie a Românilor despre vămi, amintește și vama dela Jiu pomenită în privilegiul din 1368, acordat de Vlaicu brașovenilor.

D-sa bănuie că această vamă „poate fi punctul unde drumul dela Slatina la Calafat tăia apa Jiului” și pune în paranteză cu semnul întrebării numele Craiovei ¹⁾

Vama Jiului o găsim amintită mai apoi și de Basarab cel Tânăr 1480 Aprilie 3, când întărește Tismanei „vama dela Calafat cu tirgu și balta Bistrețu cu vama”... „să aibă voe călugării dela Tismana să ia cele ce li se cuvin dela aceste vămi”... „și orice boer va ridica vama (carvanul) el să aibă voe să ia vama la Jiu, unde a fost și mai înainte, iar la Calafat să nu aibă treabă” ²⁾

Iată în afară de cele mai însemnate vămi dela hotare cum erau la pasurile munților vama Vilcanului și cea dela Genune, iar la Dunăre Vadul Comanilor și Toporna și o vamă în interiorul Olteniei: „Vama dela Jiu”.

Să încercăm a situa geografic vama dela Jiu.

Dacă ne-ăm arunca ochii pe o hartă a Olteniei, cu vechile drumuri cari vin dinspre pasurile munților, vadurile Dunării și ale Oltului, nu fără surprindere vom constata că ele se întâlnesc la Craiova. Datorită acestei mari încrucișări de drumuri, a luat naștere aici cea mai însemnată așezare a Olteniei.

Deși numele acestui oraș apare documentar pentru prima oară, după cite știu în timpul domniei lui Basarab cel Bătrîn la 15 Iulie 1475, când este pomenit între martori și „jupin Neagoe dela Craiova” și înainte și după această dată avem în Oltenia o vamă la Jiu, ca mai apoi pe lângă

banii de Severin, de Tismana și de Craiova să avem și bani de Jiu,

D-l Filitti crede că reședința banilor s'a mutat dela Tismana la Jiu și dela Jiu la Craiova. ³⁾

Să vedem însă dacă prin Jiu nu se subînțelegea Craiova.

Intre 1531—1538 banii olteni Hamza din Obislav, Barbu al III-lea Craiovescu și Șerban sunt numiți ctnd ban Jilski, ctnd ban Cralevski. ⁴⁾

Vama Craiovei s'a numit și vama Jiului, după cum și vama Slatinei era cunoscută pînă de curînd și sub numele de „vama Oltului”.

Altfel Slătioarenii din Romanăți cer la 27 Iunie 1794 „a se apăra de către vameșii Oltului și ai Craiovei, a nu li se face nici un fel de supărare pentru vamă” dovedind prin cartea lui Grigorie Ghica Voevod din 1757 că „nu sunt amestecați cu orășenii Slătineni, ... nici că sunt legați în orînduiala celor douăsprezece sate ale vamei dela Slatina, nici tîrgul de aceia parte nu se face”. ⁵⁾

Față de documentarea de mai sus, concluzia firească este că vama dela Jiu era la Craiova, după cum vama de la Olt era la Slatina.

Din vremi străvechi aceste două vaduri de trecere ale Oltului și Jiului, au fost apărate și supravegiate prin fortificații cum sunt Grădiștea dela Slatina ⁶⁾; Jidoviile din pădurea Bucovățului ⁷⁾; cetatea dela Ghercești și urmele castrului roman dela Mofleni, unde va fi fost Palendava ⁸⁾.

1) C. C. Glurescu. Istoria Românilor Vol. II p. II pag. 580.

2) P. P. Panaitescu. Documentele Țării Românești V. I. Buc. 1933 pag. 315—316.

3) I. C. Filitti. Banatul Severinului și Craioveștii. Arhivele Olteniei 1932 p. 19.

4) *Idem* p. 340.

5) G. Poboran. Istoria orașului Slatina, Ed. II. Slatina 1908 p. 64.

6) *Idem*. p. 122.

7) C. S. Nicolaescu-Ploșcor. Cetatea jidoville Bucovăț-Dolj. Arhivele Olteniei An. II. 1922 p. 250—251.

8) A. Vincenz. O cărămidă romană cu inscripție la Craiova. Oltenia Craiova 1940 p. 18—19.

Miclăușevăț, Curilo și Grădanovăț

Intr'un document nedatat, Mircea cel Bătrîn (1408—1418) dăruiește Coziei „satul pe Dunăre Micleușevăț și Curilo și Grădanovăț”¹.

„Curilo spune d-l A. Sacerdoțeanu, ar putea să fie pîrîul Curila din Mehedinți, azi satul Piatra Albă, care ține de Șimianul. Alături e și dealul Gîrdanul, unde va fi fost satul Grădanovăț. Miclăușevățul nu-l pot identifica”².

În ceiace privește Curilo și Gîrdanul identificările geografice sunt aproape de realitate, totuși se impun unele mărunte precizări.

Din documentul lui Mircea reiese că aceste sate erau așezate la Dunăre. Radu Vodă Prasvagulava ne spune că erau la Severin: „Și la Severin trei sate Curilo și Grădanovăț și Micleușevăț”³.

În documentul lui Alexandru Aldea — 1436 Iunie 25—împreună cu aceste sate apare și satul Cărarea; „Micleușevăț, Cărarea, Curilo, Gărdanovăț”⁴.

Vladislav II 1451 August 7 le pomenește sub numele „Micleușul și Cărarea și Curilo și Gărdanul”⁵.

Mai tîrziu Matei Basarab amintește și Poroinița „Poroinița dela Dunăre... și Cărarea și Grădovți.. moșii bătrîne și drepte încă de mai înainte, din zile bătrîne de cînd Mircea Voevod”⁶.

Constantin Brîncoveanu la 1697 Septembrie 10, poruncește ispravnicilor mînăstirii Govora „să strîngeți dijma de pe moșiile ot Cerneți, pe care are gilceavă cu părintele Grigorie egumenul ot mînăstirea Cozia... să o strîngeți împreună cu oamenii egumenului Grigorie... și dupe ce o veți

1—5. P. P. Panătescu, Documentele Țării Românești, Vol. I, Buc. 1938

2. A. Sacerdoțeanu. Așezările omenești în Țara Românească până c 1418. București 1942.

6—16. Condica Mănăstirii Cozia.

strînge să nu luați nici unii nici alții, ci să o puneți să stea toată dijma la un loc, pînă își vor căuta cu 24 de boeri”⁷.

Din această poruncă vedem că Govora și Cozia aveau la Cerneți moșii alăturate. Care erau acele moșii ne lămurește porunca aceluiaș „scris-am domnia mea vouă 24 de boeri, cari sînteți luați pre răvașele domniei mele de... egumenul Vasilie dela... Cozia și de Paisie... dela Govora adevărători pentru niște moșii anume Gărdanul, i Curila, i Micleușul, i Cărarea... să vedeți sînt tot un hotar cu moșia Malovățul i Cernețul a... Govorii”⁸.

În această pricină se pronunță întîiu Vladul vt Portar la 1701 Iunie 4 printr'o scrisoare dată la mîna egumenu'ui dela Cozia. „Curila și Gărdanul—zice el—, n'au avut nici o price, fiind neschimbate și nemutate... iar pentru Micleuși și Cărarea... s'au schimbat de i zic Ilișnic și Valea Goși care la Govoreanul nu scriu aceste nume Micleușul i Cărarea nici Ilișnic nici valea Goșei... deci fiind pricină pentru aceste moșii, și neputîndu-se așeza lucrul într'alt chip, au socotit toți boerii care au strîns și au împărțit aceste moșii în două, pe Micleuși și Cărarea și am dat să tină mănăstirea Cozia jumătate, și mănăstirea Govora iar pe jumătate, deci făcîndu-se această așezare,... părintele Paisie s'au sculat de au cerut dela egumenul Vasilie... jumătate de moșie ce li s'au venit partea lor din Micleuși i din Cărarea... și voindu-se înaintea boerilor au dat egumenul Paisie pentru această parte de moșie, au dat Malovățul cu Seliștea și cu tot hotarul și și-au făcut scrisori unul la mîna altuia pentru pace și s'au împreunat Malovățul cu Curila și s'au făcut tot un hotar... pînă în hotarul Cernețului pe unde mărturisesc oamenii știuți... că este hotarul Cernețului: în ogașul Sec în jos pînă în apa Topolniței, în sus pe valea Turcului pînă în șleaul la pietrele Roșii, iar egumenul Paisie zicea că este hotar la piatră Albă, deci... am scos acea piatră să văz este hotar cum zicea Govoreanul... am găsit o căpățînă de om că au fost semn la acel mort... hotarul Cernețului este ogașul Sec... nu este acea piatră hotar, ci un semn cum au fost și mai nainte”⁹.

În urma cărții de blestem a patriarhului Dositei al Ierusalimului „pentru descoperirea hotarilor moșiilor Mi-

cleușul, Cărarea, Curila, Gărdanul și Poroinița 1702 August 6¹⁰, sătenii din satul Pătulești mărturisesc că ei se hotărăsc „cu moșia Coziei, Micleușul, Cărarea ce să numește Ilișnicul, însă ne hotărâm și din sus și din jos... această moșie a Micleușului este a Coziei... că așa am pomenit dela moșii noștrii, iar nu a Govorii“¹¹.

O altă poruncă domnească, a lui Constantin Brîncoveanu, fără dată, către 24 boeri hotarnici, le cere să adevereze „de vor fi fost aceste moșii Gărdanul i Curila i Micleușul i Cărarea alte hotară alese, nu sunt tot una într'un hotar cu moșia Malovățul i Cernețul... a Govorii și de vor adevăra că să cade să o ție... Cozia s'o aleagă de către moșia .. Govorii de o parte și să o hotărască și să o împietrească după obicei“¹².

Ce zic boerii hotarnici?

„Adeverind noi cum acele moșii Curila și Gărdanul, au fost moșii adevărate ale Coziei, scoțînd Vasilie egumenul și multe hrisoave ale răposăților domni, întîiu un hrisov al Mircei Vodă de leat 6894 și alt hrisov al Radului Vodă cu leat 6898 și alt hrisov al lui Dan Vodă — 6900 — Vlăduului 6948... Alexandru 6990... Basarab 6951... Vladislav 6959... Matei 7146... Grigorie 7171... scriînd într'acestea cărți, în toate, moșia Curila și Gărdanul că sînt ale... Coziei... le-am dat să le ție să le stăpînească... Cozia... bănuind... Cozianul că nu este hotarul Gărdanului în piatra Albă, unde zice Govoreanul ci este la ogașul Sec, ci au fost mers... Cozianul... la Vodă de iar s'au mai jăluit că nu i s'au făcut dreptate... noi după porunca Mării Sale... iar le-am cetit toate cărțile... și nescrînd nici în cărțile Coziei, nici într'ale Govorii semnele hotarului, și neputînd dovedi unde este hotarul Gărdanului despre hotarul Cernețului, am strîns oameni bătrîni din prejurul locului, și am adus și bătrîni din orașul Cernețul și le-am dat cartea de aturisanie a părintelui Patriarhului Dosoftei și a părintelui Vlădiciei Teodosie, ca să spue pre unde este hotarul Gărdanului și a Cernețului, și așa au mărturisit și au luat acele cărți de aturisanie asupra lor, cum că este hotarul Gărdanul în ogașul sec. Noi după mărturisirea acestor bătrîni împrejureni, am ținut și pietrii, întîiu lingă apa Topolniții și din apa Topolniții în sus pînă în gura ogașului Sec,

unde am pus piatra la cruce, și din piatra dela cruce pre ogașul Sec, la deal tot pre valea ogașului pînă în gura văii Turcului, deci pe valea Turcului tot pre matcă în sus pînă în slemne în muchie despre Dumbrăvița unde s'au pus piatra, deci pre slemnea dealului în sus pre poteca care vine dela Dumbrăvița pînă dă în matca Malovățului, și din matcă, pînă în piatră din mägura din jos, și iar în piatra din capul Piscului la vale pînă în apa Pleșovei, și pre Pleșova în jos pînă în apa Topolniței și pre apa Topolniței în jos pînă iasă la piatra despre Cerneți, așa am ade-vărat¹³.

Curila și Gărdanul au fost deci două sate așezate lîngă Cerneț în stînga Topolniței cuprinse între Topolnița, ogașul Sec, Valea Turcului, slemnea Dumbrăviței, matca Malovățului și apa Pleșuvei.

Că moșia Curila — acum Piatra Albă — era la S. de Malovăț ne-o spun și boerii hotarnici.

„și am ales și o moșie a Govorii, anume Malovățul, care se hotărăște cu Curila“¹⁴.

Amintirea acestor două sate se mai păstrează astăzi în toponimia locală. Astfel la sud de Pleșuva, în dreptul satului Piatra Albă, o vale și un deal poartă numele Curila.

Valea Curilei se unește cu Pleșuva înainte de a se vărsa Pleșuva în Topolnița.

Piatra Albă este deci vechiul sat Curila. Schimbarea numelui se datorește, cred, acelei pricini de hotar care va fi făcut vilvă mare pe vremuri, cînd egumenul dela Govora pretindea că hotarul Malovățului merge pînă în Piatra Albă, care s'a dovedit apoi că nu era piatră de hotar, ci un semn pus la un vechiu mormînt.

Mai la S. de dealul Curila, paralel cu acesta se află dealul Gărdanului între Piatra Albă și Cerneț.

În planul moșiei Malovățului ridicat de Gr. Pleșoisnu la 1838 avea însemnată la înjugarea moșiei Piatra Albă cu moșia Dumbrăviței o hunie a Gărdanului, unde s'a făcut mägura de hotar No. 17¹⁵.

Familia Gărdăreanu originară din Cerneți amintește iarăș vechiul sat Gărdanul a cărui localizare se poate face fără greșală în stînga Topolniței între Cerneț și Curila sau Piatra Albă.

Mai grea ar părea localizarea geografică a Miclăușevățului. Dar acesta, cu vremea împărțindu-se în două; Miclăușul și Cărarea și apoi schimbîndu-și numele în Ilișnicul și Valea Goșii, dificultățile de localizare dispar.

Miclăușul-Cărarea se învecina cu Pătuleștii, după cum au mărturisit moșnenii Pătulești.

Or, Pătuleștii, în pronunția locală Pătulești sau Pătolanii, sunt și azi o mahala de moșneni în Isvorul Birzii. Dinspre isvorul Birzei, se varsă în Pleșuva, la Malovăț, apa Ilesnicu, Malovățul avînd pe dreapta Pleșuvei o mahala cu acelaș nume.

Miclăușul, numit mai tîrziu Ilișnicul era deci pe dreapta Pleșuvei între Pătulești și Malovăț, pe valea Ilesnicului, iar Cărarea ce s'a numit mai apoi Valea Goșii, era în stînga Malovățului, pe valea Goșii, care trece pe lîngă dealul Goșii și se varsă în Pleșuva, tot în dreptul Malovățului.

Depărtarea la care se aflau aceste moșii de mînăstirea Cozia, neprecizarea hotarelor, lipsa de grije a egumenilor, lăcomia Buzeștilor și a călugărilor dela Govora, au dus cu vremea la pierderea unui întins domeniu al Coziei aici.

Mai activi cei dela Govora, care aveau și întăriri mai noi, s'au întins apoi și au cuprins hotarul Gărdanului pe care l-au înglobat moșiei Cernețului.

Asemenea desrobesc Miclăușul și Cărarea, pe cari le cutrupiseră Buzeștii și le înglobează în hotarul Malovățului, întinzîndu-se și peste o bună parte din Curila.

Locuitorii satului Gărdanul s'au mutat probabil la Cerneț; cei din Miclăuș și Cărarea au mers la Malovăț și odată cu ei Govora și-a întins și hotarele.

Doar curilenii și poroinișenii au stat pe loc. Astfel că din cinci sate: Curila, Gărdanul, Miclăușul, Cărarea și Poroinița, Cozia nu mai stăpînește decît o parte din Curila-Piatra Albă.

În fața îndelungatei posesiuni a mînăstirii Govora peste moșiile Coziei, de cari egumenii acestei mînăstiri

habar nu aveau, precum și lupta pentru desrobirea lor, de sub silnica stăpânire a Buzeștilor, îndreptățește boerii hotarnici să dea aceste moșii în stăpânirea Govorii.

Iată ce spun ei:

...„Deci noi căutând și întrebând de mulți bătrâni și megiași din prejurul locului unde și care sînt aceste moșii, ci ne-au arătat o vâlcea că au pomenit, zicîndu-i Gărdanul ce se află în moșia Cerneșului, și un vîrf de deal ce l au pomenit, zicîndu-i Curila care l-au mărturisit că este iar în moșia mînăstirii Govorii Malovățului; iar pentru Micleușești, i Cărarea, ducîndu-ne părintele... dela Cozia, unde zicea că sînt aceste moșii, și întrebînd noi iar pe moșnenii și megiașii bătrîni din prejurul acelu loc., cum se chiamă acea moșie, ei așa mărturisesc... cum de Micleușești și de Cărare n'au pomenit ei nici dela părinții lor, au auzit ca să se chieame acolo Micleușești, au Cărare, cele ce știu și le-au pomenit dela p_rinții lor, zicîndu-i Ilișnic și Valea Goșii, și le-au stăpînit tot sfînta mînăstire Govora, împreună cu Mădvejdea, iar noi aceste nume Ilișnicul și Goșea nu le găsim scrise nice în cărțile ...Cozii, nici într'ale... Govorii, și neputînd într'alt chip adevăra, nefiind aceste moșii impietrite, fără cit le țin pe seamnele ce au pomenit, strîns-am pe toți bătrînii mărturisitori aceștia, și le-am dat înainte-le și cartea prea sfințitului părintelui patriarhului Dosotei Ierusalimleanul de blestem asupra lor, ca să mărturisească ce ar ști dreptul, făcută de părintele—eg. Grigorie Cozianul și au primit cartea aceia de blestem, zicînd că vor și jura într'acesta chip, cum că ei de aceste moșii nu știu, fost-au ale m-tirii Cozii, au n'au fost, fără de cit din pomeneala lor dela 80, 90 ani și dela părinții lor n'au auzit, nice n'au pomenit ca să fie ale... Cozii aceste moșii, nice să fie luat vre-un venit de pre dinsele, ci le-au pomenit și le-au aflat dela părinții lor și într'u toată viața lor, stăpînindu-le... Govora, și într'o vreme le stăpînea Buzești, și iar le-au luat... Govora dela Buzești și pînă în ziua de azi le-au stăpînit și le-au luat venitul tot... Govora peste tot acestor moșii ce sînt mai sus zise. Într'aceasta și noi, după mărturiseala acestor megiași bătrîni... și văzînd... în cîte rînduri au avut egumenii dela Govora pîră și multe gîleevi cu Buzești și cu alți tot pentru aceste moșii și i-au

rămas și le-au tot stăpnit cu pace plină într'această vreme, iar părinții dela sfînta mînăstire Cozia, nu s'au simțit într'aceale vremi, nici au mai stăpnit, nici au alte cărți au zapise mai noi, fără cît aceale hrisoave de atîtea ani, noi încă dintru cît ne-au dăruit D-zeu cunoștiințe, așa am adevărat și am aflat cu ale noastre suflete pe dreptate și pe lege, și pe sfînta pravilă, și am judecat ca să ție și să stăpnească., Govora aceste moșii ce scriu mai sus precum le-au stăpnit pînă acum și de acum înainte în veci. Aceasta scriem Septemb. 3. leat 7206" 16.

Satul București pe Luncavăț

La 1392 Ianuarie 8, Mircea cel Bătrîn, întărește mînăstirii Cozia între altele „și satul pe Luncavăț, București“.

Dl A. Sacerdoțeanu căutînd a-l identifica geografic scrie: „București sat dispărut, în Vlcea pe Luncavăț“, dînd în notă, lista satelor depe valea Luncavățului, dela izvor pînă la vărsare.

Din documentele mînăstirei Cozia privitoare la satul București, se poate preciza cu ușurință așezarea geografică a vechiului sat București.

Porunca lui Constantin Brîncoveanu din 1697 Octombrie 2 cătră 6 boeri pentru alegerea moșiei București ne arată că satul acesta era lângă Ionești: „avură gilceavă părintele Grigorie Egumenul dela Mînăstirea Govora pentru niște hotară ale unor moșii ce să chiamă București și Ionești ot sud Vlcea, jeluindu-se părintele Grigorie... pentru Paisie... că nu ține hotarul moșiei Ionești pe unde au fost de veac ci intră cu hotarul în moșia București“.

Acelaș lucru îl repetă și Mitropolitul Teodosie în cartea sa din blestem din acelaș an Oct. 11 către aceiași boeri.

Dintr'o însemnare de hotarul Bucureștilor din Luncavăț din sud. Vlcea ai mînăstirii Coziei care hotar trece Oltul în sud. Argeș de să hotărăște cu hotarul Teiului al dumnealui Mihai Ostroveanu i cu Nănășeștii Govorii făcută la 1750 Februarie 2, aflăm următoarele: „Capul hota-

rului despre apus... merge alături cu hotarul Slăviteștilor, după cum ocolnica boiarilor din Slăvitești arată... Inșă din piatra din drumul cel mare spre Olt... de acoloa trece Oltul... In sud. Argeș... alături cu hotarul Teiului pînă în Recea... apucă Recea în sus... pînă în coada Recii ce să alătură cu hotarul Slăviteștilor”.

Am citat din această însemnare doar punctele de reper mai însemnate din prejurul hotarului moșiei București. Această moșie era deci pe Luncavăț și trecea și în Argeș, fiind situată la gura Luncavățului, învecinîndu-se cu Slăviteștii și cu Ioneștii Govorii din Vlcea și cu Teiul și Ostrovenii din Argeș.

Între Ioneștii Govorii și Slăviteștii se află acum satul Marcea, deci Bucureștii nu a dispărut, ci și-a schimbat doar numele.

Această schimbare de nume o mărturisesc chiar unele documente, cum este de pildă: „Ocolnica moșiei București ce se chiamă acum Marcea... de către hotarul Ionești i de către hotarul Enești ai Ostroveanii, i de către Nănășești... și de către boerinașii Slăvitești, făcută în 1760, Aprilie 5”, și Cartea de alegere pentru moșia Slăvitești, în care să vorbește și pentru hotarul moșiei Marcea, din anul 1793, Aprilie 26.

Despre Marcea mai avem:

Carte de mulțumire a Stolnicului Ioan Lahovari pe hotărnicia moșiei Marcea, din anul 1838 Decembrie 10, și Carte de mulțumirea Eforii Spitalelor pe hotărnicia moșiei Marcea, din anul 1842 Martie 4.

Din punct de vedere istoric este interesant de amintit că în timpul ocupației austriace, Constantin Mavrocordat întărește mînăstirea Cotmeana, moșiile Coziei ce erau dincolo de Olt, între care și Marcea, al cărei hotar trecea Oltul.

Astfel în cărțile sale din 1732 Ianuarie 12 și 1737 Februarie 12 către Mînăstirea Cotmeana din Argeș, privitoare la moșiile: Marcea, Jiblea, Brătivoești și altele, Constantin Mavrocordat spune: „să aibă a ținea și a stăpîni trei moșii ce au fost ale Mînăstirii Cozii de peste Olt, carei moșii sunt dincoace de Olt... Marcea... Jiblea... Brătivoești... pentrucă fiind aceste moșii și schit ale Mînăstirii Cozii, și

rămânând Mănăstirea Cozia de ceia parte de Olt, întru stăpânirea altor streini. și moșiile ce avea dincoace rămânând pe seama domnească, și fiind și această mănăstire Cotmeana, domnească, făcută tot de acelaș... domn Mircea Vodă carele au făcut și pă Cozia” *.



Ceva despre vechii proprietari ai satului Gogoși-Mehedinți

Între documentele pe care le-am copiat dela Academia Română, chiar în iarna aceasta, este și unul privitor la vechii proprietari ai satului Gogoși din Mehedinți.

Sătenii acestui sat au fost chemați, în anul 1748 prin cartea de blestem a Mitropolitului Țării Românești, să mărturisască adevărul asupra vechilor stăpîni ai satului. Ei spun că tot satul cu tot hotarul din Gogoși, a fost stăpînit din vremea Nemților (1718—1739) de către boierul Golescu. După moartea Golescului, moșia și satul au intrat în stăpînirea vornicului Crețulescu. Acesta l-a făcut danie Mitropoliei Țării Românești.

Dăm mai la vale cuprinsul acestui document atît de important pentru satul Gogoși.

„Noi toți sătenii din satul Gogoșii sud Meh(edinți), ca bătrîni, dimpreună cu preoții cari ne vom iscăli mai jos (arătăm) că viind părintele diaconul Nică ispravnicu părintelui Mitropolitul cu carte de blestem asupra noastră ca să mărturisim adevărul pentru moșia Gogoșii cine au stăpînit mai 'nainte, noi așa știm că din zilele Neamților, această moșie, tot hotarul cu tot satul, l-au stăpînit dumnealui răposatul Golescu, iar de dumnealui Brîncoveanu nu am pomenit să stăpînească într'această moșie, nici ispravnicul Brăiloiul ce era fișcuș¹ de dumnealui Brîncoveanu, asupra dumnealui nu am pomenit ca să intre într'această moșie. Ci am pomenit numai pă dumnealui Golescu stăpînind această moșie și după moartea dumnealui au stăpînit-o dumnealui vornicul Crețulescu, au stăpînit tot hotarul, și pin' au dat-o la Mitropolie danie au stăpînit-o tot dumnealui Crețulescu cîn cealaltă răzmiriță de

*. A. Sacerdoșeanu. Așezările omenești în Țara Românească, până la 1418. București 1942 și Cîndea Mănăstirei Cozia.

1. Fișcuș, înscrînțat cu strîngerea dărilor.

cînd au luat Neamții țara aceasta. Așa știm și mărturisim, văzînd și carte de blestem.

Iul(ie) 30 d(oi) 7256 (1748)

Popa Ion ot Gogoși, mart(or). Popa Dumitrașco, ot tam.
 Eu Ion Pircălabu, ot tam. Eu Drăgoiu Cîndescul, mart(or)
 Eu Bogdan, mart(or). Eu Ion Cîrciumaru, mart(or).
 Eu Dumitru Cîndescul, mart(or). Eu Stanciul Sălan, mart(or)
 Eu Efrem, mart(or)²

Pr. I. POPESCU-CILIEŢI

Pictura olteană în sec. al XIX-lea

Încă de prin mijlocul veacului al XVIII-lea preocupările spirituale ale Olteniei — inclusiv acelea ale artelor plastice — se îndreaptă spre luminile apusului.

Un călător francez, Jean-Claude FACHOT, în darea de seamă a călătoriilor sale tipărită la Lyon în anul 1756, vorbește despre bogatele biblioteci particulare din țara noastră, înțesate, zice el, „cu cărți de gust și de preț” pe care le-a cercetat, adaogă el.

La București, la primul sfetnic al Domnului, la boerul Andronache, a admirat „tablouri și sculpturi de seamă” ceea ce lasă să se înțeleagă că boerul Andronache va fi avut o bogată colecțiune de artă.

Nu mult mai târziu, vestitul Rhigas, în restimpul șederii sale la Craiova, își împodobește casa, a căimăcăniei, cu „tablouri avînd subiecte trase din mitologia greacă”, cari deci prin înseși subiectele lor, nu puteau fi, pe acea vreme de o altă factură de cît de aceea apuseană.

Puțin mai târziu, pe la sfîrșitul veacului al XVIII-lea, călători apuseni, în trecere prin Oltenia poposesc voelnic la boierii craioveni, fiind plăcut surprinși de putința de a convorbi cu aceștia din urmă în franțuzește ori nemșește despre idei și curente atunci ale zilei.

Rădăcinile influenței apusene asupra vicței spirituale ale Olteniei trebuesc căutate în adîncul secolului al XVIII-lea, numai astfel explicîndu-se pentru ce chiar în pragul secolului al XIX-lea, după potolirea frămîntărilor politice și sociale și în fecunda pauză de refacere care vine după pacea Congresului dela Viena pînă în zorile revoluției din

2. Academia Română, Ms. 1071, fila 1 r. și v.

1848 — în ceea ce ne privește — la Craiova găsim o ambianță de intelectualitate foarte evoluată și care nu va întârzia să se desvolte în minunata școală spirituală a Olteniei din mijlocul veacului al XIX-lea.

Încă dela 1820, Craiova este un popas cu rod pentru pictorii străini în trecere numai prin țară, sau pentru aceia cari răpiți de huzurul ei se vor așeza temeinic la noi, aducându-ne tehnica și o directivă de spiritualitate care va desăvârși evoluția plasticei românești, smulsă brutal și vom vedea cu ce slab folos, dela trunchiul tradițiilor strămoșești.

Wallenstein, care nu e alt de cît bănățeanul srb *Scarlat Velea*, a descălecat de tânăr în Craiova, unde se așează prin anul 1816 temeinic, pictând „portreturi de persoane” ori dând ici și colo lecții de desen tineretului boeresc dornic de a se arăta călcând în pasul timpului.

După cîtiva ani, căsătorindu-se între timp cu o olteancă, *Wallenstein* părăsește Craiova pentru un timp de activitate mai larg, așezându-se de data aceasta pentru totdeauna în București.

Un alt pictor, de o și mai mare însemnătate pentru reînnoirea picturii românești, cehul *Anto Chladek*, va fi trecut și el prin Craiova, miniaturile boerilor olteni făcute de el și din cari o bună seamă ne-a rămas, fiind o dovadă.

Mai târziu și după descălecare a lui *C. Lecca* în Oltenia, francezul *Valery* se oprește destul de îndelungat la Craiova pentru a lăsa câteva vederi perspective ale orașului minuțios și precis redată și a-și încuscri familia cu băștinașii.

La peregrinările lui, dealungul și de a latul țării, *Szatmary*, va reține din Craiova o viziune a „Tirgului de afară” destul de atent observată și de culoare caldă și îmbietoare.

Desigur că și el va fi fost poposind mai multă vreme în Craiova și cu folos, urmele rămân să fie găsite în arhivele particularilor din Craiova iubitori de artă, acest oraș fiind pe acea vreme străbătut de un fior de spiritualitate uimitor de desvoltat și de o precisă actualitate, pre-annonțând o redesteptare plină de fâgădueli din nenorocire abia în parte ținute.

Dar acești pictori străini călători, vestitori ai noiei

spiritualități, nu au sălășluit decît în treacăt în sufletul deschis al Craiovei, fiind streini de meleagurile ei.

Unul din ei, va redescăleca în Oltenia lui de baștină și va poposi cu vrednic și nemăsurat folos, fiindu-i de har norocul fericit, să însemne EL însuflețirea nouă a Craiovei și pentru cuvîntul scris și pentru frumósul pictural.

Acesta va fi C. LECCA (1810—1887), revenit mamei străbune oltenesti după un popas pribeag de două veacuri în Ardeal și căruia marele I Eliade îi va încredința pentru Craiova, focul sacru al redesteptării naționale.

Prin scris, prin chip, prin grai, prin jertfă, prin veșnicul tînăr entuziasm patriotic, el va fi o vreme însuflețitorul orașului care se trezea în zorile întîrziate ale celui de al XIX-lea veac.

Dacă, cronologic, *Lapaty* este cel dintîi care se apropie și se slujește exclusiv de tehnica picturii apusene, reușind să și-o însușească și să se servească de ea atît de bine, cît această dobîndire să-i deschidă poștile Saloanelor Oficiale de pictură din Paris — ceea ce însemna pe atunci o frumoasă consacrare — Lecca este totuși acela care va duce bătălia pentru arta nouă, el, în însuși lăuntru cetății.

Lapaty, avînd la îndemîna largi mijloace bănești și intructiva aproape indiferent față de frămîntările ori de chemarea meleagurilor pe cari se născuse, părăsește țara în care adia un sutlu artistic insuficient poate respirației sale mai largi, mai apropiată de idealul de artă, cîștigată în atingere cu apusul.

Alături de Lecca, însuflețitorul Eufrosin Poteca va vîghia pînă tîrziu și chiar din schimnicia lui dela mînăstirea Motrului, pășita vremii, slătîind, umerînd cînd va fi nevoie pe C. Lecca și mai tîrziu pe Petre Alexandrescu.

Ostoit de răzbateri a căror răsplată mat rislă nu se ivise pentru el, sleit și desamăgit de înfrîngerea dela 1848 sultelește, el își va atinge entuziasmul îngropîndu-l în scrumul unei adevărate întreprinderi comerciale de zugrăveli bisericesti, în tovărășia unui mai tînăr dar mai practic confrate, ardeleanul Mișu Popp, tovarăș mai mult de cîștig și de trudă, decît de gînduri.

Cu sufletul zăbrănit și în amar de desamăgire, Lecca părăsește Craiova, pentru a conăci de acum înainte ori

unde vreo biserică m. i de seamă ti va cere lui și mai mult lui Mișu Popp, dibăcia îndemnării lor pictoricești, meșteșugind fără multă caznă de minte și de inspirație, după calapoade pregătite gata după operile marilor maeștri ai apusului, pe care le ținea la îndemna gustului fiecăruia, pregătind astfel acel atât de prost gust al orășenimei de care aceasta cu greu se va desface.

Rar, din cînd în cînd, și atunci, atunci cînd avea în față nevoia de a picta vreun portret femenin care îl interesa, în execuția acestuia, artistul se regăsea și uitînd amarul, lăsa darurile pe cari în adevăr le-a avut, să răbufnească în apusul celor ce ereau cu destinație și alege în mintea și în sufletul său.

În ultima perioadă a vieții sale C. Lecca își va întoarce definitiv privirea și gîndul dela ceea ce altă dată pentru el însemna totul, stingîndu-se să între două indiferențe: între aceea de sine-și ca artist și aceea pe care publicul, acum i-o așterne.

C. Lecca a avut destinul și sfîrșitul oamenilor cari au nenorocul să supraviețuiască operei lor.

Luptătorii de-o-altă și urmașii lui C. Lecca nu au dus însă mai departe meșteșugul pictoricesc, nici măcar neajungîndu-l și nici nu au dat o mai mare lărgime picturală tendințelor naționaliste din arta lui C. Lecca.

Pe *Petre Alexandrescu* (1828—1867) îl apropie de Lecca prietenia aleasă și pentru amîndoi însuflețitoare a lui Eufrosin Poteca, mai repede decît un gînd de învățăcel sau o vrere de continuare a celui ce-i fu maestru.

Nimic din sufletul de argint viu și chinuit al lui Lecca nu străbate în acest învățăcel atât de grijuliu de măsură și de a nu pași alături de cărarea bătută de toți.

Din arta pictoricească sau mai bine zis din meșteșugul pictoricesc pe care P. Alexandrescu îl dobîndește la Paris în atelier cercetate de elevi lipsiți de îndrăzneală și de personalitate, din învățătura maeștrilor, P. Alexandrescu nu va reține decît lucrativul indeletnicirii, rămînînd înaintea a ce se înalță din avîntul tinerei școale de pictură franceză ca și înaintea unei porți care închide dincolo de ea, ceva de nepătruns pentru înțelegerea și simțul său artistic.

P. Alexandrescu se va îndeletnici câteva decenii cu portretul în dimensiuni chiar depășind naturalul, al fețelor de boeri de baștină sau de ciocoi îmbogățiți de prin Craiova și din București, devenind mai târziu portretistul căutat al fețelor simandicoase bisericesti, lăsându-ne ca moștenire artistică o crilă de archiere și de episcopi copleșiți sub mitre și odăjdii.

Acest drum spre cele bisericesti ti va fi fost arătat de Egumenul Eufrosin Poteca într'un gând pe care schimnicul dela Gura Motrului îl întrezărea ca pe un dulce vis.

Gînditorul și bine credinciosul, renovatorul și cuviosul care fu laolaltă E. Poteca, nădăjduia de sigur reînnoirea artei murale bisericesti prin P. Alexandrescu, gând generos care depășea însă cece putea da acest artist, lipsit vădit de inspirație religioasă în tablourile pe cari le-a încercat în linia unui astfel de subiect cari sunt mai prejos portretelor arhiericești în cari el căpătase o dexteritate onorabilă.

Tot în jurul lui Lecca și al ideilor al căror promotor le erea el, gravitează o altă figură a Revoluției din 1848, Barbu Iscovescu, mort în surghiun în 1851, despre care dacă nu avem urme nici biografice nici pictoricești propriu zis, puținele sale deseneuri reprezentînd vederi din Craiova, ne dau măsura talentului său, care nu depășește valoarea mențiunei în nici un fel.

Din Biserica „Sf. Dumitru” din „Poarta Pușcării” din „Tîrg” se desface un sentiment de părăsire, de gol, de pustiu pe care l-a redat potrivit cu acela pe care îl purta în sine, firav și plîpînd.

O altă figură de pictor craiovean, care nu se poate alătura sau considera școlărește de nici unul dintre pictorii olteni, este *pictorul actor Elliescu*.

Acesta pleacă din jurul lui Anton Chladek, cu al cărui fiu Alexandru, Elliescu făcu o strînsă și trainică prietenie.

Arta lui se resimte de fâțișă influență pe care o impune viața de zi de zi deadreptul: actor, el își va împrumuta subiectele și felul de a le viziona vieței de culisă și de dincolo de cortină pe care o ducea în trupa lui Matei Millo.

Puternica personalitate actoricească a acestuia slujește

drept model în măruantele sale pînze cari amintesc toate marile succese ale Maestrului: Baba Hîrca, Coana Chirița, Covrigarul, etc.

Moare tînăr, în vîrstă de 39 de ani, doi ani după C. Lecca fără ca poate acesta să fi avut vre-o legătură cu tînărul pictor-actor oltean.

Dacă îndrăzneala sa se mărginește la mici tablouri de mici dimensiuni — în care amănuntul scutește pe artist de multe ori, talentul său nu este lipsit de o oarecare nervozitate și de o aprindere care nu e streină de suferințele cari îl vor răpune de tînăr înainte ca el să fi putut da tot ce un temperament în adevăr înzestrat făgăduia.

Dar să revenim la C. Lecca adevăratul steajăr al noii spiritualități oltene.

Descălecînd din Brașov — după multe peregrinațiuni în țară și în străinătate, Lecca va găsi la Craiova o ambianță bine formată în care el va arunca aluatul practic al naționalismului.

Misiunea lui C. Lecca va fi să îndrepte curentul spiritual — pre-existența lui — spre o expresiune naționalistă și revoluționar regeneratoare a romînismului a cărei încheere prematură și nedesvoltată se găsește în evenimentele dela 1848.

Înlăuntrul acestei idei el va activa — în Craiova — ca pictor, ca literat și ca politic, alături de marile figuri de atunci ale Craiovei ca: un Petre Poenaru, Eufrosin Poteca, Ion Maloiescu și alții.

Din aceeași ambianță spirituală a Craiovei — în jurul anilor 1830 și 1848 — se înalță de data aceasta, ca un lujer îngeminat, celelalte două figuri de pictori olteni cari atît prin arta lor cît prin situația lor socială și prin temperamentul lor al timpului mai mult boeresc decît aristocratic se vor ține departe de frămîntările secundare ori de acelea lucrative ale artei, oficiînd de-o parte, pentru ea și numai pentru ea singură.

Ecourile frămîntărilor naționaliste și avînturilor sociale răbufnesc slab și rece atît în opera lui Lapaty cît și în aceea a lui Th. Aman.

Pictura bisericească, singura avere pictoricească de veacuri a romînismului, nu-i chiamă nici pe unul nici pe

celălalt — fie din lipsa lăuntrică fie dintr'o neîncredere în puterea forță ce sta în zidul de pictat.

Școala de caligrafi delă Mânăstirea Bistrița dă pe cei din urmă încondeetori ai bisericei oltene: pe Dionisie Eclisiarhul și pe Arhimandritul Chiriac Rîmniceanu, fără ca acestora să le fi fost prilejuită posibilitatea de jugrăvire de iznoavă a unei biserici.

Limitați la caligrafiere sau la înfrumusețarea cărților de pomenire cum lucra Dionisie Eclisiarhul sau la mici tablouri cari nu sunt icoane cum făcu Archimandritul Chiriac, arta jugrăvitului bisericesc cu tradiții monastice delă Sf. Munte ori a înaintașilor localnici, pierde la orașe.

De acum înainte, jugravii vor privi cu gând de a face la fel, la modul de a jugrăvi al unui Lecca, al unui Popp sau al unui Tătărescu, risipind cît vor putea prostul gust al picturei zise moderne care va fi tot una cu moartea picturei bisericești.

Nici Lapaty nici Aman nu au avut chemare pentru pictura bisericească, amîndoi au avut pe aceea a picturei într'un cuvînt.

Diferența de vîrstă care separă pe Lapaty de Aman, îngăduie să se lase să se ivească bănuiala că formațiunea lui Aman nu a fost străină de curajul și de exemplul lui Lapaty, care nu este exclus să fie chiar înrudit cu cel dintîi.

Obîrșia comună a rangului social, Lapaty este doar nepotul Caimacanului Craiovei și Teodor Aman fiul serdarului Dimitrie, fi unește precum și îndrăzneala lor de a deveni „jugravi de portreturi“.

Lapaty, fiind mai în vîrstă cu vre-o 15 ani decît Th Aman va fi netezit fără îndoială drumul îngăduirii la Despina Aman, hotărînd-o să accepte destinul de cutezătoare vocație artistică al fiului său.

Lecca și Wallenstein vor fi primii lui dascăli la desen și explicația formărei și desvoltărei sale artistice s'ar evindenția ușor din bogatul material autobiografic pe care Th Aman l-a lăsat în urma sa.

Nu acelaș lucru se poate spune de M. Lapaty.

Sobru despre el însuși în orice fel de amănunte e o

nile și de cele două umflături ce arată șoldurile, absolut toate celelalte linii și puncte de pe figurină, sunt indicații ale podoa-belor și ale vestmintelor. Pentru a nu repeta însă o serie de observații, vom reveni în această privință după descrierea tuturor figurinelor.

Nr. 2 (fig. 2, a și b) 20,⁸ cm. înălțime (capul 2,¹ cm.; bustul 7 cm.; talia 1,³ cm.; rochia 10,⁴ cm.) diametrul bazei 8⁴/₇, cm. De remarcat că gura de jos a clopotului — eliptică — se strâmtează puțin, așa încât diametrul clopotului este cu câțiva mm. mai mare la mijlocul său. Diametrul lateral al bustului 6,⁸ cm. Grosimea bustului la centru 1,³ cm. Diametrul minim al taliei 4,⁹ cm. Grosimea peretelui clopotului, la bază, între 5—6 mm.

Lucrată dintr'un lut fin și puternic ars, pe unele locuri cu început de calcinare. Din această pricină, numai câteva porțiuni ale suprafeței au rămas roșii, restul fiind de un cenușiu specific ceramicii calcinate. Câteva crăpături pe capul figurinii provin din aceeași calcinare. Figurina a fost găsită întreagă, însă frântă la mijloc, cu cele două bucăți aderând perfect și absolut fără nici o lipsă. Ținând seamă de gradul de calcinație al acestei figurine (din această pricină culoarea albă calcaroasă s'a păstrat mult mai puțin decât la cea descrisă sub Nr. 1), suntem îndreptățiți să credem că va fi fost arsă și a doua oară, împreună cu oasele mortului, deși la îngropare nu a fost așezată în interiorul urnei, ci afară, pe umărul acestuia, sub capac. Ca înfățișare generală, aceasta este cea mai sveltă dintre cele patru figurine dela Cârna.

Capul-buton, turtit la partea superioară, este proporțional mai mic decât la Nr. 1 și delimitat la partea superioară, prin aceeași linie ușor incizată orizontal. Sub ea, pe față, distingem în primul rând șapte găurele-puncte, așezate în linie; apoi un desen care, în linii generale, poate fi asemnuit cu o liră, reprezentând neîndoelnic ochii, nasul și gura figurinii, chiar dacă stilizarea este destul de exagerată. La alte exemplare similare, se pot distinge mai bine diferitele organe ale feței⁴⁾. Părul este reprezentat prin trei șuvițe ondulate paralele, ce merg până la mijlocul spinării, unde cele două șuvițe laterale se răsucesc spiralic, iar cea centrală se bifurcă. Intregul bust este acoperit cu un ornament în formă de colier cu capetele răsucite spiralic, dar care nu stă atârnat de gât, ci este desenat pe piept. O serie de ornamente din acelea pe care le-am numit fluturași — ca la Nr. 1 — precum și grupe de puncte și patru găuri cu diametrul de ca. 3 mm., însoțesc pe dinafară acest colier. În schimb, între cele două capete spiralice ale colierului este așezat un alt ornament, oarecum curios: dela un cerc punctat desenat în jurul unei găuri-impri-mate, pornesc în sus două mici antene spiralice, iar în jos o linie

4) Ipoteza lui D. Berciu (*loc. cit.*, p. 133), după care această stilizare ar presupune un simbol al unei divinități a muzicii, este o copilărie.

punctată ce se termină într'un fluturaș dublu. Din centru și din marginile laterale ale acestuia pornesc trei raze formate din câte trei puncte incizate. Aceleași raze pornesc de altfel pieziș și din capetele spiralice ale colierului. Brațele și mâinile sunt realizate exact ca la exemplarul precedent: aceleași trei grupuri de câte trei creștături paralele de lungul brațelor și aceeași indicare a mâinilor cu câte trei degete. O inovație o constituie ornamentarea muchiei laterale a bustului — respectiv a brațelor — turtită, având o lățime de ca. 6—8 mm. și pe care aleargă câte o spirală fugătoare alcătuită dintr'o serie de spirale în S, culcate și imbinat, desenate cu aceleași linii punctate.

Pe spinare este desenat un colier asemănător celui de pe plep', așezat însă ceva mai sus și cuprinzând în interiorul său cozile părului. În dreapta și în stânga, pe linia celui mai mare diametru lateral al torsului, sunt imprimată două găuri, inconjurate cu câte un cerc liniar punctat. Sub colier, cam la mijlocul spațiului rămas liber, este desenat un romb, cu laturi liniare punctate, având în colțuri câte un punct mai accentuat, iar în interior trei puncte pieziș-paralele.

Talia acesei figurine, mai puțin înaltă ca la figurina precedentă, este încinsă cu o cingătoare lată de ca. 9 mm., formată dintr'o bandă marginită de două linii paralele punctate, acoperită în interior cu hașuri liniare punctate, pieziș și paralele. La spate, cingătoarea nu este însă închisă: unul dintre capete se termină arcuit, iar celălalt printr'un fel de cataramă mai lată și mai complicat ornamentată, reprezentând fără nici o îndoială un adevărat brâu-cingătoare cu cataramă respectivă.

Partea inferioară (clopotul) constituie ceva mai mult de jumătate din înălțimea totală a idolului. Și la acest exemplar șoldurile sunt indicate prin două proeminențe laterale; pe de altă parte, trebuie menționat că, de data aceasta, „clopotul” are mai degrabă o formă de cilindru puțin turtit, cu pereții ușor arcuiți și cu baza eliptică. Fața și spatele, bogat ornamentate, constituie două zone distincte. Baza este subliniată printr'o linie punctată orizontal în jurul ei.

Cele două proeminențe — șolduri — inconjurate cu câte două cercuri concentrice liniar — punctate — sunt legate între ele prin trei linii punctate, dintre care cele exterioare sunt în zig-zag, iar cea interioară este dreaptă. Linia zig-zag de deasupra se oprește la dreapta șoldului, iar la stânga ocolește șoldul și coboară apoi vertical până aproape de baza figurinei, unde se bifurcă în fluturași, constituind astfel o linie de demarcare între zona ornamentală a feței și cea a spatelui figurinii. În schimb linia inferioară în zig-zag se termină răsucindu-și capetele spiralice sub cele două șolduri-proeminențe. Suprafața anterioară este împărțită orizontal în două, printr'o bandă ornamentală, lată de ca. 9 mm., delimitată de o linie punctată, care-i trasează perimetrul, și având în interior, ca elemente decorative, patru spirale

în formă de S culcat, alternând cu patru grupuri de câte trei linii punctate verticale. Cu toate că, în genere, se poate vorbi de o dorință de simetrie în decorarea celor două zone orizontale de deasupra și dedesubtul acestei benzi, meșterul preistoric a introdus și o serie de inovații. Astfel, două desenuri în formă de C dublu cu capetele răsucite spiralic stau spate în spate — ca niște parenteze în sens contrar — separate printr-o linie verticală cu vârful desfăcut în patru și cu capătul inferior bifurcat și răsucit cu prelungiri spiralice, amintind de „lira“, care schematizează reprezentarea chipului uman. Doi fluturași separă linia verticală de corpul celor doi C. La dreapta și la stânga, în jurul unui punct înconjurat cu un cerc punctat, sunt desenate patru serii de fluturași și de raze liniare punctate, ce dau acestor ornamente aspectul unor stele complicate, unite cu interiorul celor doi C, prin câte un șir de puncte orizontale.

Ornamentul din zona inferioară este în linii generale același, dar mai simplificat și într-o oarecare măsură inversat. Cei doi C nu mai au decât capetele superioare răsucite spiralic, în timp ce capetele inferioare se termină printr-o simplă bifurcație. Linia verticală dintre cei doi C se termină aici cu totul simplu, fiind separată de acești doi C prin câte două liniuțe punctate paralele. În locul „stelor“ complicate, la găurile înconjurată cu câte un cerc punctat, avem numai câte patru raze de puncte, dintre care una pătrunde până în interiorul celor doi C. Din linia orizontală punctată ce însoțește baza figurinei, se desprinde, la dreapta și la stânga, câte o spirală cu coadă; între acestea se poate observa o bandă de hașuri verticale, care completează ornamentarea feței clopotului.

Ca și la exemplarul precedent, spatele clopotului este caracterizat printr-o ornamentare verticală, spre deosebire de tendințele zonelor orizontale ale decorației feței, pe de altă parte, nici aici nu avem o simetrie perfectă, ci se poate vorbi de unele inovații. O serie de șapte „franjuri“ liniare punctate coboară vertical și aproximativ paralel, cam dela 1 cm. de sub centură și până la 1,5 cm. de bază. Dintre aceste șapte franjuri, două se termină simplu, alte două se răsucesc într-o voluță spiralică, iar celelalte trei se bifurcă în fluturași. Între cele două franjuri centrale mai este desenat un altul în zig-zag, terminat spiralic cam la jumătatea clopotului; sub el sunt trei linii punctate orizontale și apoi un alt franj, al cărui capăt superior este răsucit spiralic, iar cel inferior bifurcat într-un fluturaș dublu și continuat cu trei puncte, ca și cozile franjurilor alăturate. La dreapta acestor franjuri se află o zonă verticală bogat ornamentată, mărginită de acel franj rezultat din prelungirea verticală a uneia dintre liniile punctate orizontale ce unesc șoldurile. Două șiruri verticale de câte opt găuri (un șir la stânga franjului ce desparte ornamentarea feței de cea a spatelui clopotului, iar altul la stânga primului franj din spate) și între ele o serie de liniuțe punctate

paralele și în zig-zag, liniuțe punctate în formă de paranteze, etc., alcătuiesc zona verticală distinctă, însoțită pe dreapta de o serie de fluturași-dubli.

Și pe partea stângă se poate observa o ornamentare diferită de cea centrală a spatelui: pe o linie verticală-punctată, dublu-bifurcată jos și înclinată sus spre șoldul-proeminență, pornesc patru perechi de crochet-uri spiralice, ale căror capete sunt legate vertical prin două șiruri de puncte ce coboară paralel cu linia punctată; acest ornament pare a eși din cadrul obișnuit vestimentar al părții inferioare a figurinelor de tip Cârna, având într-o oarecare măsură un caracter de decorație vegetală.

Nr. 3. (fig. 3, a și b); capul lipsește. 17,⁹ cm. înălțime (bustul 6,⁷ cm.; talia, 1,³ cm.; clopotul, 9 cm.); diametrul orizontal al bustului, 8 cm.; diametrul minim al taliei, 5,⁸ cm.; diametrul bazei, 10,³ - 8,⁷ cm.; grosimea bustului, la centru, 1,⁸ cm.; grosimea peretelui clopotului la bază, 4 mm..

Lucrată dintr'un lut fin, care în secțiune nu este pretutindeni roșu, deși a fost bine ars. Restaurată din mai multe bucăți, lipindu-i — în afară de cap — și câteva mici porțiuni din clopot. Suprafața e brună deschis, pe alocuri păstrându-se urme de lustruire; într'un singur loc, pe plept, poighița roșie s'a ros și apare lutul cenușiu-negricios. Culoarea albă ce fusese fixată în toate ornamentele nu s'a păstrat în chip egal, în multe locuri fiind căzută.

Bustul, aproape circular, are marginile bine reliefate, pentru indicarea brațelor. Prin două șnururi este prins de gât un pendentiv în „ochelari”, exact ca la figurina nr. 1. Pieptul este acoperit de două coliere, formate din câte o linie dublă punctată; amindouă colierele sunt însoțite exterior de câte un șir de puncte și de câte cinci fluturași-dubli, întocmai ca la figurina nr. 2. Colierul mai mic pornește de pe gât, în timp ce colierul cel mare se continuă larg pe spate. În interiorul acestui colier atarnă, pe spate, coada triplă și ramificată jos. O serie de 16 găuri, cu diametrul de ca. 3-4 mm. urmează traseul exterior al colierului. Pe bust, trei grupe de câte patru linii punctate crestează brațele la intervale egale, iar mâinile propriu zise sunt indicate prin câte patru degete, așezate în acelaș fel, ca la exemplarele precedente.

Muchea laterală a brațelor este ornamentată și la acest idol: câte o linie punctată în zig-zag coboară de la umăr până în imediata apropiere a taliei.

Talia este ceva mai lată, fiind acoperită de o cingătoare mărginită orizontal de ambele laturi cu câte o linie dublă-punctată. La spate, cele două capete — dintre care unul se sugrumă — nu se unesc direct, ci printr'o serie de găuri imprimate, reprezentând de sigur catarama. Trei șiruri de găuri — imprimate orizontal împodobesc întreaga cingătoare.

Partea inferioară este foarte largă, având aceleași proeminente laterale pentru indicarea șoldurilor. De data această însă ele sunt străpunse de câte două găuri ce răsbat până în interio-

rul clopotului. Alte trei găuri - în linie orizontală - străpung spațele figurinii, imediat sub catarama centurei, pe creasta reliefată, care constituie marginea superioară a fustei. Această muchie este, de altfel, crestată, de jur împrejur, de o serie de liniuțe incizate paralele. În față, între centură și creastă, sunt desenate patru linii vertical-punctate, paralele. Baza clopotului, eliptică, este însoțită de un șir de puncte și de o linie dublă punctată ce aleargă paralel împrejurul figurinei.

Ornamentarea clopotului pornește dela aceleași principii generale: Fața și dosul constituie două zone diferite; la rândul ei, fața este împărțită în două sub-zone orizontale, printr'o bandă ornamentală lată de ca. 1,3 cm., al cărui perimetru este format de o linie dublă punctată, continuă. În interiorul acestei benzi, 14 spirale în formă de S culcat se îmbucă una într'alta, amintind de ornamentul numit „Laufendehund”. Această bandă ornamentală este înconjurată de un șir de hașuri incizate paralel.

Cele două subzone astfel despărțite sunt mai sobru ornamentate. Sus, la mijloc, un pendentiv atârna de o serie de triunghiuri concentrice, realizate prin linii simple punctate; pendentivul este de tipul în „ochelari” și e desenat cu linii duble-punctate. Din cele două capete spiralice, pornesc pieziș în sus câte trei puncte în linie. La dreapta și la stânga acestui pendentiv au fost adâncite două mari găuri (ce nu străbat însă peretele clopotului), cu un diametru de ca. 9-10 mm; interiorul acestor găuri a fost săpat în ușoare cercuri concentrice, ca pentru un șurub. Gaura este închisă într'un cerc dublu-punctat foarte fin. Între acest ornament și pendentivul în ochelari, se vede câte o grupă de trei linii punctate paralele, aproape verticale.

În zona inferioară sunt trei găuri cu interiorul în cercuri concentrice, așezate pe aceeași linie: cea din mijloc este înconjurată de un cerc linlar punctat și de un cerc de puncte, pe când celelalte sunt cu totul simple. Marginile din dreapta și din stânga ale zonei inferioare sunt încadrate și precizate de câte un crochet spiralic, realizat din câte o linie dublu-punctată, pornită din șirul punctat ce aleargă în jurul bazei. Buclele acestor crochete spiralice și cele trei găuri amintite sunt legate printr'un șir orizontal de puncte, despărțind în acest fel încă odată zona inferioară.

Spatele clopotului-fustă este mai simetric decorat: șapte franjuri duble-liniare, punctate, coboară vertical de sub creșturile amintite, până la câțiva mm. de șirul de puncte de lângă bază. Franjul din mijloc este ondulat într'un zig-zag larg și neregulat, în timp ce celelalte sunt perfect verticale. Cele trei franjuri centrale au codițele bifurcate jos. De sub șoldul stâng al figurinii pornește în jos un franj similar, mărginit pe ambele laturi de o serie de liniuțe-punctate pieziș-paralele și bifurcat la bază. În schimb, sub șoldul drept au fost imprimate trei rânduri verticale

de găuri (cu diametrul de 3 — 4 mm); nu se poate preciza câte găuri au fost, deoarece o porțiune de sub șold lipsește: pe porțiunea păstrată (mai mult de 2/3 avem câte nouă găuri în rândurile exterioare și zece găuri în rândul central; în orice caz nu lipsesc mai mult de cinci găuri din fiecare rând.

Nr. 4 (fig. 4, a și b): 17,⁸ cm. înălțime (capul, 2,⁴ cm; bustul, 5,³ cm.; talia, 1,¹ cm.; rochia, 8,⁸ cm.); diametrul maxim orizontal al bustului, 7,⁰ cm.; grosimea în centrul bustului 1,² cm.; diametrul minim al taliei, 5,² cm.; diametrul maxim al clopotului, 9,⁷ cm., minim, 5,⁹ cm.; grosimea peretelui clopotului la bază, 4 — 6 mm. Clopotul are gura foarte eliptică.

În afară de câteva ușoare crăpături, această figurină este intactă, fiind dealtfel cea mai bine păstrată din toate punctele de vedere; culoarea albă din ornamentare s'a păstrat aproape în întregime. Pasta e arsă bine la roșu; s'a putut constata, după curățirea calcarului depus, care o acoperea, că unele porțiuni ale suprafeței au rămas cenușii, în special întreg spatele figurinii. O serie întreagă de crăpături foarte ușoare ale pojghiței de suprafață și dispariția desăvârșită a oricărui lustru, par a dovedi că această figurină a fost supusă unei calcinații secundare, odată cu arderea rămășițelor mortului. Dealtfel ea a fost descoperită în fundul urnei, făcând ca un fel de bulgăre cu oasele calcinate.

Capul, teșit la partea superioară, nu mai este așa de bine diferențiat de bust făcând aproape corp comun cu acesta, bustul nu mai are o formă oarecum circulară, ci — împreună cu capul — are o înfățișare cam triunghiulară, cu colțurile laterale arcuite. Două linii incizate orizontal și paralel mărginesc capul; sub ele urmează ornamentul în „liră“, reprezentând stilizarea figurii omezești. Pe spate, coboară de pe cap părul, în trei șuvițe paralele, până în mijlocul spinării; cele două șuvițe laterale sunt bifurcate.

De gât este agățat obicinuital pendantiv în „ochelari“, mai puțin bine realizat, de mijlocul căruia atarnă o liniuță verticală, având la vârf două liniuțe orizontale. Un colier liniar — punctat ce acoperă întregul bust, încadrează acest pendantiv. Cel trei fluturași dubli de pe marginea exterioară a colierului au câte o codiță punctată, care le dă înfățișarea unor săgeți. Brațele sunt indicate prin două linii punctate ce pornesc d la umeri și merg paralel cu bustul până spre pântece, unde se răsucesc și își întorc capetele într'un crochet spiralic. Măinile nu mai sunt indicate, în schimb se observă pe antebrățe câte un grup de câte trei liniuțe paralele, ca la celelalte exemplare.

Pe spinare, un mare colier liniar-punctat, însoțit de franjuri mici liniare, încadrează cozile și acoperă întreaga spinare. În stânga cozii, destul de sus, se află o linie verticală puternic imprimată, lungă de 8 — 9 mm., fără corespondent în partea dreaptă și al cărei sens nu poate fi precizat.

Talia figurinii este destul de puțin înaltă, fiind acoperită cu obicinuital brău-cingătoare, indicat prin două linii paralele ce se

închid pe spate, fără a se uni: în stânga, capul cingătoarei este rotunjit, iar în dreapta este lățit și neînchis. Catarama ce face legătura dintre capetele cingătoarei este indicată printr'o linie punctată, orizontală, secționată vertical de alte două linii punctate paralele. Întreaga cingătoare este acoperită cu liniuțe verticale paralele, făcute din câte 2 — 3 creștături în continuare și umplute cu foarte multă culoare albă calcaroasă, care în unele puncte formează o masă compactă.

Șoldurile sunt și la această figurină indicate printr'o ușoară proeminență, mai puțin reliefată decât la celelalte. Fusta clopot este împărțită tot în două zone distincte de ornamentare: fața și spatele.

O linie punctată orizontal unește cele două șolduri. La mijloc, sub această linie, un ornament mai complicat, poate fi considerat ca provenind dintr'o liră răsturnată sau dintr'un pendentiv în „ochelari” cu bucla desfăcută, în spiralele căruia se imbucă alte spirale cu coada piezișe și terminată în alte volute. La dreapta și la stânga, câte o linie mică punctată ondulată coboară de sub talie. Ceva mai sus de jumătate, fața clopotului este secționată de o bandă orizontală lată de 1,5 cm., formată din două linii orizontal-paralele, la capetele cărora sunt patru găurele ce răslesc în interiorul figurinei. În cuprinsul acestei benzi este desenat, cu o linie punctată continuă, un triplu meandru. Micul spațiu rămas liber la extremitatea stângă a acestei benzi a fost acoperit cu trei linii punctate verticale.

Marginea inferioară a clopotului nu mai este mărginită de o linie punctată continuă, ci de două linii: în față, una cu capetele răsucite în sus în crochetură spiralice, iar în spate o simplă linie punctată orizontală, ale cărei capete se opresc lângă crochetele spiralice ale liniei din față.

Sub banda cu meandre, au fost trasate două linii punctate verticale-paralele, în dreapta și în stânga cărora sunt câte doi fluturași-săgeți, cu cozile punctate. Câte o linie punctată orizontală, având capătul barat de două liniuțe, separă săgețile de sus de cele de jos. Între săgeți și crochetele spiralice, câte o linie punctată în zig-zag vertical neregulat desparte spațiul intermediar, în două părți aproape egale.

La spate, cele două șolduri-proeminențe sunt unite printr'o linie punctată orizontală, care se răsucește spiralic pe ambele șolduri. Din șoldul drept coboară un șir vertical de puncte, despărțind astfel zona decorativă a feței de cea a spatelui, în timp ce din șoldul stâng coboară numai câteva puncte.

Nici la această figurină nu se poate observa simetrie perfectă în ornamentarea spatelui. Din trei găurile situate la mijloc, sub linia ce însoțește talia, coboară vertical trei franjuri de linii punctate; cel din mijloc se bifurcă la bază, iar celelalte două se răsucesc în afară în câte o volută spiralică. Aceste franjuri sunt legate între ele prin două linii orizontale, accentuate prin

câte o gaură la punctele de plezare din franjurile laterale și la intersecția cu franjul central. De ambele părți ale acestui ornament central, se mai află câte trei franjuri: primele, la dreapta ca și la stânga, mai simple, constituite din câte o linie de puncte ce coboară până deasupra spiralelor franjurilor precedente, iar celelalte două perechi formate din câte o linie punctată terminată la bază cu câte o gaură ceva mai mare. Aci începe însă deosebirea între ornamentarea din dreapta și cea din stânga: ultima linie punctată din dreapta este însoțită de o serie de liniuțe paralele orizontale pe toată lungimea ei, spre deosebire de ultima linie punctată din stânga, lipsită de acest adaus. Intre ultimele două franjuri din dreapta sunt desenați trei fluturași, în linie verticală, cu vârful spre stânga, dintre care cei doi de sus au aripile duble închise, iar al treilea aripi simple, mărginite la capăt de câte două liniuțe paralele. Cozile acestor fluturași-săgeți nu sunt realizate în același fel: cel din mijloc are o coadă formată din cinci puncte așezate în linie, pe când ceilalți doi au câte o codiță ondulată, formată dintr'o linie punctată.

În partea stângă sunt numai doi-fluturași dubli, cu codițe liniare-punctate drepte, și așezați în afara franjurilor, nu între ele, constituind astfel linia de despărțire dintre podoabele feței și acelea ale spatelui clopotului-rochie.

III. ORNAMENTAREA

Bogata ornamentare a idoloilor dela Cârna — în concordanță de dealfel, cu aceea a celor mai mulți idoli similari din regiunea de răspândire a civilizației respective — are o întreită semnificație. O mică parte dintre desaturile ce acopăr idolii sunt indicații privind corpul omenesc; alte câteva reprezintă podoabe și, în sfârșit, cele mai multe trebuie socotite chiar vestmintele idoloilor.

Dintre indicațiunile privind corpul omenesc în sine, numai două au fost întâlnite la toate cele patru exemplare descrise mai sus; ele se găsesc însă la cele mai multe dintre exemplarele similare: a) brațele cu mâinile, și b) părul. Primele sunt reprezentate prin grupele de patru sau trei liniuțe punctate — paralele — și într'un caz numai prin linia înțezată ce conturează brațele—, iar părul este indicat printr'o serie de șuvițe ce coboară pe spinare.

Chipul, cu organele feței, atunci când este indicat, este stilizat în aceeași măsură exagerată ca însuși capul; uneori la (Nr. 1) lipsește însă orice indicație a organelor feței. Stilizarea în formă de „liră“, cu o linie verticală la mijloc, trebuie privită ca o reprezentare destul de completă a feței: linia de mijloc arată nasul, cele două capete spiralice ale lirei, la dreapta și la stânga, ochii,



Fig. 1 a

Statuetele dela Cârna.



Fig. 1 b

Statuetele dela Cârna.



Fig. 2 a

Statuetele dela Carna.



Fig. 2 b

Statuetele dela Cârna.



Fig. 3 a

Statuetele dela Cârna.



Fig. 3^b

Statuetele dela Cârna.



Fig. 4 a

Statuetele dela Cârna.



Fig. 4 b

Statuetele dela Cârna.

Cuprinsul cărții a IV-a

AUTORII:

- Bălașa Pr. D.* a) Despre familia lui Alexandru al II Voevod (Știri noul bazate pe descoperirile dela m rea Bucovățul) . . . pag. 29—36
b) Documente . . . pag. 107—121
- Bălașa, Pr. Ioan* Document referitor la Șetr. Iancu Jianu 122
- Bărcăcilă, prof. Al.* Un depozit de mici dinari, tip vienez, din veacul al 13-lea la Turnu-Severin (cu un rezumat în franțuzește) . . . pag. 37—52
- Cărăbiș, Ion* Documente din județul Gorj (în colaborare) pag. 123—137
- Dumitrescu Vladimir.* Statuetele din epoca bronzului descoperite în necropola de la Cîrna (jud. Dolj), în colaborare . . . pag. 173—192
- Neda, Ioan M.,* Documente din județul Gorj (în colaborare) . . . pag. 123—137
- Nicolăescu-Plopșor, Dr. C. S.,* a) Hronograful lui Moxa (un manuscris nou) . . . pag. 1—28
b) Satul Iamnic și documente privitoare la satul Iamnic . . . pag. 52—67
c) Documente privitoare la satul Bucovăț și altele . . . pag. 67—87
d) Actul de hotărnicie al moșiei Craiovița pag. 87—107
e) Vama dela Jiu-Craiova pag. 151—152
f) Miclăușevăț, Curilo și Grădanovăț pag. 153—159
g) Satul București pe Luncavăț 159—161
h) Statuetele din epoca bronzului descoperite în necropola de la Cîrna (jud. Dolj) în colaborare . . . pag. 173—192
- Paleologu G. V.* Pictura olteană în sec. al XIX-lea p. 162—172
- Popescu-Cilieni, Pr. I.* Ceva despre vechii proprietari ai satului Gogoși-Mehedinți pag. 161—162

DOCUMENTE

- 1557 (7066) Ianuarie 8. Pătrașcu cel Bun întărește stăpînirea lui Manciu, Mihai, Pătru și Pană, peste jumătate din Iamnic, pag. 52—54.
- 1586 Iulie 18. Porunca lui Mihnea Voevod pentru satul Bucovățul, pag. 67—71.
- 1587 Aprilie 8. Porunca lui Mihnea Voevod pentru satele Bucovățul, Cornățelul, Săcuiul, Bucoviciorul, Vilcănești, Smărădăștețul ale m-rii Coșuna pag. 71—77.
- 1588 Sept. 1. Mihnea Voevod întărește m-rii Coșuna stăpînirea peste satul Cornățel, pag. 77—80.
- 1592—3. Hrisovul lui Alexandru Voevod pentru moșia Craiovița a m-rii Horezu, pag. 90, 99.
- 1607 (7115) Iunie 6. Act prin care locuitorii satului Iamnicul se vînd lui Preda Buzescu mare Ban, ca să-i fie rumîni, pag. 52—55.
- 1609 Martie 29. Hrisovul lui Radu Voevod prin care întărește m-rii Coșuna satele Bucovățul, Radovanul, Cornățelul, Săcuiul, Virvoru, Perîșorul, etc. pag. 80—87.
- 1611 (7120) Mai 23. Porunca lui Radu Vodă prin care întărește stăpînirea m-rii Coșuna peste a șasea parte din Iamnic, pag. 55—57.
- 1613 (7121) Mai 12. Radu Voevod întărește stăpînirea m-rii Jitianu peste jumătate din Iamnic pag. 57—58.
- 1616 (7125) Noemvrie 7. Cartea lui Alexandru Iliș Voevod prin care scutește Iamnicul, partea m-rii Jitianu, de toate dările și năpăștile, pag. 58—59.
1620. Cronica lui Moxa fragment, pag. 8—28.
- 1625 (7133) Aprilie 16. M-rea Coșuna vinde o funie din Iamnic m-rii Jitianu, pag. 60.
- 1637 Aprilie 26. Mihai din Cîrcei dăruiește m-rii Jitianu moșia sa din Iamnic o funie mare și din Hirsova de Sus și de Jos și venitul din vadul podului, pag. 60—61.
- 1664 Iunie 27. Cartea lui Stroe Vornic și Dumitrașco v. Vistier pentru Iamnic, pag. 61.
- 1678 Sept. 25. Șase boeri hotarnici judecă pricina pentru Iamnic, pag. 61—62.
- 1679—1680. Cartea Patriarh. de Ierusalim Dorotei p. 20 liude, pag. 63.

- 1680—1681. Hrisovul lui Șerban Voevod pentru 20 de case de rumâni, ale m-rii Jitianu, pag. 62.
- 1683 Mai 8. Zapis de zalogie p. o moară în Sadova, pag. 137—138.
- 1685 Noem. 21. Zapis de vânzare la mîna popii lui Dionisie dela m-rea Sadova p. partea de moară, pag. 138—139.
- 1688—1689 Hrisovul lui Const. Basarab Voevod pentru 25 rumîni ai m-rii Jitianu, pag. 63.
- 1689 Oct. 25. Cartea a 6 boeri pentru moșia Craiovița pag. 89, 99.
- 1693—1694. Cartea lui Const. Voevod prin care poruncește slujbașilor să nu supere m-rea Jitianu, pag. 63.
- 1697 Iunie 11. 12 boieri hotarnici hotărnicesc moșia m-rii Jitianu de către Livezi, pag. 63—65.
- 1699 August 25. Cartea lui C-tin Brîncoveanu pentru satul Aninișul-Gorj și muntele Virtopul, pag. 107.
- 1711—1712. Cartea lui Const. Voevod prin care poruncește boerilor slujbași ca să nu supere oamenii m-rii Jitianu, pag. 63.
- 1713 Ian. 5. Const. Vodă poruncește boerilor slujbași să nu supere oamenii mînăstirii Jitianu, pag. 65.
- 1714 Mai 24. Ștefan Cantacuzino inoiește m-rii Jitianu mila cu 25 de oameni rumîni din satul Iamnic, pag. 63.
- 1727 Martie 24. Carte de hotărnicie a 12 boieri p. Craiovița, pag. 88, 91, 93, 99, 102.
- 1727 Aug. 3. Cartea C. C. Administrații p. moșia Craiovița a m-rii Horezu, pag. 89, 93, 99, 102.
- 1744 Apr. 13. Cartea de blestem a episcopului Climent pentru m-rea Jitianu pag. 80.
- 1746 Noem. 6 Porunca căimăcămiei Craiova p. a hotărnicii Craiovița a m-rii Horezu, pag. 89.
- 1746 Noem. 13. Hotărnicia moșiei Craiovița a m-rii Horezu, pag. 90, 99.
- 1747 Iunie 14. Serisoarea boerilor consilieri către egum. Bistriței pentru o parte de moșie a m-rii Vieroșul și un vad de moară, pag. 139.
- 1747 Iunie 29. Carte de blestem a mitrop. Neofit asupra egum. dela Bistrița p. vadul de moară al m-rii Vieroșul, pag. 139—140.
- 1748 Iulie 30. Carte de mărturisire a stăpînitorilor moșiei Gogoși, Mehedinți, pag. 161—162.
- 1750 Fev. 14. Cartea lui Grigorie Ghica p. vadul de moară dela Urzica al m-rii Vieroșul, pag. 141.
- 1752 Iunie 13. Poruncă adresată igumenilor dela Bistrița și Brîncoveni să vie cu scrisorile la diyan, pag. 142.
- 1761 Iunie 20. Carte de hotărnicie p. Craiovița, hotarul Neguleștilor, pag. 92.
- 1764 Noem. 10. Zapisul egum. Ilarion al Bucovățului la mîna

- egumenului dela Jitianu prin care la moșia Iamnic, dau pricina pe îndouă, pag. 65—67.
- 1775 Fev. 15. Carte de hotărnicie p. moșia Cîrlogani (pe Olteț), pag. 108—109.
- 1775 Iul. 23. Ocolnica Clucerului C. Fotescu și Clucer Barbu Piersiceanu (p. Craiovița), pag. 102.
- 1778 Ian. 27. Hotărnicia divanului Craiovei p. moșia Cîrlogani (pe Olteț), 110—111.
- 1780 Ian. 21. Jalba lui Gheorghe și Nicolae logofeși de divan, p. Cîrlogani, pag. 111.
- 1780 Sept. 17. Zapis de vînzare de vie în dealul Cîrlogani, pag. 112.
- 1780 Oct. 20. Jalba și rezoluția Caimacamului pentru moșia Cîrlogani, pag. 113—114.
- 1780 Oct. 30. Porunca Divanului Craiovei p. hotărnicia moșiei Cîrlogani pe Olteț, 114—116.
- 1783 Aprilie 9. Ocolnică a lui Zamfir Jianu Șetrar p. Craiovița, pag. 102.
- 1785 Mai 25. Zapis de cumpărătoare dela Barbu Știrbei p. niște livezi la Craiovița, pag. 102.
- 1784 Mai 29. Carte de hotărnicie a lui Vlăduț Tetoianul Clucer pentru Craiovița și Frăsinetul, pag. 101.
- 1784 Sept. 15. Jalbă pentru moșia Cîrlogani cu rezoluția Caimacamului, pag. 116—117.
- 1785 Apr. 4. Zapis p. o vie în Cîrlogani Vilcea, pag. 117—118.
- 1786 Mart. 29. Zapis p. o vie în Piscul Palangăi (Cîrlogani) pag. 119.
- 1788 Aug. 13. Act de vînzare al lui Popa C-tin Ciccănoiu cu semnele Craioviței, pag. 95.
- 1789 Mart. 3. Zapis p. moșie în Stolojani, Gorj, pag. 123.
- 1791 Apr. 23. Zapis p. vie în Cîrlogani Vilcea, pag. 119—120.
- 1792 Ian. 24. Hotărnicia Șetrarului Crăznaru p. 11 locuri în Gorj, pag. 121.
- 1798 Dec. 10. Zapis p. moșie sub Piscul Palangăi, pag. 120.
- 1804 Sept. 13. Const. Ipsilanti carte de boerenaș mazil p. lordeche sin Matei Stolojanu, pag. 123—124.
1816. Hotărnicia moșiei Urzicuța, pag. 142—146.
- 1831 Sept. 13. Inscrisul oamenilor din Cîmpul Fomii, Gorj, pag. 124.
- 1833 Fev. 20. Foaie de zestre, Gorj, pag. 125.
- 1835 Noem. 28. Jalbă p. moșie în Cîmpul-Fomii, Gorj, pag. 125—126.
- 1835 Noem. Cartea de boer mazil a lui Gheorghe I. Matei Stolojanu, pag. 126.
- 1836 Fev. 12. Zapis p. zalogire de vie și pruni în Stolojani, pag. 127.

- 1837 Oct. 13. Numirea lui Iancu Jianu suptocirmuitor în R-ți, pag. 122.
- 1839 Mart. 31. Adeverință p. bani, pag. 128.
- 1840 Ian. 28. Zapis de vânzare în Stolojani, pag. 129.
- 1840 Apr. 17. Zapis de vânzare p. 10 stinjini în Trăgoești, pag. 129—130.
- 1840 Aug. 23. Zapis de vânzare în Cîmpul Fomii, pag. 130—131.
- 1841 Iulie 14. Jalba către plasa Jiul p. o pricină în Cîmpul Fomii, pag. 311—132.
- 1841 Aug. 27. Zapis de vânzare în Cîmpul Fomii, pag. 132—133.
- 1843 Ian. 24. Zapis de vânzare p. un loc în Păducei Gorj, pag. 133—134.
- 1846 Apr. 15. Zapis de vânzare p. 4 stinjini în dealul Tărtoba, pag. 134.
- 1846 Mai 4. Hotărîrea plășii Vilcanului p. o pricină în Cîmpul Fomii, pag. 135—136.
- 1846 Mai 9. Scrisoare pentru niște bani, satul Roșiuța, pag. 136—137.
1860. Act de hotărnicia moșiei Craiovița despre Cernelele de Sus, Troaca, Albești (Breaza), Șimnicul de Jos, Frăsinetul, Craiova, Breasta, pag. 87—107.
- Fără dată. Jalba egum. Vieroșanul p. vadul de moară dela Urzica, pag. 146—147.
- Fără dată. Jalba egum. Vieroșanul, p. o pagubă și p. vadul de moară dela Urzica, pag. 147—148.
- Fără dată. Porunca lui Ioan George Caragea p. alegerea și hotărnicia moșilor.
- Fără dată. Foale p. semnele moșiei Urzica a m-rii Vieroșul, pag. 149—150.
-

INDICE

A

- Abel 11.
Adam 10, 11, 12.
Adrian împ. 25.
Afet 12.
Afrodita 10.
Alba Regală 39.
Albești (Breaza) 88 94-96, 105.
Alexandrescu Petre 164, 165, 166
Alexandru Aldea Voevod 153.
Alexandru Voevod 60, 90, 99, 155.
Alexandru II Voevod 29-36, 57,
67, 68, 70, 72, 73, 74, 75, 76,
77, 78, 79, 83, 86.
Alexandru Iliăș Voevod 53, 58.
Alexandru Macedon 15.
Alexandru Moruzi Voevod 144.
Alep 32-33.
Aman D-trie Serd. 168.
Aman Th. 167, 168.
Amulius 18, 19.
Amza 55.
Andrei al II, reg. Ung. 39, 43.
Andrei b. v. Vist. 77.
Andronache 162.
Anișul 107, 108.
Antonin, împ. 25.
Apele Vii 65.
Arcani 124, 130, 131, 134, 135,
136.
Arfaxad 12.
Arghiropol Gheorghe v. Ban 149.
Argitoianu C-tin b. v. Stol. 67,
b. v. Vor. 88.
Aris 10.
Arlea 65.
Arșova (Hirșova) 53, 57.
Asiria 12.
Asurdin 12.
Așezămintele Brîncovești 84-
104, 107.
Athos 57, 58.
August Cezar 21.

B

- Babilon 12.
Banatul Severinului 43, 44.
Barbu III Ban-Craioveștu 152.
Barbu Ciucer 60.
Barbu v. vist. 92.
Basarab cel Bătrîn 151.
Basarab cel Tânăr 151.
Basarab Voevod v. și Neagoe Ba-
sarab 155.
Bălan Ion 124.
Băleanu C-tin 139.
Bărbălan Dumitrașco 113, 115.
Bărcan v. Stol. 87.
Bela IV 39, 43, 44.
Belciugata 89.
Benescu Ioniță b. v. Vist. 112.

- Bengescu Gh. Slug. 116.
 Bibescu-Basarab 87, 107.
 Bibescu Dumitrache b. v. Şetr.
 101.
 Bircovul (Iac) 89, 91, 93, 94, 98,
 100, 102, 103, 105.
 Bistreţ 151.
 Bistriţa m-re 139, 140, 141, 142,
 143, 144, 145, 146, 147, 148,
 168.
 Birza 70.
 Birseşti 70.
 Bizdina 60, 61.
 Boltaşul Milco 92.
 Borleni 111.
 Boţea 82.
 Branicioşu 93.
 Branişte 80, 83.
 Braşov 85.
 Bratovoieşti 74, 84, 160.
 Bratul Cluci 56.
 Bratul Comis 58.
 Brailoiu Isprav. 161.
 Brailoiu Ion Slug. 111.
 Brădescu Preda 65.
 Brădiceni 136.
 Brăneşti 70.
 Breasta 68, 72, 88, 104, 107.
 Breaza (Albeşti) 88, 89, 93, 94,
 96, 98, 102, 105, 106.
 Brîncoveanu 161.
 Brîncoveni m-re 90, 92, 96, 98,
 101, 104, 139, 140, 141, 142,
 146, 147, 148.
 Brutus 20
 Bucureşti (sat) 159, 160.
 Budişteanu Medelnicer 126.
 Bucovăţ 65, 67, 72, 80, 81, 152.
 Bucovăţul Vechi m-re (vezi şi
 Coşuna) 29, 33, 34, 35, 52, 54,
 65, 66, 80, 85.
 Bucoviciorul 71, 74, 75, 76, 80, 84
 Buna 85.
 Bungeţelul (Iac) 74, 79, 83.
 Burleanu Ene 110, 111, 113, 115.
 Burleni 111, 112, 114.
 Buzescu Preda m. Ban 52.
 Buzescu Radu v. Cluc. 87.
 Buzeshii 157, 158, 159.
- C**
- Căcaleţi 65.
 Cain 11.
 Cainan 11, 12.
 Calafat 151.
 Calea Caracalului 143.
 Calea Diiului 74, 79, 83.
 Caplea 52.
 Caracăl 85.
 Carada Nic. 96.
 Carol cel Mare 48.
 Cazane 37.
 Căluş m-re 55.
 Cărarea 153, 154, 155, 157, 158.
 Cărbăiş Iordache 129.
 Cărpiniş 108.
 Căzan Vor. 70.
 Ceauri 30.
 Cernelele 87, 96, 107.
 Cernelele de Sus 88, 90-92, 93,
 105.
 Cerneţi 153, 154, 155, 156, 157,
 158.
 Cernica v. Post. 55, v. Vor. 87.
 Cioroiul 84.
 Chezar v. Log. 71, b. v. Log. 77,
 v. Vor. 80.

- Chlajna 34.
 Chiriac Rîmniceanu Arhm. 168.
 Chiru, imp. 14.
 Chladek Anton 163, 166.
 Ciolacu Andronache 124.
 Ciuturoaia 62.
 Cîmpul Fomii 124, 127, 128, 130,
 131, 132, 133, 134, 135, 136.
 Cîndescu (fam.) 162.
 Circei 53, 60.
 Cîrligele, lacul cu 82.
 Cîrlogani 108, 110, 111, 112, 113,
 114, 115, 116, 117, 118, 119.
 Cîrstea Spăt. 56, 58.
 Cîrstea v. Vor. 59.
 Claudius Caezar 23.
 Climent ep. 80.
 Cocorăscu Stana 149.
 Coiculescu Nicola 124, Barbu 127.
 Cojești 89.
 Comod, imp. 26.
 Constantin Basarab Voevod 63,
 88, 89, 107, 108, 140, 141, 146,
 148, 153, 155, 159.
 Constantin Ipsilanti Voevod 123,
 124.
 Constantin Mavrocordat 160.
 Constantin, imp. 28.
 Constantin, imp. 27.
 Constantin vt. Port. 64.
 Constantin Pirc. 124.
 Cornățelul 68, 71, 72, 73, 74, 77,
 78, 79, 80, 83.
 Cornescu Mihai 126.
 Cornești 53, 61.
 Cornet 62.
 Costache Sluger 124.
 Coșuna (vezi și Buc. Vechi) m-re
 52, 53, 55, 57, 60, 67, 71, 72,
 73, 75, 76, 77, 78, 79, 80, 81.
 Coșuștea-Crivelnic m-re 38, 45,
 49.
 Cotenii 144, 145.
 Cotmeana m-re 160, 161.
 Covaci Andrei inginer 142.
 Cozia m-re 153, 154, 155, 157,
 158, 159, 160, 161.
 Craiova 60, 61, 62, 79, 81, 84,
 88, 98, 101, 104, 106, 110, 148,
 151-152, 163, 164, 166, 167.
 Craiovița 87, 88, 89, 90, 91, 92,
 93, 96, 98, 99, 101, 103, 104,
 105, 107.
 Craleva 55.
 Crăsnaru b. v. Șetrar 121.
 Crems 46.
 Crețești 70, 89.
 Crețeștii din Jos 98.
 Crețulescu Vornic 161.
 Criva 91, 93.
 Criva de Sus 89, 98, 99, 102.
 Cron 10.
 Curelaru Stanciu 108, 109.
 Curilo 153, 154, 155, 156, 157,
 158.

D

- Damian Iuzbașa 65.
 Dan Lög. 65.
 Dan Voevod 155.
 Dana Jup. 52, 53, 57.
 Danciul Post. 85.
 Datco Cluc. 70. Post. 85.
 David imp. 13.
 David Spăt. 143.
 Dăbuleni 143, 144, 149, 150.
 Dănești fam. 29.

- Deadiul Vist. 55, 57.
 Decius imp. 27.
 Deli Marco (căpetenie de haiduci) 52, 55.
 Deltu 60.
 Dima Clucer 60, 61.
 Dima Iuzbasa 65.
 Dinari vienezi 38—39.
 Dioclițian împ. 27.
 Dionisie Eclisiarhu 168.
 Dilga 60, 62.
 Dobre Județ 60.
 Dobriceanu Gavrilă Post. 122.
 Domitian împ. 24.
 Dorotei patr. 63.
 Dosoftei patr. 155.
 Dositei patr. Ierus. 154.
 Dracea Armaș 29.
 Draculea 29.
 Dragomir Log. 111.
 Dragomir v. Com. 54.
 Dragomirești 70.
 Drăghici Isprav. 61.
 Drăghici Log. 60.
 Drăgoi Log. 55.
 Drubeta 37.
 Drumul Muntenilor (sau Moca-
 nilor) 89, 91, 92, 93, 94, 98,
 99, 100, 102, 103, 104.
 Duca Vodă 108.
 Dumbrăvița 156.
 Dumitrașco v. Vist. 61.
 Dumitrașco căpit. 62.
 Dumitru b. v. Vor. 77.
 Dumitru v. Ban 59.
 Dumitru Post. 62.
 Dumitru v. Log. 80.

E

- Ecaterina de Salvoresso 33, 36.
 Eftimie ep. 75.
 Elliescu 166.
 Enești 160.
 Enoh 11.
 Enric IV 48.
 Eneea 18.
 Enos 11.
 Ermia 10.
 Eufratul 10.
 Eva 11.
 Ever 12.

F

- Fachot, Jean-Claude 162.
 Falec 12.
 Fălcoi 55.
 Filișanu Matei 143, 144, 149, 150.
 Fintina Coconilor 98, 99, 100.
 Fintina Cucului 64.
 Fintina Oborului 66.
 Fintinele 143, 150.
 Formbach m-re 46.
 Fota v. Post. 56.
 Fotescu C. Cluz. 102.
 Frâșinetul 88, 100-104, 105, 106,
 107.

G

- Gabrovu 65.
 Gaius Caesar 21, 22.
 Gani 55.
 Gârdanul 153-154, 155, 156, 158.

- Gărdăreanu 157.
 Găvănița 129.
 Geamenii 82.
 Gheon 10.
 Gheorghe Com. 55.
 Gheorghe Log. 110, 111, 112,
 113, 114, 115, 116, 117, 118.
 Gheorghe v. Post. 71, 77.
 Gheorghijă trei Log. 119.
 Ghercești cetate 152.
 Giorman 65.
 Giorocel 65.
 Gisnei 64.
 Girfanul 153.
 Ghiorgoiul Toma 121.
 Glogoveanu Ion Sărd. 111.
 Gogoși 161, 162.
 Goișa 154, 158.
 Goște 61.
 Golescu 161.
 Gorgan v. Stol. 59.
 Gostavăț
 Govora m-re 153, 154, 155, 156,
 157, 158, 159.
 Grădanovăț 153.
 Grădiștea 152.
 Greșimea (fintină) 79, 83.
 Grigorie ep. 140.
 Grigorie v. Com. 59, 87.
 Grigorie Ghică Voevod 152.
 Grigorie Voevod 155.
 Gura Cornului 66.
 Gura Cosacului 65.
 Gura Motrului m-re 164.
 Gura Tinoasei 72.

H

- Hagiad Ioan 83, 101, 106.
 Hăgi Enuși 142.
 Ham 11.
 Hamza Ban 152.
 Hamza (din Crețești) 70.
 Hamza Log. 85.
 Haralambie D-trie 88, 104, 107.
 Hirsăvescu Matei 102, 103.
 Hirsova de Jos 53, 60.
 Hirsova de Sus 53, 60.
 Hlovina 80, 85.
 Horezu m-re 87, 88, 89, 90, 98,
 99, 102, 107.
 Hrisoscoaleu Ianache b. v. Ban
 (vezi și Ianache v. Ban) 101,
 117, 141, 147.
 Hristodor K. 113.

I

- Iafet 11.
 Iamnicul 52-57, 58, 60, 61, 62,
 65, 68, 72.
 Ianache v. Ban 71, 77.
 Ianca 145, 150.
 Iane v. Post. 59, 60, 80.
 Iared 11.
 Ierusalim 63
 Iliăș Vodă 58.
 Ilișnicul 157, 158.
 Iscovescu Barbu 166.
 Iscrul Log. 55.
 Ișalniță 70.
 Ioan Medelnicer 124.
 Ioan Vodă 34, 35.
 Ioan George Caragea Voevod 142,
 149.
 Ion Iuzbașa 65.

Ionești 159, 160.
 Iscrul Vor. 60.
 Iulian, împ. 28.
 Ivan b. v. Log. 70.

Ivan vt. Port. 65.
 Ivașco Post. 55.
 Ivașco Vor. 74, v. Vor. 77, 79.

J

Jianu Iancu Șetr. 122.
 Jianu, Hagi Stan, Pah. 116.
 Jianu Zamfir Șetr. 102.
 Jiblea 160.

Jidoviile 152.
 Jieț 101.
 Jițianu m-re 53, 54, 57, 58, 60,
 61, 62, 63, 64, 65.

L

Lacul Cioarei 66.
 Ladislau Cumanul 41, 42, 52.
 Lahovari Ioar Stol. 160.
 Lameh 11.
 Lapaty 164, 167, 168.
 Laurențiu Ban 43.
 Lăcusteanu Grig. Pah. 112.
 Leamna 65, 68, 70.
 Lecca C. 163, 164, 165, 166,
 167, 168.

Leca Post. 87.
 Leopold V 45, 46.
 Lepădat Pah. 54.
 Leu 65.
 Litovoi 44, 52.
 Livezi 53, 62, 93, 64, 65.
 Luncavăț 159.
 Lupu Dascălu 87.
 Lupul Pah. 58. v. Log. 87.

M

Maiorescu Ioan 167.
 Maleleil 11.
 Malovățul 154, 155, 156.
 Manciu scriitor 54.
 Marcea 160.
 Marcea Post. 67, 68, 69, 72, 73,
 74, 78, 83.
 Marcu Antonin împ. 25.
 Matei Voevod 62, 153, 155.
 Matasal 11.
 Maximian, împ. 27.
 Măgura Ascuțită 149.
 Măgura Ciobanului 149, 150.
 Mellnescu Mihai 88.
 Meteora 81.
 Micleușul 152, 153, 154, 155.

Miclăușevăț 153-157.
 Micleușești 158.
 Mihai v. Stol. 77.
 Mihaifalău (Bihor) 40, 41, 42, 50,
 51.
 Mihai Voevod 53, 56, 82, 84,
 139, 141, 143, 145.
 Mihail mitrop. 75.
 Mihnea Voevod 29, 30, 31, 32,
 33, 36, 55, 57, 59, 67, 71, 72,
 77, 80, 83, 84, 85.
 Millo Matei 166.
 Miloș Voevod 31, 32, 34, 35, 36.
 Mircea Voevod 30-32, 36, 38,
 57, 67, 68, 72, 153, 155, 159,
 161.

- Mircea Vodă Pretendentul 30, 31. Mirzea v. Pah. 59. v. Spăt. 87.
 Miroslav v. Vist. 77, 79. Moara Bibescului 98, 99.
 Misirlul 12. Mofleni 71, 152.
 Mitrea Post. 60. Mofleni (Bucovățul Vechi) m-re
 Mitrea v. Vor. 71, 77. 36.
 Mitu Log. 110. Mosrem 12.

N

- Nabor 13. Nica v. Log. 56.
 Nănășești 159, 160. Nica vt. Log. 59.
 Neagoe Basarab Voevod 70, 73, Nica v. Vist. 87.
 81. Nicola Port. 71.
 Neagoe dela Craiova 151. Nicola Vătaf 60.
 Neagoe Log. 56, 77, 87, 88. Nicolae Log. 111, 112, 113, 114,
 Neagomir județ 60. 115.
 Negoești 70. Nidușolu Dumitrache 124.
 Negulești 92. Nilul 10.
 Neofit mitrop. 139, 140. Noe 11, 12.
 Nero, Imp. 24. Novac Văt. 55.
 Nevrod 12. Numa Pompiliu 19.
 Necula v. Log. 58, 59. Numitor 18, 19.
 Nica v. Arm. 69, 70.

O

- Obedin 93, 96. Ostroveni 160.
 Obislav 152. Otetelișanu C-tin 126.
 Ocolna 149, 150. Otetelișanu Grig. 98, 104.
 Omoricea 120. Otetelișanu Ioniță b. vt. Vist. 114,
 Oprea Căpit. 65. 116, 117.
 Ostroveanu Mihai 159. Ottokar 40, 41, 43, 46, 49, 50.

P

- Palavul (drum și pod) 74, 79, 83. Pavel, Sf. m-re 53, 57, 58.
 Paleologu V. C. 107. Pavel Ban de Severin 44.
 Panait Stol. 56, v. Stol. 58. Păducei 133.
 Papa Post. 53, 63. Păeru 55.
 Paraschiv Post. 60. Părcești 55.
 Paraschiv v. Vist. 71. Pătrașco Pah. 62.
 Pața D-rie 88, 92, 93, 101-104, Pătrașcu cel Bun 32, 33, 34, 52,
 105, 106. 54.

- Pătrașcu Vodă 57, 75.
 Pătru Log. 55.
 Pătru Spăt. 71, v. Spăt. 75, 76,
 77, 80.
 Pătulești 157.
 Pelendava 152.
 Pera 33.
 Perșorul 80, 85.
 Perlinax împ. 26.
 Petre Șchiopu Vodă 31, 32, 34, 35,
 36.
 Petru Rareș 32.
 Petru Vodă 33, 34, 67, 68, 72,
 73, 75.
 Petru Portarelul 65.
 Petrescu Daniil 88, 90, 92, 93,
 98, 104.
 Piatra Albă 153, 156, 157.
 Pietroaia 72.
 Pinoasa 69, 70.
 Piscu Palangăi 119, 120.
 Pizoiu Ion 88.
 Pîrvu Banu Craiovescu 67, 68,
 69, 70, 72, 73.
 Pîrvu Post. 70.
 Pîrvu v. Cluc. 67, 68, 69, 70,
 v. Log. 74, 75, 76, 77, 78, 85.
 Plata 70.
 Plăviceni 55.
 Pleșoi 60, 65.
 Pleșuva 156, 157.
 Pleun 43.
 Plevna (Pleun) 43.
 Podbanișă 65, 89, 90, 93, 98, 99,
 100, 101, 102, 104, 106.
 Podbăniceanu Sandu 92.
 Poenari 110.
 Poenaru Petre 167.
 Ponith Ban 43.
 Pop Mișu 164, 165, 168.
 Popa Stoica of Bizdina 60.
 Poroinița 153, 155.
 Portărescu Radu 65.
 Porțile de Fier 37.
 Poteca Eufrosin 164, 165, 167.
 Povarul 64, 65.
 Preda m. Ban 54, 55.
 „ fost m. Ban 57.
 Preda Savu 119, 120.
 Priam 15, 18.
 Priseceanu Barbu Cluc. 102.
 Prodila (Gura) 54, 64.
 Protopopu Mihail 67.
 Ptolomeu Iepure 15.
 Putton (comiți) 46.
 Purcărești 84.

R

- Racoviceanu C-tin b. v. Șetr, 67, 72, 76, 80, 81, 155.
 Radovanul 80, 82.
 Radu Post. 67, 68, 69, 70, 72,
 73, 75.
 Radu Stol. 54.
 Radu Vodă Șerban 52, 53, 55, 57.
 Radu Vodă (St. Treime) m-re
 33, 34.
 Radu Vodă Prasnăglava 153.
 Radu Voevod 29, 54, 59, 60, 71.
 Radu Pah. 60, 71.
 Radu Post. 85.
 Radu Vor. 60.
 Radu v. Com. 77, 80.
 Ragav 12.
 Răzmirișă scriitor 80.
 Recea 160.
 Rhigas 162.
 Rizea 92.

Rizoiu Ion 90, 104, 105.
Rim 19.
Rimniceanu Stoe 121.
Ripa Roşie 82.
Romil 19.
Romu 19.

Roşiuţa 136, 137.
Rotunda 84.
Ruda 70.
Rudolf I 40, 41, 42, 49.
Rudolf IV 47.
Rus v. Spăt. 59.

S

Sadova m-re 137, 138, 143.
Sadova 137, 138.
Salla 84.
Sasul 84.
Saul Pirc. 60.
Săndoiu Gh. 88, 96, 106.
Scarlat b. Ciauş 142, 146.
Scarlat Velea (Wallenstein) 162.
Seaca 84.
Secuiul 71, 74, 75, 80, 84.
Seruh 12, 13.
Sever împ. 26.
Severin 153.
Severin (bani de) 152.
Sf. Dumitru bis. 166.
Sim 11, 12.
Sinescu Ilie 88, 94, 96, 105.
Sionca Pirc. 60.
Sit 11.
Slatina 151.
Slăviteşti 160.
Smărăndăşteful 71, 76.
Socol v. Vor. 54.
Socoleanu Radu Stol. 98.
Socolescu Mihai 96.
Socoteanu Grigoraşco b. v. Şetr.
67.
Socoteanu Radu b. v. Stol. 67.

Spineni 62.
Stanciu Post. 60.
Sostrie Egipteanu 13.
Stagora 57 vezi Athos.
Stan Log. 70, 118.
Stan Pirc. 70.
Stanciu Post. 60.
„ v. Pah. 87.
Stanciu Spăt. 54.
Stănescu Mihul vt. Arm. 89, 90,
99.
Stepan b. v. Clucer 67, 68, 69,
70, 72, 73, 74, 76, 77, 78, 79,
83, 84, 85, 86.
Stepan Banul Craiovei 36.
Sterian v. Vist. 59.
Stolojani 123, 124, 127, 129, 130,
132.
Stoeneşti 126.
Strimba 84.
Strimbeanu C-tin 139.
Stoloiu Matei 123, 126.
Stroe v. Vornic 61.
Stroeşti 125, 128, 130.
Stupinelele 64, 65
Sulari 80, 85.
Szatmary 163.

Ş

Şerban Ban 152.
Şerban Voevod 53, 62, 146.

Şimian 153.
Şimnicul 89, 90, 98, 99, 100, 102.

- Șimnicul de Jos 88, 101, 106.
 Șitoaia 65, 68, 72.
 Ștefan Cantacuzino 63.
 Ștefan V, 42.
 Ștefan cel Sfânt 44.

- Ștefan Mihai Racoviță Voevod 65
 Ștefan Voevod 81.
 Știrbei Barbu b. v. Pah. 101, 102.
 Știrbei Barbu Serd. 116.
 Ștubei 74, 83.

T

- Tacolă Stan 90
 Tălpășanu Mihai 110, 115, 117,
 118.
 Tătărăscu George 168.
 Teiul 159, 160.
 Telești 123.
 Teodosie ep. 155.
 Teodosie mitrop. 159.
 Tetoianu Vlăduț Cluc. 101.
 Tetoianu Log. 109.
 Tiberius Caezar 22.
 Tigru 10.
 Tinoasa 72, 73.
 Tismana m-re 30, 151, 152.
 Titus împ. 23.
 Tîrgoviște 56.

- Tirnavă 82.
 Tirtoba 134.
 Topolnița 155, 156.
 Toporna 151.
 Traian împ. 24.
 Trăgoești 129.
 Troaca 88, 92, 105.
 Troian 74, 79, 83.
 Tudor v. Log. 54.
 Tudor vt. Log.
 Tulie 19, 20.
 Turnu-Severin 37, 40, 41, 42, 44,
 48, 50.
 Troada 12.
 Troanu 12.
 Tudosie Spăt. 62.

T

- Târmuros (lacul) 96, 97, 98, 99,
 102, 106.

- Toțea, 79, 83.

U

- Udrea Vătaf 108.
 Ulmuleț 74, 79, 83.
 Ursu (lacul) 74, 83.
 Urșani 108.

- Urzica 65, 139, 140, 141, 146,
 147, 148, 149, 150.
 Urzicuța 142, 143, 144, 145.

V

- Vadul Călărașilor 92, 93.
 Vadul Cumanilor 151.
 Vadul Podului 53, 60.
 Valea Goșii 157.
 Valea Mînăstirii 54.

- Valea Șarpelui 98, 101, 106.
 Valea Turcului 156.
 Valery 163.
 Vama dela Jiu (Craiova) 151-2.
 Vama dela Genune 151.

- Vama Vlceanului 151.
 Vama Slatinei 151, 152.
 Varlaam m-re 81.
 Vasile Căpit. 61.
 Vasile Vameș 55.
 Vădastra 139, 143, 144, 145, 146,
 148, 149.
 Vădăstrița 150.
 Vâlceaua Viezurilor 66.
 Vela 72.
 Vespasian Caezar 23.
 Vieroșul m-re 139, 140, 141, 143,
 144, 145, 146, 147, 148, 149.
 Viezuri 90.
 Vilara A. m. Vist. 126.
 Vintilă Stol. 80.
 Vintilă v. Vor. 56, 58.
 Visegrad 31.
 Vlcan 135.
 Vlcanăști 52, 53, 55, 57, 60,
 71, 75.
 Viltoarea 147.
 Viriți 60.
 Virtopul 107, 108.
 Virvorul 65, 66, 68, 80, 84.
 Vlad Petru Voevod 35, 36.
 Vlad Voevod 30, 31, 155.
 Vlad v. Pah. 77, 80.
 Vlad vt. Port. 154.
 Vladislav al Ungariei 30.
 Vladislav II 153, 155.
 Vlaicu Vodă 151.
 Vlaicu aprod 61.
 Vlădoianu Fota Medel. 98.

W

- Wallenstein (Scarlat Velea) 163,
 168. Wiener Neustadt 46.

Z

- Zătreaanu Petre b. v. Șetr. 89,
 90, 93. Zevs 10.
 Zătreni 55. Zloești 84.
 Zvetislau (țarul Bulg.) 43.
-

„O L T E N I A”

DOCUMENTE ~ CERCETĂRI ~ CULEGERI

CARTEA IV-a

ORGAN AL INSTITUTULUI DE ISTORIE NAȚIONALĂ,
REGIONALA CRAIOVA

Revistă înscrisă în registrul publicațiilor periodice al Trib. Dolj
la Nr. 1/940 și autorizată de CENZURA MILITARĂ, Serviciul Central, cu
Nr. 370 din 24 Iunie 1940.

Trei fascicule a 64 pagini alcătuiesc o carte, care va avea copertă
tablă de materii și indice.

Redacția și Administrația: ARHIVELE STATULUI
Direcțiunea Regională Craiova.

Director, Dr. C. S. NICOLĂESCU-PLOPȘOR
Secretar de Redacție, Pr. D. BĂLAȘA
Casier, Maria Petrescu

Colaboratori:

Bălașa, Preot D., Craiova; Bălașa, Pr. Ion, Craiova; Bărcăcică,
Prof. Al., rnu-Severin; Căncea, Ioan V., Arhivar ajutor la Arhivele
Statului din Craiova; Claușanu, Preot G. F., Craiova; Costescu, Prof. C. I.,
Craiova; Diaculescu, Prof. N. G., fost Director al Arhivelor Statului din
Craiova; Firulescu, Preot I., Cornu Dolj; Iliescu, Octavian O., Craiova;
Mândroceanu, Arhivar principal la Arhivele Statului din Craiova; Mazilescu,
Preot Ioan S., Amărăști-Romanași; Melzulescu, Dr. Aurel, Craiova;
Neda, Prof. Ioan M., București; Nicolăescu-Plopșor, Dr. C. S., Directorul
Arhivelor Statului din Craiova; Paleologu, V. G., Corlate Dolj; Petrescu,
Maria I., Arhivar la Arhivele Statului din Craiova; Popescu-Cilleși, Pr. I.;
Stăncă, Preot Constantin, Orodel Dolj; Șuca Ion, Arhivar Arhivele Sta-
tului, București; Vincenz, Arhitect A., Craiova.

Abonamentul la cartea IV-a este de lei 1000
